Digitized by Google

UNIVERSITÀ DI ROMA
DI
...NA
G. P. 3/4
N. DI INVENTARIO
1795

p 9 4 3

Digitized by Google

Digitized by Google

ORIBASII SARDIANI

SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM LIBRI NOVEM:
QVIBVS TOTA MEDICINA IN COMPENDIVM REDA-
CTA CONTINETVR:

IOANNE BAPTISTA RASARIO NOVARIENSI MEDICO INTERPRETE.

AL DVS

VENETIIS, CVM PRIVILEGIIS
*Pontificis max. Regis Galliæ, Senatus Veneti,
et Ducis Florentiæ, in annos X.*

Digitized by Google

HN 388

Digitized by Google

COSMO MEDICI ILLV=
ſtriſs. & excellentiſs. Duci Florentiæ,
Ioannes Baptiſta Raſarius Noua=
rienſis medicus S. P. D.

CVM *mihi ab ineunte ætate perſua=ſiſſem Coſme Medice Dux maxime, nihil ingenij exercitatione, ſtudijsq; li=terarum eſſe præſtantius, nihilq; eſſe homini magis proprium, quam pro uirili parte omnibus prodeſſe: ita ſemper in literis ſum uerſatus, ut quoad eius fieri à me poſſet, publicæ omnium utilitati conſulerem. itaq; et libellos ali=quot admodum adoleſcens de græcis latinos feci, & græcas literas multos annos in academia Ticinenſi publice docui: quo etiam munere in hac urbe clariſ=ſima nunc fungor. cumq; arderem incredibili deſi=derio, ut aliquod mearum uigiliarum munus in tuo nomine appareret, ut quoniam tuo, maiorumq; tuo=rum beneficio literæ, ſcientiæq; omnes, quæ iandiu exules in tenebris iacebant, reſtitutæ, atque in Ita=liæ luce collocatæ, & ad ſummum gradum euectæ fuerunt, aliquam tibi ego quoque grati animi mei ſignificationem darem: ut id poſſem efficere, mihi ſuppeditauit Nicolaus Sammichelius Nouocomenſis uir præſtantiſſimus, & ſingulari medicinæ, mul=tarumq; artium, ac ſcientiarum cognitione ornatiſ=ſimus: is enim cum ſciret ea, quæ fuſa latius anti=quiores medici perſequuti eſſent, omnia ab Oribaſio unum in uolumen erudite, diligenterq; fuiſſe reda=*

cta, ut uno quaſi aſpectu quilibet totam medicinam intueatur, mihi perſuaſit, ut eum librum latinitate donarem. quod ut maturius facerem, codicem ſuum peruetuſtum, quem olim ex Græcia deportauerat, mihi accommodauit. cumq́; is liber ad eundem, qui auctor ipſius confectionis fuiſſet, quaſi iure quodam eſſet deferendus, ipſe princeps admonere me cœpit, atque hortari, ne tibi id, quod ſciret me iandiu animo exoptauiſſe, deberem diutius: quin etiam mihi urgendam eſſe hanc occaſionem, neque ullam reperiri meliorem poſſe confirmauit. quod cum uir ſumma uirtute, & humanitate Petrus Carneſeccus tui obſeruantiſſimus ex me cognouiſſet, ita approbauit, & conſilium hoc commendauit, & ut in eo omnino perſtarem, ampliſſimis uerbis admonuit, ut licet ego non eſſe mihi properandum ſtatuiſſem, quanquam hoc ualde cupiebam, tamen eruditiſſimorum hominum, & quibus me chariſſimum eſſe ſentirem hortatu, ac ſuaſu factus ſim promptior. nam præter rationes, quas ipſi afferebant, uidebam ego multas cauſas eſſe, quam ob rem Oribaſius medicus tibi eſſet dedicandus. etenim præterquam quod tanta ſit nominis tui celebritas, atque fama, tantaq́; fuerit uſque à puero de te concepta opinio, re poſtea confirmata, & facta in dies maior, ut non modo tua feliciſſima Reſp. te uehementer diligat, atque obſeruet, ſed etiam, ut omnes mortales te maximoperè admirentur, cum omnes uno ore ſummam prudentiam tuam, & in iſta Rep. adminiſtranda æquitatem commendent, mores tuos optimos celebrent, tem-

perantiam in te ita ſuſpiciant, ut licet in urbe pulcherrima, et omni genere deliciarum affluenti ſumma cum poteſtate ſis, ita tamen ſemper uixeris, ut non modo crimine, ſed etiam ſuſpitione omnino carueris: & te quaſi numen quoddam in hac mundi ſede ad uſus hominum bonorum, & præſertim eorum qui in literis tempus operamq́; ſuam ponunt, diuinitus collocatum uenerentur: quædam etiam non mediocris inter medicum & Medicem intercedit ſimilitudo. nam ut medicus corporis morbos profligat, ut animi ſedes, ac domicilium conſeruetur: ita Medices animos ſanauit, ut ſe una cum corporibus tueri & conſeruare diutius poſſint. atque (ut de te Dux maxime, tuiſq́; maioribus ſimul uerba faciam) id cognominis Dei optimi maximi uoluntate uobis fuiſſe impoſitum uidetur. Cum enim totam fere Italiam barbaries quædam occupaſſet, ut literæ omnes iacerent, artes ſordeſcerent, ſcientiæ contemptui ducerentur, & uix ullum eſſet earum ueſtigium, militaris denique diſciplina ita eſſet deſpecta, ut Itali omnium ignauiſsimi haberentur; ita uos omnia reſtituiſtis, omnia inſtauraſtis, omnia denique à morte ad uitam reuocaſtis, ut quemadmodum reſolutos, attonitos, & eos, quorum mens caligine quadam oppreſſa munere ſuo non fungitur, medici curant, & hominum ſalutem cuſtodiunt: ita uos languidos & prope iacentes erexiſtis; enerues, robuſtos reddidiſtis; ſtupidos excitaſtis; tenebras ex animis hominum expuliſtis; et à barbarie, quæ erat rerum omnium pernicies, liberaſtis; ut ueſtra uirtute, ueſtroq́;

beneficio omnia priſtino nitori, et decori fuerint reſti-tuta. quas in res tu nunc etiam ſic incumbis, ut non modo ab optimis, ſummisq́; principibus originem ducere, et à Ioanne Medice *clariſsimo fortiſsimoq́; imperatore genitus eſſe uidearis, ſed ſicut uirtutem, ita etiam gloriam eorum omnium longe ſuperes: quod quidem res quamplurimæ à te præclariſsime geſtæ, innumera, ſanctiſsimaq́; inſtituta tua, et ingenium omni liberali doctrina politiſsimum, et perpetuum ſtudium in homines eruditos perſpicue declarant. quæ omnia propter ſingularem meam erga te obſeruantiam nunc libentiſsime explicarem, niſi imparem factis orationem meam futuram plane ſcirem: &* Oribaſius *me admoneret, ſe ideo compendium hoc conſcripſiſſe, ne liber in ingens uolumen excreſceret: & tu denique maximarum rerum, & iſtius optimæ* Reip. *adminiſtratione, et rei militaris negotijs ſis impeditus, ut multa huiuſmodi legere non poſsis. quam ob rem te maiorem in modum rogo, ut* Oribaſium *in fidem, amicitiamq́; tuam ſic recipias, ut quamuis* Iulianum *eruditiſsimum imperatorem, cui charus fuit, amiſerit, nunc tamen hac multo meliore patroni commutatione gratuletur: & quæſo; ut hanc animi in te mei propenſionem ita accipias, ut ab homine qui te plurimum colit, & obſeruat, profectam putes: nec huius opuſculi exiguitatem, ſed animum, quo nomini tuo conſecratur, æſtimes, atque perpendas.* Cura, *ut ualeas.*

Venetijs Calen. Decemb. M. D. LIII.

Primo libro continentur ea, quæ ad bonam ualetudinem tuendam pertinent: deq; exercitationibus & euacuationibus, quæ uiris, mulieribusq; conueniunt, & de aere, ſudoribus, balneis naturalibus, & arte paratis, cataplaſmatis, dropacibus, ſinapiſmis, & iis, quæ ruborem inducunt: agitur. Eius uero capita ſunt hæc.

Præfatio ad filium.	
De frictione præparante	Caput I.
De exercitationibus	Cap. II.
De generibus exercitationum	Cap. III.
De frictione	Cap. IIII.
De uociferatione	Cap. V.
De rebus uenereis	Cap. VI.
De uenæ ſectione	Cap. VII.
De iterata ſanguinis miſſione	Cap. VIII.
Quantum ſanguinis mittendum ſit	Cap. IX.
Quæ uena ſit ſecanda	Cap. X.
De tempore uenæ ſecandæ.	Cap. XI.
De arteriarum ſectione	Cap. XII.
De cucurbitulis	Cap. XIII.
De ſcarificatione	Cap. XIIII.
De hirudinibus	Cap. XV.
De purgatione	Cap. XVI.
Quæ per inferiores partes purgant	Cap. XVII.
De uomitibus	Cap. XVIII.
De clyſteribus	Cap. XIX.

De glandibus Cap. XX.
De ijs, quibus caput purgatur Cap. XXI.
Quæ menſtruas purgationes ducunt Cap. XXII.
Sudores mouentia Cap. XXIII.
De aere Cap. XXIIII.
De fomentis Cap. XXV.
De cataplaſmate Cap. XXVI.
De lotionibus Cap. XXVII.
De balneis induſtria paratis Cap. XXVIII.
De balneis per ſe naſcentibus Cap. XXIX.
De dropacibus Cap. XXX.
De ſinapiſmo Cap. XXXI.
De inſeſſu in ſolio ex oleo Cap. XXXII.
De ingreſſu in hydrelæum Cap. XXXIII.
De remedijs metaſyncriticis Cap. XXXIIII.
Quæ ruborem inducunt Cap. XXXV.

ORIBASII SARDIANI COMPENDII

ad Euſtathium filium, Liber Primus.
Ioanne Baptiſta Raſario Nouarienſi
medico interprete.

CVM Diuus Iulianus Imperator nobis olim iniunxiſſet, ut quæcunque medici præſtantiſſimi conſcripſiſſent, quæ ad tuendam ualetudinem pertinerent, unum in uolumen redigeremus: nos ea ſeptuaginta libris prompto animo comprehendimus. nunc uero cum tu Euſtathi fili ſuauiſſime, ea etiam in compendium redigi cuperes, id quoque impigre confeci: ſiquidem uidebam hoc non ſolum tibi, cum iter faceres, ſed aliis etiam, qui non oſcitanter medicinæ operam dant, maxime accommodatum fore. quicunque enim in latis medicinæ ſpatiis uagati ſtudioſe & diligenter ſe in ea exercuerunt, hoc compendium habebunt, quod facile eis ſuppeditabit ea, quæ fuerint agenda: quandoquidem qui hæc, quæ à me breuiter, ſummatimq́; dicuntur, perlegent, ad memoriam reuocabunt omnia, quæ ad cuiuſque rei cognitionem pertinent: & fiet, ut eorum quæ in uſu medicinæ uerſantur, ſatis magna eis ſuppetat copia, neque onus pergraue ſecum ferant. Ea autem morborum remedia ſolum deſcribentur, quæ in promptu ſunt, & parari facile poſſunt: & quæcunque medicamentis & uictus ratione quod facto opus eſt, præſtare conſueuerunt. De parte uero medicinæ, quæ manu medetur, quod

ea in itineribus tractari difficiliter poſsit, mentionem nullam faciam. ad eam enim plerunque opus eſt machinis atque inſtrumentis, quæ neutiquam facile ſuppetunt, quemadmodum in fracturis perſæpe, & articulorum luxationibus contingit. ex quibus, quæ ſolum manu curari queunt, ab ijs, qui pueros corporis exercitationem docent, quiq; athletarum curam gerunt, optime reſtituuntur. Hæc igitur, & alia omnia, quæ manuum opera curantur, melius ab exercitoribus obeuntur. quo circa hæc demandantes eiuſmodi hominibus, eorum, quæ nos urgent, quæque diutius conſultandi tempus non concedunt, curationes, quæ medicamentis & ratione uictus abſoluuntur, percenſebimus.

De frictione præparante. Cap. I.

ANTE *exercitationes corpus mediocriter calefacere frictione ex linteis oportet: mox oleo manibus nudis fricare donec corpus probe calefiat, & molliatur: & rubor floridus appareat, & in molem extollatur.*

De exercitationibus. Cap. II.

EXERCITATIO *eſt uehemens motus. terminus uehementiæ eſt anhelitus ad frequentiorem alteratio. Porro laborioſæ exercitationes membra organica præparant, & robuſtiora ad actiones, & ad ualidiſsimam alimēti attractionem promptiſsimamq;.*

alterationem, & meliorem appetitum propter calorem excitatum reddunt. Meatus purgant, & uehementi ſpiritus impetu excrementa expellunt. Cum igitur digeſtionem in corpus adiuuent, neque crudorum, neque incoctorum ciborum, aut ſuccorum in uentriculo, atque inteſtinis multitudo ſit, oportet. Periculum enim eſſet, ne antequam per concoctionem utiles facti eſſent, in omnes animantis partes raperentur. ex quo perſpicuũ eſt, exercitationes debere cibum præcedere. Opportuni temporis nota, urinæ color eſt. quæ enim aquæ ſpeciem præfert, crudum adhuc eſſe eum ſuccum indicat, qui à uentriculo ſubmittitur: quæ uero rufa, bilioſáq; eſt, iandudum concoctum eſſe: quæ mediocriter pallet, nuper factæ concoctionis ſignum eſt. ac tunc quidem adeunda eſt exercitatio, eiectis tamen prius excrementis, quæ in ueſica, & uentre continentur.

De generibus exercitationis. Cap. III.

OMNIVM exercitationum commune illud eſt, ut animanti caloris incrementum ex ipſis excitetur. Ex ſingulis porro exercitationibus alia ualens eſt, in qua reſpiratio eſt uiolenta ſine uelocitate, quæ muſculis, & neruis robur parat. eiuſmadi ſunt, fodere, & onere maximo ſublato, aut manere eodem in loco, aut paululum procedere. decliues etiam inambulationes huius generis ſunt: & ſi quis per funem manibus apprehenſum ſcandat: & alia quamplurima his ſimilia. aliæ uero citra robur, &

uiolentiam peraguntur, cuiuſmodi ſunt curſus, & umbratilis armorum exercitatio, & cum duo ſummis manibus concertant inter ſe. quæ uero per follem & paruam pilam fit exercitatio, eſt compoſita ex robuſta & citata. Quæcunque autem exercitationes robuſtæ ſunt, ijs omnibus ut uehementibus uti poſſumus, motus celeritate adiecta. Præterea ex ipſis exercitationibus aliæ magis lumbos, quàm manus, uel crura exercent: aliæ ſpinam, aut thoracem ſolum, aut pulmonem. Vſque eo exercendum eſt, dum corpus intumeſcat, & floridum fiat: motusq́; & prompti & æquabiles, & concinni edantur: inter quæ ſudorem calidum commiſtum intueberis. ac tum primum inhibenda exercitatio eſt, cum aliquod horum fuerit immutatum. ueluti ſi contractior corporis moles uidebitur, illico deſiſtendum eſt. eodemq́; modo ſi floridus color euaneſcat, eſt ceſſandum. in motibus quoque ſi quid remitti uideatur, ſtatim eſt deſinendum: itemq́; in ſudoribus ſi qua mutatio aut in copia, aut in qualitate contingat, ut ſi uel minor, uel frigidior edatur, erit itidem quieſcendum. tum corpus oleo perfundendum, & deinde utendum apotherapia. poſtremo autem apotherapeutica frictione utendum, ut exercitores facere conſueuerunt.

De *propria frictione.* Cap. IIII.

EX *frictionibus uehemens denſandi, lenis rarefaciendi uim habet. quocirca corpora, quæ ſupra modum laxata ſunt, uehementer ſunt fricanda.*

quæ conſtricta ſunt, leniter. quæ mediocriter ſe habent, in ijs nec uehementi, nec leni frictione, ſed quoad eius fieri poteſt, utroque extremo declinato, utendum eſſe, perſpicuum eſt. nimia frictio extenuat, quæ uero quantitate media eſt, nutrit. Atque hæ tres differentiæ frictionum, quæ à qualitate ducuntur, tribus quæ ex quantitate exiſtunt, coniunctæ, coniugationes nouem conficiunt.

De *uociferatione.* Cap. V.

IN *uociferationibus ſuauis et lenis uox nihil ad bonam ualetudinem confert. at ſonus uocum grauiorum utilis eſt. quocirca in eo exerceri conuenit. ita enim plurimus aer per inſpirationem attractus in corpus, thoracem, atque uentriculum extendit. & totius corporis meatus dilatat, atque diducit. quam ob rem in lectionibus humores exuberantes excernuntur. ac in elatioribus quidem lectionibus per ſudores, in ſubmiſſioribus uero, per occultum totius corporis perſpiratum. illa enim attenuatione efficitur, ut multa excrementa, ſcreatus, ſputa, mucus, & pituita expellantur, & conſumantur. nam quibus calore opus eſt propter frigiditatem, quodnam afferri accommodatius auxilium poteſt, quam id quod actio reſpirationis præſtat?* Ergo *ſæpe legendum eſt, ut toto corpore laxato, carneq́; raritate perfuſa, arteriam, cæteroſq́; ſpiritus tranſitus ſtudioſe raros efficientes per grauiores uocis terminationes modulemur.* Vocis *actione neque temere, neque inconſulto*

utendum eſt. neque etiam cum prauorum, corruptorumq́; humorum adfuerit copia. quin etiam uox exercenda non eſt, cum magnæ, & euidentes ſtomachi cruditates apparent: ne corrupti uapores largius per corpus diſtribuantur.

De uenereis ex Rufo. Cap. VI.

EX *rebus uenereis hæc commoda ſunt: quod ſuperuacaneum eſt, inaniunt, corpus agile reddunt, ad incrementum promouent, & magis uirile efficiunt. animo uero id præſtatur à uenere, ut impeditam rationis uim explicet, iramq́; uehementem ſedet. ideo fit, ut uenus melancholicis, ſi quid aliud, accommodatiſſimum ſit remedium. eadem integros ſenſus reddit eorum, quicunque alio inſaniæ genere laborant. ſumme facit etiam ad morbos, qui ex pituita naſcuntur. alij ab inedia ad cibum facile ſumendum redierunt. alij à continuis pollutionibus, quæ in ſomnis fiebant, ſunt liberati.* Naturæ *autem uenereis idoneæ, ſunt calidæ, & humidæ. præ cæteris uero, quæ proniores ad uenerem ſunt. minime omnium ad uenerem facit uictus exſiccans, & refrigerans, atque ætas ſenilis, tempus autumnale. ergo uictus ratio humida & calida inſtituenda eſt. labores, & cibi moderati ſint. quemadmodum labores moderati, ita etiam concubitus moderati conueniunt. nam & ad rem ipſam incitant, & conſuetudine facilitatem quandam præbent.* Libido, *ſi quid aliud, alimenti exuberantiam exigit. ex quo fit, ut*

qui cibi ualde nutriunt, ij ſint accommodati. atque ex piſcibus, Polypodes apti ſunt. excitare enim uenerem mirum in modum exiſtimantur. quicunque etiam molles carnes habent, huius ſunt generis. Ex oleribus orminũ, eryſimum, eruca, & rapa: hæcq; ut medicamenta apta ſunt. Ex leguminibus proſunt fabæ, cicer, eruilia, phaſeli, & piſi: à quibus corpus cum flatu impletur, tum uero etiam copioſe alitur. Ruta autem quia flatus diſcutit, ac propellit, ideo commiſcendi corporis libidinem obtundit. Vuas ego magnopere commendo. nam & humectant, & ſpiritu replent ſanguinem, qui impetu fertur in uenerem. Qui ad uenerem eſt acceſſurus, recentes ſatietates, cruditates, ebrietates, & famem caueat. coire enim cum excrementis, malum eſt. Qui ueneris uti uoluerit, optime utetur à cibo, qui ad ſatietatem non ſit ingeſtus. nam hoc & ad uires confert, & refrigerationes quæ ſubſequi ſolent, minus contingunt. noxium eſt poſt labores concumbere. Cauendus etiam concubitus eſt à laſſitudine, & poſt uomitus, qui præceſſerint, itemq; purgationes, & alui fluxus recentes, ſiquidem diuturnos quandoque uenus exſiccat, Ita uehementes quoque cupiditates non laudo. immo uero tum continendum magis cenſeo, ac præſertim ijs, quos morbus aliquis infeſtat.

De *uenæ ſectione ex* Galeni *ſententia.* Cap. VII.

VENAE *ſectio non ſolum cum plenitudo eſt, eaq; ſiue ad robur, ſiue ad uaſorum, quibus ſucci*

continentur, amplitudinem, pertineat, ſed etiam ſi plenitudo nulla ſit, magnopere prodeſt initio inflammationis, quæ uel ex dolore, uel ex plaga, uel ex partium corporis imbecillitate oriatur. ſi magnus morbus expectetur, ſanguis omnino mittẽdus erit, etiam ſi plenitudinis ſigna non adſint, habita tamen ratione ætatis, anni temporis, & uirium. * *Vtrum'ne ad uenæ ſectionem omnino progrediendum eſt, in utroque plenitudinis genere, cum hæc ipſa appareant in aliquo, qui adhuc conſueta munia obeat? An minime neceſſe eſt, cum nullus magnus morbus imminere uideatur, an ſtatuendum hoc omnino eſt, ut in omnibus magnis morbis neceſſe ſit uenæ ſectionem confeſtim adhiberi? Qui uero nihil eiuſmodi paſſi ſunt, omniumq́; corporis partium conſtructionem uitio carentem ſint ſortiti, duplici uia euacuantur: ſanguinis quidem miſſione, ſi in uictu ſint intemperantes: ſine uenæ ſectione autem, ſi temperate uitam degant. nam & multa frictione, balneiſq́;, & ambulationibus, atque alijs motionibus, & item unctionibus, in quibus digerendi uis ineſt, ſtatim exhaurire plenitudinem poteris: niſi forte craſſi, melancholiciq́; ſanguinis abundantia tibi adeſſe uideatur, quandoquidem tunc uenæ eſt facienda ſectio. Vbi autem crudi ſucci exuperant, antequam morbus incipiat, euacuabis, ſed caute. ubi uero febris iam accedit, non item. Si qui autem facile in morbos incidant, nec tamen ullum ſymptoma appareat, eis initio Veris ſecanda uena eſt. Omnibus etiam, quos ſingulis annis morbi, qui ex plenitudine oriuntur, in æſtate*

exercere

exercere ſolent, ineunte uere mittendus eſt ſanguis. Idem quoque faciendum eſt in iјs, qui eiuſmodi morbis uerno tempore corripiuntur. Id uero facere antequam æſtas incipiat, & ſub finem ueris expediet.

De iterata ſanguinis miſſione. Cap. VIII.

IN quibus multa euacuatione opus eſt, uires autem infirmæ ſunt, in iјs partiri euacuationem præſtat, ut cum parum ſanguinis detraxerimus, iterum, ſiq; lubet, etiam tertio eundem mittamus, quemadmodum in iјs fit, in quibus crudiorum humorum ineſt copia. Cæterum ubi ferueſcentis ſanguinis copia redundat, acutiſſimam febrim accendens, euacuatio confertim facienda eſt, conandumq; eſt inanire, uſque ad animi defectionem, uirium robore diligenter inſpecto. quemadmodum ſcio quibuſdam ſex ſubinde heminas ſanguinis fuiſſe detractas. quam ob rem etiam de nocte uenam interdum incidere ne uerearis. animum uero diligenter adhibere oportet ad detractionem, pulſus tangendo dum ſanguis adhuc fluit. ne forte pro animi defectione, mortem afferre te, neſcias.

Quantum ſanguinis mittendum ſit. Cap. IX.

MORBI magnitudo & uirium robur primi ſcopi ſunt mittendi ſanguinis. hi aucti maiorem euacuationem eſſe faciendam indicant: non aucti, tantum eſſe diminuendum de ſanguinis miſſione, quan-

to illi minores ſint redditi. Deinde, expendendum eſt, qualis ſit hominis natura. quibus enim uenæ amplæ ſunt, quiq; mediocriter ſunt graciles, nec candidi, neque tenera carne, eos copioſius euacuabis. qui uero contra affecti ſint, parcius. nam & parum ſanguinis habent, & facile exoluuntur. Eadem etiam ratione pueris uena incidenda non eſt uſque ad decimumquartum ætatis annum. Poſt uero ſi copiam ſanguinis congeſſerint, tempusq; anni uernum ſit, regioq; temperata, ac puer ſit natura ſanguinea, ſanguinem minues. id quod multo etiam magis facies, ſi grauioris morbi periculum immineat. Primum autem detrahes uſque ad heminam, ad ſummum. quod ſi uires firmæ eſſe tibi uidebuntur, dimidium adijcies iterata miſſione. Iam ſeptuagenarios quoque, cum uires robuſtæ ſint, euacuabis. Mentem uero adhibere oportet ad ſanguinis mutationem tum in colore, tum etiam in conſiſtentia, ac præſertim ubi inflammationis cauſa uena ſecetur.

Quæ uena ſit ſecanda. Cap. X.

REVVLSIONIS *cauſa uenam ſecato è directo partium ad quas ſanguis fluit: ut affecto liene uena quæ eſt prope annularem digitum ſiniſtræ manus: uel interna cubiti, ſecanda eſt. In lateris dolore eam quæ recta ad locum affectum pertinet, incides. Oculorum præterea dolores uehementes mirum in modum ſedantur, ſi uena humeraria in cubito è directo ſecetur. ſunt hi tres modi ſanguinis ex*

cubiti uena mittendi, interior, exterior, medius. Interior autem utilis eſt ijs, quorum partes, quæ infra collum ſunt, patiuntur: exterior uero ijs, quibus facies & caput laborant: medius denique ad inferiores & ſuperiores partes eſt accommodatus. Si in uenæ ſectione error committatur, in media uena neruus ſubiectus incidetur: eamq́; , niſi magna neceſſitas urgeat, ſecare cauendum eſt. humerariam uenam omnino ſine periculo ſecabis. Et tamen ex hac quoque nonnulli diuturnos dolores acceperunt: ſed nemini eorum, qui ita fuerunt affecti, ſemel uena fuit percuſſa, ſed bis & ter ab ijs, qui eam ſecabant, poſteaquam aberrauiſſent. maxima uero inciſione ſemel facta nemo inflammationem, nec dolorem ſenſit. idcirco citra timorem incidenda eſt. magna uero cura adhibenda eſt in ſecanda media. infernam uero ne ſecemus danda opera eſt. Porro ut partes memoratæ ſecta cubiti uena iuuantur, ita quæ his ſunt inferiores, hoc eſt coxa, ueſica, et uterus, curantur ſectione earum quæ prope malleolos & poplitem ſitæ ſunt. Renes ab utraque parte uenarum ſubleuantur. In principijs autem inflammationum uena ſecanda eſt ad reuellendum. in inueteratis, præcipue mittendus eſt ſanguis ex ipſis affectis particulis. Si ab ijs non queas, à propinquis mittito. In quibus autem corporibus nulla adhuc particula affecta eſt, euacuationemq́; uere ineunte ante molimur, uena omnis æque eſt ad incidendum accommodata.

De tempore uenæ ſecandæ. Cap. XI.

IN quacunque diei, noctiſq; hora animum attendendo ad ſingularum acceſſionum in febricitantibus declinationem, uenam ſecabis. In ijs uero qui febrem non habent, hocq; indigent auxilio, magnitudo affectionis, ad quam uenæ ſectione opus eſt, ſpectari debet. cum nihil horum aut urgeat, aut prohibeat, præſtat mane uenam ſecare interiecto unius horæ ſpatio, ex quo quiſpiam eſt experrectus. Alios lauari melius eſt, alios etiam prius deambulauiſſe: alios uero, poſtquam nonnullas res conſuetas confeciſſent. Vbi uero ſimpliciter euacuare uolumus, eodem etiam die iteranda erit ſectio. at in quibus reuellere, ſi duobus deinceps diebus fiat, optime fiet.

De arteriarum ſectione. Cap. XII.

ARTERIAS, quæ in temporibus ſunt, medici ſecant, cum humores calidi, & flatuoſi in oculos confluunt. eas uero quæ poſt aures ſunt, in uertigini obnoxijs, atque ijs præſertim, quos diuturni capitis morbi calidi, & flatuoſi exerceant. Iam uero & in alijs quoque diuturnis capitis morbis arterias, quæ poſt aures ſunt, incidunt. alij uero incidere arterias uerentur, quia ſanguinis fluxus difficiliter ſupprimitur, & quia cum ſectio ad cicatricem uenit, aneuryſma efficitur.

Digitized by Google

De cucurbitulis Cap. XIII.

CVCVRBITVLARVM uſus neque in principijs morborum adhibetur, neque cum ſucci omnes æquabiliter exuperant in corpore: Sed cum antea euacuatum totum corpus fuerit; neque quicquam ad partem præterea fluat, opusq; ſit mouere, excutere, & ad partes extimas trahere. Ne uero prope mammas affigantur cucurbitulæ, cauendum eſt. illapſæ enim cucurbitulis nonnunquam mammæ, et inturgeſcentes, magna admodum difficultate auelluntur. quo quidem caſu cucurbitulas ſpongijs ex calida aqua circundare oportet: ſi quidem ita remittentur. ſin minus, cucurbitulas perforare conſilium eſt.

De ſcarificatione ex Apollonij commentarijs. Cap. XIIII.

VENAM in anno ſæpe incidere, non eſſe accommodatum puto: quoniam una cum multo ſanguine ſpiritus quoque uitalis effunditur. quo crebrius exhauſto tota corporis compages refrigeratur, & omnes naturales actiones peius obeuntur. quocirca mea ſententia eſt ab ignobiliſſimis partibus, ut pote à cruribus ſanguinem mitti. Præſtantiſſimum hoc auxilium eſt tum ad tuendam ſanitatem, tum ad recuperandam, cum auerſa fuerit. Oculis quoque diutina fluxione oppreſſis, ac cæteris affectionibus capitis, itemq; thoracis, & anginæ prodeſt ſcarifica-

tio. Conſtipationes autem, quæ aliqua in parte ſint locali ſcarificatione ſunt diſſoluendæ.

De hirudinibus ex Antyllo. Cap. XV.

HIRVDINES *captæ unum diem ſeruandæ, atque exiguo ſanguine alendæ ſunt. ubi uti uolueris, partem, cui applicandæ ſunt, ni tro fricabis, & ſanguine illines, aut fouebis. hirudinesq́; in aquam puram, & tepidam inijciendæ ſunt, deinde ſumendæ, tum ſpongia excipiendæ, & ſtrigmentis purgandæ, ac denique admouendæ. Intumeſcentes autem trahere non deſinent: donec ſale aut cinere ora ipſarum perſpergantur. cum exciderint, ſpongijs fouẽdus eſt locus. Si ſanguinis fluxus perſeueret, gallam uſtam, aut ſpongiam nouam pice liquida illitam, et chartam uſtam aceto madefactam applicato.*

De purgatione. Cap. XVI.

SANA *corpora difficiliter purgantur. nam et uertigine uexantur, ac torquentur, fitq́; moleſta purgatio: & celerius præterea exoluuntur. Qui igitur adhuc ualent, caſuri tamen in morbum ſunt, niſi prius purgentnr, euacuandi ſunt ineunte uere. in comitialibus uero, quiq́; ægre ſpiritum ducunt, pituitoſos humores ſubducendo, in doloribus uero articulorum, ſi cum multo calore ſint, amaram bilim: ſi cum tumoribus frigidis, pituitam. prius tamen craſſi & glutinoſi humores attenuandi, ſecandiq́;*

ſunt, & meatus etiam, per quos humores à purgantibus medicamentis traijciantur, ac ducantur, aperiendi: ſi optima in rebus omnibus ſit ſucceſſura purgatio. Ergo in principio ſeroſos, tenuesq́; humores uacuabis: craſſorum atque tenacium quales ſuapte natura ſunt pituita, & atra bilis, concoctionem expectabis. In ijs autem, qui iam ægrotant, ſi diuturnus morbus eſt futurus, ſemper eſt expectanda concoctio. at in acutis, cum materia turget, etiam in initio potes medicamentum præbere, idq́; magna cum animaduerſione, cum humores in motu ſunt, præcipites feruntur, ac fluunt. Quicunque autem in aliquam partem decubuerunt, ij neque ullo alio auxilio mouendi, neque medicamento purgandi ſunt prius, quam fuerint concocti: quo etiam tempore criſis efficitur. Cum uero medicamenta purgantia uentriculi os lædant, excogitatum eſt, odorata eiſdem admiſcere: ut ne ſola, ne ue ſincera ipſorum uis uentriculi os attingat.

Quæ per infernas partes purgent, quibus utamur. Cap. XVII.

ELEBORVS niger bilem & pituitam per aluum ducit ſcamonea admiſta. ſi purgare mitius uelis, ſatis erit elebori radices ſiccas ad drachmas duas incidere, uinoq́; dulci, aut oxymelite perſpergere: deinde in lentibus, aut ptiſſana coquere, uel cum iure gallinæ ſorbendum dare: ſcamoneæ uero tres oboli poſſunt eleboro admiſceri. præſtat autem iu-

cunditatis gratia aniſi, & petroſelini, & dauci pa-rum eleboro adiungere.

Cnidius coccus pituitam, & bilem, & aquoſa, & pleraque expurgat. eſt autem feruens, & acu-tiſſimus ad purgandum. dantur eius grana trigin-ta. ſi lenius purgare uelis, uiginti. cortex auferen-dus eſt, internaq́; pars cum melle & polenta trita præbetur, aut in melicrato potui datur. Sed cum uino melius bibitur: à potu uero parum olei abſor-beto, ne fauces exurat. ſumitur etiam ex melle co-cto, grana contrita melle illinendo.

Mercurialis ſi tenera folia decocta comederis, abunde ſtercus expellent. ſi uero decoctum uino ad-miſtum bibas, ualentius aluus deijciet.

Polypodium pituitam, bilem, & aquoſa educit. radicis dantur drachmæ duæ affuſæ aqua mulſa, uel aqua. non peſſime etiam ſuper ſalſamentum de-raditur, & ante prandium comeditur. radix quo-que in ptiſſana, aut gallinaceo iure incocta citra moleſtiam purgat.

Colocynthis pituitam, & bilem puram educit. datur medullæ interioris drachma una ex aqua mul-ſa. ſi mitior purgatio quæratur, colocynthidos ſe-men eijcito. in corticem uinum dulce perfundito, ſub molli cinere coquito uſque dum probe concaluerit: idq́; potui dato ijs, quibus non uehementi purgatio-ne opus eſt, & quibus liuida exanthemata per cu-tim eſfloreſcunt.

Aloe non acriter purgat, ſtomacho accommoda-tiſſima eſt. ſatis eſt dare drachmas duas cum aqua

mulſa, pituitam, & bilem ducit. Sumi etiam commode poteſt quotidie à cœna. pertranſit enim, neque cibos corrumpit. Præterea neque ſitim, neque famem inducit. Tritam aloen ſucco braſſicæ excipe et catapotia ad ciceris, aut fabæ magnitudinem confi- ce: ex ijs duo, & tria ſumito, ut euacuandi neceſſitas ſit. Potes etiam cum reſina catapotia conficere, & cum melle cocto. recte quoque ſcamoneam admiſcebis.

Epithymum atram bilim, pituitamq́; educit. dato eius triti & cribrati drachmas binas cum uino dulci, aut plus eo, cum melle, ſalem admiſcendo. confert flatuoſis, & hypochondriacis affectionibus, & cruditatibus, et quibus iecur grauatur, quiq́; difficiliter ſpirant.

Agaricum pituitam & bilem purgat, & non acute. dantur drachmæ duæ ex aqua mulſa, uel oxymelite.

Euphorbium aquoſa, et bilioſa copioſe educit. eſtq́; eorum, quæ norim, acutiſſimum, atque ardentiſsimum. Hoc quidem hydropibus, colicisq́;, et ijs, qui uentres frigidiores habent, conuenit, ſed cæteros uehementer perturbat, ſitimq́; affert. odoratum aliquod ſemen miſcendum ei eſt. bibendum ex melicrato ad tres obolos.

Cnicus pituitam et bilem, ſed non uehementer, purgat. ſeminis triti ſuccus excolandus eſt, et iure gallinaceo admiſto ſorbendus. Quidam aniſo, melli, amygdalisq́; commiſcent, et catapotia ad arquatos conficiunt. huius quatuor drachmæ ſufficiunt.

Scamonea nulla parte ſuperatur ab ijs, quæ agitant & commouent, neque in acrimonia, neque in uiribus. ſtomachi dolorem affert, graue olens, inſuauis, & ualde ſiticuloſa eſt. ex quo fit, ut aliqui non incommode aloen ei miſceant, & ita præbeant: alij uero addant thymi comam, & ſalem: alij ſemina odorata. pituitam & bilem uehementer educit. datur eius puræ drachma una ad ſummum. Si uomitus inſtent, apium aceto intingendum; ac mandendum eſt. itemq; oliua alba ſale condita, atque etiam ſalis grumus in ore eſt tenendus, quæ quidem omnia uomitum prohibent. Præterea confert coriandrum odorari, & pulegium, et calamintham. Sed præſtat in lecto paululum in quiete contineri uentrem, & ſummos pedes fouendo. uelut etiam confeſtim deambulare & copioſos uomitus, & uentriculi morſus, et uertigines excitat. Cum uero ad priſtinum ſtatum redierint, tum deambulatio imperanda eſt, ut ſubinde ſenſim ſe ſubmoueant. id quod magis quam celer greſſus, iritat. purgatione ceſſante, utilius erit in lecto recumbere; & ita uigiles quieſcere, magis enim confluet: tnnc uero etiam paulatim ſorbeant modicum aquæ calidæ cum aceto. nam & morſus abſterget, & excretiones proritat. Qui uero non purgantur, aquam mulſam ſorbeant, aut nitrum aqua liquefactum. Sed melius etiam erit, glandem ex ſale & nitro confectam ano indere.

De uomitibus. Cap. XVIII.

QVONIAM eos, qui uiolenter uomunt

multa incommoda ſequi conſueuerunt, operæ pretium erit, modos, quibus facile quis uomat, exponere. Vomitus enim pituitam euacuat, caput leuat, et quandoque eum, qui auidius cibum ingeſſit, cruditatibus uexari, eumq́; qui nimio uino ſe ingurgitauit, lædi non ſinit. Quæ autem ad ciendum uomitum adhibentur, ſunto neque acerba, neque arida, ſed partim dulciora, et liquidiora, partim acriora. Inter hæc probantur raphanus, eruca, uetus ſalſamentum, origanum uiride, cæpe parum, & porri. conferunt etiam ptiſſanæ è leguminibus melle adiecto, itemq́; lomenta fabarum: & pingues carnes. non tamen oportet horum ſuccos tantummodo ſumere, ſed totam molem deuorare. neque etiam diutius eſt in iis manducandis immorandum ſi quis uelit emouere. ſint autem omnia coquendo emollita. inter uina, dulciora anteferenda ſunt. hæc enim magis fluitant. potus eſto tepidior. amygdalas etiam melle intinctas par eſt edere, tumq́; placentam guſtare; peponis, ac cucumeris ſemen maceratum, & læuigatum cum melle offerre. ad hoc facit etiam cucumeris radix trita ex melle. Qui uolunt uehementius euomere, narciſi bulbum aqua coquunt, eaq́; uinum miſcent. Ciet etiam uomitum irinum unguentum, ſi quis illitis eo digitis iritet. Valet etiam ad uomitum excitandum, non ceſſare, neque quicquam intermittere. à uomitu tum os abluere, tum uero etiam faciem debemus poſca diluta abſtergere. hoc enim & dentibus prodeſt, & caput alleuat.

Digitized by Google

De clyſteribus. Cap. XIX.

CLYSTERES qui inijciuntur, uel mites, uel acres ſunt: educendarum ſecum cauſa in febribus continuis, & malignis, & in ijs, qui ob longam imbecillitatem uires reficiunt, & excrementa difficulter eijciunt, & in quibus flatus excitantur, calidiorem aquam imponemus, cum tepida ipſa inflet: idq; una expreſſione clyſteris faciendum eſt. Fœnogræci uero decoctum muliebribus corporibus, & delicatis inijciemus: maluæ itidem, et ijs præſertim, in quibus ſiccitas ineſt. in quibus uero morſus ſint, ſeminis lini decoctum conueniet. Furfuris cremor, tragiq;, & item panis, & alicæ afferunt etiam aliquid alimenti. et quandoque uſus poſtulat, ut unà cum ſtercoris euacuatione aliquid, quod alendi uim habeat, adiungamus. Inteſtinorum etiam ulceribus, quæ in ſuperficie ſint, hæc prodeſt iniectio. ad quæ accommodata etiam erit ptiſſana adipe ſuillo addito. Betæ ſuccus & decoctum ad uertigines, & palpitationes inteſtinorum iniecta ualent. ſtercus etiam diſſoluunt. ac continuis morſiunculis occurrunt. Portulacæ ſuccus utilis eſt in feruoribus: cæteriſq; quæ conſequuntur. & ijs, quibus propter duri ſtercoris excretionem extrema recti inteſtini parte læſa eryſipelatis affectio oborta eſt. Sed in eiuſmodi & ouum, & oleum in quacunque inflammatione commiſcetur. Conuenit hoc etiam ijs, in quibus tormina à flatibus excitantur. magis uero flatus diſcutit decoctum ru-

Digitized by Google

tæ, uel cumini, uel anethi, uel baccarum lauri. ijs quoque in quibus frigus febrim excitauit, prodeſt. Lac quandoque inijcitur, cùm inteſtina ulcerata, aut inflammata ſunt, itemq́; renes, & ueſica, & uterus. roboris addendi gratia ſumendum etiam eſt mel, & anſerinus, uel caprinus adeps. hydrælæo utemur in diſtentionibus, & ſtercoris retentione, atque etiam bitumine, cum eæ ex refrigeratione obueniunt. Butyrum ijs indimus, in quibus propter inflammationem inteſtini recti excrementa continentur, & ſordida ulcera circa inteſtinum ſunt. Maluæ ſuccus & decoctum uſui ſunt ad diutina tormina, & inflammationes, quibus inteſtina uexantur, cum anus quoque morbo ſimul affligitatur. Mulſa inijcitur, cum partes inteſtinorum illæſæ permanent, & ſtercus difficulter molleſcit. Vino autem & oleo, uel ptiſſanæ ſucco, aut maluæ utimur in ijs, qui opium ſumpſerunt. Vinum autem cum roſaceo, & alba ouorum, aut ſapam, aut roſaceum incoctum initio adhibemus ijs, qui à teneſmo infeſtantur: mulſam uero, aut lentis decoctum cum melle, aut pariter erui, aut ptiſſanæ ſuccum cum roſaceo in abſceſſibus colum inteſtinnm diſcindentibus. Menſura eorum, quæ inijciuntur ad ſummum, tres heminæ ſunt: ad minus, una: mediocris iniectio duabus heminis perficitur. Sæpe autem & bis, & ter inijcimus: ac præcipue in ijs, in quibus exulcerceratio, & inflammatio in recto inteſtino adiacens ſtercus cohibet. Cæterum acribus clyſteribus utimur in iſchiadicis, & erecta ceruice ſpirantibus, in quibus ſpiritus

a ſtomacho non efflatur. Clyſter qui ſanguinis ducendi uim habeat, conſtat ex garo ſiluri, muria, & aqua marina. Paratur etiam hoc modo, Mellis heminæ dimidium, aquæ heminæ duæ, muriæ olcæ tres, olei quarta heminæ pars componantur, nonnulli bina oua adiungunt. Iis uero qui fungos mortiferos comederunt, nitrum, abſinthium, & raphani ſuccus, & rutæ decoctum inijcitur. Ad lumbricos, qui aſcarides dicuntur, faciunt muria, uel centaurij decoctum, uel abſinthij, uel lupinorum, uel aloes, uel cedria cum alicuius decocto. Mihi uero uſu compertum eſt, auriculæ muris ſuccum triduo potui datum ſæpenumero quod opus erat, confeciſſe, datur ſextarij quarta pars. In reſolutione inteſtini recti clyſter ex muria imponendus eſt. Quos helminthæ lumbrici infeſtant, ijs decoctum lupinorum, aut eorum cremor, aut rhus, aut muria debet imponi. Cupiditatibus autem nimijs deſidendi, quas tineſmus excitat, parum muriæ adhibendum. Si uero ſanguis ſincerus propter inteſtinorum exulcerationem fluat, herbæ ſanguinalis, aut plantaginis ſuccum, aut myrti baccarum nigrarum uino incoctarum dabimus. his poſtea admiſcemus thus, uel acaciam, uel hypociſtidem, uel malicorium, uel alumen. Vlceribus inteſtini non fluentibus lac caprinum indimus, aut etiam bubulum: aut lycij drachmas duas, aut terræ ſamiæ drachmas quatuor. fluentibus autem, & perhumidis ulceribus, chartæ combuſtæ, aut lentiſci cinerem: aut medicamentum ex charta conſtans cum aqua, aut decoctum adſtringentium.

Digitized by Google

De glandibus. Cap. XX.

GLANDIBVS ſæpe utimur ſtercoris educendi gratia, atque etiam in iјs, in quibus quod clyſteri iniectum eſt, non excernitur. Conficimus glandes ex ſale toſto, melle, & nitro. & thymum cocto melle excipitur. fiunt etiam ex reſina terebinthina, & nitro. quandoque grani cnidiј parum addimus. morſus autem excitat. idcirco partes oleó ſunt ungendæ. Pyrethro itidem utimur, oleo perfuſo: conuenitq; paralyticis, & flatibus ex frigore obortis. Centaurium uero cum pice & cerato accommodatum eſt ad pudendi remiſſionem. Infantibus grumus ſalis inditur. Ficus etiam cum nitro, atque cumino conficitur.

De iјs, quibus caput purgatur. Cap. XXI.

HVMORES, qui in capite ſunt, ſputis euacuamus, ſi parum euacuare uelimus. idq; facimus piperis, et maſtiches admiſtione. Si uero copioſius euacuare propoſitum ſit, pyrethrum, aut uuam taminiam mãdere iubemus. præterea anemonæ utriuſque radix manſa pituitam euocat. itemq; cortex radicis capparis. Igitur ſeroſum excrementum his remediјs expellitur. Craſſum uero & pituitoſum educit ſinapi cum oxymelite gargarizatum, aut ſapa, aut origanum, aut hyſſopum coctum. Ego uero ſapam ſinapi cum oxymelite admiſceo. Si uero cerebrum mu-

eo purgandum ſit, acribus eum remedijs, quorum nonnulla mouent ſternutamentum, euocabimus. Per *nares igitur purgat anagallidis utriuſque ſuccus, omniſq; anemonæ, & betæ. naribus etiam infunditur foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus uel per ſe, uel cum betæ ſucco, aut decocto.* Sternutamentum *autem crudis humoribus, qui in thoracis, pulmonis, & capitis partibus continentur, minime conuenit. os ita illinetur. ſinapi cum betæ ſucco palatum, columellamq; ungito, & proderit: idemq; per nares purgat, & facile ſuppetit. Sæpe etiam melanthio ad nares illiniendas uſus ſum, quandoque acri aceto pridie macerans, poſtero uero die aceto iterum læuigans, & naribus infundens. quandoque uero cum oleo ueteri idem melanthium tero, & eodem modo utor.* Ita *etiam Archigenes eo uſus eſt ad narium obſtructa foramina. id uero, quod aceto paratur, ad arquatos adhibebat Crito.*

Quæ menſtrua ducant. Cap. XXII.

QVAECVNQVE *urinam cient, eadem menſtrua ducunt, braſſicæ radicis decoctum epotum, perſicæ radix, ruta, chryſanthæmon, dictamnum, & erucæ ſemen. mouent etiam menſtrua, quæ ori uuluæ admouentur, ut ruta cum melle trita, aut anethi radix excalfacta, aut ſpodium cum melle, aut porri ſuccus, aut allium contuſum adhibitum, aut myrrha læuigata, et ex uino, aut leporis coagulum.*

Sudores

Sudores mouentia. Cap. XXIII.

EX *ſudorem prouocantibus eſt chamæmelum ſiccum tritum, oleo perfuſum cute ualenter perfricata; ſeſeli, pyrethrum, cachry, aniſum oleo ſimiliter perfuſa, nitrum toſtum, & tenuiſſimum cum oleo. Salis flos oleo commiſtus, ſuccus cyrenaicus aqua reſolutus ad corpus confricandum.*

De aere. Cap. XXIIII.

OPTIMVS *aer eſt, qui puriſſimus eſt. talis erit, qui neque è ſtagnorum, neque paludum euaporatione, neque ex barathro quopiam pernicioſam auram expirante, turbetur. ita quicunque ex cloaca magnam ciuitatem expurgante inficitur, malus eſt. itemq́; is qui nebuloſus eſt, non eſt bonus: ſicut etiam quicunque in caua regione magnis undique montibus includitur, neque auram ullam ſuſcipit.*

De fomentis. Cap. XXV.

CVTIM *rarefacere, eamq́; facile perſpirabilem reddere, ſanguinemq́; in inflammationibus attenuare, & digerere fomenta conſueuerunt. Sed ſi totum corpus excrementis abundet, plus materiæ ad partem calefactam trahetur, quàm diſcutiatur. quam ob rem ante fomentorum uſum totum corpus euacuandum eſt. Humida igitur fomenta inflammationibus, quas ſucci bilioſiores pepererunt, con-*

Digitized by Google

ueniunt: arida uero iis, quæ ex tenui, aqueoq́; ſanguine oriuntur: non mordacia mordacibus ſuccis accommodata ſunt: mordacia, quia attenuant, craſſis, & glutinoſis. Præcordia autem irrigationibus, aut fomentis calefacere, non ſemper eſt tutum: Sed in illis ſolum ægrotis eſt faciendum, in quibus nullum excrementum in toto corpore abundat: cæteris omnibus ſummum malum eſt. In principiis igitur, cum adhuc materia ad affectum locum confluit, præſtat repellere. Si uero latio materiæ repellentibus remediis cohibeatur, denſitasq́; partibus affectis inducta craſſiora contineat, tunc iam tempus eſt laxandi, ut contenta uacuentur. præſertim uero ubi ad iecur, aut uentriculum decubuerint ſuperflua, adſtringentibus utendum eſt. principales enim hæ partes ſunt. Immo uero ubi etiam tempus fuerit ea, quæ impacta fuerint, diſcutiendi, tunc quoque hæ partes adſtringendæ ſunt: ut abſinthium oleo coquentes irrigemus, aut etiam melino, aut lentiſcino, aut maſtichino. Ad eundem modum cataplaſmata compoſitam ex laxante, & attenuante, & ex amara, atque aſtringente facultate uim habeant. Si colum, aut alia inteſtina, aut muſculi præcordiorum, aut abdomen fuerint affecta, adſtringentia miſcenda non ſunt, ſicut etiam neque cum ueſica, aut uulua affectæ ſunt, miſceri debent: cum, ut dictum eſt, nihil amplius defluat, neque plenitudo, aut excrementum in toto corpore redundet. Sic etiam cucurbitulis, euacuato prius toto corpore, non in principiis affectionum, utemur.

De cataplaſmate ex fermento. Cap. XXVI.

HOC cataplaſma ad diffundendum, liquandumq́; compacta ualentiſſimum eſt. ſurculos extrahit, & durities iuuat, & plantarum pedum contuſiones. Fermentum uero eſt oleo ſubigendum quantum ſatis ſit, eoq́; utendum. ſi augere uim uolueris, nitri parum adiungito. Si uero aceto fermentum diſſoluas, & coquendo ſpiſſaueris, erit ad ſplenis, hepatiſq; tumores duros accommodatiſsimum. ſi thymum, & pulegium, et abſinthium ei admiſcueris, optimum medicamentum confeceris.

Aliud ex ficubus.

FICVS pingues unà cum ſeminibus ita exquiſite contundito, ut nulla pars non contuſa relinquatur, iiſq́; unguenti irini parum addito. facit hoc ad duritias neruorum, & ad articulos contractos, aut plus iuſto laxatos, & ad ſcirrhos, præſertimq́; lienis, & iecinoris. Si uero nitri parum addas, abſceſſus rumpet, aculeosq́; extrahet. Si uero ficubus ita paratis miſcueris pulegij, aut origani, aut thymi, aut abſinthij comam minutiſsime tritam, hydropicis conueniet. Præterea ficus probe coctæ, ut diſſolui queant, & contritæ, iterum ea coquantur aqua, in qua prius fuerant coctæ, deinde hordeaceam, aut frumentaceam farinam miſce, & iterum coque ad conſiſtentiam, ualebit hoc ad tubercula, quæ non fa-

cile matureſcunt. ſi iniicere pinguedinem uelis, butyrum miſce. ſi rutæ folia trita læuigata miſceantur, ad dolores inteſtinorum, quos flatus excitarint, faciet. Cuminum quoque oleo admiſto non ſecus facit.

De lotionibus. Cap. XXVII.

AQVA *frigida lauari ita quidem commendo, ut non iis, qui nullo uictus delectu degunt, ex uſu eſſe aſſeram, ſed iis ſolis, qui eodem accurato laboribusq́;, ac cibis, ut conuenit, utuntur. Multis autem quibus maiore interdum refrigeratione opus eſt, ſatis eſt æſtiuo tempore, cum iuuenes ſunt, carnoſi, & frictionibus prius calefacti, in frigida natare. ſint autem neque uenereis, neque alia ratione laſsi: neque cruditatem ſentiant, neque per uomitum, aut per aluum inaniti, neque uigiliis fatigati: periculoſum enim eſt, ſi aliter quiſpiam ſe lauet. Calidum balneum & optimum, & tutiſsimum eſt: laſsitudines ſoluit, humorum plenitudinem digerit, & excalfacit, mitigatq́;, ac mollit. Flatus, ubicunque decubuerint, diffundit: ſomnum conciliat, carne replet, & facile omnibus & uiris, & fœminis, & pueris, & ſenibus, & priuatis adminiſtrari poteſt.*

De balneis, quæ induſtria parantur. Cap. XXVIII.

BALNEA *induſtria noſtra calefacientia paramus, aut refrigerationis ſedandæ, aut laſsitudinis*

ſoluendæ, aut conuulſionis mitigandæ, aut doloris leniendi, & reficiendi gratia. Calidæ autem aquæ fiunt pulegio incocto, aut origano, aut hyſſopo, aut thymo, aut ſatureia, aut folijs lauri, aut pyrethri radice, atque his ſimilibus. oleum etiam inijcimus. balnea quoque digerentia facimus, cum totum corpus attenuare uolumus. Adijcitur autem uis digerendi balneis aut ſale impoſito, aut ipſa marina iniecta, aut nitro. Mel quoque admiſtum addit aquæ uim digerendi. itemq; cinis ſarmentorum, & baccarum iuniperi decoctum. Molliendi gratia utimur balneis in inflammationibus, ac duritie. ac in iis, quos inflammatio male habet, maluæ decoctum iniicimus, itemq; ſeminis lini, & fœni græci. In fluidis autem inflammationibus, plantago aut polygonum incoquitur, aut malicorium, aut roſæ, aut rubi cima. In iis, quibus imminet conuulſio, utimur iis, quæ inflammationibus non fluidis conueniunt. maxime uero iis prodeſt oleum cum aqua, in quibus malua, & fœnum græcum cocta ſint. Ad duritiem ſine inflammatione utimur iis, quæ ad digerendum adhibentur. balnea enim tum refrigerant, tum adſtringunt, cum materias habent, in quibus adſtringendi & refrigerandi uis ineſt.

De balneis ſuapte natura naſcentibus. Cap. XXIX.

BALNEORVM ſponte naſcentium alia nitri, alia ſalis, alia aluminis, alia ſulphuris, alia

bituminis, alia æris, alia ferri uim obtinent. alia ex iis compoſita ſunt. Atque omnium quidem a quarum ſponte ſcaturientium ea uis eſt, ut prorſus calefaciant, & exſiccent; humidioribusq; ac frigidioribus maxime conueniant. In primis uero nitroſæ ac ſalſæ capiti, ac thoraci fluxione infeſtato, itemq; ſtomacho perhumido, atque hydropicis adiumento ſunt. Aluminoſæ autem ad ſanguinis reiectationem ſiſtendam, ad ſtomachum, qui ad uomitum procliuis ſit, ad mulieres, quæ inordinate purgantur, et quæ frequenter abortum faciunt, ſunt accommodatæ. Sulphureæ uero neruos molliunt, atque reſoluunt, ac dolores ſedant: uentriculum tamen relaxant, et peruertunt. Bituminoſæ caput replent, ac ſenſuum inſtrumentis nocent. atque etiam calefaciunt iugiter, & progreſſu temporis emolliunt. Quæ æris naturam referunt, ori, tonſillis, uuæ, & oculis excellenter proſunt. Ferreæ denique uentriculum, & ſplenem iuuant. In aquam uero immerſio facienda eſt ſenſim, ut uirtus corpori laxato occurrens interius penetret.

De dropacibus. Cap. XXX.

DROPAX *diuturnis morbis maxime conuenit. Calefaciendi gratia adiicitur piper, pyrethrum, roris marini ſemen, bitumen. Si opus exſiccandi ſit, ſal, ſulphur uiuum, cinis ſarmentorum. Si aperire, limneſtis, euphorbium.*

De ſinapiſmo. Cap. XXXI.

SINAPISMVS qui dropace uehementior eſt, diutinis morbis eſt accommodatus. eo utendum eſt in ſegnioribus affectionibus, & immoderatis circa carnem partibus, & quarum ui etiam adhibita ſenſus obtuſus eſt. terminus autem actionis medicamenti eſto, ut ægrotus uehementer doleat: caroq; nigrior reddatur, & fiat altior quam ea quæ adiacet, & poſtquam ablotum fuerit, puſtulæ mitius erumpant. Ad morbos autem, & partes facile ſentientes, mitius utendum eſt ſinapi, ut eius uſus menſura ſit, ut caro fiat paulo rubicundior. Conficiendi modus eſt huiuſmodi. Caricas in aqua tepida pridie macerare oportet, poſtridie uero eius diei uehementer expreſſas, probe contundere: deinde acre ſinapi, quale eſt Syriacum & Aegyptium, capere, ac per ſe conterere, aquam in qua caricæ fuerint infuſæ paulatim affundendo: tum in maſſas redigere, alteram ex caricis, ex ſinapi alteram, poſtremo miſcere. ſi uehementi ſinapiſmo uti uelimus, duas ſinapi partes uni caricarum addemus, ſi mediocri, pares portiones adhibebimus: Sin mitius, tertiam partem ſinapi, duas caricarum commiſcebimus. Poſt torporem ſinapi, & balnei uſum, ſi uehemens ſit dolor, & rubor, & puſtulæ eruperint, lana roſaceo & aqua intincta adhibenda eſt: aqua uero ſit maluæ decoctum, aut fœni græci ſuccus. poſtea uero cerato roſaceo cum ceruſſa utemur. Hoc etiam ſciendum eſt,

ſi in aceto ſinapi maceretur, minus efficax cataplaſma fieri. Caprarum fimus cum aceto compactus efficacior ſinapi eſt. præcipue autem et mirum in modum iſchiadicis conuenit.

De inſeſſu in ſolium ex oleo. Cap. XXXII.

INSESSVS in ſolium ex oleo febribus diuturnis ex frigore, itemq; laſſatis, & quibus urina ſuppreſſa eſt, conueniunt. Quinta autem olei pars igni calefacienda eſt, reliquum uero in balnei ſolio. oleum enim in balneis non ſatis calidum efficitur.

De ingreſſu in hydrelæum. Cap. XXXIII

SI imbecilli ſint, qui in hydrelæum ſe demittunt, endromide amicti ingrediantur. Oleum autem cum aqua diligenter miſcendum eſt, neque minus, quam ſexta pars, eſſe debet.

De remedijs metaſyncriticis. Cap. XXXIIII.

IN omnibus diuturnis morbis, cum cætera auxilia nihil profecerint, omnes fere ea remedia, quæ methodici nominant metaſyncritica, hoc eſt quæ ex intimis partibus humores euocant, adhibere conſueuerunt. Ego uero ubi intemperies quædam humida & frigida in affectis particulis ineſt, ijs medicamenta ex ſinapi, thapſiaq;, & his ſimilibus adhibeo. ad ſiccas uero & calidas, non utor. Cæterum qui af-

ſectiones cognoſcere non poſſunt, ſæpe quod conuenit, perficiunt: quod pleroſque homines eiuſmodi frigidæ, atque humidæ affectiones ob malam, ac uitiatam uictus rationem infeſtent.

Quæ ruborem inducant. Cap. XXXV.

NASTVRTII *ſemen ruborem excitat, & calefacit æque, ac ſinapi. helenij radix æque, ac fimus columbarum ſyluestrium: quo admodum frequenter utimur. eò etiam cum naſturtij ſemine contuſo pro ſinapi utor in iſchiade, hemicrania, uertigine, diuturnis doloribus capitis, laterum, humerorum, tendinum, & lumborum. Iam uero facit & ad renum uitia, & ad colicas affectiones, itemq; podagram, & articulorum dolores, cum nondum callum obduxerint.*

FINIS PRIMI LIBRI.

Digitized by Google

IN ſecundo agitur de materia, quam naturam, uim, actionemq; habeat: & quænam quibuſque affectibus conueniat. deinde ſimplicia medicamenta expenduntur, deq; eorum menſura, mixtione, & coctione, itemq; de ponderibus, & menſuris, deq; emplaſtris, quæ πλατύσματα dicuntur, uerba fiunt. Eius uero hæc ſunt capita.

Quæ media ſint inter calefacientia, & refrigerantia. Caput I.
Quæ calefaciunt. Cap. II.
Quæ calefaciunt primo ordine. Cap. III.
Quæ calefaciunt ſecundo ordine. Cap. IIII.
Quæ tertio ordine calefaciunt. Cap. V.
Quæ calefaciunt quarto ordine. Cap. VI.
Quæ moderate refrigerent. Cap. VII.
Quæ primo gradu refrigerent. Cap. VIII.
Quæ ſecundi gradus ſint. Cap. IX.
Quæ tertij ſint ordinis refrigerantium. Cap. X.
Quæ ſint quarti ordinis. Cap. XI.
Quæ modice exſiccent. Cap. XII.
Quæ ſimpliciter exſiccent. Cap. XIII.
Quæ primo ordine exſiccent. Cap. XIIII.
Quæ ſecundo ordine ſiccent. Cap. XV.
Quæ tertio ordine exſiccent. Cap. XVI.
Quæ ſiccent quarto ordine. Cap. XVII.
Media inter ſiccantia, & humectantia. Cap. XVIII.

Digitized by Google

Quæ primo ordine humectent. Cap. XIX.
Quæ ſecundo ordine humectent. Cap. XX.
Quæ aquoſam frigiditatem habeant. Cap. XXI.
Quæ tenuium ſint partium. Cap. XXII.
Quæ craſſis è partibus conſtent. Cap. XXIII.
Corroborantia. Cap. XXIIII.
Quæ ſuppurent. Cap. XXV.
Quæ concoquant. Cap. XXVI.
Mollientia. Cap. XXVII.
Quæ indurent. Cap. XXVIII.
Quæ humiditatem ex ore trahant. Cap. XXIX.
Quæ per nares ducant. Cap. XXX.
Quæ ab oculis ducant. Cap. XXXI.
Quæ per aures purgent. Cap. XXXII.
Quæ aperiant, & purgent. Cap. XXXIII.
Quæ abſtergant. Cap. XXXIIII.
Quæ urinam moueant. Cap. XXXV.
Quæ per urinam è ſplene educant. Cap. XXXVI.
Quæ ex hepate educant. Cap. XXXVII.
Quæ ex renibus ducunt. Cap. XXXVIII.
Quibus educantur ea, quæ in thorace inſunt. Cap. XXXIX.
Renes purgantia. Cap. XL.
Cutem rarefacientia. Cap. XLI.
Ora uaſorum aperientia. Cap. XLII.
Quæ cutim condenſent. Cap. XLIII.
Quæ corrodant. Cap. XLIIII.
Quæ reprimunt. Cap. XLV.
Quæ ad cicatricem perducant. Cap. XLVI.
Superficiem exulcerantia. Cap. XLVII.

Digitized by Google

Adurentia. Cap. XLVIII.
Attrahentia. Cap. XLIX.
Diſcutientia. Cap. L.
Adſtringentia. Cap. LI.
Quæ lac gignant. Cap. LII.
Ad menſtrua ſuppreſſa. Cap. LIII.
Quæ ſemen generent, ac prouocent. Cap. LIIII.
Quæ ſemen cohibeant. Cap. LV.
De ſimplicium medicamentornm electione. Cap. LVI.
Qui ceræ modus cum oleo ſit. Cap. LVII.
De ponderibus, & menſuris. Cap. LVIII.
Medicamentum renes à calculo ſeruans. Cap. LIX.
De latis emplaſtris. Cap. LX.
De coctione medicamentorum. Cap. LXI.

Digitized by Google

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER SECVNDVS.

Quæ media ſint inter calefacientia, & refrigerantia. Cap. Primum.

DIANTVM, *aſparagus, mya-*
canthinus, muſcus, qui etiam ſplan-
a *chnon dicitur, glycyrhizæ ſuccus,*
oleum dulciſſimum, cera, faba, ly-
cium, lotus ſiue trifolium, citrii cor-
tex, filicis radix, pinei nuclei, lentiſcus, lens, terra
chia, & ſamia, cadmia, argenti ſpuma.

Quæ calefaciant. Cap. II.

VITICIS *folia, & ſemen moderate, urticæ fructus, & folia, amygdala dulcia, anagallis utraque. atractylis, cnicus agreſtis. aphace, rubi fructus maturus. radix glycyrhizæ, oleæ fructus maturus, fermentum, eryngium, reſinæ omnes, cicerbita arida, iunci odorati flos, palmæ fructus, cochlearum aduſtarum cinis, braſsica canina multum, ranunculi radix, & tota herba, pulegium, lauri folia, ac magis etiam bacca, dictamnum, falſodictamnum, ſaluia, eryſimum, lanæ uſtæ, zinziber, thapſia, cardamomum, liquores, capilli uſti, bryoniæ radix, ariſtolochia, aſphodeli radix, daucus,*

Digitized by Google

chamædaphne, dracunculi radix, oleum raphaninum, cicer, uiſcum, caucalis, liguſticum, ferulæ ſemen, ſagapenum, ſatyrium, apium, ſium, ſinon, ſtyrax, idnon, piper, hypericon, ſal, ſulphur, ſanguis, fel, urina, ſaliua, caro uiperarum, adeps, ſalſorum piſcium muria.

Quæ calefaciant primo ordine. Cap. III.

ALOE, *camæmelum, arum, abſinthium, agaricum, ladanum, lini ſemen, malabathri folium, ſpica nardi, nardum celticum, uinum nouum, ſerum, caſeus, ficus ſiccæ.*

Quæ calefaciant ſecundo ordine. Cap. IIII.

AMVRCA, *anethum, ſed uiride minus. artemiſia, balſamum, elaphoboſcum, calamus aromaticus, crocus, libanotus, chia maſtiche, mel, uinũ, pix, meliſſophyllum, marrubium, propolis, cucumeris agreſtis ſuccus, ſcandix, ſcilla, cardui radix, myrrha, terebinthi cortex, & folia, & item fructus, fœnum græcum, chamæleontis utriuſque radix, chamæpitys, ocymum.*

Quæ tertio ordine calefaciant. Cap. V.

ABROTONVM, *ac præſertim uſtum, lolium, populi nigræ flores, & reſina, acorum, amomum, ammi, anethum uſtum, aniſum, iuniperus,*

aſari radix, ſabina, eleborus uterque, epithymum, menta, ſatureia, arundinis uallaris cortex uſtus. caroum, caſia, cedrus utraque. cnici ſemen, conyzæ, cuminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium, ſulphur, mei radix, moly, ruta, raphanum, rhododaphne, uinum uetus, omne origanum, opopanax, petroſelinum, ſampſuchus, ſmyrnium, hyſſopum, chamædrys, galbanum.

Quæ calefaciant quarto ordine. Cap. VI.

ADARCE, *ampeloprаſum, euphorbium, oleum cedrinum, coſtus, cœpa, lepidium, ſinapi, allium, ſtruthij radix, tithymallorum ſucci, & quæcunque adurendi ui prædita ſunt.*

Quæ moderate refrigerent. Cap. VII.

GRAMEN *mediocriter, auricula muris citra adſtrictionem, pira illita mediocriter, balauſtium, rubi folia, germina, acerbus fructus, & flores. auena mediocriter, muſcus marinus, glaucium mediocriter, conyon uehementer, lichen petris adnaſcens, omne papauer, pomi frondes, & fructus, oleæ frondes, & fructus immaturus, oleum myrteum, ſeſaminum, balaninum, helxine, quæ & perdicium nominatur, moderate, panicum, uiolæ folia, & ſucci, & cortices. dulcibus exceptis, perſici fructus, caro citrii, fungi ſatis, omphacii ſuccus, amylum quod ex frumento fit, moderate, roſaceum*

moderate, ſordes ex paleſtra, cicerbita non ſicca, tribulus uterque, palmæ ramorum ſuccus, ſamia terra moderate, terra cimolia, naxiæ cotis ſcobs, plumbago, ceruſſa, ſandyx, moderate, caſeus recens.

Quæ primo gradu refrigerent. Cap. VIII.

ACACIA *non lota, atriplex ſine adſtrictione, acini uuæ, milium, hordeum, platanus, rhamnus, ſeris.*

Quæ ſecundi gradus ſint. Cap. VIII.

ACACIA *lota, plantago, beta, galla immatura, cucurbita, rhois, cucumis, pepo, ſolanum hortenſe, lens paluſtris, alga uiridis è mari euulſa, pſyllii ſemen.*

Quæ tertii ſint ordinis refrigerantium. Cap. X.

SEMPERVIVA *utraque, portulaca, mandragora, citrij pars acida, herba ſanguinalis, potamogiton, altercum, eiusq; flos, & ſemen album.*

Quæ ſint quarti ordinis. Cap. XI.

SVCCVS *papaueris, & cicuta.*

Quæ modicæ exſiccent. Cap. XII.

VRTICAE *ſemen, & folia, amurca, ana-gallis*

Digitized by Google

gallis utraque, plantago, auena, oleum dulce, inſulſum, lotum. erica, fermentum, quod etiam ex alto trahit, ac diſcutit, lupinus amarus, cauda equina, iſatis, uehementer. ſalicis flos, et folia cum adſtrictione quadam. nonnulli ex eis ſuccum exprimunt, habentq́; pro ſiccante medicamento ad multa utili. nullum enim eſt ad plures uſus accommodatius medicamentum, quam quod citra mordacitatem exſiccat, & adſtringit, iuglandis putamen uſtum, quod eſt etiam tenuium partium, centaurium minus uehementer, ceraſi gummi, lilium, faba foris appoſita. cupreſſi omnia, cyperi radix, nuclei pinei in aqua macerati. nymphææ radix. malicorium ualde, quinquefolij radix. polypodium, myrrha, ſarcocolla, ſtæbe, tragacantha, terra omnis, cadmia, aſiæ petræ flos marceſcentes carnes arefacit. pompholyx continenter lota, calx extincta, & lota, ſtrenue. ouorum candidum, & putamen, & eorundem etiam uitelli.

Quæ ſimpliciter exſiccent. Cap. XIII.

VITICIS *folia, & ſemen. radix graminis mediocriter, adiantum, ſemper uiuum utrunque, populi flores, et reſina, acte utraque, amaranthus, quæ etiam pota fluxiones ſiſtit. bryoniæ radix, populi nigræ folia ſicca. pira illita, mediocriter exſiccant, ariſtolochiæ, aſparagus, aſpalathus, aſphodeli radix, eiusq́; potius exuſtæ cinis. balauſtium ualde, ruborum fructus immaturi; bulbus illitus,*

pæoniæ radix, lauri folia magnopere, et multo etiam magis baccæ, quercus, et phagi partes omnes. oleum cyprinum, laurinum, tædinum, panicum illitum, iringium, cinis corticis ſalicis uehementer deſiccat. canabis fructus, cardamomum, caucalis, daucus, lixiuium, & magis etiam ex cinere ficulno. chrethmum, lilii folia, & radix, lichen qui in petris naſcitur. fuligo omnis, lotus, omphacium, polypodium, amylum, ſal, nitrum, gypſus, cadmiæ omnes. omniaq; metallica, lapideaq; & terreſtria, teſta clibanorum, coagulum, & omne ſtercus. anſerum tamen inutile eſt propter nimiam acrimoniam. ſordes, caro uiperarum, capita menularum ſalſarum aduſta, cornu ceruorum & caprarum uſtum, caſtoreum, oſſa uſta uehementer exſiccant. capilli, ſepiæ teſta, cancrorum cinis, garum abunde. itemq; muria.

Quæ primo ordine exſiccent. Cap. XIIII.

CHAMAEMELVM, *iuniperi baccæ, carum, hordei polenta, crocus, thus, fœniculum, rhododaphne, muſtum, cucumeris peponis ſemen, & radix ſicca, fœnum græcum.*

Quæ ſecundo ordine deſiccent. Cap. XV.

LOLIVM, *amaracus, bitumen, anethum, balſamum, acinus uuæ, gingidium, elaphoboſcum, calamus aromaticus, thuris cortex, & ſemen, ma-*

ſtiche, mel, citrii cortex & ſemen, & arboris ipſius folia. mei radix, ſpica nardi, nardum celticum, uinum, eruum, opopanax, pix, myrrha, lentiſcus, terebinthi fructus & folia, lentes, alga uiridis, malabathri folium, galbanum.

Quæ tertio ordine exſiccent. Cap. XVI.

ABROTONVM, *& præcipue uſtum. acacia, acorus, aloe, ammy, anethum uſtum, aniſi ſemen, iuniperus, aſarum, abſinthium, eleborus, epithymum, thymbra, calamintha, arundinis uallaris cortex uſtus, caſia, cedri, conyza, thuris fuligo, nigella, citrii ſemen, uinum uetus, ualde, acetum, origanum, quinquefolii radix, petroſelinum, ſmyrnium, ruta hortenſis, marrubium, rhus, ſampſuchus, ſeriphium, hyſſopum, chamædrys. chamæleontes utrique, & eorum radix, chamæpitys.*

Quæ quarto ordine ſiccent. Cap. XVII.

AMPELOPRASVM, *cedrinum oleum, ſinapi, ruta agreſtis, allium.*

Quæ media ſint inter ſiccantia & humectantia. Cap. XVIII.

GRAMINIS *radix illita, oleum dulciſſimum.*

D ij

Quæ primo ordine humectent. Cap. XIX.

AVRICVLA *muris, bugloſſum, glycyrhizæ ſuccus, lactuca modice, uiolæ folia, modice, mali perſicæ fructus, fungi, roſaceum, ſatyrium, ſtratiotes fluuiatilis, & qui in ſtagnis naſcitur.*

Quæ ſecundo ordine humectent. Cap. XX.

PORTVLACAE *fructus, & herba, atriplex, blitum, cucurbita, mali armeniacæ fructus, cucumis, pepo, lenticula paluſtris.*

Quæ aquoſam frigiditatem habeant. Cap. XXI.

ACACIA, *portulaca, plantago, rubi folia, cucurbita, cotyledon, cicuta, picea arbor, malua hortenſis, mala præcocia, papauer, cucumis, qui edendo eſt. ſonchus, iuncus odoratus, tribulus, lenticula paluſtris, pſyllij ſemen, plumbum.*

Quæ tenuium ſint partium. Cap. XXII.

ABROTONVM *uſtum, uitex, ſcandix, populi nigræ flores, urticæ fructus, & folia, acorus, amomum, aſari radix, brionia, chamæmelum, aparine. ariſtolochia, plantago ſicca, aſphodeli radix, eiusq; uſtæ cinis potius, balſamum, ſabina, ſinapi, rubi radix, oleum uetus, glycyrhiza*

radix, dictamnum, dracunculi radix, cicinum, elaphoboſcum, euphorbium, fermentum, ſalicis ſuccus, calamintha, calamus aromaticus, cannæ ualaris cortex uſtus, caſia, carpeſium, milium, cedrinum oleum, gummi prunorum, maſtiche, nigellæ, ſuccus cyrenaicus, opobalſamum, ruta, pix, piſtaciorum fructus, propolis, terebinthina, oleum roſaceum, ſagapenum, ſampſuchus, ſeſelis, cucumeris ſemen, ficus ſiccæ moderate. iunci odorati flos. cinis, calx, hyſſopum, ſal, ſalis flos, nitrum, alcyonium mileſium, arſenicum uſtum, gypſum uſtum, ſulphur, cadmia, pumex uſtus, lixiuium, aſiæ petræ flos, melanteria, myſi, flos æris, chryſocolla, ſandix, fucus, adeps leonis, et pardi, et hyenæ ualde. caſtoreum, ſæpiæ teſta, lanæ combuſtæ.

Quæ craſsis partibus conſtent. Cap. XXIII.

PLANTAGINIS radix, balauſtium, acinus uuæ, zinziber, cæpæ, cucumis, ſquamæ omnes, ſory, alumen.

Corroborantia. Cap. XXIIII.

CASIA, ſtœchas, galla acerba, palmæ fructus, abſinthium.

Quæ ſuppurent. Cap. XXV.

AQVA temperata ſuperfuſa. hydrelæum,

oleum temperatum, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps ſuillus, & uitulinus, butyrum, thus, pix, reſina.

Quæ concoquant. Cap. XXVI.

AMOMVM, *uua paſſa, cera, ladanum, colla, thus, pix ægyptia, maſtiche, oleum roſaceum, myrrha, ſtyrax, galbanum, alica, butyrum, œſypus, adeps ſuillus.*

Mollientia. Cap. XXVII.

SEVVM *caprinum, adeps gallinaceus, anſerinus, taurinus, hircinus, medulla cerui, uituli, ammoniacum, ſtyrax, galbanum, oleum ſicyonium, oleum liliaceum, chamæmelum, radix althææ, cucumeris agreſtis radix, folia maluæ ſylueſtris, maluæ caules, maſtiche, terebinthina, colophonia, opopanax, lutum, butyrum.*

Quæ indurent. Cap. XXVIII.

SEMPERVIVVM, *portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, ſolanum. indurantur autem partes aut propter ſiccitatem, & tunc eas humectare oportet: aut propter plenitudinem, & tunc euacuatione opus eſt, aut propter concretionem, et tunc concretæ partes calefaciendæ ſunt, & concretio moderate diſſoluenda, & ijs, quæ dicta ſunt, mol=*

Digitized by Google

lienda. nam quæ uehementer ſiccant, concretionem maiorem faciunt.

Quæ humiditatem ex ore trahant. Cap. XXIX.

PYRETHRVM, *lapatium, capparis, ficus pingues, tæda, mel, myrica, apſinthium, origanum, raphanus, uua ſine acinis, itemq; uua taminia, canchry, ſinapi, eleborus albus, elaterium, thymum, ſal, omphacium, aniſum, piper, coccus gnidius, lauri baccæ, balſamum, anemonæ, ammoniacum, fex ſicca combuſta.*

Quæ per nares ducant. Cap. XXX.

ELATERIVM, *piper, betæ ſuccus, cortex radicis cyclaminis, thlaſpi, coccus gnidius, anagallis, anemone, ueratrum album, omphacium, marrubium, hederæ tenellæ folium.*

Quæ ab oculis ducant. Cap. XXXI.

MEL, *hyſſopum, oleum uetuſtum, anagallis, oleum laurinum, nardum, caſia, coſtus, ſuccus papaueris, ſagapenum, daucus, fœniculum, malum punicum, amygdala, marrubium, ueratrum album, anemone, ruta, caſtoreum, lapis æmatites, adeps anſeris, fel, myrrha, chalcitis, ſulphur, alumen ſciſſile, ſepiæ teſta, cortex thuris, ſcilla, ammoniacū, hepatis caprini ſanies, uuæ acerbæ ſuccus.*

Quæ per aures purgent. Cap. XXXII.

MEL, *piper, fel bubulum, aut taurinum, mercurialis, betæ, & radicum capparis ſuccus, granum gnidium, fructuum ficus ſylueſtris ſuccus, bdelium, caſia, ueratrum album, galbanum, omphaciũ.*

Quæ aperiant & purgent. Cap. XXXIII.

POPVLI *nigræ folia ſicca, & radicis cortex. agaricum, urticæ ſemen, amygdala amara, ipſaq́; arbor. adiantum, radix ari, pulegium, dracontium, daucus, gentianæ radix, ualde. cicer, eupatorium citra caliditatem. thymum, caricæ pingues, calamintha, caſia, pruni arboris gummi, nigella, ruta, pepones, ſpondylij fructus, & radix, ſtœchas, chamædrys: et alia omnia, in quibus amara qualitas excellit, & præterea attenuandi facultas ineſt.*

Quæ abſtergant. Cap. XXXIIII.

STERCVS *caprinum uſtum, et non uſtum. teſtæ omnium teſtaceorum. ſepiæ teſta. herinacei utriuſque uſti cinis. ſerum lactis, mel, radix bryoniæ, amygdala eſculenta, itemq́; arbor. anagallides, anemonæ omnes. ariſtolochia, plantaginis folia, & ex quibus ſicca magis faciunt. arum, aſparagus, myacanthinus, ſtaphis, aſphodeli radix,*

atriplicis fructus, abſinthij ſuccus, bulbus impoſitus, eleborus uterque. parietaria, quæ et perdicium dicitur, ſalicis ſuccus, cannæ uallaris radix cum cortice facit ſine acrimonia, centaurium minus, & eius etiam ſuccus, braſſica, eruum, hordeum moderate. lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ caro mediocriter, lampſana in cataplaſmate impoſita, lichen in petris naſcens, uiolæ albæ partes omnes, meum, platani cortex, & radix moderate. marrubium illitum, propolis mediocriter. ulmi folia. magis uero faciunt cortex, & radix. ptiſſana, terebinthina magis, quam maſtiche, ſagapennm moderate, cucumeres, peponis partes omnes, cucumeris agreſtis radix. myrrha, beta, tithymali, phu, chamæpitys, alcyonia omnia, terra chia, & ſamia moderate, & cretenſis, cadmia, pumex uſtus, & non uſtus, argenti ſpuma moderate, ſmiris abunde facit. teſta clibanorum, cornu ceruinum, & caprinum uſtum.

Quæ urinam moueant. Cap. XXXV.

APIVM, *petroſelinum, fœniculum, daucus, ſmyrnium, aniſi ſemen, ameum, aſarum, acorus, aſparagus, oxymirſinum, bdelium, bryonia, cicer, thymum, calamus aromaticus, carum, carpeſia, caucalis, coſtus, cuminus, cyperi radix, liguſticum, meum, ſpica nardi, & nardum celticum, ruta, polium, ſeſelis, cucumis qui editur, melopepo, ſcandix, allium, paſtinaca, iunci odorati flos, terebinthi fru=*

ctus, abſinthium, ſabina, ſanguinem per urinam ducit rubiæ radix. urinas craſſas & multas, & quandoque etiam ſanguinolentas mouet capnium. bilioſas & multas educit orobus. qui ſumptus copioſior, ſanguinem per urinam educit. cardui radix magnam copiam educit graue olentium urinarum, ſi quis uino incoquat, & decoctum bibat. fœtidos urinæ odores abſterget aqua mulſa, oxymel, uinum tenue, & dilutum.

Quæ per urinam è ſplene educant. Cap. XXXVI.

TITHYMALI *uallaris ſemen, cuminum, thymum, radix uitis ſylueſtris, capparis radix, allium, cytiſus, dracontium, ariſtolochiæ radix, origanum, polium, colocynthis agreſtis, bryonia, cyclamen, portulaca, potus uini, in quo ſcorpius marinus ſuffocatus ſit.*

Quæ ex hepate educant. Cap. XXXVII.

VITICIS *ſemen, dauci folia, fœniculum, balſamum, capnium, aniſum, dactylorum oſſa, lauri folia, abſinthium, ſmyrnium, anagallides, menta, œnanthe, ſilphij ſuccus. eringium, aqua, in qua hordeum maduerit, agaricum, aſarum.*

Quæ ex renibus ducunt. Cap. XXXVIII.

APII *ſemen, piper, paſtinaca, marrubium,*

cnicus, radicum bryoniæ cortex, gramen, oua ſepiæ, ſulphur, cicer album.

Quibus educantur ea, quæ in thorace ſunt. Cap. XXXIX.

QVAECVNQVE *adaperiendi uim habent, accommodata ad id ſunt, nuclei pinei recentes, nuclei piceæ, butyrum, caſtoreum ſuper carbonibus ſuffumigatum, & per inſpirationem attractum. id enim humidam, frigidamq; intemperiem, quæ pulmonem, ac cerebrum infeſtet, maxime iuuat. Spica nardi capitis, & thoracis fluxiones exſiccat. porro* * *ex pulmone educunt catapotia attrahentia, quæ dantur. urticæ ſemen, dauci, et lini. papauer nigrum, thymum, raphani ſuccus, ſinapi, aniſum, ſiſamum, eryſimum, ſcilla, eruum, cucumeris ſemen, piper, ruta, polium, arum, dracontium, coſtus, nardum, ſulphur, myrrha, baccarum lauri interna pars. cortex radicum capparis, amygdala amara, glycyrhiza, caſtoreum, abrotonum. ſtyrax, bdelium, ſilphium, hyſſopum, uua ſine acinis, omphacium, ariſtolochia, galbanum, marrubium, eringij radix.*

Renes purgantia. Cap. XL.

INCIDENTIA *omnia renes expurgant, ut plantaginis ſiccæ radices, & fructus, aſparagus, myacanthinus, glycyrhiza, cicer, amygdala.*

Cutem rareſacientia. Cap. XLI.

CHAMAEMELVM, *anethum, althæa, cucumeris erratici radix, oleum uetus, abrotonum uſtum.*

Ora uaſorum aperientia. Cap. XLII.

ACRIA *omnia, anemonæ omnes, allium, cæpa, fel taurinum, irini, & amaracini feces.*

Quæ cutim condenſent. Cap. XLIII.

AQVA *frigida, ſemperuiua, portulaca, tribulus uiridis, pſyllium, lenticula paluſtris. & uno uerbo, quæcunque non exſiccando refrigerant.*

Quæ putreſaciunt. Cap. XLIIII.

CEDRIA, *auri pigmentum, ſandaracha, chryſocolla, pityocampe, ueratrum nigrum.*

Quæ reprimunt. Cap. XLV.

ELATERIVM, *cucumeris ſylueſtris radix, ochra, mandragora, aſiæ petræ flos, teſtacea omnia combuſta quæ in carne eminent, mediocriter reprimunt. echini uſti, lapis æmatites ſiccus tritus, &*

Digitized by Google

in puluerem redactus. uiola, & faba, ſquama æris, & chryſocolla.

Quæ ad cicatricem perducant. Cap. XLVI.

ALVMEN, *galla immatura, æs uſtum, & præſertim lotum. malicorium aridum, plumbi recrementum, lithargyrus, plumbum uſtum, ceryces, teſtacea omnia, purpura, uitrum, pumex, ſpecularius lapis, gypſum uſtum, ceruſſa. pōpholyx, ſpodium, chryſocolla, ſtibium uſtum, diphryges, ſarcocolla. Hæc omnia ſi ulceribus inſperſeris, ea ad cicatricem recte perducent. Mordendo autem cicatricem inducunt atramentum ſutorium uſtum, cadmia, ſquama æris, & ferri, ſtomomatis, ærugo, calx uſta, & lota.*

Superficiem exulcerantia. Cap. XLVII.

RVBI *canini folia, betæ radix, allium, pulegium, hyſſopum, origanum, ſepiæ teſta, aſphodeli radix, lini ſemen, quæque ſalſa, acria, & amara ſunt.*

Adurentia. Cap. XLVIII.

CANTHARIS, *diphryges, fex uſta, anemone puniceum habens florem, allium, cinis ficulnus, nitrum toſtum, æs uſtum, alumen, buccinarum teſta uſta, capita menularum, arſenicum, can-*

chry, uua taminia, granum gnidium, pyrethri radix, calces uehementer: non extincta uehementer urit, extincta cruſtam inducit, ſinapi.

Attrahentia. Cap. XLIX.

ANEMONAE *omnes, utraque anagallis, dictamum, cicer, thapſia, cyclaminus, narciſi radix, propolis ualde trahit, fermentum, ſtercus omne, ſagapenum, ſuccus cyrenaicus, & medicus, ſilphij ſuccus, & radix. ſparti fructus, & uirgarum ſuccus ualde, terebinthina magis, quàm aliæ reſinæ, ſulphur, ſtercus boum, & præcipue eorum, qui eruum comedunt, calamintha cataplaſmatis more impoſita, coſtus, uiſcum ualde trahit.*

Diſcutientia. Cap. L.

ABROTONVM *uſtum, agaricus, adiantus, ægilops, urticæ ſemen, & folia abunde. ſambucus, ebulus, aniſi ſemen, ariſtolochiæ radix, atriplex, bulbus, herba ſabina, muſcus, qui et ſplanchnon dicitur, daucus, ibiſcus, althæa, oleum dulce, uetus, raphaninum, thapſia, cannæ uallaris cortex uſtus abunde diſcutit. braſſica, lilij folia, & radix, hederæ folia, ladanum, mercurialis, malua agreſtis, maſtiche Chia, mali perſicæ germina, & folia, rhododaphne, prima ficus, opobalſamum, ſuccus cyrenaicus uehementiſſime. paliuri radix, & folia, ruta, marrubium, terebinthina, oleum roſa-*

ceum, ſordes ex ſtatuis, ſordes ex gymnaſio, ſampſuchus, cucumeris agreſtis radix, myrrha, ex caricis, pingues, magis, quàm quæ ex caprificu exiſtunt, beta diſcutit, & non calefacit, uehementius facit alba, galbanum, ſal uſtum, ſalis flos, nitrum, omnia alcyonia, terra ſamia, faba, caſeus tener, ex lacte acido moderate, carnes uiperarum, uehementer, adeps leoninus magis, quàm cæteri, oſſa combuſta, echini utriuſque cinis.

Adſtringentia. Cap. LI.

OLEASTER, *roſæ, lentiſcus, pirus agreſtis, apium, ſemperuiuum, papauer, cytiſus, aloe, urtica, acini, pira, crocus, althæa, terebinthus, glans, altercum, hedera, nymphæa, palmæ, oui uitellus, paliurus, caudæ equinæ radix, & herba, ſanguis concretus, cyperus, œnanthe, braſſica cocta, coagulum leporis, ſpongia uſta, rhamnus. ſunt etiam alia pleraque adſtringentia, quæ nota ſunt omnibus.*

Quæ lac generent. Cap. LII.

ERVCA, *fœniculum, anethum, cum uiridia ſunt. ſmyrnium, itemq; apium, ſiſamum, cucumeris ſemen, canchry, ſmyrna, polypodium, glaux, cerebrũ, bryoniæ radix, crithmon, cuminum.*

Ad menſtrua ſuppreſſa. Cap. LIII.

IN *potu accepta ualet ſabina, meum, iris, ru-*

ta, calamintha, pulegium, dictamum, aſarum, coſtus, caſia, ariſtolochia, unicuique miſcetur aut tritici decoctum, aut aqua, in qua fœniculum coctum ſit; aut ptiſſanæ ſuccus. Cataplaſma autem fit ex fœniculo, nigella, ſmyrna, hordei macerati ſucco, portulaca, adipe anſeris, ulmi folijs, cera, ſulphure, & felle taurino, apponuntur etiam adeps ceruinus recens, itemq́; adeps anſeris, fex uſta, ſal, oleum, cyperus, aphronitrum, ſtyrax, abſinthium, artemiſia, ſampſuchus, ueratrum nigrum, granum gnidium, mercurialis, cuminum, fœnum græcum, uua paſſa ſine acinis, citria.

Quæ ſemen generent, ac prouocent. Cap. LIIII.

EDVLIA *ſemen gignunt ea, quæ magis nutriunt, quæque flatum excitant; medicamenta uero, quæ flatuoſa, quæquę calida ſunt. Ita fit, ut bulbi, cicer, fabæ, ac ficus inter edulia multum ſeminis gignant: ſcincus & ſatyrium, inter medicamenta: edulium uero ſimul & medicamentum, eruca, & lini ſemen.*

Quæ ſemen cohibeant. Cap. LV.

QVAECVNQVE *edulia, atque medicamenta refrigerare poſſunt, itemq́; quæ craſſum humorem gignunt, quæque condenſant, ea ſemen inhibent omnia. eiuſmodi ſunt lactucæ, betæ, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres; Quæ*

uero

uero initio ſixant, ea ne ſemen quidem gigni permittunt, licet ſuapte natura calida ſint, qualis eſt ruta. ſi uero non calefacient, multo magis cohibebunt, ut facit nymphæa.

De ſimplicium medicamentorum electione. Cap. LVI.

AGARICVM *præſtantius eſt, quod pectines rectos habet.*

Acaciam eligito modice fuluam, & odoratam.

Aloen pinguem capito, non lapidoſam, ſplendidam, ſubflauam, friabilem, hepatis colore præditam, facile liqueſcentem, amaritudinis intenſæ. nigram, & ualde duram reijcito.

Ammoniacum thymiama eligendum eſt, quod ligneum non eſt, & granis thus refert, purum, denſum, nihil ſordium habens, caſtorei odorem præ ſe ferens, guſtuq; amarum eſt.

Amomum præſtantius eſt, quod recens, albumq; aut ſubrufum, non compactum, aut ſpiſſum, ſed ſolutum, et diffuſum, ſemine plenum, ut racemulis, ualde graue, et odoratum, non carioſum, acre ad guſtum, colore ſimplex, non uarium. Adulteratur à quibuſdam amomide ei perſimili admiſta. ſemper enim reprobatis fragmentis ramos ab una radice prodeuntes eligito.

Aſpalathus bonus eſt, qui grauis eſt, quiq; poſt detractum corticem ſubrufus, & guſtui amarus eſt.

Bitumen præſtantius eſt, quod ad modum purpuræ ſplendet, intenti, ac grauis odoris. nigrum malum eſt: ſiquidem pice admixta adulteratur.

Abſinthium præſtat cæteris id, quod in Ponto, & Cappadocia naſcitur. eius ſuccus amurca cocta, & commixta uitiatur.

Bdellium probatiſſimum eſt, quod guſtui eſt amarum, colore glutinis, pingue in profundo, & quod molliri facile poteſt, lignorum & ſordium expers. ſuaue olens in ſuffitu, & ungui aromatico ſimile.

Eleborus niger præſtantior eſt adultus, quiq; tenuem medullam habet, acer guſtui, et ignitus. talis eſt, qui in Helicone, Parnaſo, et Anticyris naſcitur.

Euphorbium eligendum eſt pellucidum & acre.

Viſcum optimum eſt quod in Helicone naſcitur, cuius interior pars marrubij colorem refert, exterior ſubflaua.

Gluten piſcium probatur album, ſubcraſſum, non ſcabrum, celerrime liqueſcens.

Calamus aromaticus præſtantiſſimus eſt fuluus. denſis geniculis, & qui fractus in multa fruſta diſſiliat: fiſtula plena telis aranearum, ſubcandidus; in mandendo uiſcidus, adſtringens, & ſubacris.

Cardamomum optimum eſt, quod ex Armenia aduehitur. elige quod difficiliter frangitur, plenumq; eſt, & concluſum.

Caſſiam elige rufam, boni coloris, corallum referentem, anguſtam, admodum longam, et craſſam, fiſtulis plenam, in guſtu mordacem, & adſtringentem cum aromatico feruore quodam, uinum redo-

lentem. Purpureæ uero & craſſa, quæ gizera dicitur, roſam odore referens, eſt ad medicinæ uſum accommodatiſsima.

Cera optima eſt rufa, ſubpinguis, odorata, pura, pontica.

Ladanum optimum eſt odoratum, ſubuiride, quod facile mollitur, pingue, ſine arenulis, aut reſinoſum, tale eſt quod in Cypro naſcitur.

Colla, quam xilocollam nonnulli appellant, optima eſt Rhodia, eſtq́; alba, pellucida. nigra uero deterior eſt.

Gũmi excellit cæteris id, quod uermiculatum, uitreum, pellucidum, non lignoſum eſt. deinde uero album. reſinoſum uero & ſordidum, inutile eſt.

Coſtus præſtantior eſt Arabicus, qui & albus, et leuis eſt; quiq; plurimo, & ſuaui odore præſtat. Secundum locum tenet Indicus, qui buxei coloris eſt, nareſq́; odore percutit. Optimus autem eſt recens, albus, ex omni parte plenus, denſus, ſiccus, minime carioſus, qui edendo non ſit, guſtuiq; mordax et igneus appareat. hunc nonnulli corrumpunt helenij radicem miſcentes: ſed id facile cognoſcitur. nam helenium non feruefacit guſtum, neque intentam habet odoris bonitatem, neque mordacem.

Crocus Corycius optimus eſt, recens, ac boni coloris, parum candoris in capreolo habens, procerus, integer, non friabilis, non pinguis, plenus, manus tamen attritu facile tingens, non carioſus, ualidi odoris & acris. nam qui eiuſmodi non eſt, aut uetus eſt, aut maceratus. ut autem facile teri poſſit, in

ſole erit continendus, aut in fictili nouo uertendus.

Crocomagma fit ex crocino unguento aromatibus expreſſis, & confectis. præſtantius eſt odoratum, quod dimidium ex myrrha conſtat, graue, nigrum, non lignoſum, colorem croci in attritu referens, ſubamarum, dentes ac linguam uehementer inficiens.

Cyperus optima eſt grauiſſima, & denſa, et ſolida, & difficiliter friabilis, odorata cum acrimonia quadam.

Viola optima eſt lutea.

Thus primas fert maſculum, rotundum, non ſectum, album, & quod ſectum intus pingue eſt. adulteratur reſina, aut gummi. ſed facile deprehenditur. nam gummi in ſuffitu flammam non excitat, reſina uero in fumum abit.

Thuris cortex præſtantior eſt is, qui craſſus eſt, pinguis, boni odoris, recens, leuis, non ſcaber, aut membranoſus. uitiatur admiſto pinus, aut nucis eius cortice. index eſt ignis. nam alij ſuffiti fumum edunt, thuris uero cortex ardet cum odoris ſuauitate.

Malabathri folium probatur quod recens eſt, ſubalbidum, quod halitu odoris ſenſum tentat, & in ſuauitate odoris perſtat, nardo ſimilis ad guſtum, nullo ſalis ſapore admiſto.

Medulla primas tenet ceruina, ſecundas uitulina, tertias taurina, bona eſt quæ æſtate ad autumnum uergente colligitur. alijs enim temporibus ſanguinem admixtum habet. paratur ad reponendum recens ſubacta, & aqua affuſa. deinde per linteum traijcitur, tum denuo lauatur; uſque dum

aqua pura reddatur. poſtea in duplici uaſe liquatur ſordibus fluitantibus penna ſublatis. poſtquam concreuerit, in fictili nouo reponitur, deraſa prius diligenter fece, ſiquæ poſt liquefactionem, excolationemq́; ſubſederit.

Melilotus optimus eſt Atticus, quiq́; in Cyzico naſcitur croci colore & odore.

Papaueris ſuccus optimus eſt denſus & grauis, & halitu odoris ſomnum inducens, guſtu amarus, qui in aqua facile liqueſcit, leuis, albus, non aſper neque conglobatus, neque dum liqueſcit conglomeratus, non durus & qui ſoli expoſitus, non diffunditur, & quo ad lucernam admoto non atra flamma luceat. adulteratur lactucæ agreſtis ſucco admiſto.

Spica nardi melior eſt recens, leuis, comata, colore flauo, admodum odorata, cyperi odorem referens, ſpicam habens breuem, guſtu amaram, linguam exſiccans, odoris bonitate diu permanente. hæc etiam diluta aqua uenditur. id quod cognoſcitur ex ſpicæ candore, & ſqualore, amiſſa lanugine.

Omphacium eligito ſubflauum, friabile, egregie adſtringens, linguamq́; mordens.

Onyx præſtat is, qui è rubro mari affertur albeſcens & pinguis.

Panacis radices præſtantiores ſunt ſiccæ, albæ, extentæ, non corroſæ, feruidæ guſtui, & aromaticæ. Liquor uero probatur is, qui guſtu eſt amariſſimus, intrinſecus albus, extrinſecus croceus, qui leuorem habet, pinguisq́; ac friabilis eſt; quiq́; celeriter diluitur, & grauem ex ſe odorem mittit.

Piper probatur quod grauius eſt, plenum, non admodum rugoſum, recens, & non furfuraceum.

Paucedani ſuccus præſtantior eſt is, qui graui odore, & colore ruſo præditus eſt, guſtuq́; calefacit.

Polio montano utimur.

Reſina terebinthina probatur quæ dilucidiore eſt colore, odorataq́;. minus uero illa, quæ uitro eſt ſimilis.

Myrrha primas fert ea, quæ Trogloditica nominatur. eligito recentem myrrham, fragilem, leuem, ex omni parte ſibi ipſi concolorem. & quæ confracta intus habeat candidas diuiſiones humanorum unguium figura. quæ minutis glebis ſit, amara, odorata acris. quæ uero ponderoſa eſt, & picei coloris, ea eſt inutilis.

Stacte myrrha bona eſt, quæ odorata eſt, leuorem habet, & cui oleum non ſit admixtum.

Styrax præſtat qui flauus eſt & pinguis, & reſinoſus, grumos habens ſubalbidos, cuius ſuauis odor diu perdurat, dumq́; mollitur melleum humorem ex ſe remittit. crematur ſtyrax, & igni torretur, & ad fuliginem thuris modo uaporatur.

Tragacantha eſt lacryma ſectæ radici inhærens, in qua bonitate antecedit quæ pellucida eſt, leuoremq́; habet, ac tenuis eſt, pura, & ſubalbida.

Hyoſciamo utendum eſt eo, qui albis ſit floribus. et ſemine itidem albo. ſi is non adſit, flauo utendum: nigrumq́; ut inutilem, repudiare.

Galbanum excellit, quod thuri ſimile eſt carthilaginoſum, purum, minime lignoſum, & quod ferulæ, ſeminiſq́; aliquid admixtum habeat, odore

graui, neque admodum humidum, neque etiam ſiccum.

Chalcanthum hoc eſt atramentum ſutorium, eli-gendum eſt, quod leuorem habet, & colore ceruleo æqualeq́; eſt, & cruſtas habet ſquamarum modo, non lapidoſum, & boni coloris.

Auripigmentum optimum eſt habendum, quod cruſtaceum eſt, & aureo colore.

Terra ampelitis cæteris anteferenda eſt nigra, exiguiſq́; picearum carbonibus ſimilis et ſplendeſcens.

Diphryges anteferendum aliis eſt, quod guſtui æris ſaporem reddit, linguamq́; abunde adſtringit, & exiccat.

Sulphur probatiſſimum eſt, quod ignem non eſt expertum, quodq́; in eo genere ſplendet, ac pelluci-dum eſt, & minime calculoſum. In eo autem quod ignem expertum fuerit, primas tenet uiride, & pinguiſſimum.

Indicus lapis probatiſſimus eſt, qui ceruleam ſpe-ciem, & leuorem habet, eſtq́; ſuccoſus.

Cadmia optima eſt quæ botryitis, hoc eſt acinoſa nominatur, mediocriter ponderoſa, quæq́; extremi-tatem acinis ſimilem habet, colore ſpodij, fracta ci-nerem intus habet atque rubiginem. Secundo loco cenſetur, quæ foris eſt cerulei coloris, intus uero ma-culis onychitæ lapidi, ſimilibus.

Pumex probatur qui leuiſſimus eſt, ac fiſtu-loſus, ſciſſiliſq́;, nec lapidoſus, quiq́; friabilis eſt, et candidus.

Lithargyrus, hoc eſt argenti ſpuma probatur ma-

gis ea, quæ chryſitis, quaſi aurea nominatur, quæq; ſplendet.

Lapis Aſius anteferendus eſt cæteris, qui colore pumicis eſt, fiſtuloſus & leuis, itemq; friabilis, quiq; diſcriminationes luteas in profundo habeat.

Lapis hæmatites probatiſſimus eſt, qui friabilis, rubeus, & in ſe ipſo durus, & æqualis eſt: quiq; nihil habet admixtum.

Gagates lapis probatur, qui celerrime accenditur, & dum uritur, bituminis odor ſentitur.

Magnes probatiſſimus eſt, qui facile ferrum trahit, & colore ad ceruleum uergente, & denſus.

Melanteria cæteris præſtat, quæ ſulphureo colore eſt, leuorem habet, æqualis, pura, & in aquæ contactu ſtatim nigreſcit. uim in urendo habet eandem, quam miſy.

Rubrica ſinopica optima eſt, quæ eſt denſa, & grauis, iocinoris colore, non calculoſa, ſibi ipſa tota concolor. & quæ cum diluitur, copioſe diffunditur.

Miſy eligendum eſt cyprium, quod auri ſpeciem refert, durum, cumq; frangitur, aureas ſcintillas emittit, & ſtellarum more ſplendeſcit. Vritur eo modo, quo chalcitis, niſi quod ex eo pſoricum non conficitur.

Plumbago probatiſſima eſt, quæ argenti ſpumæ ſpeciem præ ſe fert, flaua, modice ſplendens, & in attritu rufa apparet.

Nitrum probatur quod leue eſt, roſaceo colore, aut albo, & foraminibus plenum.

Spuma nitri optima eſt leuiſſima, & grumoſa,

& friabilis. eodem quo ſal comburitur modo.

Pompholyx optima eſt Cypria, hæc aceto macerata æris halitum ex ſe emittit.

Sandaracha præferenda cæteris eſt ea, quæ admodum rufa eſt, florida, pura, colore cinnabaris, habetq́; ſulphuris halitum.

Stimmi præſtantiſſimum eſt quod radiat, fulgetq́; cum frangitur.

Alumen probatiſſimum eſt ſciſſile, recens, admodum candidum, nec calculoſum.

Sori anteferendum eſt Aegyptium, quodq́; in frangendo nigrius apparet.

Fex præſtat cæteris, quæ ex uino eſt.

Aes uſtum probatur quod rubrum eſt, & in attritu cinnabaris colorem præfert. lauatur ut cadmia, ter in die aqua affuſum.

Qui ceræ modus cum oleo ſit. Cap. LVII.

SI *unguenta, quæ à leuanda laſſitudine, acopa dicuntur, conficere uolueris, oleum ceræ quadruplum inijcies. Si uero liquidum ceratum, ut in fracturis fit, duplum. Si medicamentum emplaſtri modo conficere uelimus, tantundem utriuſque miſcebimus, ſi aer nos ambiens ſit moderatus: ſin autem cera uetus, aut arida, aerq́; frigidus fuerit, paulo plus olei adhibendum eſt: ſicut etiam ſi cera fuerit pinguis, aerq́; calidior, paulo minus olei debet eſſe. hæc uero paulo minor portio, eſt duodecima pars medij inter utramlibet partem exceſſus. etenim &*

undecim, & tredecim olei uncijs ceræ libram admiſcebimus.

De ponderibus, & menſuris. Cap. LVIII.

AMPHORA *Italica habet ſextarios* XLVIII.
Sextarius continet libram unam, uncias octo.
Sextarius mellis libras duas continet.
Chus ſextarios ſex continet.
Sextarius heminas duas habet.
Cyathus drachmas duodecim.
Mina uncias octo continet.
Vncia ſcrupulos uiginti quatuor.
Olca ſcrupulos tres habet.
Obolus ſcrupulum medium.
Oxibaphum quartam heminæ partem.
Cheme magna drachmas tres continet.

Ex libro de compoſitione medicamentorum κατὰ τόπους renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum. Cap. LIX.

VVARVM *paſſarum unc.* I. *adianti drach.* IIII. *ſeminis apij drachmæ dimidium, lithoſpermatis drach.* II. *amygdalarum amararum drach.* II. *damaſonij drach.* I. *phu tantundem, ſucci plantaginis puri drach.* I. *ſeminis peponis repurgati, & ſeminis cucumeris ſingulorum drach.* I. *lemniæ ſphragitidos drach. med. thuris inſecti grana* VIII. *ſubigantur in minutiſſimas partes redacta, & in grana redigantur: tum cum oxyſaccharo fermententur: fiantq; grana magnitudinis ciceris, ex ijſq; ſin-*

Digitized by Google

gulis menſibus per octo dies grana quinque quotidie ex mixto oxyſaccharo ſumantur. cæteris uero menſis diebus, præter eos octo deinceps inſequentes, hoc facito, quod ſequitur, Cicerum ius in quo uuæ paſſæ abſque acinis, itemq; anethum, menta, fœniculi radicum parum, ſaccharum, & amygdala ſubacta incocta ſint, per colum traiectum bibe: ipſoq; per interualla utitor.

*Loca in quibus uiperæ comperiuntur, ſunt Phanus, * Typanges, Achlada, Xerocaſtellum Alonitzin. In horum montanis ſtationibus præſtantiores, & laudabiles uiperæ degunt.*

De latis emplaſtris, quæ κοπτὰ, hoc eſt, contuſa dicuntur. Cap. LX.

IN *emplaſtris, quæ à latitudine platyſmata uocantur, ſi medicamenti uim moderatam eſſe uelis ad cicatricem inducendam ulceribus, quæ difficiliter ſaneſcunt, quartam metallicorum partem ceræ admiſcebis. ſi uehementius medicamentum conficere propoſueris, tertiam, ita tamen, ut cera in ſole, aut ad ignem, aut aqua calida molliatur, atque ita metallica admiſceantur.*

Ex Antylli commentarijs de coctione medicamentorum, quæ ad emplaſtra conficienda adhibentur. Cap. LXI.

IN *coquendis medicamentis argenti ſpuma cum oleo decoquetur, eam uero læuigatam rurſus ex oleo conterere oportet, ut conſpiſſeſcat, deinde ita leni igni continuo agitatam coquere. Primum autem intume-*

ſcit, bullaſq; emittit, ubi uero iam fere ſatis cocta fuerit, colorem feci ſimiliorem recipiet. Coctionis terminus eſt, cum tumor ſe remittit, & non inquinat.

Molybdæna eodem modo, quo ſpuma argenti coquitur; eius coctionis modus eſt, ut non modo digitos non inquinet, ſed etiam ut colorem ex igneo in fuluum, & admodum floridum commutet.

Aes non in ipſo protinus initio ad coquendum imponitur, ſed ſemicocto iam emplaſtro. modus coctionis, niſi admodum paucum iniectum ſit, erit, cum color ipſius exuperet, et fuluum emplaſtrum faciat.

Sory, & diphryges ipſa quoque medio coctionis tempore inijciuntur. Diphryges autem, ueluti etiam ſquama, coquitur uſque dum eius color uincat reliqua. Sory uero non habet peculiarem coquendi terminum. ſed is omnibus communis eſt, ut emplaſtrum non inquinans reddatur.

Chalcitis ſicut æs coquitur, coquendi finem metimur, ſi emplaſtrum magis fuluum, magiſq; phœniceum euaſerit.

Aeris flos eo modo, quo æs, coquitur, eius terminus eſt is, qui coctioni communis eſt.

Atramentum ſutorium medio coctionis tempore inijcitur, coctum emplaſtri colorem uehementiorem efficit, ac niſi reliqua obſtiterint, emplaſtrum nigrum reddet.

Miſy ad finem coctionis inditur, neque ullum habet coquendi finem ſibi definitum.

Arſenicum, & ſandaracha in fine coctionis imponuntur.

Plumbum uſtum in media coctione adhibetur.

Ceruſſa in alba emplaſtra ad finem inditur. ſic enim & colorem ſuum conſeruat, & magis exalbeſcit. In nigra uero emplaſtra in initio, ſiquidem cocta ceruſſa fit nigrior.

Aerugo in emplaſtris uiridibus poſt coctionem inijcitur. in quibus uero ne in ollam quidem conijcitur, cætera ad ipſam ex aceto detritam, in mortarioq; manentem affunduntur. In melinis emplaſtris cum ſemicocta confectio eſt, imponitur. hæc enim mediocriter cocta melinum colorem efficit. in ijs uero, quæ geminam faciem, duplicemq; colorem præ ſe ferunt, quæ διπρόσωπα, & δίχρωμα nominantur, in ipſo ſtatim initio ærugo ponitur. in quibuſdam enim coquendo melinum colorem primum inducit, qui duplicis coloris ſpeciem præfert: poſtremo autem fuluum colorem reddit.

Alumen plerunque poſt coctionem additur. proprium coctionis modum nullum habet.

Rubrica ad finem inijcitur.

Cadmia, et pompholyx in principio imponuntur.

Sal, & nitrum in medio coctionis inijciuntur.

Sulphur in fine adijcitur. ipſius coctio nigra facit emplaſtra.

Terra omnis, itemq; lapides, atque etiam pumex ad finem plerunque inijciuntur.

Oleum ſi in initio reſinæ alicui, aut pici liquidæ fuerit iniectum, facit, ut emplaſtrum non cohæreat. quam ob rem cum illa coctione cohaluerint, & conſtiterint, oleum indetur. reliquæ pinguedines ſa-

lis expertes in medio coctionis tẽpore imponendæ ſunt.

Ex unguentis, irinum coquitur, cyprinum uero & roſaceum minus, cætera nequaquam coctionem ferunt, idcirco ad finem coctionis ſunt immittenda.

Cera per ſe ipſa non coquitur, aduritur enim ſola, ſed nec etiam cum reſina liquida, nec cum pice liquida; neque enim coit, uerum adijcitur aut oleo puro, aut oleoſo, quod cum aliquo metallico coctum ſit, aut reſinæ, aut pici prius coctæ. ac cera quidem prius inijcitur, quàm cætera, quæ inijcienda ſunt, coeant, atque cohæreant.

Reſina arida poſt ceram inditur, liquida uero ipſa per ſe ante alia omnia coquitur, niſi eius perexigua ſumatur portio.

Pix ante alia inijcitur. Finis coctionis eius picis, quæ liquida eſt, habetur cum coit, et ſpiſſatur, aridæ uero, præſertim ſi cum aceto coquitur, cum non amplius bullas emittit, neque intumeſcit.

Bitumen in principio impoſitum coquitur. id uero non eſt in leuorem redigendum, habet enim aſperitates ficuum granis ſimiles: in craſſiores ergo partes eſt frangendum, & aceto incoquendum ſic, ut non agitetur, donec non amplius bullas mittat.

Propolin præmollire oportet, & coquere: a coctione enim neutiquam diffunditur.

Ammoniacum circa mediam coctionem imponitur. ſi uero ad cruenta uulnera emplaſtrum paratur, aceto, aut uino erit macerandum. ſi molle fuerit emplaſtrum, qualia ſunt, quæ ad anum parantur, cum aqua erit læuigandum, atque ita cæteris

iam coctis infundendum.

Opopanax multo poſt ammoniacum inijcitur. omnino autem paucam coctionem requirit, id quoque ex uino, aut aceto prius eſt læuigandum.

Galbanum coctionem neutiquam fert, ſed ut ne inquinet digitos, emplaſtrum ab igne auferendum eſt, ipſumq; emollitum infundendum.

Sagapenum in mortario tunditur, & cum teneriuſculum factum eſt, cum emplaſtro, quod ab igne ſublatum ſit, emollitur.

Aloe poſt coctionem inſpergitur.

Succus papaueris pridie in modica aqua maceratur, & in mortario teritur, atque ita ei emplaſtrum affunditur.

Thapſia poſtremo loco inijcitur.

Bdelium læuigatum emplaſtro ab igne iam ſublato inſpergitur. ſin autem pingue ſit, ut læuigari non queat, ipſum æque, ac ſagapenum contuſum, ac in emplaſtri formam redactum ſimul cum emplaſtro molliemus.

Thus, & manna coctione iam perfecta inſperguntur.

Myrrha cum modico mellis læuigata, aut cum aceto, & aqua, ſi modo humida emplaſtrum admittat, abſoluta coctione inijcitur.

Semina, radices, et herbæ coctionem non ferunt, ergo læuigatis, & in mortario adhuc ſubſiſtentibus liquefacta reliqua affunduntur.

FINIS SECVNDI LIBRI.

QVID TERTIO LIBRO CONTINEATVR.

HOC *libro habetur, quæ unguenta, emplaſtra, malagmata, cataplaſmata, paſtilli, ſicca colyria, liquidáq; probata ſint. itemq; de agglutinantibus, ſmegmatis, dropacibusq; , inunctionibus, antidotis, purgationibus, & ſuffitibus diſſeritur.*

Capita huius libri.

Baſilicon emplaſtrum.
Enneapharmacum.
Ex cadmia.
Attalicum album.
Phœnicinum Galeni.
Viride, quod lite appellatur.
Dichromon.
Pentatheton.
Ex hyoſciamo.
Myrteum.
Album ad ambuſta.
Copton platyſma.
Aphrum.
Geranion Poletis.
Ex dictamno.
Ex lini ſemine.
Ex uerbenaca.
Elephantinum.
Ex anthemide.

Halmyron.

Digitized by Google

Halmyron.
Ex *ſalicibus Magni.*
E *buccinis.*
Ad *olepecias.*
Adamantini ad idem.
Ex *ſalicibus Critonis.*
Ad *cancros ulceratos.*
Ad *ulcera phagedænica Adamantini.*
Ad *cancros depaſcentes, & erodentes.*
Ad *inteſtina prolapſa.*
Ad *herniam Adamantini.*
Aliud ad idem.
Ad *ramicem inguinis Adamantini.*
Ad *idem.*
Aliud.
Ad *aquoſos ramices.*
Ad *meliceridas Adamantini.*
Corax ad nomas.
Ad *ramicem gutturis.*
Ad *ſedis inflammationes.*
Ad *tentiginem ciendam.*
Ad *fracturas oſſium.*
Ad *teneros, & qui ex ulceribus nimis grauiter conflictantur.*
Ad *phagedænas Galeni.*
Adamantini ad phagedænas.
Aliud ad omnia ulcera maligna.
Aliud.
Ad *ulcera carcinode.*
Ad *ulcera perhumida.*

Digitized by Google

Ad idem.
Ad ulcera maligna fluentia.
Ad ulcera chironia.
Ad eadem.
Ad putrida & depaſcentia.
Ad uermes in ulceribus.
Ad cauitates fiſtuloſas, inueteratasq;.
Ad ulcera flaccida.
Ad ulcera, quibus ægre cicatrix inducitur.
Ad ulcera uetuſta.
Ad maculas & cicatrices exterendas.
Ad ungues ſcabioſos.
Dia halon.
Ad cancrum ulceratum.
Cerata & perfuſiones ad parotidas, & phymata.
Ad bubonocœlem.
Ceratum ex quatuor rebus.
Azanites.
Hypochondriaca anethine.
Ad eryſipelata, quod illinitur.
Perfuſio capitis.
Alia ad percuſſiones & plagas.
Ad cardiacos.
Ad podagricos.
Ceratium quod χεὶρ dicitur.
Perfuſio capitis alia.
Ad ulcera ſerpentia.
Ad ſaniem.
Vnctio ad neruorum affectiones.
Amythaonis ad præcordiorum affectiones.

Digitized by Google

Ex ſeminibus.
Ex ptiſſana.
Aliud.
Malagma ex fœno græco.
Epithema ſtomacho aptum.
Malagma tonſoris.
Ex micis ad omnem duritiem.
Ex palmulis.
Epithema ad ſtomachicos.
Aliud quod βασιλικὸν dicitur.
Cyphoides.
Ex œnanthe.
Ex Galeni lib. ceratū ad oris ſtomachi inflammationē.
Malagma ad lienem.
Malagma ex baccis lauri.
Malagma Apollophanis.
Ad Iſchiadicos.
Clidion Philomeni Mnaſæi.
Epithema infrigidans Galeni.
Cataplaſma ex fermento.
Cataplaſma ex pane.
Cataplaſma ex furfure.
Cataplaſma ex ficubus.
Acopon decamœron.
Pentamœron.
Acopon unguentum ex caſtoreo.
Aliud ſimplex.
Ad eos, qui ob ſenectutem refrigerati ſunt.
Ad pallorem, & liuores.
Ad penem erigendum unguentum Rufi.

Iſchiadicum.
Ex hedera.
Iſchiadicum unguentum.
Inſchiadicum Antonij archiatri.
Metaſyncriticum.
Paſtillus Andronis.
Paſtillus Muſæ.
Paſtillus Heræ.
Alius eiuſdem.
Paſtillus ex charta ad nomas.
Paſtillus ad uitiligines.
Paſtillus croceus.
Paſtillus ad lichenas.
Paſtillus ad tormina.
Paſtillus Paſionis.
Paſtillus podagricus, Procli.
Paſtillus ex electro.
Paſtillus ex acacia.
Paſtillus ad hemicraniam.
Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam.
Aliud ad idem.
Cephalicum.
Aliud cruſtas inducens.
Aliud patefaciens citra dolorem.
Rhodiacum.
Ex charta.
Ad nomas.
Adurens.
Anthera Philumeni.
Collyrium libyanum.

Pſilotrum Apollinaris.
Cnicus flauus Baſſi.
Ex erica.
Vranium.
Achariſton.
Ex thure.
Cygnus.
Libyanum ad puſtulas, & alia permulta.
Ex cornu ceruino.
Nilium Demoſthenis.
Collyrium madicum.
Spodiacum.
Nardinum.
Collyrium aromaticum,
Chiacum.
Siccum ad angulos oculorum ſcabioſos.
Diacenteton.
πάγχρηστος Eraſiſtrati.
Collyrium ad pura, & impura ulcera.
Aliud ad pura ulcera.
Dionis collyrium.
Collyrium πεπισμένιον appellatum.
Collyrium ad carbunculos.
Collyrium ad tabem.
Collyrium ad ſuffuſiones.
Archigenis ad oculorum claritatem.
Demoſthenis ad ueteres affectiones.
Cleonis gluten.
Siccum palpebras pulchras efficiens.
Aridum ad lippitudinem aridam.

Liquida compoſitio.
Alia ad callos.
Collyrium ad aſpectus claritatem.
Ad cicatrices oculorum.
Gluten ad pilos.
Ad crithas, chalaziaq;.
Ad ægilopas.
Cataplaſma ad uehementes dolores oculorum.
Vnguentum ad uehementes dolores.
Dia rhodon Diagoræ.
Croceum quod puerile inſcribitur.
Aſclepiadæ pacianum.
Ad oculorum caligationem.
Smegma, quod Aſclepias nominatur.
Smegma caput exſiccans.
Sapo repellendi uim habens.
Dropax Gallus.
Alius ſimplex.
Pſilotrum.
Ad corrugationem.
Smegma ſplendorem afferens.
Stomaticum Philagrij.
Anthera.
Dia moron Galeni.
Dia beſaſa.
Ad anginam.
Ad Columellam laxatam.
Aliud.
Ad dentes conſeruandos Galeni.
Ad dentes tremulos.

Digitized by Google

Philagrij ad oris eroſiones.
Antidotum ad colicos.
Antidotum Philonis.
Trigonos.
Catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos.
Ad quartanarios Galeni.
Ad eos, qui à cane rabioſo morſi ſunt Galeni.
Ad eos, qui ex fungorum uſu ſuffocati ſunt Galeni.
Ad comitiales ex Scilla.
Paſtillus ad uocem firmandam.
Alius.
Medicamentum ex fructibus pomaceis.
Antidotum Quinti.
Dioſpoliticon.
Ex tribus piperis generibus.
Ex calamintha.
Ex ſucco cydoniorum.
Antidotum Zenophili.
Galeni hiera picra.
Quæ ſubducunt uentrem.
Grana ſalubria.
Purgans, quod κοπιάριον *appellatur.*
Paſtillus purgans.
Grana purgantia.
Medicamentum ad colicos.
Symbiotarium.
Medicamentum purgans ad eos, qui elephantia detinentur.
Ius ueteris galli.
Inunctio ſedis ad flatus emittendos.

Hiera Rufi.
Lyci purgans medicamentum.
Aliud purgans eos, quos elephantiaſis exercet.
Inunctio purgans.
Suffitus.
Alius.
Alius.
Hiera ſimplex Rufi.
Xeromyron compoſitio Arabica.
Suffitus ad ſomnum conciliandum.
Suffitus ex cupreſſo, quod cyphi lunæ dicitur.

Digitized by Google

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER TERTIVS.

De emplaſtrorum, & trochiſorum compoſitionibus.

b ASILICON, *quod etiam tetrapharmacum dictur, habet pares portiones ceræ, picis, reſinæ frictæ, ſeui taurini. ſi celeriter concoquere, carnemq; inducere uolueris, unam thuris partem ad duodecim baſilici partes admiſceto.*

Enneapharmacon ualet ad ſuppurandum, egregie facit ad uacuas diſtentiones, et ad eas etiam, quæ in thorace ſunt, & ad fiſtulas, quas etiam emollit. eſt item ad uteri duritias aptum, atque ulcera, quæ in eo ſunt ſolutum ſanat. habet autem ceræ, medullæ ceruinæ, adipis anſerini, taurini, butyri, terebinthinæ, mellis, olei roſacei, cicini paria pondera. nonnulli autem roſacei loco liliaceum ponunt. hoc purgat, ad cicatricem perducit, carnem creat.

Ex cadmia ad cicatricem inducendam, habet cadmiæ uſtæ, & uino præparatæ, calcitidis uſtæ, ſingulorum unciam unam. olei myrtei, ceræ, reſinæ, colophoniæ ſingulorum libram unam, uini Italici, quod ſatis eſt. Chalcitis, & cadmia ex uino terantur, ut liquidi cerati conſiſtentiam habeant, ceram uero, ac reſinam eliquans in ollam teſtaceam immittito. metallica cum uino imponantur, omnibusq; in

Digitized by Google

mortario læuigatis utitor. ad inueterata utere hoc puro emollito. ad recentia, cum cerato roſaceo.

Attalicum album, quod facit ad ulcera ſenum, & eorum, qui mollem cutim habent, & eorum, qui ulceribus humidis infeſtantur, ſanatq; ulcera crurum, & egregie ualet ad abraſa genuum, & in quibus membrana oſſa tegens, nuda eſt: habet ſpumæ argenti pondo denarium centum, ceruſſæ pondo denarium centum, ceræ albæ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium uigintiquinque, thuris uncias tres, aluminis ſciſſilis pondo ſcrup. ſex, piperis pondo denariorum trium, olei ueteris heminas duas, aquæ heminas duas, metallica in ſole coquito donec non amplius digitos inquinent, reſinam & ceram diligenter in unum componito, thus primum indito, ſecundo loco alumen, ultimo piper. Aliqui pro pipere cyperum iniiciunt.

Phænicinum Galeni habet adipis ſuilli ueteris, ſaliſq; expertis libras duas, ſpumæ argenti libras tres, olei antiquiſſimi libras tres, chalcitidis uncias quatuor, chalcitidem tritam, ac contuſam tenuiſſimo cribro cribratam in mortarium coniice, & diligenter tere donec ſubtiliſſima reddatur, deinde argenti ſpumam tenuiſſimo itidem cribro cribratam, et in tenuiſſimum pollinem redactam infunde, & in mortario diligenter unà contunde, oleumq; in ſole admiſceto, ut liquidum medicamentum permaneat: poſtremo loco adeps caprinus pondo librarum duarum adiicitur, qui ipſe quoque eſt diligenter contundendus. ita omnia in cacabo coques, & rudicula ex palma agitabis:

cortex uiridis externus ipſius uirgæ palmeæ auferendus eſt, ut ſuum humorem impertiri medicamento queat. Vnus autem palmæ ramus tibi ad coctionem ſatis erit; ut craſſiore eius parte pro ſpatha utaris. ramulos autem, qui craſſæ particulæ adhærent, quiq; utrinque exoriuntur, reſecabis, & corticem detrahes, & in minutas partes conciſos in medicamentum conijcies, ut eorum ſuccum eidem impertiant. ſpatha autem ſtatim ab initio uti par eſt, tenues uero palmæ particulas inijcere oportet, cum uidebis medicamentum cerato ſimilem habere conſiſtentiam: nam ſi ab initio eas immittas, earum ſuccus coquendo conſumetur, quem nos propter eius adſtringendi uim, manere copioſe, uolumus. quinetiam ipſius ſpathæ pars quæ à medicamento exſiccata fuerit, præcidenda eſt. id quod bis, & ter erit faciendum, ſi eam arefactam uidebis. Perſpicuum autem eſt, palmæ ramum, & recens, & eodem die præciſum eſſe debere, ut ſucci plenus ſit. Medicamentum uero tum demum erit coctum, cum non inquinabit. Hoc uteris ad cruenta uulnera, quæq; ad cicatricem difficiliter perducuntur, & ad ſinus oleo dilutum. Conuenit omnibus partibus inflammatis, podagris, articulorum doloribus, niſi quo tempore dolores uehementes ſunt. aptum eſt bubonibus, tuberculis, ambuſtis, pernionibus, oſſium fracturis, & omnibus denique fluidis affectionibus. In hoc medicamento diſſoluendo hunc modum ſeruabis, ut medicamentum paululum olei menſuram excedat, ac præſertim æſtiuo tempore, ut ſi medicamenti ſint unciæ de=

cem, olei nouem apponantur.

Viride, quod lite appellatur, roſaceo dilutum ulcus cauum, & apertum ſanat. Conſtat ex ceræ, reſinæq; frictæ, ſingulorum libra una, æruginis libris duabus, olei heminis duabus, hoc delicatis adhibendum eſt.

Dichromon, ideſt duplicis coloris, eſt, in quo ſunt, æris uſti, aluminis ſciſſilis, ammoniaci thymiamatis ſingulorum unciæ unæ, ceræ, colophoniæ, adipis taurini, aut ſuilli ſingulorum uncia una. ſicca ex aceto læuigentur.

Pentatheton habet ceræ, adipis taurini, reſinæ frictæ, picis, calcis pares portiones. uſus tempore olei ſicyonij quadrantem, ceræ uncias tres, olei unciam medicamenti quadranti adijcito, ex uino, & aceto contundito, atque utitor.

Ex hyoſciamo, quod pſitacion dicitur, habet reſinæ frictæ, ceræ, adipis ſuilli, liquoris hyoſciami pares portiones.

Myrteum habet ſpumæ argenti unc. ſex, ceræ unciam unam, olei myrtei uncias duas, uini quod ſatis eſt.

Album ad ambuſta habet ſpumæ argenti, ceruſſæ; ſulphuris uiui, ſingulorum uncias ſex, ceræ uncias quatuor, olei myrtini quod ſatis eſt. Aliud. ſpumæ argenti uncia, plumbi combuſti uncia, ceræ unciæ duæ, olei myrtini uncia.

Copton platyſma habet æruginis unciam, ſquamæ æris unciam, terebinthinæ uncias duas, ceræ uncias quinque. Cera, & reſina in pila terantur, &

in unum redigantur, deinde ærugo adijciatur, ut emplaſtrum fiat, quod in tantam latitudinem extendatur, quanta ſatis ſit ad ulcus comprehendendum, ſingulis autem diebus ſoluatur.

*Aphrum ſanguinem ſupprimens facit ad inſignes diuiſiones, præſertim quæ in capite ſunt, ad fiſtulas, ſinus, fracturas. item hepaticis, & lienoſis conuenit. abſque inflammatione glutinat. Carthilaginibus etiam, ac neruis, oſſibusq; præciſis mirabiliter prodeſt; ualet quoque ad ulcera profunda, & ſinus: nam inſigniter glutinat. Iam uero in abſceſſibus cum eiecta eſt ſanies, imponitur. Eſt etiam ad ſupprimendum ſanguinem præſtantiſſimum, & præſertim in ijs, qui ſanguinem reiectant. duobus autem linteis eſt inſpargendum, alterum pectori, et coſtis imponendum, alterum dorſo: nam præter omnium opinionem ſanguinem ſiſtit. Eſt præterea ad canum morſus accommodatum, & inflammationes omnino ſedat: & ea, quæ uulneribus adhibentur, uincit omnia. hiberno tempore diebus ſeptem ſoluitur, æſtiuo quinque: ſi neceſſitas urgeat, tribus. habet autem ceræ, picis, bituminis, pityinæ liquidæ ſingulorum * unciam unam, mannæ uncias ſex, ceruſſæ uncias quatuor, atramenti ſutorij tantundem, opopanacis uncias duas, roſacei libras duas, alij ſelibram, aceti heminas duas. ceram, bitumen, oleum, acetum in ollam conijcito, ac parum liquato, deinde picem, ac reſinam in minutiſſimas particulas diligenter conciſas adijcito, ubi ſemicoctum fuerit, ollam tollito, & aliquandiu refrigerato, & atramentum*

* Gal. habet libram.

ſutorium percolatum, læuigatumq́; ex duabus aceti heminis paulatim, ne efferueſcat, inſpergito. hoc inſuſo, iterum leniter coquito, agitando. cum non amplius inquinat, ab igne amoueto, opopanacem in aceto, quod reliquum fuerit, ita pridie maceratum, ut diſſoluatur, infundito: deinde ceruſſam, mannamq́; unà pariter probe tritas inſpergito, & paululum tepefaciens quouſque in unum coeant, obſerua ne opopanax, & manna comburantur, in mortarium funde, & refrigerari ſinito, ac rurſus ſubactum reponito.

Geranion Poletis *facit ad neruos craſſorum humorum plenos, ac laxatos, & in quibus periculum reſolutionis imminet & ad fluxiones, quæ ad articulos feruntur, in quibus tumor etiam oritur. & ad partes quæ prolapſæ ſunt, & ad recenti cicatrice contractos articulos, & incuruatos, quiq́; ſi ui moueantur, ſtrepunt, ut ſinguli ſonum edant.* Valet *etiam, cum in cubitis, aut genibus, aut aliqua alia particula lentus humor, aut flatus continetur. ſanat ganglia, & omnes concretiones, & ſteatomata, & atheromata.* Accommodatum *etiam eſt ad aneuryſmata, ad ſtrumas, & panos. omnia præterea indurata emollit, rumpit, exterget, attenuat, & glutinat, ac relaxata corroborat.* Eius *compoſitio eſt hæc, ramenti æreæ ſtatuæ ſordidæ, & æruginoſæ, quale in ijs quæ inunguntur, reperitur, unciæ uigintiquatuor, ceræ tantundem, ſandicis libra, ſandarachæ libra, terebinthinæ libra. ſi ramentum durius ſit, tunc tantundem terebinthinæ imponito.*

gruis pennas omnes hoc modo crematas addito. In ollam fictilem nouam pennas omnes pone. os & totam ollam argilla illine, eamq́; in fornacem conijce donec ignita argilla ſit; tunc extrahe, atque aperi, pennæ aduſtæ, & in unum redacte comperientur: eas ad ſtrigmenti formam terito, deinde ceram, ac reſinam ſuper carbonibus liquato, tum ſandaracham & ſandicem contritum affundito, & donec probe mixta hæc fuernit, agitato. poſtea ramentum in mortarium coniectum diligenter conterito, ut omnia affuſa cum cera miſceantur, & medicamentum ad emplaſtri formam redigatur.

*Quod ex dictamno conficitur, habet dictamni partes uiginti octo, chamæmeli partes duodecim, ſphagni partes quinque: pentaphylli partes quatuor, cyperi partes ſeptem, ariſtolochiæ partes triginta quinque, ireos partes ſeptem, polij partes duodecim, centaurij partes duodecim, gentianæ tantundem, libanotidos partes ſex, gagatis partes ſeptem, ſpumæ argenti partes centumquinquaginta, olei ueteris partes octo & quadraginta, ceræ partes duodecim, reſinæ ſiccæ partes triginta duas, colophoniæ partes quinquaginta, terebinthinæ partes quatuordecim, terræ ampelitidis partes uigintiquatuor, aut pityine ſiccæ partes duodecim, ammoniaci thymiamatis partes triginta quinque, ſquamæ æris partes triginta octo, æris combuſti partes duas de uiginti, propoleos partes duodecim, diphrygis partes octo, * amyli partes duodecim, ceruſſæ tantundem, aloes* * Alias *partes ſexdecim, chalciteos partes decem, atramenti* rubricæ

ſutorij partes uiginti quatuor, thuris albi partes duodecim, myrrhæ partes ſeptem. Oleum prius leni igni calefacere oportet, deinde argenti ſpumam in ſubtiliſſimum pollinem redactam inijcere paulatim agitando donec colorem mutet, & aliquantulum conſiſtat. deinde picem, terramq́; ampelitidem addere. cumq́; denſari inceperit, cera inijcienda eſt, deinde reſina & colophonia, tum ammoniacum contritum: ad hæc ſquama æris, atque æs. tum rubricam, & diphryges: tum chalcitidem, atramentum ſutorium, & ceruſſam, deinde libanotida & myrrham, & aloen, deinde totam terebinthinam & thus. hæcq́; omnia ut par eſt, mixta ab igne detrahes. & ita herbas læuigatas inijce ſpatha agitando, ultimo uero loco chamæmelum infundito. Vtere hoc medicamento ad neruos uulneratos, ad ulcera uetuſta, ad uenenatorum animalium ictus, & morſus, ad ſcorpionum morſus, ad condylomata, & ganglia, ad ſtrumas, & lenticulas, parotidas, & phymata, et fiſtulas, & ad chironia, & maligna ulcera omnia, & ad oſſa. itemq́; euellit ſpicula, & tela. carnem et cicatricem inducit. inflammationes diſcutit. facit & ad omnia thoracis uitia, & ad præcordiorum affectiones & duritias, uel ſcirrhos, & ad aquam inter cutem: & ad articulos contractos, & ad oſſium fracturas: & ad ulcera curatu difficilia, & depaſcentia: & ad neruos præciſos, & ad contuſiones, & putredines, & abſceſſus, & perniones, & carbones, & ad quæcunque emollienda ſunt. Itemq́; fluxiones oculorum, fronti admotum ſiſtit. roſacea

autem

autem dilutum ad aures purulentas, ad ea quæ in pudendis, & ano ſunt, ualet. Prodeſt etiam in ſuffitu uuluis, quas frigus oblæſit: & ijs quæ difficiliter partum edunt. nam ita fœtum uiuum educes, neque ulla ex parte lædes, Itemq́; ſecundas, quæ uocantur, ſi uſu ueniat. Auxiliatur etiam morbis, qui ex circuitu redeunt, ſi ante acceſſionem fronti adhibeatur. Iam uero ſi in domo ſuffitus ex eo fiat, & uiperas, & omnia quæ uenenum iaculantur, extrudet.

Ex lini ſemine Poletis facit ad thoracis affectiones, emollit, ac digerit, ac neruoſarum partium inflammationes mitigat. facit ad podagricas exacerbationes, & contractos articulos relaxat. Lini ſeminis pars una, ceræ partes quatuor, colophoniæ tantundem, farinæ hordeaceæ partes duæ, reſinæ cupreſſi tantundem, thlaſpeos pars una, chamæmeli, pilularum uiridium cupreſſi clauſarum cuiuſque pars una, olei ueteris partes duæ. Ceram & colophoniam ad carbones liquato, oleumq́; mouendo adijcito. his diligenter miſtis ollam ab igni auferto. cupreſſi pilulas tritas imponito animum adhibendo, ne medicamentum efferueſcat, et intumeſcat, & ollam egrediatur, deinde farinam, tum lini ſemen, poſtea thlaſpin, poſtremo chamæmelum adiungito, ad ignemq́; iterum ponito, commiſceto donec probe coeant. his in unum redactis reſinam cupreſſi ad finem inijce: cumq́; hæc eliquata fuerit, medicamentum in mortarium aqua ſemiplenum uerſa, deinde emolli, atque utitor.

Ex uerbenaca, uel ex ſacra herba, quod ad Pole-

tem refertur, facit ad capitis dolorem ueterem & recentem, ad hemicraniam, ſi fronti & temporibus applicetur. Valet etiam ad dentium dolores, et oculorum fluxiones. itemq́; ad urinæ difficultatem pubi impoſitum. eſt etiam accommodatum iis, qui à ſcorpione icti ſunt, & denique neruoſarum partium inflammationibus. habet autem ſacræ herbæ, aut uerbenacæ partes nouem, reſinæ colophoniæ partes uiginti quatuor, ceræ partes quatuor, olei partes duas.

Emplaſtrum elephantinum, ſiue ex dorycnio, quod Poletes confecit, ualet ad articulos contractos, ad callos fracturarum (emollit enim, & ſoluit uitioſas agnationes) itemq́; ſtrumas amotu difficiles, atque ad ea quæ induruerunt, et quæ ægre maturantur, quæq́; contumacia ſunt. nam diffundit, emollit, digerit, ac diſcutit uehementer. quod ſi eboris portionem medicamento illinas, itaq́; decem dies illitam dimiſeris, ita mollé effeceris, ut perfodi queat. Si uero plures dies ita continueris, molle uidebis æque, ac lorum. Medicamentum fit ex his. Dorycnij recentis uiridis, aut in umbra areſacti partes decem, radicis mandragoræ uel uiridis, uel ſiccæ, partes duæ, radicis panacis partes ſex, reſinæ colophoniæ partes uiginti, reſinæ liquidæ pineæ partes quatuor. opopanacis partes duæ, terebinthinæ partes duodecim, bdelij partes uiginti, ceræ partes duodecim, aceti albi hemina, aut plus eo, ſi medicamentum capax ſit. Dorycnium ſi uiride ſit, totum cum radicibus euulſum in mortarium conijciendum eſt, et uehementer contundendum aceto paulatim inſtillato.

idem faciendum eſt, cum mandragoræ radix impo=nitur. panacis autem radicem in fruſta ſecans, & conterens per ſe inijcies, deinde bdelium. quod cum in mortario prius confregeris, acetum inſtillando, admotis uiribus contunde, uſquedum emplaſtri for=mam acquirat. deinde apparatas herbas miſce, po=ſtremoq; opopanacem ex aceto læuigatum infunde. medicamento confecto utitor.

Emplaſtrum ex anthemide. Anthemida uerno tem pore florentem, & coloratam legere oportet, ex eáq; ſuccum exprimere, & in ſole exſiccare: deinde ſu=mere reſinæ colophoniæ partes duas et quadraginta, pineæ partes octo, ceræ tantundem, olei partes qua=tuor: tum ſuccum herbæ diſſolutum paulatim com=pones, ab igni auferes, in mortarium conijcies, di=ligenter permiſcebis, ut in unum conducantur. Vtere ad uulnera cruenta, carnis fracturas, ulcera maligna, uetuſta, quæq; labra pertumida habent, graueq; olent, & difficiliter ad cicatricem perdu=cuntur, ad beſtiarum uirus eiaculantium morſus, ad unguium pterygia, ad neruos craſſo humore im=butos, ijq; ſiue in articulis ſint diuturni & dolorem excitantes, ſiue etiam ex inflammatione ægre mo=ueantur, & dolore afficiant: ad fiſtulas, ad ſtru=mas, ad oſium denudationes. ad ganglia, ad do=thienas, ad ſteatomata, ad nomas, ad ſinus, ad coli inteſtini flatus, ad partes, in quibus frigus dolorem excitauit, ad ambuſta, ad præcordia, uiſcera, & ſtomachum, ad uitia thoracis, & item alia, ad ab=ſceſſus. importunum et copioſum ſanguinis è nari-

bus fluxum ſiſtit. in quo caſu ſtomacho applicandum medicamentum eſt: præſtat tamen fronti etiam adhibere. fluxiones, quæ ad oculos feruntur, eius ſplenium fronti appoſitum cohibet. roſaceo uero dilutum imponitur ulceribus, quæ in genitalibus depaſcendo ſerpunt.

* Halmyron uero dicitur, in quo lapis eſt quidam denſus, grauis, lenis, totus ſalſus, unius tantum coloris, quem * Indicum uocant. hic aduſtus, & ignitus, ac refrigeratus albus apparet. hunc diligenter teras, et per cribrum traijcias, et oui album admiſceas, ulceráq; puerorum quæ aperta non ſunt, unges. quinetiam ulcera ſerpentia ſiſtes, atque exſiccabis, et ex eo optimum medicamentum parabis. reſinæ colophoniæ partes uiginti quatuor, liquidæ partes ſex, ceræ partes quinque, olei partes tres, lapidis partes ſex. hoc medicamentum habet uim purgandi, exſiccandi, per halitum digerendi, attenuandi, diffundendi, glutinandi, cicatricem inducendi. ualet ad eos qui dolore conficiuntur, et quibus uentriculus propter eius imbecillitatem, grauitatem affert. Facit etiam ad nuper perforata, et ad uetera ulcera, et ad ſtrumas, et denique ex roſaceo ad aures purulentas.

* Alius lib. habet Medicum.

Ex ſalicibus, quod Magnus inuenit, ſine mordicatione exſiccans ad omnes deſtillationes facit. Salicis folia uirentia terito, uini ueteris quantum ad infuſionem ſatis ſit, addito, et ad lentum ignem diu coquito. deinde in pilam iterum reijcito, et ſimul contundito diligenter. et linteo denſo hæc ita contrita

excipito, et comprimito, ut ſuccus exprimatur, poſtea ſumito colophoniæ uncias uigintiquatuor, olei uncias duas, ſucci expreſsi libram, colophoniamq́; prius cum oleo percolatam placido igni decoques, quouſque in aquam coniecta, & manibus ſubacta, non inquinet. tum uero ceræ uncias uiginti quatuor admiſceto, eáq; liquefacta, olláq; ab igni amota, ſalicis ſuccus paulatim admodum inijciatur. deinde igni admoueatur, & placide coquatur, ut ne comburatur. cum medicamentum ita in uaſe commiſtum fuerit, mortarium eodem ſucco perfunde, & in ipſum conijce medicamentum, idq́; manibus ſubigito, & emollito, atque utitor.

E buccinis quod ualet ad digerendum per halitum non mordendo, habet ſpumæ argenti drachmas XVI. *cineris buccinarum unc.* XVII. *ceruſſæ unc.* XX. *olei antiqui heminam. terebinthinæ drach.* XIII. *thuris drach.* XX. *aquæ cyathos.* IIII.

Ad alopeciam, euphorbij & thapſiæ utriuſque partes duas, ſulphuris uiui partes quatuor, elebori albi, aut nigri partem unam: his ceræ partes quindecim admiſceto, & oleo laurino antiquo eliquato. Erit hoc medicamentum præſtantiſſimum ad inueteratas, & curatu difficiles alopecias. Si thapſia tibi non ſuppetat, tantundem ponito aut ſeminis naſturtij, aut erucæ. Siq; laurinum non adſit, liquidam picem adijcito.

Adamantij ad alopecias. Alliorum cinere ex melle ungito.

Ex ſalicibus præclarum, & ad multos uſus ac-

commodatum medicamentum, non ſecus quam quæ ſupra ſunt allata, Crito ſic recenſuit. Medicamentum ex ſalicibus facit ad ulcera cruenta, articulos ſolutos, & ad fiſtulas impoſitum, ad flaccidas carnes, præſertim quæ in extremis ſunt partibus: & ad eryſipelata, aliasq; pleraſque affectiones ſine uſtionibus. habet autem myſios, chalcitidis, æruginis, ceruſſæ, gallarum non tritarum, aluminis ſciſſi, & rotundi, melanteriæ ſingulorum uncias ſex, ceræ reſinæ pityinæ, picis bituminis, foliorum ſalicis ſingulorum uncias duas, olei heminam unam & uncias quatuor, atramenti ſutorij uncias ſex, malicorij uncias tres, aceti ſextarios ſex. Folia ſalicis triduum aceto madefacta coque quouſque acetum in ſextarios duos redigatur: deinde ærugini, ceruſſæ, melanteriæ, atque alijs prius tritis folia, quæ ipſa quoque diligenter læuigata ſint: deinde ſicca læuigata addito, & in unum redigito: poſtea liquefacta ſuperfundito, & componito, atque utitor.

Ad cancros ulceratos medicamentum mitiſſimum ex his fiet. argenti ſpumæ, ceræ, adipis ſuilli ſingulorum libram cape, uitellos ouorum toſtorum decem: olei cyathos octo. Argenti ſpumam ex aqua, quæ ſatis ſit, contere, ſimul etiam aliquid olei affundens, ouorumq; uitellos ſimul tere: adipemq; expurgatum cum cera eliquato, & contritæ argenti ſpumæ adijcito, ac reliquum oleum indito. huius medicamenti uſus eſt, ut ſi cum linamento adhibeatur, cum roſaceo, aut lentiſcino, aut irino, ut conuenire uidebitur, imponendum ſit: ſi uero ulcus doloris expers

ſit, myrrhæ, ireos, ariſtolochiæ ſingularum drachmæ tres commiſceantur. atque ita etiam non ulceratis conueniet.

Adamantij medicamentum ad ulcera phagedænica. althæa uiridis, uel ſicca ſeuo hircino excepta utere. ſi uero mirum in modum humida ſint ulcera, linamenta ſicca prius impone, & ſeuum cum althæa adhibe. Ad hoc etiam utere ijs, quæ trigeſimo quinto capite deſcribuntur.

*Ad cancros in quibus multa, ac depaſcens eroſio ſit, hoc auxiliũ mirabiliter facit, quod habet uini boni potentis ſextarios * uiginti; rhois excoriariæ, lib. unam, rotularum cupreſſi tantundem, gallarum immaturarum non contuſarum uncias ſex. caſſiæ optimæ tantundem. contuſa macerantur quatriduum, & coquuntur ad tertias, aut quartas, rudicula cupreſſi agitando, hisq; ualde expreſſis, & abiectis, reliqua ad mellis ſpiſſitudinem coquuntur. & in uas uitreum effunduntur. Vſus eius medicamenti eſt, ut eo puro utaris ad depaſcentes cancros: quodſi ſpiſſius ſit, uino poteris liquidum reddere, id quod maxime uſu uenit in pudendi muliebris ſinu. Dolores etiam ſedat lacte dilutum. quod alias quoque nomas, mirabiliter ſanat.*

Alter codex habet unum ſextarium.

Ad inteſtina prolapſa facit hoc, quod habet cupreſſi pilularum paruarum, & tenerarum, malicorij, ſingulorum uncias tres, uini nigri, quod ſatis eſt. coque uinum affundendo, donec omnino diſſoluantur. deinde in mortarium conijce, & ſubige diligenter, & adipe ſuillo ueteri excipe, ut empla-

ſtri ſpiſſitudinem habeat. tum ſuper linteo extende, ac prius inteſtinum reducito. foris autem pharmaco mollem ſpongiam applica. ſolues autem medicamentum tertio, aut quarto quoque die.

Adamantini ad herniam, cum inteſtinum in ſcrotum deſcendit. habet gallarum, halicacabi, radicis urticæ portiones pares. uino adſtringente prius coque, deinde læuiga, donec fiat cerati craſſities. peritonæo applica. ſolue ſeptimo die à curatione. prius tamen delapſum inteſtinum ad priſtinum locum retrahito.

Aliud ad idem. uuæ paſſæ acinis eiectis libram, cumini ad ſtrigmentum redacti, uncias ſex, nitri uncias tres. læuigatis utitor. Si uero propter adſtrictionis moleſtiam opus ſit, cerato ſicyonio, locum maſtiche trita perſpergendo, uteris.

Adamantini medicamentum ad ramicem inguinis, habet gallarum unciam, lapidis pyritis uncias tres, pyrethri uncias duas, nitri unciam, terebinthinæ unciam, ſilphij tantundem, ſandarachæ drachmas duas, ceræ uncias tres, axungiæ ueteris uncias duas, aluminis liquidi unciam. ſicca uino quod mare expertum non ſit, & ſapa læuigato, & liquata adijcito.

Ad ramicem inguinis, et aquoſum. Bdelium ſaliua ieiunus macerato, donec habeat emplaſtri conſiſtentiam, atque utere.

Aliud. folia, ramulos, & pilulas cupreſſi recentes, ac teneras læuigabis, & ad emplaſtri ſimilitudinem alligato. Quidam cum ex uino prius coxerint, idem faciunt. hoc enim corporibus nimio humore

languentibus magnopere confert. exſiccat enim, & corroborat.

Ad *aquoſos ramices, carnium paſſularum, ammeos, terebinthinæ, ſingulorum drach.* VIII. *nitri rubei drach.* X. *mellis optimi unc.* II. *arida per ſe minutiſſime contundito, & cribrato, paſſulasq; diligenter ſubactas miſceto, & ſimul conficito. tum mel cum terebinthina parce decoctum infundito, et ad emplaſtri formam redigito. ſicca demum læuigata melli adijcito, emollitoq;, & utere. porro coxendicem uitta deuincies. æger uero quieſcat, & abſtineat à balneo. alternis diebus uinculum ſolues, & loco ſpongia foto nouum medicamentum adhibebis.*

Adamantini *ad meliceridas, et quæ ſimilia ſunt. ceræ unciæ* II. *terebinthinæ unciæ* II. *ſquamæ æris unciæ* I. *ſulphuris ignem non experti uncia, radicis ſiccæ canabis agreſtis denarium pondo* XXXV. *olei ueteris uncia. radices ex oleo coque.*

Corax *ad nomas ualens habet thuris unc. duas, æruginis unc.* IIII. *terebinthinæ unc.* VIII. *atramenti ſutorij unc.* XVI. *ceræ unc.* VIII. *gallarum unc.* II. *ſeui taurini unciam, mellis unc.* II. *aceti quantum ſatis eſt.*

Ad *ramicem gutturis, ex ſale, facit etiam ad eos, in quibus per halitum digerere oportet. habet autem ſalis communis toſti drach.* I. *cineris porrorum drach. ceruſſæ unciam, olei tantundem. coquita donec manus non inficiat.*

Ad *ſedis inflammationes facit hoc, quod habet, oui uitellum toſtum, opij obolum, croci tantundem,*

mellis quod ſatis eſt.

Emplaſtrum *ad tentiginem ciendam, habet eupatorij uncias octo, ſeminis erucæ, pyrethri; utriuſque uncias quatuor, canchryos uncias tres, pudendi ceruini uncias duas, caudæ ſcinci uncias duas, euphorbij unciam unam, terebinthinæ tantundem, ceræ uncias quatuor, oua paſſerum tragloditarum numero tria, ſtelliones, oleo laurino, aut irino adhuc uiui madeſcant, & ex aceto in uaſe ex fimo, & cocto, diebus quadraginta ſeruentur.*

Ad *fracturas oſſium, picis brutiæ libram unam, ſpumæ argenti libram unam, uncias quatuor, thuris uncias octo, terebinthinæ uncias octo, ſeui taurini libram unam, uncias quatuor, galbani unciam unam, opopanacis tantundem, ceræ uncias quatuor, olei ueteris libram unam, aceti uncias quinque componito*

Ad *teneros, & qui ex ulceribus nimis grauiter conflictantur, adhibe ceræ, unc.* I. *ceruſſæ, unc.* II. *thuris unciam, ſalis ammoniaci uncias quatuor, ſquamæ* Cypriæ *uncias duas, aluminis ſciſſilis, æruginis, mali corij, calcis uiuæ, ſingulorum unciam.* Alij *pro ærugine, habent ſulphuris duplum, & ſquamæ dimidium.*

Ad *phagedænas ex quarto extremo de compoſi-* tione medicamentorum per genera, habet ceruſſæ uncias octo, ſulphuris ignem non experti uncias* II. *ſquamæ, thuris, æruginis ſingulorum unciam, malicorij unc.* II. *ſalis ammoniaci unciam, aluminis uncias* II. *calcis uiuæ unciam, ceræ libram, roſacei*

unciam. ceram, & roſaceum eliquans refrigera, cætera læuigato. cum uti uelis linteum latum, quantum ulcus eſt, capito, medicamentumq́; imponito, & ſuperdabis ſpongiam ex aqua frigida, & medicamentum tertio, aut quarto die commutabis.

Adamantini ad phagedænas, & antiqua ulcera, quæque difficiliter ad cicatricem perducuntur. Bulborum ſcillæ unius, quod maxime tenerum eſt, in olei ſextarium conijce, & coque donec ad tertiam partem redigatur: oleo utere, ulcus penna inungens, nec linamentum indens. Idem purgat, carnem, cicatricemq́; inducit. Qui uero maiore auxilio
* indigeat, cum hoc medicamento unctus fuerit, apponat paſtinacæ folia trita ex melle. Erit autem præſtantior ad hanc rem paſtinaca erratica, ſi ea non ſuppetat, ſatiua capiatur.

Aliud ad omnia ulcera maligna, & phagedænica, quod habet, ſucci Cyrenaici, ungulæ aſini combuſtæ, cancrorum fluuiatilium combuſtorum ſingulorum unciam, plumbi uſti, lentiſci, cadmiæ, thuris ſingulorum unciam mediam. Vngulam autem ex lacte aſinino læuigabis, cancros ex aqua, plumbum uero, & cadmiam oxyrrhodino ſeparatim. his læuigatis adde ſuccum, & thus cum modico oleo myrtino, omniaq́; ſimul commiſce, & conficito ad modum agglutinamenti, & linteo inſperſum impone, & ubi exſiccatum erit, ſæpe mutabis, cum ſolum à ſanie inquinetur.

Ad ulcera maligna, difficiliter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia, & flaccida. lemnium ſi=

gillum huiuſmodi ulcera ualde adiuuat præparatum ad luti conſiſtentiam : ſi uero ulcus ſordidum, & ualde flaccidum fuerit, & in conſpectu ſit, ſigillum aceto acerrimo aſperges, ſi minus, uino, aut aqua, aut poſca, aut oxymelite, aut mulſa.

Ad ulcera carcinode, & maligna, & ad inflammationes pudendi, teſtium, ani, mammarum, itemq; ad rhagadas, rugas, & ardores ſedis, & teſtium. In mortario plumbeo, & piſtillo plumbeo tere ad ſtrigmenti craſsitudinem cum roſaceo, aut omphacino oleo ſemperuiuæ ſuccum, aut umbilici ueneris, aut lactucæ, aut pſyllij, aut uuæ acerbæ, & inunge. Centaurium minus recens illitum cicatricem inducit ulceribus, quæ ad eam ægre perueniunt, & quæ maligna ſunt, ſanat.

Ad ulcera perhumida, Cupreſsi folia, & rami, & fructus noui, & teneri, ad emplaſtri modum appoſita, uel per ſe, uel uino madida, ulcerum flaccidorum, & putreſcentium cicatrices ſine dolore, et tuto depaſcuntur. Vtere etiam remedio, quod ſupra uigeſimo quinto, & ſexto loco deſcripſimus.

Ad idem. Cyperi radices maxime accommodatæ ſunt ad ulcera, quæ propter nimium humorem ad cicatricem ægre perueniunt: cucurbitæ ſiccæ combuſtæ cinis ulceribus non inflammatis, at humidis, & putreſcentibus conuenit, præſertim uero ijs, quæ in præputio pudendi ſunt. Radicis anethi cinis idem facit.

Ad ulcera maligna fluentia, & putreſcentia, plantaginem uiridem adhibe, aut ſiccam contuſam

appone. Iſatis ſatiua efficax eſt contra huiuſmodi ulcera putreſcentia, & depaſcentia: ſi uero uehementior iſatis uideatur, quam ferre queat habitus ægrotantis, eiuſdem folijs aut panem, aut hordeaceam, aut triticeam farinam, & polentam adijciemus.

Ad *ulcera chironia, ſquamæ eris denarios* X. *aluminis ſciſſilis denarios* II. *ceræ quantum ſatis eſt; ceram calefac, et emolli, ſicca ſubtiliſſime trita commiſce, in linteum conijce, loco admoue.* Vel *alumen ſciſſile combuſtum, & tritum inſpergito.*

Ad *eadem.* Hyſſopi *unc.* IIII. *uuarum paſſarum drach.* IIII. *nitri unc.* I. *læuigato, & apponito, ulcus melle prius inungito.*

Ad *putrida, & depaſcentia.* Chalcitis, *auripigmentum, calx uel per ſe, uel ſimul admota, faciunt.* Aut *marrubium coctum ex uino adhibe.* Aut *eruum tritum ex melle imponito.* Aut *oliuæ folijs teneris coctis in uino, & contritis ſimiliter utitor, aqua autem marina calida perfundito.*

Ad *uermes, qui in ulceribus putreſcentibus naſcuntur, ualet calaminthæ ſuccus, aut ipſa calamintha uiridis læuigata, & adhibita.*

Ad *inueteratas, fiſtuloſas, & in quibus caro difficulter creſcit, ulcerum cauitates, quæ ex diſtillationibus fiunt.* Oſtreorum *oſſa combure, læuiga, inſperge.* item *paucedani radix ſicca contrita ad ſtrigmenti formam; hæc enim expurgat, carnem, & cicatricem inducit.*

Ad *ulcera flaccida.* Lanæ *combuſtæ tritæ admo-*

tæ. marceſcentes porro carnes in ulceribus ſtatim abſumit platani cortex uſtus, & tritus inſperſus. Quæ uero propter humoris copiam flaccida, & ſordida ſunt, ea etiam curat.

Ad *ulcera, quæ ægre ad cicatricem perueniunt. Aloe ſanat ulcera, quæ difficiliter ad cicatricem perducuntur, præſertim uero in ſede, & pudendo, & eorum etiam inflammationem præcipue ſedat aqua diluta.*

Ad *ulcera uetuſta facit cera in ſole emollita, cui ſquamæ æris ad ſtrigmentum redactæ quamplurimum potes, aut chryſocollam addas; linteo autem imponendum medicamentum eſt, & non ſæpe auferendum.*

Ad *maculas, & cicatrices exterendas, gallas immaturas, melanteriam, itemq; malicorium contuſa, ut ſuccum emittant, impone, & ampelopraſorum ſuccum uiridem adhibe, donec teneri cerati craſſitudinem habeat. facies aut alia corporis pars nitro perfricanda, & abſtergenda eſt; maculæ etiam exteruntur betæ decocto, aut nitro toſto, aut ſmegmate, quod ex eruo conficitur: ſi uero nigror ex hoc appareat, floremq; æris quiſpiam admiſceat, aut per ſe inſpergat, ſatis erit.* Tolles *porro maculas, & cicatrices cutim nitro confricando ad hunc modum, maculas illine reſina per dies quinque, ſexto die ſoluas, acubus maculas denſis puncturis punge, ut locum æque uellices, ſanguinemq; fluentem abſterge; cumq; horæ dimidium ita permiſeris, ſpongia locum munda, ac medicamentum in quamcunque maculam in-*

de, tertio die iterum ſolues, & deligaturis expedies. Sed propter medicamenti uſum nigror quidam, qui non diuturnus erit, exorietur: ac uiginti dierum ſpacio neque ulcus, neque cicatrix ulla, neque nigror apparebit; medicamenti autem compoſitio fit ad hunc modum, ceræ, nitri, aphronitri, calcis uiuæ, lixiuij, thuris pares portiones contere, & melle excipe, quod ſit duplum unius prædictorum, quodq; cum cera ſit liquatum.

Ad ungues ſcabioſos, uiſci quercini uncias duas, farinæ fœnigræci, ſucci thapſiæ utriuſque unc. duas, cantharidum unciam unam, ſandarachæ unc. duas, aceti quod ſatis ſit.

Dia halon, hoc eſt ex ſale, facit ad abſceſſus, ſtrumas, & ea omnia, ad quæ ferro opus eſt. ſalis ammoniaci, plumbaginis, olei, lixiuij ſarmentorum ſtillaticij ſingulorum uncia, ſtercoris columbini unciæ tres; ſalem in mortarium conijce, itemq; lixiuium, & tandiu læuiga, quandiu ſal diſſoluatur, deinde plumbaginem, oleum, & ſtercus adiice, & omnia probe ſimul contere, donec ſordium fiat ſpiſſitudo, & in ollam coniice, ac lento igni coque, ut non inquinet, & erue, atque utitor.

Ad cancrum ulceratum, ſpumæ argenti, ceræ, adipis ſuilli ſingulorum unciam, uitellos ouorum toſtorum decem, olei cyathos octo ſume. argenti ſpumam ex aqua quæ ſatis ſit, tere aliquid olei affundens, tum uitellos ſimul contunde, adipem exemptis fibris cum cera eliquato, ſpumæ autem argenti læuigatæ reliquum olei addito. Vſus eius eſt, ſi apponas,

ut ex roſaceo cum linamento laneo imponas, aut cum peſſo laneo, ut conuenire uideatur: ſi uero ulcus doloris expers ſit, addito myrrhæ, ireos, ariſtolochiæ ſingulorum drach. III. *quod etiam non ulcerato cancro conueniet.* In *quibus uero multa, ac depaſcens eroſio eſt, admirabile eſt, quantum adiumenti afferat hoc, quod habet, uini, quod Adrianum dicitur, ſextarios uiginti, rhois coriarii, pilularum cypreſſi ſingulorum libram unam, gallarum acerbarum non contuſarum uncias ſex, caſſiæ optimæ tantundem, pilulæ confractæ madeſcant quatriduum, et coquantur ad tertias, aut quartas rudicula ex cupreſſo uerſando, deinde expreſſæ auferuntur, ſuccus coquitur uſque adeo dum fiat tam craſſum, quàm mel, et in uitreo uaſe ſeruatur.* Hoc *ad depaſcentia ulcera, puro utimur, quod ſi craſsius ſit, uino erit humectandum, & præſertim in muliebris pudendi ſinu.* Iam *uero lacte dilutum dolores mitigat, cæteroſq; depaſcentes morbos mirabiliter ſanat.*

Cerata, & perfuſiones ad parotidas, phymata omnia, & dothienas, olei, ceræ, ſaponis, ſtactæ, nitri, ſingulorum libra; ceram cum oleo liquabis: ſapo uero cum ſtacte in mortario læuigetur, deinde nitrum in mortarium coniiciatur: quæq; in mortario ſint, in cacabum coniicito, & idem adiungito.

Ad bubonocœlem. taurocollæ, malicorii utriuſque libra, thuris ſucci hypocyſtidos utriuſque uncia, excipe paſſo.

Ceratum διὰ τεσσάρων *ex quatuor rebus, habet ceræ, adipis taurini, frictæ, axungiæ pares portiones.*

tiones.

Azanites ceratum habet ceræ, pineæ, adipis ſuilli ſingulorum libram, picis, æſypi, medullæ ceruinæ ſingulorum uncias tres.

Hypochondriaca anethine, olei unciæ duæ, marinæ lib. una, anethi unc. ſex, ſcillæ uncia una, adipis recentis tantundem, ceræ libra. In ardentibus uero febribus, & fracturis, aqua fluuiatilis pro ſalſa, & etiam anchuſa, ponitur.

Ad eryſipelata quod illinitur. ceruſſæ unciæ duæ, ſulphuris uiui drach. duæ, opii drach. quatuor, aceti quantum ſufficit.

Perfuſio capitis, unguenti irini unc. VIII. *opobalſami unc.* II. *ſtactes unc.* II. *cedriæ laconicæ unc.* II.

Alia ad percuſsiones, & plagas, ut inflammatio non ſubſequatur, olei partes IIII. *aceti pars una, anethi ligna alliga, ut uerſes, dum coquitur in calido cinere, quoad acetum coctum ſit: deinde ceram adde, ut ad ſtrigmenti craſsitudinem redigatur.*

Ad cardiacos. Ceram cum œnanthino eliquato, rhum ſyriacum addito, ac totum perungito.

Ad podagricos. Oleum uetuſtiſsimum coque uſque dum emplaſtri conſiſtentiam acquirat, & aſpergens nitrum ſubtiliſsime tritum, & commiſcens, ac ſuper linteo extendens utere.

Ceratium, quod manus appellatur. Ceræ unc. V. *adipis taurini unc.* IIII. *butyri unc.* III. *oeſypi unc.* II. *terebinthinæ unc.* I. *colliquato.*

Perfuſio capitis, qua utimur, irini unc. V. *nardi*

unc. IIII. *opobalſami unc.* II. *laurini unc.* II.

Ad *ulcera ſerpentia, & eryſipelas, mentæ, ſulphuris, ceruſſæ, acaciæ pares portiones, paſſo excipe: ſi uſus poſtularit, aceto: idq́; ſæpe ego paraui.*

Ad *ſaniem.* Spumæ *argenti unc.* XX. *calcis uiuæ unc.* XX. *aceti hemina; ea ex aceto diligenter læuigabis, oleiq́; lib. addes, excipies, atque uteris.*

V*nctio ad neruorum affectus, olei fœnigræci unciæ duæ, ceræ unciæ quatuor, terebinthinæ unciæ tres, ſpumæ argenti unciæ tres, adipis ſuilli uncia una, frictæ unciæ ſex.*

A*mythaonis ad hypochondriorum affectiones, omnem duritiam ſoluit, facit etiam ad articulos, qui ægre mouentur, guttæ ammoniaci unc.* XXXVI. *ceræ tantundem, terebinthinæ, bdelij, chalbanæ ſingulorum unc.* VIII. *thuris myrrhæ, olei cyprini ſingulorum unc.* IIII. *myrrha, thus, & bdelium in uino madeſcunt, ammoniacum aceto diſſoluitur; omnia uero piſtillo, cyprino oleo perfuſo, uſque ad perfectam diſſolutionem contunduntur.*

Q*uod ex ſeminibus fit ad omnia interna ualens medicamentum habet ammoniaci unc.* VIII. *fœni græci, panacis, iridis, nitri, adipis taurini ſingulorum unc.* XXV. *mellis unc.* XX. *aceti heminam unam, cyprini olei parum.*

Q*uod ex ptiſſana conficitur, habet, fœnigræci, ſeminis lini, ptiſſanæ ſingulorum unc.* I. *meliloti, radicis althææ ſingul. unc.* II. H*æc coquito, quouſque ſuccum reddiderint, cuius tranſcolati ſumito lib.* II. *olei antiqui lib.* III. *& ſimul decoque do=*

nec oleum tantum remanſerit, deinde oleo adde taurini adipis unc. V I. *frictæ unc.* V I. *ceræ lib.* I. *galbani unc.* I. *conſice ad ignem ex lignis.*

Ceræ unc. V I. *adipis taurini noui unc.* I I I. *roſacei unc.* X I I. *ſucci ſeminis lini quantum capi à cerato poſſit; quæ eliquari poſſunt, liquentur, miſceantur, ac manu uerſentur, et ſuccus paulatim adhibeatur, quem ſuccum ita conficies; lini ſemen diligenter laua, et ad lini ſeminis ſextarium, tres aquæ ſextarios cape, bis coque, & ita utere. facit ad eos, qui febri ardenti iactantur, itemq; ad eos, qui ſiti enecti ſunt, & ad iecoris, lieniſq; inflammationes.*

Malagma ex fœno græco. ceræ unc. I I. *terebinthinæ unc.* V I. *œſypi unc.* I I I I. *farinæ fœni græci unc.* I I I I. *aliquando etiā frictæ reſinæ unc. additur.*

* *Epithema ſtomacho multiplicis uſus. ceræ drachma, nardi drachma, aloes, maſtiches, abſinthij ſingulorum unciæ* I I I I. *caſiæ, ſtyracis, iunci ſingulorum unciæ tres.*

Malagma tonſoris, quod facit ad ſpleneticos, hepaticos, & iſchidiacos, habet picis ſiccæ unc. I I I I. *ceræ, pineæ, ammoniaci, baccarum lauri, adipis taurini ſingulorum unc.* I I. *nitri rubri unc.* I. *farinæ fœni græci ſextarios* I I I. *chamæleontis nigri radicis ſubtiliſſimæ tritæ ſextarium.*

Ex micis ad omnem duritiem. Succi fœni græci, ſeminis lini, althææ ſingulorum drachma una, ſpumæ argenti drachma una, micarum panis drachmæ
* *tres, frictæ uncia una, drach. duæ, olei libra una, iridis, æruginis ariſtolochiæ rotundæ ſingulorum*

unciæ duæ, meliloti, mannæ, floris ſalis ſingulorum unciæ tres.

Ex *palmulis, quod* διὰ φοινίκων *appellatur, habet fœni græci, ſeminis lini utriuſque lib.* I. *meliloti unc.* III. *palmularum lib.* II. *uini odorati ſextarios* II. *aquæ lib.* I. *panis puri lib.* II. *ſpumæ argenti, lib.* II. *ceruſſæ lib.* II. *olei lib.* V. *ceræ lib.* I. *colophoniæ lib.* II. *terebinthinæ lib.* I. *coque donec non inquinet.*

Epithema *ad ſtomachicos, hepaticos & ad hypochondriorum inflammationes, & ad omnes neruorum affectus. ceræ drach.* C. *ammoniaci drach.* C. *melilotorum drach.* XII. *croci drach.* XII. *myrrhæ drach.* XII. *olei cyprini lib.* I.

Aliud, *quod* ἑξαπλοῦν *dicitur, ualens ad prædictas affectiones, & ad omnem neruorum affectionem per conſenſum. ceræ minas tres, ammoniaci minas duas, reſinæ frictæ minam unam, ſertulæ campanæ minæ dimidium, propoleos, myrrhæ, ſtyracis, nardi celtici, cyperi indicæ, iridis illyricæ, cardamomi, panacis ſingulorum drach.* XX. *caſiæ, maſtiches, opobalſami, amomi ſingulorum drach.* XVI. *uini* Italici *odorati quantam ſatis eſt: nardini aſiani aromatici lib.* I. *ſicca uino macerentur, & medicamentum pro more apparetur.*

Cyphoides *ad hepaticos & omnia thoracis uitia. uuæ paſſæ carnis drach.* XXV. *croci drach.* I. *alij obolos tres, caſiæ obolos tres, nardi tantundem, iunci drach.* I. *myrrhæ drach.* IIII. *terebinthinæ drach.* IIII. *alij drach.* XVI. *ramentorum aſpalathi obo=*

los X I I. mellis drach. X V I. uini quod ſatis eſt. hoc medicamentum poteſt etiam per ſuffitum adhiberi.

Ex œnanthe epithema ualde efficax ad cibi faſtidium, ſtomachi æſtum, & diſſolutionem. œnanthes ſiccæ, gallarum, acaciæ, roſarum ſiccarum, omphacij, aluminis rotundi, aloes, ſingulorum uncia una. olei myrtini, ceræ, picis, ſingulorum uncia una. rhois ſyriaci unciæ quatuor. arida uino aminæo aſpergantur.

Ex Galeni commentarijs ceratum ad oris ſtomachi inflammationem, habet ceræ ponticæ, aut tyrrhenicæ, aut cuiuſuis alterius lotæ hyeme drach. I X. æſtate uero drach. V I I. nardini unguenti uncia I. Liqueſiat cera in duplici uaſe, deinde craſſum ceratum miſce aloes & maſtiches diligenter tritarum drachmæ uni. ſi maiore adſtrictione opus ſit, ut tanta ſit imbecillitas, ut continere cibum non queat, omphacij drachma addatur. Omphacium autem primum miſceatur, deinde alia. quandoque etiam abſinthij ſuccum admiſcebis. & quandoque utrunque: ut etiam hypocyſtidis, aut œnanthes aut rhois ſuccum. Sed & nardini cerati copia ſemper augenda eſt ad proportionem numeri aliorum medicamentorum.

Malagma ad lienem ualde efficax. Farinæ myrobalani unc. I I I. nitri unc. quatuor, ceræ unc. ſex. terebinthinæ unc. octo. aceti quantum ſufficit. idq; ſplenem eliquat.

Malagma ex baccis lauri ad ſplenicos, hydropicos, diſſoluit omnem duritiem, & omnes abſceſſus,

qui in profundo ſunt, abſorbet. Ceræ, reſinæ pinus, picis aridæ, nitri rubri, baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis, adipis uitulini ſubacti ſingulorum libra una. quæ liquanda ſunt, liquantur, ſiccáq; eis adijciuntur, & ſimul contunduntur.

Malagma Apollophanis *habet ceræ, ammoniaci thymiamatis, bdelij, iridis illyricæ ſingulorum drach. octo, reſinæ terebinthinæ, manniæ, thuris ſingulorum drachmã unam. ex irino contunduntur.*

Ad *iſchiadicos. ſeminis rutæ ſylueſtris, ſilphij, baccarum lauri, ſpumæ nitri, abrotoni, colocynthidis medullæ, naſturtij, amméos ſingulorum drach. quatuor, rutæ uiridis minæ octauam partem, ceræ tantundem, picis tantundem, terebinthinæ tantundem, galbani drach.* VI. *opopanacis drach. quatuor.* Hoc *medicamentum magnam calefaciendi uim habet, & humores qui in profundis corporis partibus nobis moleſtiam afferunt, poteſt elicere.*

Ex Philomeni Mnaſæi *commentarijs* Clidion. *gallæ immaturæ, hypociſtidos, aluminis rotundi, acaciæ, rhu obſoniorum, malicorij ſicci, apij ſeminis ſingulorum uncia. uiſci quercini lib. quatuor. ammoniaci drach. quatuor. picis ſiccæ drach. duæ. ceræ drach. quatuor. olei lentiſcini, aut myrtini unc. quatuor.* Gallæ *coquendæ ſunt in uini cyathis nouem uſque ad tertias, deinde frangere, & cum alijs ex uino conterere oportet. ammoniacum aceto læuigandum eſt ad mellis ſpiſſitudinem, uiſcum ex modico oleo eſt molliendum: deinde pix, una cum cera eliquentur, & cum reliquo oleo cæteris omnibus af-*

fundantur, et læuigentur: ac poſtremo in pila tundantur, donec in unum omnia conueniant.

Ex *Galeni commentarijs epithema infrigidans.* Expreſſo *humore alicuius infrigidantis, qualis eſt lactuca, aut ſolanum, aut oxalis, cum portulaca miſcemus, deinde contundentes exprimimus: uaſéq; in aqua gelida, aut niue conſtituto farinæ tenuis modicum addimus, et ſubigentes iniicimus.* Hoc *uero ſæpius iterandum eſt, donec ægrotus refrigerationem ſentiat.*

De *cataplaſmatibus.*

CATAPLASMA *ex fermento, quod compacta diffundere, & eliquare maxime poteſt, nam & dothienas, & ſuppurationes tardius ad mutationes peruenientes iuuat, ſurculos educit, ſcirrhis auxiliatur, plantarum pedum contuſionibus ſubuenit: multis modis conficitur. nam uel fermentum cum oleo emollitur, quod ſatis eſt ad dothienas, & tardiores ſuppurationes diſſoluendas, aut tenuis pars nitri toſti cum eo miſcetur, ubi acriore epithemate opus eſt, ut in uehementioribus ſcirrhis; uel quandoque fermentum diffundimus, & rurſus componimus, & coquimus parum olei, aut irini unguenti admiſcentes. Eſt etiam alia præparatio. fermentum aceto diſſoluitur, ut ſucci craſſitudo ſit, id quod ad ſcirrhos hepatis et ſplenis eſt accommodatum. uel abſinthii comam, aut iridem, aut abrotonum, aut thymum, aut pulegium admiſcemus. nam hæc om-*

nia cum fermento ſatis ſunt ad tumores duros iecoris & lienis diſcutiendos.

De cataplaſmate, quod ex pane fit.

CATAPLASMA *ex pane efficaciſſimum eſt. nam omnibus fermæ inflammationibus conuenit. modi autem eius conficiendi ſunt admodum multi. uel enim frigida aqua madefactus panis & ſubactus cum roſaceo illinitur, & inflammationibus, quæ ad eryſipelatis naturam tendunt, plane conuenit; uel ex aqua calida madeſcit, ac cum oleo emollitur, deinde ita calidus adhibetur, ut durioribus, & non adurentibus inflammationibus proſit: uel pro oleo butyrum addes, atque ita multo ad eaſdem affectiones accommodatius reddes. Atque ita etiam paratur. panis multa aqua diſſoluitur, ut ſucci ſpiſſitudinem acquirat, eiq; oleum, aut butyrum miſcetur, deinde ad conſiſtentiam coquitur. hoc autem eſt omnium eorum, quæ quidem ego uouerim, ad inflammationes uulnerum, & ad ſuppurationem perducendum ea, ad quæ ſuppuratione opus eſt præſtantiſſimum. Vbi uero neruus, aut nerueum aliquid contuſum eſt, ibi ego etiam picis liquidæ parum miſcens noui eſſe accommodatum cataplaſma. Id uero eſt etiam podagricis inflammationibus idoneum. Alius efficiendi modus. heſterni panis medullam manibus conterimus, ad farinæ ſimilitudinē, inde melli in olla calefacto admiſcenda eſt, et coquenda ad mediocrem conſiſtentiam, oleiq; mediocrem portionem affundes.*

hoc præcordiorum inflammationibus conuenit. Sed melius etiam fiet, ſi parum aquæ melli admiſcueris, ita enim in coquendo melius diffunditur. Iam uero quod ex triticea farina cataplaſma componitur, eaſdem fere uires habet, et eiſdem etiã apparatur modis.

De cataplaſmate ex furfuribus.

FVRFVRES *ita parabis. par eſt furfures in tenuiſſimas partes in mortario contundendo redigi, & cribro traijci, atque itidem contundi: iiſq; uti cum ad omnium partium corporis tumores duros, tum uero præcipue ad eos, qui in iecinore, atque liene ſunt fixi. Furfures ex oxymelite, uel etiam ammoniaco ſunt parandi, & calidi applicandi. Sed præſtiterit etiam, ſi uiciſsim imponantur, ne calor unquam deficiat. Si uero quandoque teſticulus inflammatione tentaretur, hoc eſſet accommodatiſſimum. ſed ſine aceto fieri deberet. faciet quoque id cataplaſma ad dothienas, & cætera dura tubercula. Sed furfures aceto imbuti, & uiciſſim impoſiti, mirum in modum ualent contra ictus animalium uenena iaculantium.*

De cataplaſmate ex ficubus.

MVLTIPLEX *eſt huius cataplaſmatis compoſitio, & ad multa ualet. Ficus igitur diligenter contunduntur, ut nulla pars neque ficuum, neque ſeminis, quoad eius fieri poteſt, non contuſa relin-*

quatur. iȷ́s ita confectis, ſuauitatis gratia, parum irini unguenti admiſcetur. facit ad duritias neruorum, ad articulos contractos, & præter modum laxatos: & ad ſcirrhos, ac præſertim hepatis & ſplenis. Si uero nitri parum adiunxeris, ſinus rumpet, & cuſpides euellet. Si uero ita ficus contundas, & pulegiȷ́, aut origani, aut thymi comam, aut abſinthiȷ́, in tenuiſsimas redactam partes miſcueris, fiet cataplaſma hydropicis idoneum: quod præcordiȷ́s omnibus, & lumbis, & dorſo imponetur.

Alius conficiendi modus. Coquantur ficus donec facile, & ualde diffundantur: deinde cum modico eius aquæ, in qua fuerint coctæ, læuigentur, tum hordeacea farina, aut triticea, aut panis eis miſceatur, & diligenter ſubigantur, & rurſus coquantur ad cataplaſmatis conſiſtentiam. Conueniet hoc phymatis, quæ non facile matureſcunt, & parotidibus, quas ad ſuppurationem perducere oportet, & furunculis. Pinguedinem autem, ſi quis uelit admiſcere, butyrum erit imponendum: ſed ſi rutæ etiam folia ſubtiliter trita miſceantur, fiet medicamentum ad dolores inteſtinorum à flatu excitatos ualens; pinguedo autem tunc addatur, aut oleum in quo cuminum, aut ruta coquatur.

De Acopis.

ACOPVM *decamæron habet ſpicæ nardi, feliȷ́, aupborbiȷ́, piperis, coſti, adarces ſingulorum unciam unam, maſtiches, opobalſami unciam unam,*

nardini unguenti libram unam, ceræ uncias tres.

Pentamæron habet, ſtyracis uncias duas, maſtiches uncias duas, ceræ albæ uncias tres, opobalſami uncias quatuor, unguenti nardini uncias quinque.

Acopon unguentum ex caſtoreo ad paralyſes, et diuturnas affectiones, habet œſypi uncias tres, terebinthinæ tantundem, medullæ cerui uncias quatuor, ammoniaci, galbani, caſtorei, piperis albi, euphorbij, adarces, nitri ſpumæ, opopanacis ſingulorum unciam unam, olei ſtyracini unciam unam, olei irini uncias nouem, olei ueteris uncias quatuor, ceræ libras duas, confice.

Aliud ſimplex. Butyrum, reſina, et colophonia, cera alba noua pari pondere capiantur, et eliquentur.

Ad habitus ex ſenectute refrigeratos. Qui ſe lauat, ad ignem ſe hoc abſtergeat, calaminthæ, ſampſuchi, hyſſopi, baccarum lauri, et eius, ex qua coronamenta fiunt; roriſmarini, lapidis pyritæ, ſalis, fecis uſtæ, nitri, pumicis, ſingulorum ratam portionem cape, itemq; parum ſinapi, & uuæ taminiæ, & gnidij grani: à balneo uero utatur acopo huiuſmodi, quod habet, nardini, amaracini, & comageni ſingulorum minæ quartam partem, cucumeris agreſtis radicis, & bryoniæ, utriuſque minæ dimidium, canchryos, pyrethri, euphorbij, zinziberis, alcionii ſicci, coſti ſingulorum drach. quatuor, piperis longi, foliorum ſiccorum rhodopaphnes, ſing. drach. duas, ſulphuris uiui unam, liquoris thapſiæ unam; omnibus ualde contritis unguenta affunduntur, hoc diu perfricandus homo eſt, ac non

Digitized by Google

nulli etiam languidi, & ſoluti hoc præſidio refe-ecti ſunt.

Ad *pallorem, & liuores, ualet oleum, in quo bryoniæ radix diu ſit incocta. id quod etiam corpus rugarum expers efficit.* Liuores *autem tollit hoc, quod habet, ſalis læuigati lib.* VI. *pulmonis hircini uſti drach.* VI. *ſtruthii drach. octo, adhibe fouens decocto raphanorum, aut abſinthio.*

Ex Rufi *commentarijs unguentum ualde efficax ad penem erigendum.*

MYRRHAE, *ſulphuris, cnici interioris, ſingulorum drachma una, melanthij drach. duæ, pyrethri oboli duo, piperis nigri grana triginta, cnidij grana pura uiginti; contundito, & cum drachma una ſcillæ conterito; cumq́; recte fuerint trita, ceræ parum cum modico cicini olei, atque mellis eliquato, perfnndito, & terito, mellis autem, & olei menſura ſit utriuſque hemina; nonnulli etiam hoc unguento anum illinunt.* Poſt *concubitum uero locus eſt linteo diligenter abſtergendus.*

I*ſchiadicum.* Olei *cyprini, axungiæ, olei ueteris ſingulorum uncia, ceræ unc.* VI. *ſulphuris uiui drach.* XV. *adarces drach.* X. *nitri drach.* XII. *piperis drach.* XVI. *pyrethri drach.* X. *rutæ teneræ, origani ſingul. drach.* XVI. *baccarum lauri drach.* XII. *euphorbij tantundem, quæ liquari poſſunt, cum ſiccis miſceantur.*

Ex *hedera. facit ad laſſitndines, & omnem ner-*

uorum, aut muſculorum affectionem ex conſenſu orta, fœni græci lib. I. baccas lauri numero C. cupreſſi pilulas numero XX. herbæ ſabinæ libra una, roris marini drach. I. olei ueteris lib. I. ceræ lib. I. terebinthinæ unc. VI. pineæ unc. I. ſucci hederæ unc. IIII. aquæ ſextarij III. herbæ in aqua madeſcant triduum: deinde oleum infundito, & coque quantum ſatis eſt; tum diſſolutis ijs, quæ liquari poſſunt, addito, & ſuccum hederæ ſtatim læuigato, & refrigerato, eliquatisq; in mortarium coniectis utitor.

Iſchiadicum unguentum efficax. Euphorbij drach. V. *piperis drach.* VI. *adarces drach.* III. *caſtorei drach.* I. *ſampſuchi drach.* II. *ſucci panacis drach.* VI. *ſtruthij drach.* IIII. *olei cyprini drach.* IIII. *olei irini drach.* III. *olei ſicini, laurini, ſingulorum drach.* III. *ceræ, œſypi, reſinæ liquidæ ſingulorum drach. duæ, confice.*

Iſchiadicum Antonij *archiatri.* Olei *ueteris ſextarios* V. *pilulas cucumeris agreſtis numero quinque; coque in oleo donec frigantur; ceræ unc.* VI. *pyrethri unc.* I. *ſulphuris uiui unc.* III. *terebinthinæ unc.* VI. *euphorbij unc.* II. *uuæ taminiæ unc.* I. *cachryos unc.* I. *thapſiæ unc.* I. *dictamni unc.* II. *adarces unc.* I.

Metaſyncriticum. Opopanacis, *ammoniaci, terebinthinæ, caſtorei, œſypi, euphorbii, galbani, adarces ſingulorum unc. duæ, piperis albi, medullæ ceruinæ ſingulorum uncia, laurini, ſtyracini, utriuſque unciæ quatuor, irini unc. ſex, ceræ, olei*

ueteris, amaracini ſingulorum uncia. opopanax in mortario læuigandus eſt donec ſtrigmenti craſsitudo fiat; cera uero, & oleum liquanda ſunt, deinde ammoniacum contuſum adhibendum, tum reliqua eliquata, deinde olla ab igne ſublata, arida inijce, & in mortarium depoſita ſimul omnia læuigabis, & recondes.

De *paſtillis, qui* τροχίσκοι *dicuntur.*

ANDRONIS *paſtillus; atramenti ſutorij, myrrhæ, mali corii, ſingulorum drach.* II. *thuris, aluminis ſciſsilis, ſingulorum drach. quatuor, ariſtolochiæ drach. octo, ex uino auſtero coactis, et aceto diſſolutis utere.*

Muſæ; aluminis ſciſsilis, aloes, myrrhæ ſingulorum drach. ſex, croci, crocomagmatis æris combuſti, atramenti ſutorij, capitulorum punici mali, ſingulorum drach. ſex, uino mulſo excipe.

Heræ ad ſugillata, lichenas, maculas, carnem excreſcentem, fiſtulas, & alia permulta. Sinapios æruginis raſæ, thuris maſculi, aluminis ſciſsilis æquales portiones, aceti quod ſatis eſt.

Heræ, ad nomas omnes, & præſertim eas, quæ in pudendis, & ore paſcendo ſerpunt; croci drach. octo, aluminis drach. C. *myrrhæ drach. octo, diſſolue oxymelite, & linteo duplici madefacto utitor.*

Paſtillus ex charta ad nomas. Chartæ combuſtæ drach. XXXII. *calcis, auri pigmenti, ſandarachæ ſingulorum uncia una, ſucco plantaginis excipito.*

Digitized by Google

Paſtillus ad uitiligines alphos, leucas, lepras, lichenasq́; , elebori albi, piperis longi, cachryos, alcyonij, ſulphuris uiui, ſandarachæ, calami aromatici, adarcæ, pares portiones tritæ, & cribratæ in aceto diſſoluuntur, & paſtilli fiunt, partes autem infectæ confricandæ ſunt in balneo, & ungendæ, ac deinde in ſole diu continendæ.

Paſtillus croceus conſtat ex myrrhæ drach. I. *caſtorei drach.* X. *croci drach. ſex, ſucci papaueris, ſeminis apii, hyſſopi, ſtyracis ſingulorum drach.* I. *ſeminis hyoſciami drach. ſex, aqua excipe, & paſtillos trium obolorum confice.*

Paſtillus ad lichenas. Chalcitios, miſyos, ſulphuris uiui, atramenti ſutorii, thuris ſingulorum drach. quatuor, ficus foliorum uiridium unc. ſex, uino excipe.

Paſtillus ad tormina, & ad ſanguinis ſcreatum, & fluxum muliebrem, ſucci hypociſtidis, terræ ſamiæ, gallæ omphacitidis, acaciæ ſiccæ ſingulorum drach. octo, excipe aqua pluuia. Ad tormina utimur diluto ſucco orizæ, aut lentis, aut alio eiuſmodi; in ſanguinis uero ſcreatu adhibetur huius medicamenti drachma una ex aquæ frigidæ cyatho. Ad fluxum muliebrem diluitur ſucco aliquo, aut hapſus lanæ imbuitur & ſucco ſolani, aut plantaginis, aut polygoni, aut alterius ſimilis diluitur.

Paſtillus Paſionis habet ſquamæ æris, drach. XII. *æris combuſti, ſalis ammoniaci, aluminis rotundi, æruginis raſæ, thuris ſingulorum drach. octo, æs, & alia in ſole terito, poſteriore loco thus; paſtil-*

los confice, cumq́; uſus poſtulabit, aceto diſſolue, & inunge.

Paſtillus podagricus Procli. hic podagram, iſchiada, & omnes penitus articulorum dolores omnesq́; labores annuo ſpatio potui datus curat; omnesq́; ſenſus magis uegetos reddit. placide per urinas purgat, & totum corpus efficit ualentius. Sanat etiam epilepſiam, tumoresq́; duros iecinoris, ac lienis tollit. habet autem chamædryos unc. IX. centarij albi, et fructum ferentis unc. octo. ariſtolochiæ montanæ unc. ſeptem. gentianæ non contuſæ unc. ſex. hyperici unc. V. petroſelini unc. tres. Phu, tantundem, agarici unc. I. mellis heminas duas contunde ac cribra ſingula per ſe, & miſce, ac cum melle emolli. & deinde contere, ac paſtillos conficito drach. unius. Vſus autem, & eius potus eſto ei qui bene concoxit circa horam tertiam ante cibum poſtquam aluus deiecerit. diluitur autem aquæ calidæ cyathis duobus. isq́; qui ſumpſit, inambulet, aut geſtetur. Initium uero ſumendi huius medicamenti ne ſit æſtas, ſed aliquo alio tempore initium ſumatur. Interuallum inter ſumptum medicamentum, & balneum, aut cibum eſto horarum trium. ei uero qui non concoxit, omnino cauendus eſt hic potus. compleaturq́; anni dierum numerus, uictusq́; ratio ita inſtituatur, ut cibi boni ſucci, & facilis ad concoquendum ſumantur, neque ad ſatietatem cibus ingeratur. atque ego quidem eos, quos articulorum dolores exercent, ut braſſica uefcantur, admoneo. craſſos enim gigni humores uetat. uinum

mediocre

mediocre bibendum eſt, & moderate mixtum, cum poſt cibum potui datur.

Ex electro paſtillus facit ad ſanguinem ſpuentes, tuſſes diutinas, tabidos, cruenta extuſſientes, cœliacos, dyſentericos, & flatus plenos. ualet etiam ad aures. pſyllij mundi drach. XL. iridis illyricæ, ramentorum electri, croci ſingulorum *lib. I. opij drach. XV. pſyllium in aquam calidam coniectum macerari ſinito. cumq; uiſcoſa ac glutinoſa effecta ſit aqua, liquorem è pſyllio exprimito, ac medicamentum parato. Paſtillos conficito, ac dato obolos tres dormitum euntibus. aquæ uero ſextarij tres ſunto. Gale. drach. XXX.

Paſtillus ex acacia faciens podagricis, articulorum doloribus, inflammationibus, & ijs omnibus uitijs, quæ pruritus affert, in principio adhibitus, habet acaciæ nigræ & flauæ utriuſque uncias quatuor. collæ artificum pellucidæ (ſed præſtat capere collam piſcium) unc. quatuor. ammoniaci thymiamatis unc. duas. aloes, glaucij ſingulorum unc. duas. thuris maſculi, ueratri albi & nigri utriuſque unc. I. coacta aceto ſcillino in paſtillos redige. cum uſus poſtulat, eodem aceto dilue, & illine, ſinitoq; ſiccari, & in balneum mittito, cum exierit, dato.

Paſtillus ad hemicraniam. ſeminis naſturtij drach. quatuor. foliorum rutæ uiridium drach. quatuor. opij drach. quatuor. ex aceto confice.

Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam, quod facit etiam ad ulcera maligna, & nomas. corticis pini drach. ſex. cornu ceruini uſti drach.

quatuor æruginis raſæ drach. una. tritis utere.

Aliud ad cicatricem inducendam. oſtreorum combuſtorum drach. duæ. mannæ drach. una. cadmiæ obol. quatuor. læuigatis utitor & ad nomas etiam adhibeto.

Cephalicum ad caput accommodatum, aufert ſquamas, educit oſſa, eaq; digerit, & cauas partes carne implet. Iridis drach. quatuor. panacis drach. quatuor. ariſtolochiæ drach. duæ. thuris drach. duæ. mannæ tantundem. omnia conterito, & cribrato, utitor uel per ſe, uel ex melle.

Aliud cruſtas inducens, & uellicans, & abſcindens cataplaſmatis modo adhibitum, ſpecilloq; ignito contritum. ualet etiam ad excreſcentia comprimenda. chalcitios crudæ drach. octo. cadmiæ drach. quatuor. aceto acerrimo excipiuntur, ſiccantur, et læuigantur.

Putrefaciens abſque dolore. auri pigmenti, chalciteos, ſandarachæ ſingulorum drach. quatuor. calcis drach. octo.

Rhodiacum ad carnem ſupercreſcentem continendam. gallæ immaturæ drach. nouem. ſquamæ æris drach. V. atramenti ſutorij drach. tres. aluminis ſciſſilis drach. quatuor. gallas ad dimidias adurito, & uino extinguito.

Ex charta. chartæ combuſtæ unc. ſex. auri pigmenti, ſandarachæ, calcis ſingulorum uncia & drach. quatuor. Si paſtillos uelis conficere, ſucco plantaginis, aut uino auſtero excipito.

Ad nomas, chalciteos, miſyos, ſquamæ, gallæ

rum pares portiones.

Adurens ſine mordicatione ſtatim alterans. calcis uiuæ unc. una. fecis uini drach. una. nitri unciam mediam aceto læuiga, coque in ſtillatitia ficulnea donec bis, aut ter ferueat. antequam uero coquatur, habeat paſſi craſſitudinem. Si uero ad emplaſtri formam uelis redigere, excipe uiſco, quod ad uaporem aquæ dulcis calidæ ſit ſolutum.

Anthera ex Philumeni ſcriptis ad ulcera oris. ſandarachæ, iridis ſingulorum drach. quatuor. cyperi drach. octo. myrrhæ, croci, aluminis ſciſſilis ſingulorum drach. una. florum roſarum drach. una.

De collyrijs.

LIBYANVM *collyrium habet, ſtimmeos uſti & loti drach. duodecim, cadmiæ combuſtæ, & lotæ tantundem, ceruſſæ combuſtæ et lotæ drach. ſexdecim, amyli tantundem, ſpodij drach. octo, aſteris ſamij drach. octo, plumbi uſti, & loti tantundem, myrrhæ tantundem, opij toſti drach. octo, gummi drach. unam. alba ouorum recens natorum uiginti, & aquam pluuiam ad excipiendum.*

Pſilothrum Apollinaris. ceruſſæ drach. uiginti quatuor. cadmiæ drach. octo. æris combuſti drach. duodecim. myrrhæ drach. duæ. aloes drach. octo. croci tantundem. acaciæ drach. quatuor. tragacanthæ drach. undecim. amyli drach. ſex. opij drach. duodecim. gummi drach. X. aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt.

Cnicus flauus Baſſi. ad diſtillationes, doloris uexationes, exulcerationesq́; ouo, aut aqua dilutus. cadmiæ uſtæ & lotæ drach. XXXII. *ceruſſæ lotæ drach. ſexdecim. ſpodij tantundem. opij toſti drach. octo. acaciæ fuluæ, amyli, gummi, tragacanthæ ſingulorum drach. quatuor. aquæ pluuialis quantum ſatis ſit.*

Ex *erica, habet ericæ ſeminis, myrrhæ, opij ſingulorum drach. triginta octo. atramenti ſutorij combuſti drach. unam. gummi drach. ſex. acaciæ drach. ſex. cadmiæ tantundem. aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt.*

Vranium *collyrium ad ulcera, puſtulas, ruptiones, inuſtiones, prolapſus, ſtaphylomata, ſugillata, corroſiones, nomas, carbunculos, & omnes magnas affectiones, præſertim uero ad ruborem et glaucedinem oculorum ualens.* In *principijs magis dilutum infunditur. cum autem fluxio tenuis, mordax, et feruida fuerit, cum lacte utitor: cum uero repurgare, ac craſſam fluxionem uelis diſſoluere, cum aqua.* Terræ *ſamiæ uſtæ et lotæ unc. tres. ſpodij loti unc. una. cadmiæ lotæ unc. duæ. ſtibij loti unc. duæ. ſquamæ æris lotæ unc. quatuor. opij drach. ſex. gummi unc. quatuor. confice ex aqua pluuia.*

Collyrium Achariſton. *facit ad maximas humorum fluxiones, & præcipue in agreſtium corporibus. cadmiæ drach. ſex. acaciæ drach. octo. æris uſti et loti tantundem. opij drach. quatuor. ſeminis ericæ tantundem, myrrhæ drach. quatuor. gummi drach. ſex. aqua excipito. uſus eſt cum lacte mulie-*

bri. temperatura ſit media. cum uero non fluxio, ſed affectio circa oculos ſit, ab hoc collyrio abſtinebimus.

Collyrium ex thure ad fluxiones, & chemoſes habet cadmiæ uſtæ & lotæ drach. octo. thuris drach. octo. ceruſſæ lotæ drach. X L. *opij drach. ſex. aqua itidem excipito.*

Collyrium cygnus. ad ulcera omnis generis, fluxiones, doloris uexationes, oculos ſugillatos. habet ſpodij loti drach. quatuor. terræ ſamiæ, amyli, acaciæ, opij ſingulorum drach. quatuor. tragacanthæ drach. unam. excipe aqua pluuia. uſus eſt ex ouo.

Libyanum collyrium ad puſtulas, inuſtiones, ruptiones, cælomata, ſugillata, chemoſes, ſtaphylomata, magnos dolores & affectiones oculorum. cicatrices etiam tollit. habet autem cadmiæ uſtæ et lotæ, drach. ſexdecim. ceruſſæ drach. tres. myrrhæ drach. duodecim. ſtibij uſti & loti drach. duodecim. bdelii uſti & loti drach. duodecim. aquæ uero quantum ſatis ſit, & ad excipiendum alba ouorum X X. *In alio exemplari additum erat, opij drach.* X I.

Collyrium ex cornu ceruino ad ulcera, puſtulaſq́; ac cicatrices exterit. cornu ceruini uſti drach. quatuor. thuris tantundem, plumbi uſti & loti drach. duæ. opii drach. una. gummi drach. duæ; aqua pluuia excipiantur.

Collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis. Roſarum tenerarum drach. quatuor. croci drach. duæ. papaueris obolus, nardi obolus, gummi drach. duæ. aqua excipiuntur. Valet hoc ad chemoſes, & prolapſus

oculorum, & puſtulas, & ulcera etiam ſordida, ad uehementes dolores, & aſperitates palpebrarum.

Madicum collyrium habet glaucii drach. quatuor. ſorcocollæ tantundem, croci drach. unam. tragacanthæ tantundem. cætera in aqua læuigato ita, ut recte madefacta ſint, & cum tragacantha conterito, & emolliens utere. Sæpe autem ſubungens hoc ſpiſſiore utitor.

Spodiacum faciens ad inflammationes & defluxus, habet thuris, ſtibii ſingulorum drach. C. cadmiæ, ceruſsæ ſingulorum drach. uiginti quatuor. terræ ſamiæ, aſteris ſing. drach. tres. papaueris drach. III. gummi drach. XV. ſubige cum ſucco foliorum oliuæ. quem quidem ſuccum ita conficies. oliuæ folia, quæ magis tenera ſint, abluta in mortario contundito, aquæ modicum affundens, exprimitoq́;, ac puro linteo excolato.

Nardinum collyrium habet cadmiæ drach. decem et octo. æris combuſti drach. ſex. ſtibii drach. XX. nardi Syriaci drach. quatuor. acaciæ drach. X. gummi drach. XX. croci drach. unam. ex aqua pluuia ſubigito.

Collyria quædam ſunt, quæ non condenſant, craſſosq́; humores reddunt, ſed diffundunt, atque diſcutiunt, quale eſt aromaticum, & chiacum. Aromaticum autem componitur ad hunc modum, pompholygis drach. tres. æris uſti drach. duæ. myrrhæ drach. tres. uino Chio, aut phalerno exceptis utere.

Chiacum ita conficitur. ſpodii drach. tres. æris

combuſti drach. tres. croci drach. una. myrrhæ drach. quatuor. meconij tantundem, piperis albi grana octo. gummi drach. una. confice ex uino Chio marina non permiſto, aut amineo.

Siccum ad oculorum angulos ſcabioſos. habet chalcitidis drach. octo. cadmiæ drach. V. trita in uas fictile ponuntur, & uaſculum opertum in acetum temperatum conijcitur, ut exterius quidem madefiat, interius uero nihil humoris confluat. ita ſeptem dies dimittito, deinde exſiccato.

Collyrium diacenteton. cadmiæ drach. quatuor. æruginis drach. una. miſyos toſti obol. tres. piperis toſti drach. tres. gummi drach. una. facit ad uiſus hebetudines, ad incipientes ſuffuſiones, attenuatq́; . eſto autem calidum.

Eraſiſtrati πάνχρηστος id eſt omnino utilis liquida compoſitio atque admirabilis faciens ad oculorum inflammationes, ad ophthalmias incipientes, et ad palpebras male affectas, & ferme ad omnem ophthalmiam. ea etiam uſus eſt ad pudenda contuſa, & aures purulentas, ad tonſillas, ad uuam, et ad reliqua ulcera corporis, quæ alioqui non ſaneſcunt, & ad nigrores, qui in ulceribus ſunt, & ad morbos in naribus orientes, & quibus etiam os infeſtatur. habet autem æris combuſti drach. duas. myrrhæ drach. unam. miſyos toſti drach. unam. piperis obolos * duodecim. croci obol. tres. uino Chio læuigentur donec medicamentum miſceatur. deinde miſcetur paſſi hemina, & iterum conteruntur, tum in æreum uas coniecta lento igni coquuntur quouſque Alter II.

medicamentum ad uiſci formam redigatur. poſtremo in æneam pixida reijcitur. & ita ad uſus ante dictos adſeruatur.

Collyrium ad pura & impura ulcera, & depaſcentia, atque ad eminentias, itemq; ad ueteres affectiones, & aſperitates palpebrarum, & ſycoſes, & inuerſiones palpebrarum, ad clauos, ad ſtaphylomata, omnem defluxum, & graues dolores, & ſcabiem palpebrarum, accommodatum. facit ad recentia, & craſſa mala, ad carbunculos, ad puris collectionem. ipſum enim pus conſumit; &, uno uerbo, ad omnia uitia oculorum ualet. ſpodij drach. tres. atramenti ſutorii drach. duæ. croci drach. una. myrrhæ oboli quatuor. meconii tantundem, piperis albi grana duodecim. gummi drach. una. uini Chii auſteri quantum ſatis eſt.

Aliud ad pura ulcera, quæ carne implenda, & ad cicatricem perducenda ſunt. Cleonis autem collyrium appellatur, quo etiam nos utimur, et uehementer laudamur. nam et ulcera profundiſſima replet celerrime, & tenuibus, & oculorum obtutum pene fugientibus cicatricibus relictis ad cicatricem perducit, ulceraq; abſque inflammatione conſeruat. habet ſpodii drach. unam. bdelii combuſti cum ſulphure uiuo, & loto drach. quatuor. ſquamæ lotæ obolos tres. gummi drach. duas. aqua læuigans & cogens, utere cum lacte aut albo oui.

Dionis collyrium habet ſpodij drach. quatuor, corticis thuris obolum, myrrhæ tantundem, ſquamæ æris, acaciæ, nardi indici, meconij toſti ſingulorum

obolum, gummi drach. quatuor, excipe aqua plu-uiatili, & utere ex ouo.

Collyrium, quod πτισμένον *dicitur, præſtantiſſimum eſt ad cicatrices, ad carnem excreſcentem, & ad aſperitates palpebrarum purgandas, ad earum inuerſiones, lithiaſes, chalazia, & ſcirrhoſas affectiones, ad ungues oculorum, ad enchantides, ſcabiem palpebrarum, & membranarum craſſitiem, & ad multos, craſſosq; defluxus tollendos, & ad aquoſas, copioſasq; fluxiones cohibendas, nam & abſumit, & perpurgat tuto, attenuat, & conſumit uehementer mordens, oculum clarum conſeruat, ad aſpectum iucundiſſimum, & blandiſſimum, habet hoc æris combuſti, & loti obol. quatuor, croci drach. I. myrrhæ obol. tres, uini Chij quantum eſt ſatis: ſi uero ſpodij drach. quatuor adijcias, erit ad omnem fluxionem, omnemq; lippitudinem accommodatiſſimum.*

Collyrium ad carbunculos aptum, quod αἰγυπτιον *nominatur, ſpodij loti drah. quatuor, meconij drach I. ſucci ex hyſciamo expreſſi drach. I. acaciæ tantundem, nardi obol. II. æris rubri obol. II. fuliginis thuris obol. quatuor, gummi drach. ſex, ſucci è cicuta expreſſi drach. una. Eſt etiam perutile ad carbones hoc, quod habet opij, acaciæ, hyoſciami, aut miſyos ſeminis myricæ pares portiones, contere, uino craſſo dilue, & carbunculos oculorum, atque alias etiam partes inunge.*

Collyrium ad tabem; ammoniaci drach. I. crocomagmatis drach. quatuor, croci drach. II. æruginis

drach. I. aqua excipiantur.

Collyrium ad ſuffuſiones; fœniculi uiridis ſuccum cum melle miſce pari portione, ac ſimul coque donec mellis habeat conſiſtentiam; hoc autem ungues etiam oculorum tollit; nos uero ſubſequenti collyrio præcipue utimur, quod in pleriſque id effecit, quod opus erat; habet caucalidis ſucci, chamædryos, ceronopidos ſingularum pares portiones; contere, ac collyria confice. Quandoque autem othones ſucci partem unam miſcui, quam ſane othonem aliqui magnum chelidonium uocant, ut Dioſcorides auctor eſt. Paruum autem Chelidonium, quod etiam agreſte triticum nominant, uitandum eſt, quippe quod acres uires habet, & cutim exulcerat, ut etiam Galenus memorauit, mitius autem eſt primum ad ſuffuſiones.

Archigenis ad oculorum claritatem maxime ualens. Aſelli piſcis pinguedinem, quæ in uentre eſt, cape pondo unc. tres, ſcamoneæ unciam mediam, his leuigatis cedriæ uncia una admiſcetur. Vngendus eſt locus aut in balneo, aut in ſole, fomenti loco.

Demoſthenis collyrium ad ueteres affectiones; Lycij drach. tres, æris combuſti drach. undecim, cadmiæ drach. duodecim, opij drach. ſex, croci drach. duodecim, acaciæ tantundem, aqua excipe.

Cleonis gluten fluxionem cohibens; terræ ſamiæ pars una, myrrhæ pars una, mannæ pars una, excipe albo oui, deinde linteo impoſitum temporibus, & fronti applica.

Siccum palpebras pulchras faciens, pueris maxime accommodatum; ſtibij drach. ſexdecim, plum-

bi uſti drach. octo, ſquamæ æris, croci, florum roſarum, myrrhæ, nardi indici, thuris maſculi, piperis albi ſingulorum drach. I. palmularum nuclei numero XXX. omnia in uas fictile conijcito, diligenter torrefacito, inde in mortarium reijce, ac contere, & opobalſami cochlearia duo adde, & ſimul contritis, & arefactis utere.

Aridum ad aridam lippitudinem, ſycoſin, putredines, & carnes excreſcentes; habet, cadmiæ drach. I. chalcitidis drach. octo, piperis grana XV. nardi celtici drach. I. cadmiam, & chalcitida ex uino contunde; cumq; miſta fuerint, nardum, & piper adde, & omnibus in puluerem redactis utitor.

Liquida compoſitio ad ſycoſas eruptiones, & omnes carnis exuperantias, & ad enchantidas, habet miſyos toſti drach. ſex, atramenti ſutorii drach. quatuor, mellis attici cyathos X.

Alia ad callos, & omnem eminentiam; æris combuſti, miſyos combuſti, myrrhæ, croci, uuæ acerbæ ſingulorum drach. I. uini Chii cyathi octo, mellis attici uncia una.

Collyrium ad uiſus claritatem, & glaucedinem; fellis perdicis pars una, mellis attici partes tres, ſucci centaurii pars una.

Ad oculorum cicatrices fel leporis cum melle contere, & inunge.

Gluten ad pilos; ceræ, picis, glutinis, quo lapides inter ſe componuntur, ſingulorum drachma, ſimul eliquata reponito, uſus tempore ſpecilli acumine medicamentum cape, & eo diſſoluto pilos agglutina.

Ad crithas, & chalazia, ſagapenum cum aceto contere, & utere.

Ad ægilopas, thuris drach. octo, myrrhæ tantundem, ladani drach. quatuor, ceræ drach. octo, aluminis ſciſſilis drach. quatuor, nitri ſpumæ tantundem, coaguli leporis drach. quatuor, contunduntur omnia, et cum irini unguenti ſedimento molliuntur.

Cataplaſma ad uehementes oculorum dolores; habet roſarum ſiccarum drach. quatuor, opij drach. I. croci tantundem, dulci decocto meliloti excipiuntur.

Vnguentum ad uehementes dolores, aloes, lycij, roſarum uiridium, croci, opij, myrrhæ, ſingulorum pares portiones, uino coactas in paſtillos coge, in umbra exſicca, cum uſus poſtularit, paſſo dilue, oculos, frontem, tempora perunge.

Diarhodon Diagoræ, quod magnum appellatur. Valet hoc ad dolores uehementes, phlyctænas, aduſtiones, prolapſus, & ſugillata in oculis, & item ad defluxus, ueteres lippitudines, & affectiones curatu difficiles; continet autem roſarum uirentium reſectis unguibus, drach. LXXII. *cadmiæ drach. uiginti quatuor, croci drach. ſex, opij drach. tres, ſtibij drach.* II. *ſquamæ æris drach.* II. *nardi indici, drach.* I. *myrrhæ unc. tres, gummi drach. uiginti quatuor, excipe aqua pluuia.*

Croceum, quod puerile inſcribitur, ad magnas fluxiones, uehementesq; dolores, & ad eas affectiones, quæ ex plagis oriuntur, ualens, cineris pompholygis drach. ſexdecim, croci drach. XV. *tragacanthæ drach. octo, aqua pluuia excipe, & ad me-*

dicamentum conficiendum alba ouorum numero quatuor adhibeto.

Aſclepiadæ pacianum ualens ad doloris uexationes, tenuem, multumq; defluxum, feruorem, puſtulas, membranarum eminentias, aſpritudines, affectiones diuturnas, & eos, qui multis læſi ſunt illitionibus, hoc confeſtim addiuuat, habet uero cadmiæ, æris, croci, ſquamæ æris ſingulorum drach. duodecim; myrrhæ, lapidis hæmatitæ, roſarum ſiccarum, nardi indici, opij ſingulorum drach. tres, piperis albi grana ſexdecim, gummi drach. nouem, uini Chij quantum eſt ſatis. uſus ex ouo eſt.

Ad caliginem oculorum; ſingulis diebus in oculos imponendum eſt medicamentum, quod ita conficitur; * Fœniculum uiride diebus, & menſibus in uas fictile conijciendum eſt, & foris pice uas oblinendum, aqua pluuia infundenda, fœniculum deinde eximendum, & eo, quod reliquum fuerit, utendum.

Smegmata, & Dropaces.

SMEGMA, quod Aſclepius dicitur, ſalis communis, ſalis ammoniaci, ſalis cappadocici toſtorum, pumicis, aphronitri albi, baccarum lauri ſiccarum, ſingulorum drach. una, ueratri albi, ſtruthij, uuæ taminiæ; ſinapis alexandrini, ſulphuris uiui, pyrethri, fecis, floris iunci odorati, cyperi ſingulorum unc. ſex; ſampſuchi, aluminis ſciſſilis, gallarum, gummi, thuris, alcyonij, piperis, cachryos, radicis cucumeris agreſtis, chamæleontis, iridis, marrubij ſic-

ci ſingulorum unc. una, uel unc. tres. contundito, per cribrum traiicito, & utitor

Smegma caput exſiccans habet, Cimoliæ drach. duas, nitri, bryoniæ, ſicci corticis radicis cucumeris ſyluestris, cumini, farinæ lupinorum ſingulorum drach. mediam, trita componito, & in balneo utitor, auxiliatur uehementer.

Sapo repellendi uim habens; balauſtiorum unc. I. aloes, gallarum, aluminis, thuris, foliorum roſarum, malicorii, utriuſque tunicarum, ſingulorum unc. I. ſarcocollæ unc. I. gallici ſaponis unc. ſex, decocti lupinorum amarorum quantum ſatis eſt. Quidam addunt myrrhæ, et citinorũ utriuſque unciam.

Dropax Gallus. Colophoniæ, quæ thus redolet lib. quatuor, pineæ lib. quatuor, & eius quæ lignoſa dicitur, & in Italia ſolum naſcitur, lib. quatuor, reſinæ à nauibus deraſæ, quæ ἀπόχυμα nominatur, picis ſiccæ, ceræ ſingulorum lib. quatuor, frixæ unc. XV. picis brutiæ lib. II. bituminis, galbani, ad rces, pyrethri ſingulorum unc. ſex, opopanacis, euphorbii, ueratri albi, piperis ſingulorum unc. quatuor, ſulphuris uiui unc. tres, caſtorii, ammoniaci, uuæ taminiæ ſingulorum unc. II. olei ſicyonii lib. I. opobalſami unc. ſex.

Alius ſimplex. Ceræ lib. I. brutiæ, pineæ ſingulorum lib. I. frixæ lib. I. unc. tres.

Pſilothrum. Oryzam, farinam fabarum, ptiſſanam aqua coquito, horum ſucco pro aqua uſus miſce auri pigmenti unciam, calcis uiuæ libram, pumicis toſti ſemiſſem, opobalſami cochlearia duo.

Ad corrugationem ex Rufi commentariis ſmegma, quod continuo corpori rugoſo adhibetur, extenditur hoc cum ficubus pinguibus. Bryonia conteritur, & farina erui, itemq; ſepiæ teſta combuſta, melle paulatim inſtillato excipiuntur.

Smegma ſplendorem afferens, & ſitum auferens; habet farinæ fabarum choas * duas, fœniculi A l. ha-
in ptiſana cocti, & poſtea in oxymellite loti, deinde bet me-
contuſi choas duas, ſaponis gallici lib. duas, miſce ſa- diã cho
ponem cum cæteris, ſubigens manibus, & in balneo am.
utitor.

Stomaticum Philagrii ad oris corroſiones, fructus lentiſci nondum nigreſcentis, drach. uiginti quatuor, gallarum drach. quatuor, coſti drach. I. folii drach. I.

Anthera, ideſt floridum ſmegma, ad oris ulcera. Sandarachæ, iridis ſingulorum drach. quatuor, cyperi unc. octo, croci myrrhæ, aluminis ſciſſilis ſingulorum drach. II. florum roſarum drach. I. miſce.

Smegma odoratum ad dentes, ut & albi ſint, et ne corrodantur; nitri, ſepiæ teſtæ, myrrhæ ſingulorum uncia una, tritis utitor.

Dia moron, ut Galenus tradidit, habet mellis libram unam, ſucci mororum heminas quinque, croci drachmam, myrrhæ drachmam, & dimidium alterius, omphacii drachmam, uini auſteri heminas quinque; ſi omphacium deſit, in eius loco rhois ſuccum pone. ſuccus per ſe ipſe coquendus eſt, donec ſordium habeat ſpiſſitudinem, deinde ſic mel adiiciendum; cumq; lebetem ab igne ſublaturus eris, omnia agitato, ut in unum probe componantur. Ac

coctura quidem, & ſymmetria huius medicamenti, quod facultate medium eſt, moderatis inflammationibus congrua eſt, & in maiorum etiam inflammationum ſtatu, itemq; in principiis & incrementis conuenit; cæterum ad induratas inflammationes, cum iam ſtatus ceſſat, nihilq; præterea fluit, uenit autem tempus, in quo diſcutiendum eſt, aliquid eorum, quæ diſcutiendi uim habent, ſtomatico medicamento admiſcendum eſt; ſufficit autem ad prædictam medii medicamenti commenſurationem nitri ſemiſſem, thuris uero uncias duas adiungere.

Diabeſaſa, *hoc eſt, ex ruta ſyluestri medicamentum ſtomaticum, quod inungitur, celebre ad anginas deſperatas;* Seminis *aniſi, floris iunci odorati, aluminis ſciſſilis, iridis, rutæ ſyluestris, quam nonnulli harmala appellant, cinnamomi, myrrhæ troglotidis, ariſtolochiæ longæ, caſiæ, crocomagmatis, roſarum ſicarum ſingularum uncia una, hederæ, pullorum hirundinis cineris recentis ſingulorum unc. tres, croci unc.* I. *nardi indici, amomi ſingulorum unciæ dimidium, gallas tres, læuigatis ex melle utitor, & ubi utendum eſt, melle diluito.*

Cancri *fluuiatiles in hemina aquæ frigidæ contuſi, & contriti gargariſma faciunt ad anginam præſtantiſſimum; craſſorum enim eductio anginas ſtatim lenit.*

Ad *anginam, ſtercus caninum album cape, exſicca, læuiga, cribra, & paratum habe: cum uſus poſtulabit, melle dilue, & inunge.* Hoc *medicamento nullum melius cognoui, neque in anginæ, neque*

in

in tonſillarum magna inflãmatione, neque in glandulis, quæ ſuffocationis periculum minantur. Cum uero canes oſſibus ueſcuntur, eorum ſtercus candidum eſt, atque optimum.

Ad columellam laxatam; mellis lib. II. *aluminis liquidi lib.*I. *florum roſarum tantundem, ſucci hypocyſtidos unc.* V. *coque alumen cum melle, deinde ſicca coniice, & ita utere, coque autem modice; hoc enim medicamentum bonum eſt, tribuſq; modis eo eſt utendum; unus modus eſt, & præſertim in principio, ut medicamentum aqua calida diſſoluatur, uel ex aqua mulſa ſuccus medicamenti exprimatur; id enim & dolorem ſedat, & quantum opus eſt, proficit. Interea uero dum hoc ita utimur, conuenit etiam puro medicamento uti; idq; tum digitis inungendo, tum uero cochleari contingendo, & comprimendo, & columellam foras trahendo; Confert enim uel maxime ad linguam ipſam uergere, & à rectitudine deflectere.*

Aliud. lina multa, & præſertim quæ à marina purpura ſumuntur, in uiperæ collum coniice, iiſq; uiperam ſuffoca: deinde unumquodque linum collo applicabis. mirum eſt, quantum tonſillas, cæteraq; quæ in collo uitia ſunt, adiuuent.

Galenus hoc medicamentum ad dentes conſeruandos commendat, quod habet cornu ceruini & uſti, & loti partem unam, maſtiches Chiæ partem mediam, cyperi parem portionem. his diligenter contuſis, & cribratis utitor.

Ad dentes trementes, alumen rotundum cum al=

tero tanto ſalis dentibus adhibe. aut ulmi corticem ex uino decoctum admoue. Gallam omphacitida læuigatam excipe terebinthina, hyſſopo, aut melle, & inunge. Ad ſtuporem autem dentium arcendum, pinguedine aliqua expurgata bubula, uel anſerina ſubunge.

Philagrij ad oris eroſiones. lentiſci fructus nondum nigreſcentis, gallarum ſingulorum drach. quatuor. coſti, folij utriuſque drach. una.

De antidotis.

ANTIDOTVM ad colicos. lupinum ſtercus quidam colicis potui dedit, non tamen in acceſſionibus, ſed reliquo tempore. ex quo eſt effectum, ut qui ſine inflammatione hoc morbo laborarent, eorum aliqui morbo capti amplius non fuerint. neque etiam uehementes dolores ſint paſſi. neque breui poſt tempore iiſdem correpti. Accepit is candidiſſimum ſtercus, quale eſt eorum, qui oſſa comedunt. qua in re mirari ſoleo, quod ſæpenumerò ex ſolo contactu magno quibuſdam fuit adiumento. Stercus uero ſumendum eſt, quod in terram non cecidit. id quod facile comperies. eſt enim huic animali perinde atque cani, natura comparatum, ut altero ex poſterioribus cruribus elato & ueſicam, & aluum exoneret edito ſupra terram loco. porro in hiſce ſtercoribus oſſium quoque particulæ inueniuntur. quæ ipſa itidem contundenda, conterendaq; ſunt, & colicis in potu propinanda. In iis uero, quæ puriora ſunt,

alius quidam piper commiſcuit, & ex uino puro tenui, & quandoque ex aqua bibendum dedit. Quod autem lumbis imponitur, habere condimentum debet, præcipue uero ut excretum à lupo, qui bouem, aut ouem comederit. ſi id non ſuppetat, corio ceruino ad excipiendum utemur.

Philonis antidotum ad colicos, dolorem ſedans, conſtat ex his. croci drach. V. *pyrethri drach. quatuor. euphorbij drach.* I. *ſpicæ nardi drach.* I. *piperis drach.* I. *hyoſcyami drach.* XX. *opij drach.* X. *eſtq́; hoc medicamentum percelebre.*

Trigonos, reſiccans, & dolorem leuans, habet ſeminis hyoſcyami drach. quatuor. aniſi drach. II. *opij drach.* I. *cum aqua paſtillos efficito, & mane unum, et ueſperi alterum ex aqua frigida propinato.*

Catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos. cucumeris ſatiui ſeminis drach. octo. tragacanthæ drach. quatuor. dilue tragacantham ex albo oui crudi, & recentis. cumq́; ea fuerit diſſoluta, conterens diligenter, & miſcens catapotia conficito; & in umbra exſiccato, datoq́; unum ſub lingua tenendum, ut humor qui inde emanat, deglutiatur.

Ad quartanarios Galeni. liquoris Cyrenaici, piperis, myrrhæ, rutæ foliorum ſingulorum drach. I. *tritis & mixtis utitor. ante acceſſionem obolos duos tantum in oxymelite dato.*

Ad eos, qui à cane rabioſo morſi ſunt Galeni. Fluuiatilium cancrorum cinis ad rabioſi canis morſus mirabiliter ualet, iſq́; & ſolus, & cum gentiana atque thure. eſto autem thuris una pars, gentianæ

Google

quinque, cancrorum decem. comburendi ſunt cancri ita, ut in patella æris rubri poſiti uſque eo cõburantur, donec in cinerem redacti facile læuigentur. Commodum eſt hoc facere poſt canis exortum cum Sol in leone eſt, Luna autem eſt decima octaua. bibant qui à rabido cane morſi ſunt hoc medicamentum quotidie ad quadrageſimum uſque diem, menſura cochlearij magni aqua inſperſum. Si uero non protinus ab initio, ſed aliquot poſt dies curam huiuſce demorſi ſuſcipias, quotidie duo cochlearia inſpergas. ad ipſum autem uulnus medicamentum quod ex brutia pice conficitur uteris. habet uero picis libram unam, acerrimi aceti ſextarium unum Italicum, opopanacis denique tres uncias. His Aeſchrion uſus eſt, nec quiſquam unquam eſt mortuus.

Galeni ad eos, qui ab eſu fungorum ſtrangulantur. Valde prodeſt ab eſu fungorum ſuffocatis aphronitrum, & nitrum, ſimiliterq; ſtercus gallinaceum. atque ipſe quoque uſus ſum eo ex tribus aut quatuor oxycrati, & oxymelitis cyathis læuigato. nam & perſpicue, & celeriter profuit. qui enim fuerant ſtrangulati, paulo poſt ſuccum pituitoſum, craſſiſſimumq; euomuerunt, ex quo plane ab eo caſu ſunt liberati. Iam uero calaminthæ etiam ſuccus, aut eius decoctum potui datum ſanat.

Ad comitiales medicamentum ex Scilla. Cape uas melleum, à quo mel ſit extractum, ſcillam in tenues partes manibus diſcerptam in id coniice. uas operculo firmo obtura, & extrinſecus totum os uaſculi pelle circundans diligenter liga, idq; in loco aliquo conſti-

tue, qui meridiem ſpectet, quiq́; à borealibus uentis ſit remotus, ut ab illis nulla ex parte perfletur. Ego uero id facere conſueui, quadraginta caniculæ diebus. in quibus quidem diebus paulatim uaſculum ad ſolem conuerto, ut ex omni parte æque incaleſcat. tranſactis quadraginta diebus uas aperio, corpusq́; ſcillæ elixato ſimile comperio. ſuccum uero ex ea fluxiſſe, quem collectum optimo melle iucundum facio. eiusq́; do quotidie cochlear unum plenum, ac pueris quidem paruum, adultis uero, magnum. Quinetiam ſcillæ ipſius partium contuſarum, & ex melle læuigatarum do cochlear unum. Sed hoc quantum ad efficaciam pertinet, ſecundum à primo medicamento, locum tenet.

Paſtillus ad uocem firmandam. ſinapi toſti et contuſi & tenniſſimo cribro cribrati partes tres, piperis tenuiſſimi pars una, melle incocto excipiuntur, & paſtilli unius oboli effinguntur, quorum unus comedendus eſt. nam & morſum & feruorem non exiguum excitabit. et arteriam etiam lenem efficiet.

Alius, cuius ſub lingua tenetur quod fabæ magnitudinem impleat, ut liquor inde emanans paulatim deglutiatur. hoc arteriam ualde lenit, et ei uim addit. eius hæc eſt compoſitio. dulcis radicis drach. II. *caſiæ drach. quatuor. croci, myrrhæ, folij, nardi celtici, thuris, ſucci hypocyſtidis, lycij, gummi ſingulorum drach.* II.. *partim contunduntur, partim teruntur, & omnia melle attico, cui terebinthina ſit admiſta, in unum commiſcentur.*

Medicamentum δι' ὀπώρων, *hoc eſt ex fructibus*

pomaceis confectum ad dyſentericos, & cœliacos accommodatum. Mala punica integra. XX. mala cotonea X. roſarum ſiccarum ſextar. I. prunorum agreſtium ſextar. II. ſorborum maturorum ſextar. II. pira tarentina XX. poma ſcandiana XXX. rhu ſyriaci ſextar. III. muſti aminæi cocti tertia coctione ſextar. XLVIII. coque ſimul, donec mellis habeant ſpiſſitudinem, & in teſtaceum uas repone.

Antidotum Quinti dolorem leuans. ſtyracis, opij, aſſari, ſeminis hyoſcyami, caſtorij pares portiones. melle excipito.

Dioſpoliticum alias ex paribus omnibus cumino, pipere lungo, uel albo, ruta, & nitro conficitur. itáq; magis uentrem ſoluit. alias uero cum cætera paria ſunt omnia, nitri dimidium ponitur. cuminum autem in aceto acerrimo maceretur, deinde continuo contundatur, aut etiam prius modice frigatur. rutæ quoque folia ſunto modice ſiccata. quatuor his aliquando mel ſubactum et deſpumatum admiſcetur, quandoque nihil, ſed ſola ſine melle reponuntur, ac ptiſanæ cremori, aut aliis eſculentis, quibus conuenire uideatur, iniiciuntur.

Διὰ τριῶν πιπέρεων, *quod ex tribus piperis generibus ſimplex conficitur, hoc modo paratur. Ad cuiuſque trium piperum drach. L. ſatis eſt addere aniſi, & thymi, & zinziberis ſingulornm drachmas octo.*

Ex calamintha medicamentum habet calaminthæ, pulegii, petroſelini, ſeſeleos ſing. drach. octo. ſemi=

nis apii drach. quatuor. cacuminum thymi tantundem, libyſtici drach. X V I. *piperis drach.* XLVIII. *mel optimum, et deſpumatum.*

Ex *ſucco cydoniorum medicamentum componitur ad hunc modum. ſucci malorum cotoneorum ſextarios binos capimus, his mellis quam optimi tantundem miſcemus: acetiq; ſextarium addimus. hæcq; prius coquimus mediocriter ad ignitos carbones, et ſpuma abiecta zinziber admiſcemus. et iterum ad carbones igne candentes ad mellis ſpiſſitudinem coquimus.*

Antidotum Zenophili ad ueſicam ulceratam, ad renes, et lapides frangens à Deo *donatum. Caſiæ fiſtulæ unc.* I. *ſaxifragi unc.* I. *betonicæ, cyperi, petroſelini, coſti ſingulorum obol. tres. ſeminis paſtinacæ, ſeminis lini toſti ſingulorum unc.* I I. *folii, ſpicæ nardi, aſari, dictamni, baccarum lauri, ocimi ſeminis ſing. unc.* I. *pineæ unc.* V I. *mellis lib.* I I. *ubi utendum eſt, id quod atticæ fabæ magnitudinem impleat in balneo, uel ante balneum in potione uini mulſi diluitur.*

G*aleni picra. aloes drach.* C. *cinnamomi, ſpicæ nardi, xylobalſami, maſtiches, aſari, croci ſingulorum drach.* V I. E*go uero aloes drach.* X C. *croci drach.* V. *pono, et ita utor. datur drach. una.*

Q*uæ ſubducunt uentrem, aut purgant. zinziberis, ſcamoneæ utriuſque unc.* I. *ſalis ammoniaci unc. quatuor. aloes totidem. aceti, gari ſingulorum heminæ duæ.*

C*occaria ſalubria, apta ſtomacho, aluum maxi*

me ſubducentia; quæ typos etiam denotant. Aloes *unc.* I. *ſucci abſinthii unc. tres. ſcillæ arcadicæ unc.* I. *ſcilla in fermentum coniicienda eſt, et aſſanda ita, ut coquatur. ſcillam extrahe, et facito, ut eius par pondus ſit, atque in mortarium coniectam uehementer contunde abſinthii ſuccum affundens. deinde aloen tenuiſſimam adiunge; et emolli, ut medicamentum perficiatur. facito fermentum, et excipito, & compone coccaria, id eſt granula, quæ ciceris magnitudinem impleant, et dato iis, qui ex longo morbo uires difficiliter recolligunt.* Aliud. Scamonij *unc.* I. *aloes tantundem, colocynthidis interioris unc. dimidium, bdelii drach. tres. abſinthii ſucci, braſſicæ ſucci ſing. drach.* II. *excipe, et ad erui magnitudinem confice, dato udlentibus* XVII. *aut* XIX. *aut* XXI. *ægrotantibus autem* VII. *aut* XI. *aut* XV. *aut* XIII. *idq; deinceps diebus quinque, uel ſeptem, uel nouem.* Si *uero pituitam ab his duci aut ualidiora eſſe uelis, adde fermento in totum euphorbii drachmam unam.*

Medicamentum purgans, *quod* κοπτάριον *hoc*
* *eſt placetula nominatur. ſimilæ drach.* I. *coni drach. quatuor. piperis drach.* II. *ſcamoneæ drach.* II. *excipe melle attico. perfectum pondus, quod dari queat, eſt drachmarum duarum. utere etiam ad morbum regium.*

Paſtillus *purgans, ſcamoneæ, euphorbii, ſingulorum drach. quatuor. piperis drach.* II. *folii unc.* II. *mellis lib. una. datur uncia una.*

Grana. Scamoneæ *unc.* II. *aloes unc. quatuor.*

euphorbii drach. quatuor. confice ex aqua ad erui magnitudinem. datoq; VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XVII. aut XIX.

Medicamentum ad colicos, purgans. euphorbii, cyperi, petroſelini, iridis pares portiones.

Symbiotarium. ſcamoneæ unc. I. piperis, zinziberis, ſalis, petroſelini ſingulorum unc. una.

Medicamentum purgans ad eos, qui elephantiaſi detinentur. Colocynthidas duas paris magnitudinis circum ſcalpe, foramenq; facito, & ſemina omnia abijcito, interiorem uero partem relinquito, oleum impone, & operculo proprio occluſas unam noctem ita ſinito, die autem ſequenti, euacuato oleo coquendæ ſunt in aqua colocynthides, donec flacceſcant, deinde eas abijce, oleo uero, & aquæ mixtis, adde ueratri nigri obolos tres, ſcamoneæ drach. unam, & unà cum his polenta ex ſimila incoquitur, & ex hoc datur laboranti, qui tenui uictu utatur, quantum XXIIII. nucum ponticarum magnitudinem impleat, & aqua potui detur.

Medicamentum purgans ex iure ueteris galli compoſitum; interiora abijcienda ſunt, & ſal inijciendus ita, ut gallus impleatur, & conſuendus eſt, multaq; aqua in qua parum olei ſit, multumq; anethi, & porri incoquendus, his colliquatis ius ſuaue, & ſtomacho aptum, magiſq; accommodatum ad purgandum redditur, eius collati dentur ad minus heminæ duæ, ſumme facit ad inueteratas ad ſomnum propenſiones, quæ κωλ̃ϛφοραὶ nominantur.

Inunctio ſedis ad flatus emittendos. Ruta cum

melle cocto læuigatur, & teritur, ut ſucci plena efficiatur; & ex ea, ſedes interior confricatur, efficaciſſimá erit, ſi cumini parum accedat, itemq; nitri, aut cyclamini ſucci. cæpa quoque non ſalita appoſita ad id ualet, flatus enim ſatis multi, & aluum leuantes erumpunt.

Hiera *Rufi. Sycioniæ ſiue colocynthidis interioris drach. tres, chamædryos drach.* X. *agarici drach.* X. *ſagapeni drach. octo, opopanacis drach. octo, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi ſingulorum drach.* V. *cinnamomi, aut duplum caſiæ fiſtulæ, ſpicæ nardi, croci, myrrhæ ſingulorum drach.* IIII. *polij drach. tres, & dimidia. hæc omnia miſce, in tenues partes redige, melle excipito, dato ad ſummum drachmas quatuor.*

Lyci purgans medicamentum. Scamonea *cum ſale candidiſſimo, quantum ſatis eſt, læuigatur, deinde in pixide plumbea in duplici uaſe coquitur; modus autem duplicis coctionis eſt huiuſmodi; pixis duplex modius eſt, eius operculum aut foramen, aut meatum habere debet, in eum meatum ſcamonea cum ſale læuigata conijcitur, & in uas imponitur, atque ita coquitur, eſtq; non iniucunda ſtomacho, & nihilo minus purgat.*

Aliud *purgans eos, quos elephantiaſis exercet.* Cape *colocynthidis ſuccum, atque oleo perſperge, ipſamq; colocynthida in uaſe nouo cum aqua, donec flacceſcat, coquito, deinde tantum ſimilæ addito, quantum capere aqua poſſit; cumq; cocta fuerit, admiſce elebori nigri drach. unam, & ſurculo ane=*

thino agita, & uerſa uſque dum caleſcat; dato autem in potione, quantum nucis ponticæ magnitudinem impleat.

Inunctio purgans, quæ aluum ciet. Alumen cum melle læuigatum uſque coquitur, dum giluum fiat, ex quo ſedem inungunt; hocq́; medicamentum χεζαικὸν, hoc eſt, quod aluum cogit deijcere, nominatur; multa enim, ſed non ſine labore, educuntur.

Suffitus.

ROSARVM *nouarum libra una, ſiccarum lib. duæ, folij, croci, caſiæ ſingulorum ſemis, ſtyracis uncia una, amomi, onychis ſingul. uncia una, myrrhæ unc. duæ, bdelij uncia una, carpobalſami unc. una, chiæ unc. una, opobalſami unc. duæ.*

Roſarum ſemuncia, myrrhæ uncia, myrrham cum uino læuiga, & omnia emolliens cum modico opobalſami confice.

Coſti, amomi, myrrhæ, caſiæ ſing. uncia una, ſtyracis, chiæ, bdelij, onychis, muſci, ladani ſingulorum uncia una; roſarum expurgatarum unc. uiginti nouem.

Rufi hiera ſimplex. Colocynthidis drach. duæ, marrubij, chamædryos, ſtœchados, ſingulorum drach. X. gentianæ, agarici, ſingul. drach. duodecim, bdelij, ſpicæ nardi, croci, cinnamomi ſingulorum drach. octo, caſiæ, iunci odorati floris, piperis albi, piperis longi, ſcillæ toſtæ ſingulorum drach. ſex, radicis centaurij drach. quatuor, omnia trita bdelio eli-

quato, et decocto panacis, et melle cocto admiſcentur.

Xeromyron compoſitio Arabica; foliorum amomi, coſti, zanazi ſingulorum unc. una, carpobalſami drach. una.

Suffitus ad ſomnum conciliandum; ſtyracis, amomi, coſti, ammoniaci thymiamatis, bdelij ſcythici, radicis mandragoræ, ſucci papaueris.

*Suffitus ex cypreſſo, quod cyphi Lunæ dicitur, bdelij unc. ſeptem, helenij tantundem, floris iunci odorati uncia una, ſphagni unciæ V. baccæ iuniperi paruæ L. aſpalathi unciæ ſeptem, naſturtij unc. V. ſpicæ nardi unc. * ſex, cyperi unc. nouem, radicis aſphodeli unc. quatuor; ſeminis cupreſſi unc. tres, ſabinæ unc. quatuor, nardi celtici unc. tres, coſti unc. duæ, myrrhæ unc. ſeptem, caricarum pinguium lib. duæ, uuarum paſſarum ſine acinis lib. duæ, ſorborum unc. tres, terebinthi lib. una, roſarum ſiccarum unc. tres, ſtyracis unc. ſeptem, palmularum pinguium libra una, mellis lib. V. uini odorati quantum ſatis eſt.*

Alius habet unc. I

FINIS TERTII LIBRI.

Digitized by Google

QVARTI LIBRI ARGVMENTVM.

Quartus liber facultates alimentorum continet, ut quæ attenuent, quæ boni ſucci ſint, quæ calefaciant, quæ frigefaciant, quæ facile & diſtribuantur, & concoquantur, quæ apta ſtomacho, quæque flatus ſint expertia, quæ abſtergeant, aperiant, diſſecent, quæ craſſa ſint, quæ difficulter corrumpantur, quæ emolliant, quæ inter hæc media, & contraria ſint, ac quomodo ſorbitiones coquendæ, itemq; iura eſculenta, & potiones, & quomodo lac potui detur, & quæ aquarum uis, & natura ſit, intelligamus.

Libri capita ſunt hæc.

Quæ res extenuent.	*Caput Primum.*
Quæ craſſos ſuccos gignant.	*Cap.* II.
Media inter attenuantia, & craſſum ſuccum facientia.	*Cap.* III.
Quæ uiſcidum ſuccum in nobis faciant.	*Cap.* IIII.
Quæ crudos humores in nobis pariant.	*Cap.* V.
Quæ frigidos humores creent.	*Cap.* VI.
Quæ pituitam gignant.	*Cap.* VII.
Quæ melancholicum ſuccum pariant.	*Cap.* VIII.
Quæ ſuccum slioſum faciant.	*Cap.* IX.
Quæ gignant excrementa.	*Cap.* X.
Quæ multum nutriant.	*Cap.* XI.
Quæ minus nutriant.	*Cap.* XII.
Quæ res boni ſucci ſint.	*Cap.* XIII.

Quæ mali ſucci ſint. Cap. XIIII.
Quæ res facile concoquantur. Cap. XV.
Quæ difficiliter concoquantur. Cap. XVI.
Quæ res ſtomacho idoneæ ſint. Cap. XVII.
Quæ res ſtomacho alienæ ſunt. Cap. XVIII.
Quæ res capiti noceant. Cap. XIX.
Quæ res non inflant. Cap. XX.
Quæ res inflant. Cap. XXI.
Quæ res abſtergant, incidant, aperiantq;. Ca. XXII.
Quæ res obſtruant. Cap. XXIII.
Quæ tardi tranſitus ſint. Cap. XXIIII.
Quæ facile corrumpuntur. Cap. XXV.
Quæ difficulter uitiantur. Cap. XXVI.
Quæ res in cibis aluum moueant. Cap. XXVII.
Quæ res mediæ ſint inter aluum purgantia, et ſubducentia. Cap. XXVIII.
Quæ res aluum ſupprimunt. Cap. XXIX.
Quæ res calefaciunt. Cap. XXX.
Quæ res ſint acres, & calidæ. Cap. XXXI.
Quæ res refrigerent. Cap. XXXII.
Quæ res exſiccent. Cap. XXXIII.
Quæ res humectent. Cap. XXXIIII.
Quomodo ſorbitiones coquendæ ſint. Cap. XXXV.
Quæ res loco olei in ſorbitiones iniiciũtur. C. XXXVI.
De confectione alimentorum. Cap. XXXVII.
De aqua mulſa. Cap. XXXVIII.
De potionibus, quæ utiles ſunt ægrotantibus. Cap. XXXIX.
De lactis potione ex Rufo. Cap. XL.
De aquis ex Herodoto. Cap. XLI.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER QVARTVS.

Quæ natura, ac proprietas cuiuſque rei ſit, qua ueſcimur, ac primum, quæ res extenuent. Cap. Primum.

N alimentis extenuant allium, cæpe, naſturtium, porrnm, ſinapi, piper, ſmyrnium, pyrethrum, origanum, calamintha, hyſſopum, ſiſymbrium, pulegium, thymum, ſatureia uiridia, nam exſiccata non amplius alimenta ſunt, ſed iam medicamenta; id enim eſt perpetuum, quicquid ſiccius eſt, uehementius eſſe, quàm id, quod eſt uirens, itemq; omnia, quæ in collibus, aut in agris durioribus creuere, ijs, quæ in pratis, aut hortis, aut locis paluſtribus naſcuntur, eſſe robuſtiora, atque hæc quidem in omnibus ſunt communiter cognoſcenda; porro eas res, quæ dictæ ſunt, ſubſequuntur eruca, ſium, apium, petroſelinum, ocimum, raphanus, braſſica, beta, carduus, iringium, coriandrum, urtica, fœniculum, anethum, ruta, liguſticum, cuminum, capparis, & terebinthi fructus, cari ſemen, aniſi, ſinapi, ameos, dauci, ſiſeleos, trochiſci, & omnium denique odoratorum, & acriùm, & plane calidorum ſemina. Inter ea uero, quæ ualde attenuant, eſt rutæ ſemen, & canabis, quip-

pe quod ad medicamenti naturam accedat. Ex *cerealibus ſeminibus ad uictum attenuantem ſine moleſtia ſolum hordeum ualet: poſt hoc, triticei panes in clibano cocti, à cæteris danda eſt opera, ut abſtineamus, niſi fortaſſe quiſpiam per longa temporis interualla piſum, aut lentem guſtare uelit.* Plurimá *autem, eamq́; innoxiam, eduliorum copiam, ſi uelis, ad uictus attenuantis rationem tibi ſuppeditabunt piſces ſaxatiles, et auiculæ montanæ; omnia enim animantia, quæ degunt in montibus, & ſicciore, et calidiore natura ſunt prædita, eorumq́; caro minime eſt pituitoſa; paſſeres igitur & turdos, merulos, perdices licet edere; aues etiam, quæ turricolæ uocantur, & quæcunque in uineis degunt, aptæ ſunt; ex columbis agreſtes domeſticis præſtant; et omnino agreſtia domeſticis præcellunt; quæque ſiccioribus alimentis, quàm quæ humidioribus ueſcuntur, et item quæ purum, ac tenuem aerem inſpirant, ijs quæ hoc non faciunt, meliora cenſentur.* Ex *piſcibus autem ſaxatilibus ueſci poterimus iulide, phænicide, merulo, turdo, & ſcaro, & uno uerbo, ijs omnibus, quorum eſt mollis caro, atque friabilis: ab ijs contra, qui duram, et glutinoſam carnem habent, abſtinendum omnino.* A*ſellorum autem caro mollis quidem eſt, ſed minus friabilis, at mulorum eſt friabilis illa quidem, ſed non mollis; ex quo fit, ut mollities, & friabilitas ſint indicia, quæ nobis de cuiuſque animalis carne ſuppetant: ad quæ animum diligenter aduertentes in quo utrunque ineſſe compertum fuerit, eius carne, quántam uelimus, ueſcamur; cæterorum*

carnes

carnes in quibus neutrum ſit, omnino uitemus: in quibus alterutrum, ex ijs interdum comedamus cum aliarum nobis non ſuppetat copia. in quo cauendum eſt, ne eas ad ſatietatem ingeramus. quocirca cum ſaxatiles deſunt, aſellos, & mulos, cæterosq; pelagios piſces, ac præſertim eos, qui cum ſinapi manduntur, qualis eſt ſcorpius, præbere poſſumus. ſunt porro quædam animalium genera, quibus altera ex ijs, quas dixi, ineſt nota, ſed ea propter alterius exuperantiam non ſunt ad cibum adhibenda. anguillæ autem, & piſces chartilaginei, & ſi carnem mollem habent, tamen propter ſuccum lentum, & pituitoſum qui in eis redundat, ſatis noxiæ afferunt. ijs uero qui attenuante uictus ratione indigent, ex chartilagineis ſola torpedine, & turture ueſci licet cum ſaxatiles non ſuppeditentur. eadem facultate præditi ſunt bugloſſi, et paſſeres. Non ueto autem gallinarum eſum ijs, qui ſe exercent, itemq; columbarum, & turturum, non recens, ſed pridie ad minus, interemptarum. quod etiam in cæteris omnibus, quæ carnem modice duram habent, obſeruandum eſt. Piſces autem ſaliti, exquiſitiſſime extenuant. ex his eligendi ſunt, qui tenera carne ſuapte natura ſunt. cetaceum genus eſt cauendum. Iam uero ſuillas carnes ſale conditas guſtare quiſpiam tuto poterit. Ex fructibus ij, qui uentrem molliunt, minime nocebunt. molliores igitur magis, quam duros, & eos qui tarde tranſeunt, comedere licet, non tamen ex ullo genere ad ſatietatem. Qui autem uehementer auſteri & adſtringentes ſunt, huic ratio-

ni uictus ſunt contrarij. magis uero omnino accommodantur caricæ, nuces, piſtacia, & amygdala ſubamara. Oliuæ eiuſmodi ſunt, ut eas neque laudem, neque uituperem. Ex dulcibus autem non modo eſculentis, ſed etiam poculentis, ſolum mel, ut ita dicam, ſuccum tenuem gignit. Vina autem huiuſmodi ſuccum faciunt alba, & tenuia. atque alba quidem craſſos ſuccos incidunt, & per urinas expurgant. Iam uero ſerum lactis inter ea numerantur, quæ attenuandi ui ſunt prædita. ſed oxymel ad uictus rationem attenuantem multo eſt accommodatius.

Quæ res craſſos ſuccos gignant. Cap. II.

CRASSOS *ſuccos gignunt panes qui ſub cinere coquuntur, quiq; rite non conficiuntur. et qui tragus appellatur, & placentæ ex muſto & ſimila, & lagana, & placentæ, quæ itria dicuntur, & quodcunque ex triticea farina ſine fermento conficitur, & placentæ, quæ ex eadem materia elaborantur. Præterea ſimila, & alica abunde craſſi ſunt ſucci. amylum uero mediocriter. Lobi quoque craſſi ſucci ſunt, & lupini, & interna lentis pars, fabæ frictæ, ſiſami ſemen, eriſimi ſemen, piſces qui molles appellantur, loligines, ſepiæ, polypi, cetaceum genus. ſatis uero craſſi ſunt ſucci patellæ, pectines, & omnia teſta intecta: itemq; anguillæ, cochleæ, carnes ceruinæ, caprinæ, bubulæ, leporinæ, porcinæ, iecur, renes, pudenda, cerebrum, ſpinalis me=*

Digitized by Google

dulla, glandulæ, lingua mediocriter. lac nimis coactum, caſei omnes, recentes uero, & qui ex acido lacte ſunt facti, minus. lac acidum igni decoctum, ex ouis, quæcunque ad perfectam concretionem ſunt cocta, & aſſata etiam magis, et longe maxime quæ in ſartagine fricta ſunt. palmulæ, caſtaneæ, glandes, bulbi, rapa, fungi, ari radix, tubera, nuces pineæ, ficus non probe maturæ, citrij caro, cucumeres, uberius ſumpti. inter uina, quæ dulcia ſunt, ea craſſum ſanguinem gignunt, & magis etiam id, quod defrutum nominatur, & muſtum eodem modo: itemq́; craſſa, & nigra uina.

Quæ media ſint inter attenuantia, & craſſum ſuccum facientia. Cap. III.

EIVSMODI ſunt optime confecti panes, carnes gallinarum, gallorum gallinaceorum, faſianorum, perdicum, columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merulorum, et paruarum auicularum omnium, itemq́; ſaxatilium piſcium, & pelagiorum, gobiorum, murenarum, bugloſſorum, & abſolute omnium piſcium, quicunque neque lentorem, neque fœtorem edendo referant. et ficus, et pepones, & ex oleribus agreſtibus feris. id quod eſt commune multorum genus. ſingulorum autem ſpeciales appellationes apud Atticos ſunt, ut lactuca, chondrile, & alia ſexcenta. huius uero ſunt generis corruda, myacanthinus, et chamædaphnes aſparagus, et bryoniæ. uinum flauum ſimul et dulce, et

pellucidum, quale eſt Aruiſium, et Lesbium, et Falernum, et Tmolite. hæc enim omnia et bonum, et moderate craſſum ſanguinem gignunt.

Quæ uiſcidum ſuccum in nobis faciant. Cap. IIII.

TRITICVM *omne, quod graue denſum, et interius flaueſcens eſt uiſcidum ſuccum gignit. quod uero leue, rarum, candidumq́; intus eſt, minus eſt huiuſmodi. ſimila quoque et alica abunde uiſcidæ ſunt. itemq́; tendines, muſculorum extremitates nerueæ, et partes quæ circa labra ſunt, et lingua, omnis ſuilla caro, itemq́; agnina. ſeſami ſemen, bulbi, et pingues palmulæ.*

Quæ crudos humores in nobis pariant. Cap. V.

PALMVLAE *uirides crudis humoribus replent eos, qui ipſis ueſcuntur, ut rigoribus, quæ calefieri difficiliter poſſint, capiantur. et radix rapæ, ſi quis liberalius ea utatur. & caro teſtaceorum, quorum caro dura eſt, et ſalſum ſuccum ex nimia coctione amiſit. et quæ mollia nominantur, polypi, ſepiæ, et quæ ſunt generis eiuſdem. cetaceum genus in mari degens. animalium uentriculi, inteſtina, uteri, acidum lac, panes in ſartagine cocti cum caſeo, lupini, uua in uentriculo contenta, et non excreta.*

Quæ res frigidos humores creent. Cap. VI.

QVI *ſe cucumeribus ualde explent, ijs ut frigidum ſuccum coaceruent natura comparatum eſt, cum non facile poſſint in bonum ſanguinem commutari. eiuſmodi etiam ſuccum uentres, inteſtina, uteri, mala nondum matura, et bulbi pariunt.*

Quæ pituitam gignant. Cap. VII.

SVCCVM *abſolute pituitoſum gignunt neruea animalium particulæ, cerebrum, pulmo, ſpinalis medulla, glandulæ, agnina caro, boleti, fungi amanitæ, caro teſtaceorum, mala non matura.*

Quæ res melancholicum ſuccum pariant. Cap. VIII.

CARNES *bubulæ, caprinæ, et his multo magis hircinæ et taurinæ melancholicum ſuccum faciunt: et magis etiam aſininæ, camelinæ, uulpinæ, caninæ, leporinæ, et ſuum agreſtium.* Ex *piſcibus huiuſmodi ſuccum pariunt thynni, balenæ, cete, canis, delphin, et omne cetaceum genus. itemq; cochleæ, braſſicæ, arborum germina, quæ muria, uel ex acida muria ſint condita, ut lentiſci, et terebinthi, et rubi, et canini rubi germina. cinaræ etiam caro, et lens edulium eſt ſuccum melancholicum gignens uel maxime, poſt hanc panes furfuracei, quiq;*

ex tipha conficiuntur, caſei uetuſti, et uinum craſſum et nigrum.

Quæ ſuccum bilioſum pariant. Cap. IX.

SILIQVAE, *et cinaræ ſuccus amaram bilem facit. præſtat igitur cinaram coctam edere. mel quoque facile in bilem uertitur in calidis corporibus. omnia enim dulcia alimenta, et uina item dulcia materiam flauæ bili gignundæ ſuppeditant.*

Quæ gignant excrementa. Cap. X.

PALVMBI, *anſeres, præter alas, uiſcera omnia, ſpinalis medulla, cerebrum, aues paluſtres, et quæ in ſtagnis ac pratis uitam ducunt. cicer, fabæ uirides, faba ægyptia, porcelli nuper in lucem editi, caro pecudum, et omnium animantium recens natorum, quæq; in ocio uitam tranſigunt: et piſcium fluuiatilium, et paluſtrium, et qui in limo degunt, et omnes catacei generis in mari, excrementa faciunt.*

Quæ res careant excrementis. Cap. XI.

ANIMALIVM *colla, caudæ, alæ, agreſtium animalium caro, et eorum, quæ in ſiccis locis uiuunt, excrementis carent.*

Quæ multum nutriant. Cap. XII.

SVVM *domeſticorum caro præ omnibus eduliis maximum alimentum præbet. bubulum cerebrum, teſtes, cor, ſpinalis et alia etiam medulla, alæ anſerum, et magis adhuc gallinarum, omnium uolucrium uentres, cochleæ, ac præcipue bis coctæ. ex teſtaceis, quæ dura carne ſunt prædita, ut chymæ, purpuræ, buccina, et cætera generis eiuſdem plurimum alimenti afferunt.* Iam *uero aſtaci, paguri, cancri, locuſtæ, ſepiæ, ſquillæ, et iis ſimiles, et ex chartilagineis torpedo, et turdus moderate nutriunt, itemq́; bati, liobati, et rhina magis, muli autem et gobii minus.* Lac *magis alit quod craſſius eſt, quod uero liquidius eſt, id minus alit:* Ex *panibus magis nutriunt ſiliginei, deinde ii, qui ex ſimila parantur, tertio loco ii, in quibus etiam furfur ſit. triticum coctum, ſimila, alica; fabæ, carnem gignunt non firmam illam quidem et denſam, ſed potius laxiorem. cicer magis nutrit, quam fabæ. magis phaſeoli, et ochri magis, quam fœnum græcum. dolichi quos lobos et phaſelos uocant, non minus, quam piſi nutriunt. egregie etiam alunt lupini, caſtaneæ, lentes, palmulæ dulces, uuæ dulces, et pingues, glandes, rapa, quam napum nominant. bulbi maxime nutriunt, et præſertim bis cocti, mel deſpumatum et ad diſtributionem, et ad nutritionem redditur accommodatum, et melicratum probe coctum. omne uinum pro portione craſſitiei nutrit.*

rubrum igitur, et craſſum maxime omnium ad ſanguinem gignendum accommodatum eſt, ſecundo loco id quod nigrum, craſſumq; ſit, et adſtringens. his minus nutrit album ſimul et craſſum et adſtringens. minime uero omnium, album et tenue. ad ſummam omnia, quæ craſſi ſucci ſunt, ſi probe concoquantur, et conuertantur in ſanguinem, alimenti multum præſtant.

Quæ res minus nutriant. Cap. XII.

PARVM *nutriunt extremæ animalium partes, uterus, uenter, inteſtina, cauda, aures, pinguedo, adeps. omne uolucrium genus terreſtrium generi comparatum, minus nutrit. caro eorum quæ ſenio confecta ſunt, minus alit, quam caro eorum, quæ adhuc augeſcunt. Alimentum, quod piſces dant, tenuiorem ſanguinem gignit, ut neque abunde nutriat, et cito etiam digeratur. Ex iis quæ teſta intecta ſunt, quæ molli ſunt carne, uelut oſtrea, exiguum, alimentum præbent. panes hordacei, quomodocunque conficiantur, minime omnium aliorum nutriunt. minus uero alit polenta, quæ ex iis efficitur. itemq; panes furfuracei, ac impuri omnes, et loti, amylum, maza ex polenta hordeacea, auena, milium, eoq; magis panicum, oryza, fabæ uirides, ſemen papaueris, ormina, mora, rubi canini fructus, iuniperus, myrta, amygdala, piſtacia, pruna, perſica, armeniaca, præcocia, oliuæ, et præſertim maturæ, nuces auellanæ, et magis etiam regiæ, nuces,*

ſtrica, corna, pruna ſylueſtria, zizipha, iuglandes, halicacabus, capparis, et præſertim ſale condita, terebinthi partes omnes, braſſica, beta, lapathum, portulaca, ſolanum, raphanus, napi, cardamum, pyrethrum, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus, cæpa autem et allium, et porrum, et ampeloprаſum cruda quidem alimentum nullum præbent, bis autem, ter ue cocta, pauciſſimum. mala punica parum nutriunt, pira uero, et præſertim magna, neſcio quid alimenti in ſe continent. cucurbitæ quoque modicum alunt, itemq; uuæ paſſæ auſteræ, et non pingues. Porro inter ea quæ multum, et ea quæ parum nutriunt, medii interiecti ſunt phaſeoli, ochri, araci, cicerculæ, et ficus, quæ non æque ac alii æſtiui fructus, parum nutriunt. laxam enim carnem faciunt. id quod faciunt etiam uuæ. ipſæ uero minus, quam ficus alunt, laxamq; et humectam carnem gignunt. Omnia autem edulia, in quibus aliqua uehemens medicamenti qualitas inſit, cum eam qualitatem aut aſſando, aut decoquendo, aut parando depoſuerint, exiguum alimentum corpori dant. prius uero nullum præbent.

Quæ res boni ſucci ſint. Cap. XIII.

OMNIVM *ferme eorum, quibus ueſcimur, lac optimi eſt ſucci; optimum autem lac eſt animalium integræ ualetudinis, cum nuper expreſſum potatur; oua tremula, & ſorbilia boni ſunt ſucci; itemq; gallinæ, & piſces fere omnes, præter eos, qui*

in paludibus, & ſtagnis, & fluminibus limoſis degunt: ac præſertim ſi aqua è ciuitate aliqua prodeat, cuius cloacas, et balneas expurget, uel aquam admiſtam habeat, quæ fullonibus ad ueſtes tingendas uſui fuerit; ergo tutius erit ſemper eos piſces offerre, qui de mari, quod aquæ dulci mixtum non ſit, excepti fuerint, quales ſunt, qui pelagij, & ſaxatiles appellantur: hi enim tum ſucci bonitate, tum iucunditate cæteris longe præſtant. Si uero quidam ſint, qui utraque in aqua ſoliti ſint uiuere, ut capito, lupus, aſellus, gobius, murena, & cancri, & anguillæ, ſtatim quærendum erit, ubi nam ſint capti: deinde odoratu, & guſtatu diſcernere; etenim qui in aqua uitiata uitam duxerunt, etſi cæteris ſunt pinguiores, tamen & male olent, & inſuaues, ac mucoſi ſunt, & ſtatim putreſcunt: atque etiam ex conſuetis piſcium alimentis, aut meliores, aut deteriores eſſe ex guſtu, atque odore facile cognoſcuntur, quemadmodum muli omnium peſſimi ſunt, qui cancros comederunt; aliorum uero caro durior eſt illa quidem, ſed non mali ſucci, fidicula, rhumbus, hepatus, bugloſſum, pſitza, & lacertus medij quodammodo ſunt inter eos, qui teneram carnem habent; alimentumq́; eorum eſt optimum ijs, qui ſe non exercent, qui imbecilli ſunt: ijs uero qui conualeſcunt, friabile, & molle alimentum eſt ad bonam ualetudinem accommodatiſſimum. Omnium autem optimi ſucci ſunt carnes quadrupedum animalium, quæ ſi probe concoquantur, optimum ſanguinem gignunt, & præſertim eæ, quæ boni ſucci animalium ſunt;

quale ſuillum eſt genus; ſuum enim caro, et ad iucunditatem, & ad concoctionem eſt præſtantiſſima, & eorum uel maxime, qui in media ætate ſunt conſtituti; uetuſtiſſimi nanque ſuis caro deterior eſt, itemq; eius, qui nuper natus comeditur: nimis enim humidæ ſunt carnes eorum, qui recens ſunt nati, et pituitæ plurimum faciunt, ſed tamen iecur, boni ſucci eſt, at partes quæ circa labia ſunt, & alæ minus boni ſucci ſunt, quàm caro; glandulæ probe concoctæ, æque, ac carnes boni ſunt ſucci; cor non mali ſucci eſſe cenſemus; meliores ſunt pedes porcorum, & roſtrum, & aures. cæterorum animantium, quanto carnes à porcorum carnibus in alimenti uiribus ſuperantur, tanto partes extremæ in eiſdem, partibus ſuillis cedunt. cerebrum uolucrium longe præſtat cerebro terreſtrium; ferarum caro melioris ſucci eſt, quàm cicurum. panis purus rite confectus boni ſucci eſt, itemq; alica, ptiſſana probe cocta, fabæ, caſtaneæq; non mali ſucci ſunt, nec ficus maturæ, & uua matura; penſilis uero reprehendi non poteſt. caricæ ſtatim diſtributæ, boni ſucci ſunt, quæ uero diutius in uentriculo morantur, mali ſucci euadunt, & pediculos generant: hæ cum nucibus in cibo acceptæ præſtantiſſimum edulium faciunt, qui uero ficus, & caricas cum alijs edulijs comedunt, non mediocri detrimento afficiuntur: lactuca, ut olus, bonum gignit ſanguinem, ſecundo poſt eam loco, intyba. uina odorata boni ſucci ſunt, optimi uero ſunt ſucci falerna, & potiſſimum dulciſſima, itemq; aruiſium, & fuluum Tmolite *dulce.*

Quæ res mali ſucci ſint. Cap. XIIII.

MALI *ſucci non una ſpecies eſt, alius enim frigidior eſt, alius calidior, alius bilioſior, alius denique ad aquæ naturam propius accedit, ut etiam magis melancholicus eſt alius. ab omnibus autem mali ſucci edulijs, etiam ſi facilia concoctu ſint, abſtinendum eſſe conſulo. Succus enim malus ex eis coacervatus diu latet in uenis, cum uero occaſionem aliquam ad putredinem nanciſcitur, febres malignas gignit; mali autem ſucci ſunt hæc; pecudum caro, & caprarum ex acrimonia, hircorum caro peſsima eſt, proxime ſuccedit caro arietina, deinde taurina: inter hæc omnia caro caſtratorum eſt potior, ſeniorum uero ſunt peſsimæ. Leporum caro gignit illa quidem ſanguinem craſsiorem, ſed tamen qui melior ſit ad ſuccos bonos faciendos, quàm boum, aut pecudum, & tamen ipſa quoque mali ſucci eſt: ceruina caro mali eſt ſucci, renes, & teſtes adultorum animalium, præter teſtes gallorum gallinaceorum mali ſucci ſunt: cerebrum, ſpinalis medulla, cor, lien, omnia uiſcera animalium, oua frixa, caſei ueteres, boleti, amanitæ fungi, mali ſucci ſunt, cæteros fungos non eſſe tutius eſt; fœnum græcum, lens, tipha, auena, & panes ex his confecti non bonum ſuccum pariunt: cicer bonum ſuccum non gignit: olyra uero peſsima eſt; panicum, milium, & cætera generis eiuſdem bonum ſuccum non creant. Piſces uero, dracones, cuculi, callionymi, ſcorpij, tra-*

churi, muli, orphi, glauci, & cætera animalia cetoſa, quæ in mari degunt, mali ſucci ſunt omnia; fructus omnes, qui horei dicuntur, mali ſucci ſunt: ficus uero minus, quàm alij fructus; at caricæ, ſi quis frequentius eis ueſcatur, non admodum probum ſanguinem gignunt, ex quo fit, ut ex eis magna pediculorum copia conſequatur; mala non matura, pira antequam matureſcant, terebinthi fructus mali ſucci ſunt; cinara quoque, et præſertim cum durior eſt, itemq; cucumeres, & pepones, ſed minus, cucurbita his omnibus præſtat, ſed hæc quoque in ſtomacho corrupta abunde eſt mali ſucci. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt; medium inter utranque partem locum tenet lactuca, & intyba, & malua, deinde atriplex, & portulaca, & beta, atque lapathum; radices autem plantarum olerum mali ſucci ſunt quæcunque acres ſunt: quales ſunt cæparum, porrorum, & alliorum, & daucorum, & raphanorum; mediæ ſunt radices ari, rapæ, quæ napus appellatur, & eius, quem carum nominant, ocimum ſucci eſt peſſimi; rapa cruda, braſſica, bulbi non probe cocti, cæpæ, porra, allia, ampelopraſa bis cocta ſucci prauitatem deponunt. Peſſimi uero omnino ſucci ſunt olera omnia, quæ ſylueſtria nominantur, ut agreſtis lactuca, chondrile, ſcandix, gingidium, ſeris, & cichorea. Vina, quæ craſſa ſunt, & fœtida, & adſtringentia, quale eſt uile bithynum, quod in magnis dolijs comportatur: nam quod in paruis conuehitur, neque boni, neque mali ſucci eſt, ſed medium inter utrunque locum tenet.

Quæ res difficiliter concoquantur. Cap. XVI.

DIFFICVLTER *concoquitur caro capræ, bouis, ceruiq́;, difficillime autem caro hircorum, deinde arietum, poſtea taurorum; animaliū uero anno ſorum peſsime concoquitur, itemq́; ſuum, ſi ſeniores fuerint; uentriculus quoque ægre concoquitur, inteſtina, uterus, cor, iecur, aures, caudæ, renes, uiſcera omnia, cerebrum, ſpinæ medulla, adultorum animalium teſtes, ſanguis denique omnis; anſerum uero, præter alas, & item palumborum, ſturnorum, merulorum, & paruarum auium caro eſt durior: ac magis etiam caro turturis antiqui, et anatis; & his magis caro pauonum, & otidum, uentres omnes uolucrum ægre concoquuntur, qua in re quidam ſtruthocameli, & mergi uentrem quaſi medicamentum ad concoquendum ualens falſo laudant: ſiquidem neque ipſe facile concoquitur, neque aliorum ciborum concoquens medicamentum eſt; cochleæ difficiliter concoquuntur, atque etiam lac acidum, et caſeus uetus, at recens, & ex acido lacte confectus, eſt præſtantior. Purpurarum autem caro, & buccinorum, & aliorum teſta inte&torum, quorum dura caro eſt, difficulter concoquitur; aſtaci uero, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ, & cæteri generis eiuſdem, polypi, ſepiæ, loligines, & omnes, quæ molli cute præditi nominantur, bati, liobati, rhinæ, dracones, cuculi, calionymi, ſcorpij, trachuri, mu-*

li, iphi, glauci, zygænæ, ſalpænæ, gongri, phagri, amiæ, aquilæ, oua toſta, cocta, fricta, triticum coctum, tragus, cui ſoli ineſt, ut ſit quam polenta concoctu difficilior, tipha, auena, panes ex eis confecti, fabæ, ochri, dolichi, phaſeli, cicercula, araci, cicer, oryza, lupini, panicum, milium, et cætera huius generis, lens, tuſſilago, ſeſamum, eryſimum, caſtaneæ, glandes, poma, pira, & ficus, antequam maturuerint, uuæ acidæ, & auſteræ, palmulæ omnes, ſiliquæ, citrium, cuius parte exteriore ſi quis pro medicamento utatur, ea ad concoctionem faciet, quemadmodum alia pleraque aeria faciunt: ocimum, rapa minus cocta, bulbi crudiores, paſtinaca, daucus, carus, & omnes olerum radices, & ipſa itidem olera omnia præter lactucam & intybum, ſunt eiuſmodi. Vinum quoque craſſum & nouum. atque etiam aqua omnis difficiliter concoquitur.

Quæ res ſtomacho idoneæ ſint. Cap. XVII.

STOMACHO *autem aptæ ſunt palmulæ auſteræ, mala cydonia, oliuæ ſale conditæ præſtantiores ſunt, quæ ex aceto ſunt paratæ, uuæ paſſæ auſteræ, uua in uinaceis repoſita, nux regia, & magis quam auellana, & multo magis ſi cum caricis comedatur. Spinoſa omnia ſtomacho apta ſunt mediocriter, huius generis ſunt carduus, atractylis inciſa magis, quam conueniat: cinara, ſiſeris radix cocta, gingidium æque, ac ſcandix, quod crudum*

& coctum

& coctum ſi edatur, ſtomacho mirum in modum idoneum eſt, longiorem autem coctionem non fert. napi, raphanus, rapa, cardamum, pyrethrum, regius aſparagus, & paluſtris, myrtus ſylueſtris, chamædaphnæ, oxiacanthæ, & bryoniæ: bulbi appetitum excitant, itemq; capparis ſale condita. extima citrij pars ſtomachum roborat in medicamenti uicem ſumpta. uinum auſterum os uentriculi firmat, atque ipſum uentriculum, præſertim calida affectum intemperie. ut medicamenta uero, abſinthium, & aloe eundem corroborant.

Quæ res alienæ ſtomacho ſunt. Cap. XVIII.

STOMACHVM *lædunt baccæ iuniperi. magis uero cedriæ, fructus arbuti, amaranthus, uiticis ſemen. beta uero ita ſtomacho aliena eſt, ut ſi eſtur largius, morſum etiam inducat. itemq; lapatium, ocimum, rapa crudior, blitum, atriplex, niſi ex aceto, oleo, & garo comedantur. fœnum græcum ſtomachum ſubuertit, & eodem etiam modo ſeſamum. Lac in ijs, qui frigido uentriculo ſunt, aceſcit: in ijs uero, qui calido ſunt, in nidorem tranſit, ex quo fit, ut febricitantibus iure noceat. Si quis uero cum melle propinet, uomitum ciebit. Pepon non probe concoctus cholericos inducere morbos conſueuit. etenim prius quam corrumpatur, ad uomitum prouocandum eſt idoneus: ſiq; copioſius eo quiſpiam ueſcatur, neque quicquam quod boni ſucci ſit, poſt comedat, omnino uomitum mouebit.*

idem melopepon facit. Iam cerebrum omne ſtomacho non conuenit, & nauſeam ciet, quemadmodum facit etiam oſſium medulla. Vinum nigrum & auſterum facile aceſcit, craſſum uero, & nouum ad uomitum impellit. inter medicamenta, abrotonum, ſeriphum, ſpuma nitri ſtomacho non conueniunt.

Quæ res capiti noceant. Cap. XIX.

MORA, *rubi fructus caput lædunt. iuniperi baccæ, fructus arbuti, cedriæ, canabis ſemen, radix mei, palmulæ omnes, eruca, fœnum græcum, lini ſemen, uinum fuluum & auſterum caput lædit, & mentem tentat magis, quam nigrum & auſterum: odoratum quoque caput petit. at uinum aquoſum neque capitis dolorem excitat, neque neruos lædit, lac non eſt aptum capiti, niſi quis caput admodum ualidum habeat. aqua in qua uuæ madefactæ ſint, quæ fex etiam appellatur, capiti dolorem infert. itemq; uua, quæ fuerit in uinaceis repoſita.*

Quæ res non inflent. Cap. XX.

NON *inflant cuminum, liguſtici radix, & ſemen, uiticis ſemen, fructus canabis. præterea ex ijs quæ alioqui inflandi uim habent, non inflant fabæ elixatæ, aut frictæ, bulbi aut multum, aut bis cocti, & cum oleo, garo, & aceto ſumpti. mel deſpumatum, oxymel flatus diſcutit. panes hordeacei*

quomodocunque conficiantur, minime flatus excitant. inter ea uero quæ inflant, aut non inflant, medij ſunt phaſeli, ochri, cicerculæ, araci.

Quæ res inflant. Cap. XXI.

INFLANT *autem hæc, piſi, phaſeli, fabæ, cicerculæ, lentes, caſei, cicer, lupini, ochri, panicum, milium, cæteráq; generis eiuſdem. faba freſa magis inflat cum per ſe ſola, quam cum aliter cocta eſtur. maza ex polenta flatum gignit, ſubacta uero, diuq; contuſa magis per aluum ducit. præcipue uero ſi mellis portio ei fuerit indita. ſucci omnes inflant, præ cæteris cyrenaicus, ſatyrium, ſilphij liquor, & radix, ex ficubus breuis flatus excitatur, quia facile deijciuntur: quæ uero exquiſite maturæ ſunt, parum abeſt, quin nihil penitus noceant, ueluti caricæ. palmulæ uirides ita flatum excitant, ut ficus, rapa cruda, lac in uentriculo facile ciet flatum, bulbi crudiores, mel non perfecte coctum. uina dulcia diuturniores flatus excitant, dulcia ſimul & auſtera quæ neque diſtribuuntur, neque digeruntur, ſed in uentre ſuperiore manent, flatum inducunt. muſtum uero ipſum quoque inflat.*

Quæ res abſtergant, incidant, aperiantq;. Cap. XXII.

ABSTERGET *uero ptiſſana, fœnum græcum, melopepon, pepon, uuæ paſſæ dulces, fabæ,*

cicer, ac magis nigrum quod lapides etiam in renibus egregie confringit. capparis ſatis tenuium partium eſt. quæ uero ſale condita eſt, abſterget, & pituitam quæ in uentriculo eſt, deducit, & lienis atque hepatis obſtructiones expurgat. ad quem uſum adhibenda eſt cum oxymelite, uel oleo ante alios cibos omnes. betarum ſuccus abſtergendi uim habet, easq; obſtructiones, quibus hepar infeſtatur, diſſoluit: ſed præſertim cum ex aceto et ſinapi eſtur. lapatia quoque, & urtica. ari uero & aſphodeli radix tenuium partium eſt. bulbi uim habent extergendi, attenuandi, & aperiendi. quocirca & aſparagum, et aſphodelum ictericis ut ſummum remedium præbent. cepe, allia, porrum, ampeloprasſum attenuant, ſecantq; craſſos, & glutinoſos humores qui redundant in corpore. atqui bis aut ter cocta acrimoniam deponunt, & tamen etiam attenuant. Serum lactis humorum craſſitudinem attenuat. ficus abſtergent. quam ob rem multæ arenulæ ex ficuum uſu in nephriticis excernuntur. caricæ extenuant, & incidunt. ex quo renes expurgant. baccæ iuniperi ea quæ in iecinore & renibus ſunt, purgant, craſſosq; ac tenaces humores attenuant. amygdala extergent, & attenuant, uiſceraq; expurgant, & humorum reiectiones, quæ per ſputum ex pectore et pulmone fiunt, expeditiores reddunt. piſtacia ad iecoris firmitatem utilia ſunt, & ad purgandos humores qui in eius meatibus infarcti ſunt, ualent. raphanus attenuandi uim habet. Mel habet maiorem attenuandi uim, quod ex calidis & ſiccis plantis factum eſt.

Digitized by Google

quocirca etiam aqua mulſa ad ſputum educendum eſt accommodata. oxymel ea facile deducit, quæ neque tenacia neque craſſa admodum ſunt: uiſceráq; ſine moleſtia expurgat: morbiśq; thoracis & pulmonis mirifice conducit. ijs qui ſuccum craſſum aceruant, uina tenuiſſima conueniunt: quod ſi frigidi quoque humores illi fuerint, tenuia & antiqua, & cum acrimonia conferent. Vinum uero aquoſum ad humorum ex pulmone eductionem aptum eſt, roborat enim, & ſuccos humectat, & ſecat mediocriter. Vinum dulce in morbis acutis, ueluti in peripneumonia, atque pleuritide, cum iam ſit facta concoctio, eſt ad uires reficiendas accommodatum.

Quæ res obſtruunt. Cap. XXIII.

LAC, in quo plurimum ſeri ſit, minime periculoſum eſt, etiam ſi ſemper eo ueſcare: quod uero ſeri parum, caſeiq; multum habet, non tutum eſt ei, qui in eius uſu diu perſeueret. renes enim, qui ad calculos generandos apti ſunt, lædit: & iecinoris obſtructiones facit in ijs, qui in eiuſmodi morbos facile poſſint incidere. caricæ ſunt iecori, & ſpleni inflammatis noxiæ, ueluti etiam ficus, non aliqua propria & excellenti earum facultate, ſed communi omnium dulcium ratione. omnia enim dulcia lienem & iecur obſtructa, & ſcirrho laborantia lædunt. ipſæ uero ſuapte natura neque obſunt, neque proſunt uehementer. additæ uero ijs medicamentis, in quibus abſtergendi & incidendi uis eſt, non me=

diocrem utilitatem afferunt. aqua mulſa incommoda eſt ijs, quorum uiſcera in tumorem elata aut ſcirrho, aut œdemate, aut inflammatione laborant; ſiquidem mel natura ſua in bilioſum ſuccum celeriter mutatur. papaueris ſemen ea retinet, quæ ex thorace prodeunt. palmulæ pingues et dulces obſtruunt. id quod uirides magis faciunt. præterea omnia liborum genera, & quæ ex ſimila conficiuntur, obturant, & lienem augent, & lapidem in renibus pariunt. idem facit triticea farina ex lacte. alica etiam incommoda eſt ijs, quorum iecur obſtructum eſt, & quibus renes ſunt lapidi generando idonei. Vinum dulce obturat, & uiſcerum tumoribus incrementum præſtat.

Quæ tardi tranſitus ſint. Cap. XXIIII.

TARDE *autem tranſeunt omnia quæ ex itrijs & ſimila conficiuntur, fabæ frictæ, panes puri, lens detracto cortice, cerebrum, ſpinalis medulla, iecur, cor, triticum coctum, oua cocta, et magis aſſata, et magis etiam fricta, lupini, phaſeli, piſi, ſeſamum, eryſimum, glandes, mala, pira non matura; ſiliquæ, uinum dulce, et magis, quod auſterum eſt, et nigrum ſine dulcedine, itemq; craſſum et nouum omne. aqua omnis tardi tranſitus eſt.*

Quæ facile corrumpuntur. Cap. XXV.

PERSICA, *armeniaca, præcocia facile cor=*

rumpuntur. omnes item fructus horæi, quorum natura humida eſt, in uentre facile uitiantur, niſi prius cito deijciantur, idcirco ijs ante cætera omnia ueſci oportet. ita enim celeriter deijciuntur, & alia etiam deducunt. quod ſi poſt alias dapes comedantur, eas etiam ſimul corrumpunt.

Quæ difficulter uitiantur. Cap. XXVI.

CHAMVLAE *paruæ, purpuræ, buccina, & cætera omnia teſta intecta. quæ duram carnem habent, ijs qui propter humorum malitiam cibos corrumpunt, dare conſueuimus. eaq; bis et ter in optima aqua incoquimus, & in aliam puram transferimus. eiuſmodi quoque ſunt aſtaci, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ, et quæcunque carnem habent, quæ difficiliter uitietur, non ſecus, quam teſta contecta, quorum caro dura eſt.*

Quæ res in cibis aluum moueant. Cap. XXVII.

ALVVM *ſubducunt lens, braſſica, marina uero fere omnia, quæ teſtacea nominantur, compoſitam ex contrarijs facultatibus naturam habent; ipſum enim ſolidum uniuſcuiuſque corpus tardi tranſitus eſt, et uentrem ſiſtit: humiditas uero ad excernendum iritat: ſi quis igitur aut lentem, aut braſſicam, aut aliud quoddam ex ijs marinis animalibus, quæ dixi, coquat, deinde eius decoctum oleo, garo, & pipere condiat, tum potui det cui uelit, uentrem eo potu ſubduci conſpiciet. Quin etiam marinorum*

herinaceorum, & conchularum omnium, & ueterum gallorum iuſcula cient aluum; braſſicam ſi uelimus aluum ſubducere, cacabo unà cum aqua in qua fuerit cocta, prope collocata, extrahimus, & ſtatim in oleum, & garum inijcimus; ea enim non eſt admodum coquenda; mouent aluum panes furfuracei, et quia in uentre multum excrementi faciunt, & quia furfur abſtergendi uim habet: fœni græci ſuccus cum melle coctus, et ſumptus ad omnes uitiatos humores, qui in inteſtinis ſunt, ſubducendos idoneus eſt: ea etiam ui abſtergendi, quæ in eo eſt, cæteros ad excretionem trahit; mel uero quod ei miſcetur, parum eſſe oportet, ne morſum excitet: oliuæ ſalitæ ſi ante alios cibos ex garo comedantur, aluum mouent: quemadmodum teſta intectis, ita etiam conchulis ineſt ſuccus uentri ſubducendo idoneneus: & propterea nonnulli eas ex oleo, uino, & garo parant & iure, quod inde fit, ad aluum ciendam utuntur. Lac*, quod liquidius eſt, magis ſubducit, quod craſſius eſt, minus; ſerum lactis ualde aluum mollit, eiq; tantum mellis addendum eſt, quantum ſatis ſit ad condiendum, citra ſtomachi ſubuerſionem, eodemq; modo tantum ſalis adijciendum, quantum ſatis ſit, ne guſtus offendatur; quod ſi uelis magis ſubducere, plurimum ſalis in tenuiſſimum læuorem redacti indito.* Carnes *animalium, quibus parum admodum ætatis acceſſit, ac magis etiam eorum extremitates per aluum tranſeunt: ſimili quoque modo ex piſcibus chartilagineis torpedo, & turtur mediocriter tranſeunt; beta, et lapati=*

um, urtica, caſeus recens cum melle, atriplex, blitum, cucurbita, pepones, melopepones, ficus, caricæ, uuæ dulces, et præſertim cum humidæ fuerint, ſicamina pura in uentriculum incidentia, & præ cæteris cibis ſumpta celerrime ſubducuntur, & cæteris etiam cibis uiam parant; poſt alios uero cibos accepta, etiam ſi uitioſum ſuccum in uentriculo comperiant, tamen æque, ac cucurbita, celerrime corrumpuntur, nuces recentes ad alui excretionem faciunt: ſed & ſiccæ, ſi prius in aqua permaduerint, æque ac uirides faciunt, pruna humida ſubducunt: ſicca uero in aqua mulſa, in qua multum mellis ſit, infuſa etiam ſi quis ea ſola comedat, ſatis abunde uentrem leniunt: ſed multo magis, ſi mulſam etiam ebibat. Eſt enim perſpicuum facere ad uentris ſubductionem, ut poſtquam ea ſumpſeris, aliquo poſt tempore uinum dulce bibas, neque ſtatim prandeas: mora, ceraſia, præcocia, perſica, & omnia humida, & aquea, & omnino quæ nullam inſignem habere qualitatem ea guſtantibus, & olfacientibus uidentur, ſi recte affectus ſit uentriculus, facile per inſernas partes deijciuntur; ſi uero non, & ipſa ſupra cætera manent, nihil uentrem ad expellendum iuuant, quia nulla in eis ineſt acrimonia, aut nitroſa qualitas: hæcq; eduliorum materia eſt quodammodo media inter ea, quæ aluum ſubducunt, & ea quæ ſiſtunt, parum ad alteram partem uergens, cum uſu uenit, ut neque languide uentrem ſubducat, neque ualide ad diſtributionem faciat: quandoque enim aluus ſiſtitur, & ea quibus cohibetur, in alteram par-

tem parum quid uergunt : ex quo ſit, ut aqua mulſa in quibus celeriter diſtribuitur, in ijs, non ſolum aluum ad excernendum excitet, ſed cæteros etiam cibos commiſtos deducat : ſi uero non properet diſtribui, ſtatim iritet ad excretionem, quia habet aliquid acrimoniæ. quin ipſum etiam mel ſolum ſi quis non coctum lambat, aluum recte ſubducit : aqua autem mulſa, parumper, uel nihil cocta, antequam diſtributio fiat, ſubducetur : oxymel imbecillius inteſtinum radit. Vinum dulce nonnihil adiuuat uentris excretionem : paſſum aluum ſubducit, itemq́; oua recentia, ſi ex multo oleo primo loco ſorbeantur.

Quæ res mediæ ſint inter aluum purgantia, et ſubducentia. Cap. XXVIII.

MEDIVM *uero locum inter purgantia & & mollientia tenet mercurialis per ſe, uel cum alijs oleribus cocta, & primum in cibo ſumpta, & cum eius iure abſorbta. itemq́; polypodium, ſimiliterq́; alypum, cuius ſemen in potione acceptum ad cochlearis quantitatem, nigram bilem purgat : pari quoque modo cnici ſemen contuſum, & ſuccoſum redditum cum aqua mulſa, aut iure gallinæ, aut amygdalis, & nitro, & aniſo, & melli & caricis commixtum.*

Quæ res aluum ſupprimunt. Cap. XXIX.

PALMVLAE *auſteræ, uuæ auſteræ, mora*

rubi, aluum ſupprimunt: rubi canini fructus magis etiam ſiſtit. myrta ſylueſtria, pruna agreſtia, quæ etiam pruna appellantur: mala adſtringentia uentrem detinent: acida uero cum in uentriculo ſuccum craſſum inueniunt, eundem incidendo aluum ſubducunt: & ob eam cauſam feces liquefaciunt; at ſi purum uentriculum inueniant, eum magis ſupprimunt: quæ dulci ſucco ſunt prædita, ea ſine acrimonia facilius deſcendunt, aquea uero & quæ expertia ſunt qualitatis, iniucunda ſunt, neque quicquam commodi in ſe habent: quod de malis dictum eſt, idem quoque de malis punicis, deq́; piris dictum puta. Si quis lac excoquat ſerumq́; conſumatur, aluum non ciebit: nam ſi lapides ignitos toties in lac immittas, ut ſerum conſumptum ſit, lac ita paratum adſtringet: idq́; ijs, quorum acria excrementa uentrem morſu infeſtant dare conſueuimus: ſed non minus etiam quam ex lapidibus ignitis id facies ferreis orbiculis igne candentibus: uerum lac, quod ita confeceris, in caſeum facile coit in uentre: icirco ei mel & ſalem admiſcemus: ſed tutius eſt aquam affundere: neque mirum uideri debet, ſi conſumpto ſero lactis, aquam adhuc affundimus: quia non ſeri humiditatem, ſed acrimoniam, qua uentrem ſubducit, uitamus, & fugimus: aſtaci, cancri, paguri, locuſtæ, ſquillæ, & cætera omnia, quæ molli teſta intecta ſunt, aluum ſupprimunt, ſed minus, quam ea quæ teſta ſunt intecta: habentq́; hæc ſalſum in ſe humorem, quem ſi in aqua depoſuerint, non minus quam oſtreorum, & aliorum teſta inte-

ctorum caro, uentrem comprimẽt. Lenticula quoque & braſſica bis coctæ, & cum ſuccum depoſuerunt, uentrem ſiſtunt: cumq́; humidum uentrem exſiccare in animo habemus, braſſicam mediocriter coctam, prima aqua abiecta, ſtatim in aliam calidam inijcimus, & in illa iterum eam coquimus, donec flacceſcat: idq́; quod bis coquendum eſt, neque aerem, neque aquam frigidam debet contingere: ſi quidem non poterit exquiſite flaccidum reddi, etiam ſi plurimum decoquas: ſi corticem à lenticula auferas, uehementem adſtringendi uim amittet, neque ita fluxiones quæ in uentriculo ſunt, exſiccabit. Si uero eam contundas, bisq́; excoquas, prioremq́; aquam abijcias, deinde modicum ſalis, aut gari commiſceas, & aliquid eorum, quibus aluus conſtringitur, adijcias, ita ut guſtus non lædatur, iucundiſſimum, utiliſſimumq́; & medicamentum, & edulium parabis. polenta ex uino auſtero pota, exſiccat. Oryza cohibet aluum, itemq́; panicum, milium, fricta omnia, leporis caro, uinum auſterum, & nigrum uacans dulcedine, albumq́; & auſterum, fuluum quoque & auſterum.

Quæ res calefaciunt. Cap. XXX.

AT *calefaciunt triticum coctum, & panes ex eo confecti, tipha, auena, fœnum græcum, iuniperi baccæ, palmulæ dulces, poma dulcia, ſeſamum, eryſimum, & ob id ſitim inducunt; canabis ſemen,*

uuæ dulces, uuæ paſſæ dulces, malua mediocriter, apium, ſmyrnium, eruca, raphanus, rapa, radicula, napi, cardamum, pyrethrum.

Quæ res ſint acres, & calidæ. Cap. XXXI.

PASTINACA, *daucus, carus manifeſto calefacit; allium, gummi, porrum, ampelopraſum ſatis acria ſunt, ſed tamen bis, ter'ue cocta deponunt acrimoniam; caſeus uetus calidus eſt, & iccirco ſitim affert: uinum dulce, mediocriter; fuluum eſt nigro calidius: flauum uero eſt omnium calidiſſimum, deinde fuluum, tum rubrum, poſtea dulce: poſtremo album minus, quàm cætera omnia calidum eſt: uetuſtiſſimum uero abunde calefacit.*

Quæ res refrigerent. Cap. XXXII.

REFRIGERAT *hordeum quibuſcunque modis conficiatur, milium, panicum, tubera, cucurbita cocta, melopepones, cucumeres, pruna, ſycomora, auſteræ, & acidæ uuæ, & paſſæ; mala non adſtringentia frigidi, & terreſtris ſucci ſunt: acida uero frigidum, et tenuium partium ſuccum habent: quæ perfecte ἄποια, hoc eſt qualitatũ expertia ſunt, & ueluti aquea; idem de piris, & malis punicis iudicato; non pauci quoque ſunt aliorum arborum fructus, qui refrigerent, & præſertim ij, qui reponi, & aſſeruari non queunt: palmulæ adſtringentes frigidum ſuccum habent: lactuca, intubus, ſed hæc*

moderatius: portulaca; papaueris ſemen, cuius ſi plurimum ſumatur ſoporiferum fiet. eos autem, quibus tenuis deſtillatio fluit a capite, iuuat: in quo caſu id quod candidius eſt, cæteris præſtat: myrta refrigerant, ſed non una cum adſtrictione: quandoquidem acrimoniam quandam habent. Solanum efficax eſt in refrigerando, & adſtringendo: aqua, uinum aquoſum non aperte calefacit: quam ob rem cum minore periculo febricitantibus præbetur. Vinum autem album & auſterum, minime, ut inter uina numeratum, calefacit: quod uero album ſimul, & auſterum eſt, itemq; craſſum, & nouum aperte refrigerat: acetum quoque tenuium partium eſt, & idcirco cum intimas partes penetret magis, quam alia refrigerantia neruos lædit: porro media quodammodo inter calefacientia & refrigerantia ſunt panes loti, amylum, & uinoſæ uuæ.

Quæ res exſiccent. Cap. XXXIII.

LENS *& braſsica pariter ſiccant, & ob eam cauſam aſpectum obtundunt, niſi forte contingat, ut totus oculus ſit humidior, aſparagus uero minus quam braſsica ipſa ſiccat: at aliorum olerum caules eſt ſiccior: contra fit in raphano & rapis, & napis, cardamoq;, ac pyrethro, atque omnibus, quorum acrem eſſe aſparagum contingit, polenta ſiccat: uiticis ſemen, eruum bis, aut ſæpe in aqua coctum, edulium exſiccans fit: præſtantius autem eſt album, quod uero aſſatum, aut frictum eſtur, ſiccius alimentum*

præbet. Quæcunq; autẽ in aqua prius elixantur, humidius alimentum præbent: quæcunque uero in ſartagine condiuntur, medium inter hæc locum tenent; quodcunque autem plus uini, & gari habet, ſiccius eſt, quàm id, quod non habet; alia ſunt his longe inferiora: nam quæ defruti plus habent, aut in ſimplici, et puro albo iure coquuntur, multo ſunt prædictis humidiora, quæ uero ex ſola aqua coqnuntur, ſunt etiam his humidiora; magnum enim diſcrimen ex ipſa conditura accedit ſeminibus, oleribus, & plantis, omnibus quidem exſiccantibus, ſed alijs magis, alijs minus, iuxta facultatem eorum, quæ eis adiiciuntur.

Quæ res humectent. Cap. XXXIIII.

PTISSANA *cucurbita cocta, pepones, mulopepones, cucumeres, nux uiridis, pruna, ſycomora, & ſycamina non corrupta omnino humectant: non refrigerant autem omnino, niſi frigida ſumantur, humectat quoque lactuca, intubusq;, ſed his debilius portulaca, malua autem, & blitum, & atriplex magis aquea ſunt olera: quinetiam alij plerique fructus aliorum arborum humidi ſunt, ac præſertim ij, qui reponi non poſſunt. Iam & lactucæ, & papaueris ſemen humectat, itemq; fabæ uirides: aqua humectat, & refrigerat: ac calefacta, humectat, & calefacit.*

Quomodo ſorbitiones coquendæ ſint. Cap. XXXV. *quod quidem totum eſt deprauatum, & in eo multa deſunt: nec reſtitui coniectura ſatis tuto poterant.*

PTISSANA, *ut decet, parabitur, cum coquendo in tumorem fuerit elata: deinde lento igni coquatur, donec per multum ocium in ſuccum abeat. quo quidem tempore cum plane intumuerit, acetum ei miſcetur: cumq; probe fuerit cocta, ſub edendi tempus ſal tenuiſſimus eſt inijciendus; ſi uero oleum ab initio impoſueris, coctioni nihil incommodabis; aliud uero nihil admiſcendum eſt, niſi porri modicum; & anethi, idq; in ipſo ſtatim principio.* Quæ *uero ex lentibus, & ptiſſana componitur, recte paratur, ſi maior lentium imponatur copia, & eodem coquatur modo: præterquam quod ſatureia, aut pulegium ei adijcitur, fitq; edulium ſuauiſſimum.* Ex *cucurbita quoque iucundiſſimus fit cibus, ſi cum aliquo ſalſamento ex ponticis, quæ mylla dicuntur, mandatur. ijs uero qui ſunt ad continendos cibos imbecilliores, neque ſumere craſſius alimentum queunt, optimum erit, alimentum aqua macerare, deinde co-*
* *quere, deinde contundere.* Poteſt *ergo quiſpiam polentam, panemq; calidum macerare; panes enim confracti, & macerati plurimum facultatis, ueluti caliditatis amittunt, eorum uero decoctorum potio longe præſtat, & multo etiam melius alimentum præbet.* Hordeum *uero, quod febricitantibus dan-*

dum

dum eſt, non eſt confricandum, ſed lauandum, & in aqua coquendum, ac primum quidem cum intepuerit, aqua abijcienda eſt, tum alia adiecta coquendum; recte autem coquetur, ſi decem aquæ heminas in unam hordei heminam inijcias; coquitur autem donec hordeum crepet, deinde abijciatur tenuiſſima * *aqua, & melle admiſto id per ſe potui detur. hoc enim & uentriculo commodum eſt, & urinam cit, & abunde nutrit.* Datur item hordeum in polenta *frictum, quod etiam* κάγχρυδα *appellant, ſed antequam maceretur, leuiter fricandum eſt, ut præuſta palea abſtergeatur; deinde macerandum, et coquendum eſt. magis enim, quam quod ante dixi, uentrem cohibet.* Ita etiam *alimentum quodcunque ægrotanti eſſe accommodatum cenſetur, coqui poterit.* Quæ *uera ſubtrita ſunt, ea maceratis & coctis eſſe craſſiora & ualidiora uidentur. poſſet autem omne fere alimentum ſubteri.* Similiter *quoque in potionibus, quæ dantur. panes uero ſiccos & re-* * *centes infundimus, & aqua emollitos conterimus, & ex linteo percolamus. ut uero id album non uideatur, addimus cucumeris ſemen frictum, itemq; amygdala, & nuces pineas, & ſorba, & cum his ſingulis, uel cum aliquo eorum, uel cum omnibus aniſi uel fœniculi ſemen admiſcetur. daturq; id febricitantibus ex aqua mulſa, qui uero febrem non habent, ijs datur ex uino.* Milium *uero & panicum contuſa, & maxime fricta, et detracto cortice præcipue conueniunt ijs, quibus uenter bilioſa laborat affectione, & quibus multæ, tenueſq; excretiones*

per aluum fiunt. hæc autem contuſa in aqua ſunt reſoluenda. nec minus eſſe horum debet, quam quod acetabulum contineat, aquæ uero acetabula decem. cumq́; in ſuccum ſint redacta, per denſum linteum excolanda ſunt, & uini auſteri modicum eſt perfundendum, & poſtea coquenda, tum ita confecta ieiunis exhibenda. Quinetiam accommodatum fuerit una cum milio nuces euboicas cum internis membranis uſque dum non admodum ſuccoſæ reddantur, ſicuti milium contundere. Auena maxime omnium leguminum eſt ad concoquendum accommodata; & eius optima eſt ſorbitio. fit eodem modo quo ptiſſana, ut hemina in decem aquæ heminis incoquatur.

Quæ res loco olei in ſorbitionibus imponantur. *Cap.* XXXVI.

IN *omni ſorbitione, præter eam, quæ ex lentibus fit, pro oleo aptum erit cucumeris ſemen crudum eliquatum. ptiſſanæ uero, ac cæteris decoctis uel conus, uel nux, uel auellanæ, uel thaſiæ nuces, uel amygdala miſcentur. ijs uero quos perturbata aluus exercet, pro oleo papauer album leuiter frixum. idq́; robur addet. iam ad fluxum uentris caſtaneæ quoque cum interioribus membranis contritæ adhibentur.*

De confectione alimentorum. *Cap.* XXXVII.

SIMILA *coquitur, ut quartupla eius portio*

in decem aquæ heminas imponatur, parumq́; olei, & anethi addatur. pridie uero lauanda ſimila eſt. Panis aqua calida maceretur, quæ aqua continenter ſubinde commutetur, non omnis tamen panis pars infundenda in aquam eſt, ſed interior. huiuſce rei terminus eſto, ut non ſolum panis intumeſcat, ſed etiam ut fermentum euaneſcat, nec panis fermentum redoleat. Ptiſſana coquitor, ut in una eius parte quindecim aquæ partes ſint. uſque autem coquitur, dum quinta pars remaneat, eáq; diſſoluta ſit. Itrium uero, et panem aridum coques donec in partes admodum teneras abeat, & in mortario teres, et iterum ex aqua, ſale, & oleo coques. oua coquenda ſunt ex aqua, ea ſemper mouendo. mota enim neque ſimul cohærent, neque denſantur. Sed melius in poſca coquuntur. nam ita remanent humidiora.

De aqua mulſa. Cap. XXXVIII.

MVLSA *non admodum utilis eſt bilioſis: in ipſis enim in bilem mutatur. ergo eiuſmodi naturis mulſa dilutior conueniet. eſt etiam incommoda mulſa ijs, qui uiſcera habent morbis opportuna. porro ita paranda mulſa eſt, ut octupla aquæ portio melli admiſceatur, coquaturq́; donec ſpumam deſinat emittere. Spumam uero ſimul atque orta eſt, ab ea perpetuo tollere conuenit.*

De potionibus, quæ utiles ſunt ægrotantibus. Cap. XXXIX.

FEBRICITANTIBUS *optima potio eſt mulſa, uel oxymel, & aqua, omni morſu uacans. quæ uero adſtringendi uim habent, in uentris turbationibus non ſunt incommodæ. porro ad uomitum ciendum etiam mel admiſceri illis poteſt. Ac æſtiuo quidem tempore mala in fruſta diſſecta in aqua infunduntur donec ea colorem inde contrahat: ſimiliq; modo cydonia mala matura ſecantur in partes, & macerantur. hæcq; præcipue dantur ijs, qui bilem uomunt. pira uero in aqua infunduntur, quæ adſtringentia, et dulcia ſunt. Myrta uero recentia uino dulci infuſa potionem quidem inſuauem, ſed tamen non mordentem, & lenem faciunt. acini quoque uuarum aridi in aqua macerantur, ſed eorum decoctum, cum neque acre neque acidum ſit, multo eſt utilius.*

De lactis potione ex Rufo auctore. Cap. XL.

QVI *lac potat, ab alijs abſtinere cibis debet, donec fuerit concoctum, & ad partes infernas deſcenderit. præſtat autem mane bibere lac recens mulctum, & poſt nihil ſumere. eoq; tempore nimios labores uitare. neceſſe enim eſt, ut in ijs aceſcat, qui ſe tum laboribus dedunt. Sed melius eſt quiete inambulare, & interim uigiles quieſcere. nam hoc pacto*

quamprimum per aluum deſcendit. ubi hoc deiectum fuerit, aliud bibendum eſt: cumq; hoc deſcenderit, aliud deinde bibendum. in initio autem, non quidem ex reliqua corporis mole, ſed quæ in uentriculo ſunt, utiliter purgat. qua re confecta, uenas mox ingreditur, ac optime nutrit, neque amplius deijcitur. In *bilioſis autem fluxionibus, et cum ad uentriculum colliquationes confluunt, decoctum lac dandum eſt. ac primum quidem lente, & paulatim coquetur, ut pars deſcendat, pars conſumatur: deinde multo magis coquetur adhibita diligentia, ne aduratur, neue in caſeum coaleſcat: quod ſane diligentiſſime curabitur, ſi leniter coquamus, & agitando quod ſeceſſerit, ex omni parte detrahamus. porro ferula leni & tenui agitandum erit.* Si *quid uero labris ollæ adhæſerit, id etiam ſpongia erit abſtergendum.* Sæpe *enim uſu uenit, ut ex eo totum præterea lac fuerit corruptum. quemadmodum igitur dictum eſt, lac uſquedum craſſius æqualiter, dulciusq; crudo euaſerit, percoquatur.*

De *Aquis, ut ab* Herodoto *auctore traditum eſt.* Cap. XLI.

QVAE *autem uirtus aquarum ſit, quodque uitium, ſcire nos oportet. aquæ enim multiplicioris uſus ſunt, quam reliqua ferme omnia ad uictus rationem inſtituendam. ergo ſciendum eſt, optimam aquam eſſe eam, quæ nullam omnino qualitatem neque guſtatui, neque odoratui afferat. quæ qui-*

*dem eſt bibentibus iucundiſſima, & ad aſpectum pura uidetur: cum uero præcordia celeriter permeet, nulla eſt quærenda præſtantior. nam quæ in præcordijs diu moratur, uentremq; ferit, flatu implet, & prægrauat, licet ea bona, quæ dixi, habeat, ea tamen * ſemiuitiata exiſtimanda eſt: Siquidem neque cito caleſcit, neque cito frigeſit. quinetiam quæ in ipſa coquuntur, tardiſſime coquuntur & peius. ergo melius eſt huiuſmodi aquam experientia iudicare. aque is, qui iudicare uoluerit, ex his ipſis ſignis facere coniecturam poterit. Aquæ enim quæ ad Septentrionem uergunt, Solemq; auerſum habent, cum tardiores ſunt, tum uero etiam difficilius coquuntur. & tarde refrigerantur & caleſiunt. quæ uero ad orientem Solem ſitæ ſunt, & per meatum aliquem, aut terram ipſam fluunt, celerrimeq; caleſiunt, & frigeſiunt, eas eſſe optimas ſperandum eſt. illæ etiam bonæ ſunt, quæ æſtate frigidiores ſunt, hyeme uero calidiores. Nonnulli aquas pondere metiuntur, easq; quæ leues ſunt, potiores putant: hoc ſi aquis, præter cætera, accedat, laudabile eſt: ſolum uero non ſatis argumento eſt, aquas bonas eſſe. Pluuiales autem, inquit Hippocrates, leuiſſimæ ſunt, itemq; dulciſſimæ, tenuiſſimæq; & limpidiſſimæ: quia Sol quod leuiſſimum tenuiſſimumq; eſt trahit: id quod non ex alijs aquis ſolum, ſed ex ipſo etiam mari, et ipſis itidem corporibus facit. quocirca aqua pluuia citiſſime omnium putreſcit, utpote quæ ex diuerſis & plurimis ſit permiſta qualitatibus. Sed nemo exiſtimet aquam, quæ facile putreſcit, eſſe*

Alius codex habet ἡμῖν μοχθηρὰ. i. nobis mala.

peſſimam. nam facilitas mutationis, potius uirtuti, quam uitio attribuitur. ex quo conficitur, ut cum aliæ optimarum aquarum notæ adfuerint, etiam ſi facile putreſcat, ea ſit cenſenda optima. & tamen cum mutari incipit, bibentibus raucitates, tuſſes, et uocis grauitates affert. Ex pluuijs aquis æſtiua, quæque ex tonitruo fit, præſtantior eſt, quam quæ ex nimbis eſt demiſſa. Quæ uero ex glacie, & niue fiunt, peſſimæ ſunt: in aquæ enim concretione tenuis pars omnis excernitur. porro paluſtres ac fœtidæ, quæque qualitatibus abſurdis prædita ſunt, coquendo meliores fiunt: & bibendæ ſunt uino miſtæ, ut adſtringentibus dulcius uinum miſceatur, alijs uero id quod magis adſtringat. utile eſt etiam paluſtres, ſalſas, bituminoſaſq; percolare. at quæ ualde frigidæ ſunt, à cibo ſunt potui dandæ, ſed neque confertim, neque affatim, neque ſine uino. Nonnulli potus atque paſtus inuenerunt, quibus aquarum uitium emendant: alij cicerum decoctum prius bibunt, ciceribuſq; ueſcuntur: alij caucalida comedunt cum aliquo piſciculo coctam: ſimili quoque modo fæniculum: alij denique betam, & cucurbitam cum muria & uino diluto ante comedunt.

FINIS QVARTI LIBRI.

QVINTI LIBRI ARGVMENTVM.

In quinto agitur de grauidis, nutricibus, infantium educatione, & de omni ætate. & de dentium, auditus, oculorumq́; curatione. itemq́; quomodo caro auferatur, & reficiatur. & ibidem etiam temperaturarum cognitio, & curatio traditur.

Huius uero libri capita ſunt hæc.

Quæ grauidis eueniant.	*Caput* I.
De nutrice eligenda.	*Cap.* II.
De lacte nutricis.	*Cap.* III.
Quomodo lac uitiatum corrigatur.	*Cap.* IIII.
Educatio pueruli.	*Cap.* V.
De puſtulis, quibus puellus afficitur.	*Cap.* VI.
De tuſſi & grauedine eiuſdem.	*Cap.* VII.
De pruritu gingiuarum.	*Cap.* VIII.
De ortu dentium.	*Cap.* IX.
De ulceribus, quæ ἄφθαι *dicuntur.*	*Cap.* X.
Ad femorum intertrigines.	*Cap.* XI.
Ad aurium humores.	*Cap.* XII.
De aduſtione, quæ ſiriaſis nominatur.	*Cap.* XIII.
Ratio uictus infantium, & aliarum ætatum uſque ad declinantes.	*Cap.* XIIII.
De laſſitudinibus, quæ ab exercitatione oriuntur.	*Cap.* XV.
De adſtrictione.	*Cap.* XVI.
De laſſitudinibus quæ per ſe obueniunt.	*Ca.* XVII.
Senum uictus ratio.	*Cap.* XVIII.

Ad eos, qui uenereis uti non poſſunt. Cap. XIX.
De corpore rugoſo. Cap. XX.
Vt corpus ſuauiter oleat. Cap. XXI.
Vt habitus caleſiat. Cap. XXII.
Ad uitiatum colorem emendandum. Cap. XXIII.
Ad liuores. Cap. XXIIII.
Quæ dentes conſeruent. Cap. XXV.
Vt ne grauis auditus fiat. Cap. XXVI.
Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.
De repletione. Cap. XXVIII.
Ratio uictus eorum, qui ſunt negotijs occupati. Cap. XXIX.
Quibus cibi uitiantur in ſtomacho. Cap. XXX.
Victus eorum, qui iter faciunt. Cap. XXXI.
Ex Eraſiſtrato, quid faciendum peregrinantibus in aquis commutandis. Cap. XXXII.
Victus nauigantium. Cap. XXXIII.
De ebrietate. Cap. XXXIIII.
De ijs, qui rebus uenereis nimium uſi ſunt. Cap. XXXV.
De refrigeratis. Cap. XXXVI.
De exuſtis. Cap. XXXVII.
Ex Galeno de pituita, quæ in uentriculo eſt. Cap. XXXVIII.
Ex eodem, quid in conſtitutionibus intemperatis faciendum ſit. Cap. XXXIX.
Ex eodem de carne minuenda. Cap. XL.
Quomodo graciles reficiendi ſint. Cap. XLI.
Quomodo attenuatæ particulæ curari debeant. Cap. XLII.

Optimæ temperaturæ dignotio. Cap. XLIII.
Corporum intemperatorum notæ. Cap. XLIIII.
De capitis formatione. Cap. XLV.
Temperaturæ cerebri ſigna. Cap. XLVI.
Ventriculi temperaturæ ſigna. Cap. XLVII.
Pulmonis ſigna. Cap. XLVIII.
Temperaturæ cordis notæ. Cap. XLIX.
Iecoris temperaturæ dignotio. Cap. L.
Calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio caput. Cap. LI.
Intemperiei frigidæ correctio. Cap. LII.
Curatio ſiccæ intemperiei uentriculi, quæ uelut exemplum reliquarum curandarum proponitur. Cap. LIII.

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER QVINTVS.

Quæ grauidis eueniant, deq́; earum uictus ratione. Cap. I.

q VONIAM *hæc præcipue grauidas infeſtant, nauſea, continuus uomitus, ſputa, ſtomachi eroſiones, & cibi faſtidium, non ab re fuerit, eis remedia præſcribere: ambulationes ergo, cibi neque admodum dulces, neque admodum aſtringentes, uina fulua, odorata, quinque annorum maxima ſunt remedia: ut medicamentum autem herbæ ſanguinalis decoctum bibant. Prodeſt eodem modo anethum & pontica radix, quam rha patrio uocabulo nominant: hæc et ante, et poſt cibum ſumi poſſunt. Extrinſecus autem præcordijs imponitur cataplaſma ex œnanthe, balauſtio, cytiſi, & ſmyrnij coma, fœniculi ſemine promiſcue: poteris eadem cum palmulis & uetere uino permiſcere. Stomachi autem eroſiones aquæ calidæ potus leuabit; confert etiam quiete ambulare, præcordiaq́; lana molli fouere. Eas uero, quæ cibum faſtidiunt, cohortaberis, ut uarios, & iucundos cibos, & amylum ſiccum edant, idq́; magis erit offerendnm ijs, quæ terram edere cupiunt. Appetitum excitant etiam labores, & longior peregrinatio:*

Digitized by Google

quæ uero quietam agere uitam conſueuit, ea, cum grauida eſt, ægre repentinos motus fert; porro acria quandoque guſtare, præſertim ſinapi, conueniet ei, quæ cibi faſtidio teneatur. Ad magnos autem pedum tumores confert anthyllis aceto excepta: itemq; commodum eſt ſuperimponere folia braſſicæ latiora, & affectum locum creta cimolia ex aceto illinere, alumen quoquem cum aceto erit accommodatum; iam uero mala, quæ medica nominantur, aquæ incocta pedibus utiliter admouentur.

De *nutrice eligenda.* Cap. II.

NVTRIX *eligenda eſt nullo affecta morbo, quæ neque nimis iuuenis ſit, neque nimium ætate proceſſerit. Iunior autem ſit quinque & uiginti annorum, & undetriginta: quæ uero grandior ſit, triginta quinque annos ſit nata; pectore amplo ſit, mammis magnis, papillis neque conniuentibus, neque auerſis: habeat autem reliquum corpus, neque admodum pingue, neque nimium gracile; magnum etiam eſt infanti commodum, nutricem non multo ante peperiſſe, & maius, ſi marem. Caueat nutrix ualde ſiccantia, ſalſáq;, & acria, & acerba, & acida, & amara, quæque uehementer calefaciunt; itemq; odores fœdos, & præter modum ſuaues, & condimenta, et cætera acria. Iam uero à uenereis abſtineat, manusq; et humeros exerceat, id quod molendo, texendoq; faciet. puerulum uero trimeſtrem, aut quadrimeſtrem ulnis geſtet.*

De *lacte nutricis.* Cap. III.

LAC *præſtantiſſimum eſt, quod ſpiſſitudine, copia, colore, odore, & guſtu moderatum eſt: illud etiam commendatur, quod in unguem pollicis ſtillatum, & in luce ſpectatum, ungue inclinato, neque cito, neque tarde defluit; probari autem hoc etiam pacto poteſt; lacti in uas uitreum infuſo, coaguli portio miſceatur, digitisq́; agitetur, atque ita permittatur donec cogatur, deinde inſpiciendum eſt, utrum minor ſit pars, quæ in caſeum concreuit, quàm ea, quæ in ſerum abijt; quod ſi ſit, utile erit lac: ſi contra, erit cōcoctu difficile, quod uero æquam utriuſque portionem habebit, id erit probatiſſimum.*

Q*uomodo lac uitiatum corrigatur.* Cap. IIII.

LACTIS *uitia corrigenda ſunt hoc modo; ſi craſſius ſit, pituita uomitu eliciatur; optimum uero erit, oxymelite uomitum ciere; eadem quoque laboribus, qui cibum præcedant, tenuanda eſt; ac tunc quidem origanum, hyſſopum, ſatureia, ſcandix, & thymum, itemq́; radiculæ parum, et uetus ſalſamentum cum oxymelite accommodata ſunt: ſi uero acrius, tenuiusq́; fiat, multis laboribus allewanda nutrix eſt: ſorbitionibusq́;, ac ſuillis carnibus eſt reficienda, ſapaq́; & uinum dulce potui dandum; ſi diminutum lac fuerit, & ſorbitiones erunt offerendæ, & uberius erit alenda, uinum dulce propinandum,*

pectus & mammæ confricandæ: nonnullis etiam affixa cucurbita mirum in modum auxiliata eſt. Medicamenta uero, & ſi ad lac gignendum proficere aliquid cognoui, tamen ijs continenter eſſe utendum non cenſeo: uehementius enim liquefaciunt; ea ſunt, fœniculi radix & ſemen ptiſſanæ incocta: cytiſi folia in uino nigro, aut ptiſſana: melanthium in uino dulci, itemq; anethum, paſtinacæ radix, & fructus. hæcq; calida prius perſperſa ita ſunt præbenda. Omne uero lac malum ſiue craſſum ſit, ſiue acre, ſiue fœtidum, puerum qui ipſum prius ſuxerit, eadem inficit qualitate. acre autem lac ieiuno nunquam dandum eſt. Corrigere uero lactis fœtorem uinum odoratum, & cibi ſuaues poſſunt.

Educatio pueruli. Cap. V.

PVER nuper in lucem editus melle primum nutriatur: deinde lacte bis in die, aut ter ad ſummum: cumq; id alacriter puer aſſumit, ſpesq; eſt eum eſſe concocturum, tum cibus iam offerri poteſt, qui ipſum non impleat. Si uero nobis ignaris impleatur, ſtatim ad ſomnum procliuior, & ſegnior efficitur, uenterq; intumeſcit, & inflatur, & urina redditur aquoſior: quibus notis perſpectis nihil dandum eſt prius, quam quod in uentre habeat, conſumpſerit. Satis erit biennium lacte nutrire: deinde uero ad cibos tranſeundum eſt.

De puſtulis, quibus puer affectus eſt. Cap. VI.

PVSTVLAS quæ circa pueri cutem oriuntur, primum ita ſinemus, cum uero ualde creuerint, tum eſt eis adhibenda curatio: ea fiet balneis, in quibus myrti, aut lentiſci folia, aut roſæ incoquantur: deinde roſaceo, aut lentiſcino erit utendum, & item cerato ceruſſato: leniterq́; nitro abſtergendum, neque enim puer feret uehementiora. Erit etiam accommodatiſſimum, nutrici uictus rationem ex dulcioribus inſtituere: optimũ quoque fuerit, ſi puerulum ipſum ita educemus, ut neque expleamus, neque nimis tenuem uictum præbeamus. Si pueri aluus adſtringatur, mel cibo erit affundendum, & ſimul coquendum: ſi uero neque ita deijciat, terebinthinæ quantum ciceris magnitudinem impleat, adijciemus. aluo autem humectata milium præcipue offerendum eſt.

De tuſſi, & grauedine infantis. Cap. VII.

SI uero tuſſis aut grauedo quandoque puerum exerceat, linctus ex melle, qui mellitiſmi dicuntur, offerendi ſunt: puero igitur multa aqua calida loto caput eius copioſo melle calido illinendum eſt: deinde lingua digito comprimenda: ita enim magnam pituitæ copiam uomet.

De pruritu gingiuarum. Cap. VIII.

SI quis pruritus gingiuarum puero contingat,

fotu utendum eſt; & liberaliore etiam unctione ex oleo non cocto, in quo parum ceræ liquefactum ſit.

De ortu dentium. Cap. IX.

DENTES *ſeptimo menſe oriuntur, ac tum quidem inflammationes gingiuarum, maxillarum, & tendinum, & quandoque etiam conuulſiones ſubſequuntur: tunc nihil puero dandum eſt, quod maſticatione indigeat. gingiuas autem continenter digi-* ✱ *to præter lauacrum contrectare, adipeq́; gallinaceo, uel leporis cerebello emollire oportet.* Vbi *uero dentes iam eruperint, ceruix, caput, atque maxillæ delicatis lanis puris inuoluentur, oleoq́; dulci & calido fouebuntur: quod etiam in meatus auditus inſtillabitur, quo ſane tempore puer erit uberius alendus, & aqua calida lauandus.* Si *uero profluuium uentris fiat, id epithematibus, quæ præcipue ſiſtunt, cuminum, aut anethum, aut apium lanæ inſpergendo, inhibere tentabimus. proderit etiam roſarum ſemen admiſcere, & ſummatim calidis exſiccare: at ſi nihil uenter deijciat, melle in glandis formam coacto leniter iritabitur: aut calamintha cum melle trita illinetur.* Conuulſionibus *autem puerorum auxiliari potiſſimum uidetur heliotropium aqua incoctum, ſi in ea puer lauetur. utile quoque eſt irino, aut cyprino, aut ſicyonio perungere, & totum calefacere. cum uero exortis dentibus digitos uulnerat, benefaciet iridis radix deraſa, nec multum ſicca ore detenta: id quod etiam ulceribus auxilio eſt.* Iam *uero*

butyrum

butyrum etiam cum melle illitum prodeſt.

De ulceribus, quæ aphthæ dicuntur. Cap. X.

VLCVS *oris, quod aphtha dicitur, puero oritur modo ſubalbidum, modo ſubrubrum, modo nigrum ueluti cruſta: ac nigrum quidem peſſimum eſt, & maxime mortiferum. ſuccurrit autem iris cum melle, & ſi uelis ſiccam inſpira: et roſarum folia contuſa, & roſarum flos, & crocum, & myrrhæ portiuncula: & galla, & thus, & cortex thuris, & ſimul, & ſingula per ſe melle intincta. præterea mulſa, & mali punici dulcis ſuccus conuenit.*

Ad femorum intertrigines. Cap. XI.

FEMORVM *intertrigines myrto arida, cypero, & roſis inſpergendæ ſunt.*

Ad aurium humores. Cap. XII.

AVRIVM *humores exſiccat lana ex alumine impoſita, aut uinum mulſum, aut uinum uetus inſtillatum, aut crocum ex uino tritum.*

De aduſtione, quæ ſiriaſis appellatur. Cap. XIII.

ADVSTIO *eſt inflammatio partium circa cerebrum, & eius membranas: in qua ſinciput con-*

uum efficitur, & caui cum pallore oculi, corporiſq; ſiccitas fit: remedio eſt, uitellus oui cum roſaceo ſincipiti impoſitus ad modum linamenti, ut continenter commutetur.

Ratio uictus infantium, & aliarum ætatum uſque ad declinantes. Cap. XIIII.

INFANTES, quiq; lactentes non ſunt, ſinendi ſunt ut liberius & hilariter uiuant, exercitationes, atque alimenta lenia ſunt eis præſcribenda: ab anno ſexto, & ſeptimo pueri, & puellæ literatoribus blandis, humaniſq; tradentur: ita enim quieto animo, & iucunde perdiſcent, atque animi quidem quies ad bonam corporis educationem ualet plurimum. Cum duodecimum annum agunt, ad grammaticos iam, & geometras adducendi ſunt, & corpus exercendum eſt: à quartodecimo anno uſque ad uigeſimum primum annum, exercendi erunt in mathematicis diſciplinis, & philoſophiæ ſtudio, & propter corporis robur plures exercitationes erunt eis imperandæ, ut animo & corpore laborantes uenereis uti prohibeantur: his etiam auferendum uinum eſt. Aetati florenti abſoluta uictus ratio animi & corporis conuenit: idcirco omnibus exercitationibus, ac præſertim quibus quiſque aſſueuit, itemq; cibo pleniore, & qui boni alimenti ſit, utendum. Declinantibus uero conuenit uictus ratio & animo & corpori debita. Exercitationes enim qualeſcunque ſint, pro horum ratione ſubtrahendæ ſunt: cumq; eorum habitus

friɡeſcere incipiat, alimentum eſt diminuendum.

De laſſitudinibus quæ ab exercitationibus contrahuntur. Cap. XV.

LASSITVDO *quæ ulceris ſenſum inuehit, ex copia excrementorum tenuium ſimul & acrium oritur: quæ uero tenſionis ſenſum repræſentat, in qua tendi partes corporis uidentur, nullum quidem excrementum notabile ineſſe in corpore indicat, ſed in neruis, & muſculis affectio quædam exiſtit, qua uidentur tendi, & ſi minime tenduntur. Ea uero, quæ inflammationi ſimilis eſt, in qua ueluti contuſas, & & inflammatione obſeſſas partes ſentimus, tum ſolet incidere, cum muſculi nimium excalfacti quippiam ex circunfuſis ſibi excrementis attraxerunt. Eſt etiam alia quarta quædam affectio, quæ oritur cum muſculi ultra debitum exſiccantur, ut cum ſe homines exuerint, ſqualens, contractumq; corpus & ad motus pigrum uideatur. Remedium uero eius, quæ ulceris ſenſum præ ſe fert, erit excrementorum euaporatio; quæ fiet frictione multa, molliq; cum oleo copioſiore, in quo nulla adſtringendi uis inſit. Altera uero laſſitudo, in qua tenſio ſentitur, pro remedio relaxationem poſtulat. relaxatur autem quod diſtentum eſt, tum pauca molliq; frictione ex oleo dulci, et apricato, tum uero omni intermiſſione et quiete: & balneis temperatis: atque in aqua calida mora diuturniore, adeo ut ſi bis, & ter etiam laueris, plus ſis profecturus. Sanationi uero tertiæ laſsitudinis ſunt*

tria propoſita, ſuperuacanei euacuatio, diſtenti re=miſsio, & inflammationis refrigeratio. ergo et oleum copioſum, & tepidum, molliſsimæq; frictiones, et in aquis temperatis mora longiſſima huiuſmodi laſsitu=dines curat. multa itidem quies, aſsiduaq; inunctio idem præſtat. Quarta denique affectio primo die ni=hil ſane diuerſum à ſuperioribus poſtulat, niſi calidio=rem aquam, quæ ſenſim contrahat, & roboret cu=tim, ſecundo die apotherapiæ exercitationem. In bal-neis uero ex calido ſolio in frigidam protinus exiliant: porro quicunque laſsitudine grauantur, boni ſucci nutrimentum poſtulant.

De adſtrictione. Cap. XVI.

ADSTRICTIO *oritur aut obſtructis meati=bus, aut denſatis. deprehenditur autem, protinus ubi ſe exuerint ex colore albo, & cutis duritie, ac denſitate: in exercitatione uero ex eo, quod ægre in=caleſcant. remedium huius affectionis eſt calfactio. ergo ualentiore exercitatione, & balneis calidiori=bus utendum eſt. mora uero in frigido ſolio diutur=na ne ſit: ſed nec ipſa aqua ualde ſit frigida. In=duendi autem ungantur aliquo, quod mediocriter calfaciat, ut oleo dulci & tenui. Cutis etiam den=ſitati ſanandæ ſatis eſt oleum anethinum, præſertim ſi ex anetho uiridi fiat. oleum quoque ex populo ni=gra confectum ad idem facit.*

De laſſitudinibus, quæ ſponte ſua nobis irrepunt. Cap. XVII.

QVONIAM *laſſitudo, quæ ulceris naturam refert, ex acrium excrementorum uitio oritur, ſi uitioſus humor paucus omnino fuerit, apotherapiæ exercitatio ſufficiet; ſi copioſior ſit, et altius in corpore reſideat, neque exercitationem hanc, neque aliud genus exercitationis, neque motum ullum penitus iniungemus: ſed quies, ſomnus & inedia diei totius imperabitur. deinde ueſperi pingui unctos, & temperato balneo lotos exiguo boni ſucci cibo & ſorbili alemus. Sed neque à uino erunt abſtinendi. hoc enim, ſi quid aliud, ſemicrudos humores concoquit. Si ergo ex his malum conquieuerit, homo ad conſueta munia paulatim erit adducendus. Si uero poſtero etiam die perſeueret, iam ualidioris remedij ineunda eſt ratio. Si uires conſtiterint, duorum alterum erit faciendum, aut ſanguis mittendus, aut exhibenda purgatio diſtinctione adhibita, utrum magis oporteat. Si uires ſint imbecillæ, ſanguinem quidem nullo pacto detrahemus, ſed tamen moderate purgabimus. Si uero permagna ſit humorum crudorum copia, tum neque ſanguinem mittere, neque purgare, neque exercere, neque penitus mouere, neque lauare conuenit: ſed in omni quiete ſeruandi ſunt: dandaq́; eſculenta, et poculenta, ac medicamenta, in quibus attenuandi, & incidendi abſque manifeſto calore uis inſit. ergo uictus ex oxymelite, por-*

tiunculaq́; ptiſſanæ inſtituetur. nonnunquam uero aquæ mulſæ parum offeretur. Et quoniam omnibus his turgida, inflataq́; præcordia ſunt, et quicquid ſumpſerint, in flatus facile conuertitur, præſtabit cibo piper admiſcere. Sed erit etiam accommodatius uti medicamento, quod dioſpoliticon dicitur: et eo, quod ex tribus piperibus ſimplex conficitur. atque oxymel eſt eis utiliſsimum. pro potu utantur apomelite, et præſertim ubi coacuit; et uino, quod leuiter aceſcit: et cibis ueſcantur attenuantibus ſine calore, qualis eſt capparis, ſi ex oxymelite, aut oxelæo ſumatur. Laſsitudo uero tenſionis ſenſum referens, cum ſine exercitationibus incidit, copiam ſolidas corporis partes diſtendentem indicat. Cum uero ſanguinis copia ſubſit, perſpicuum eſt, optimum eſſe, aut uenam incidere, aut malleolos ſcarificare. Spontanea autem laſsitudo, in qua ulceris ſenſus nobis ſe offert, ne paucis quidem horis, nedum duobus, aut tribus diebus ita lente occupat, ſed protinus febrim uehementiſsimam inducit; niſi præueniendo ſanguinem detrahas. melius autem erit, ſi fieri poterit, bis eodem die ſanguinem mittere: primum autem ita euacuabimus, ut ne animi defectionem inducamus, ſecundo uero loco, ne ipſa quidem animi erit formidanda defectio. qui uero ita affecti ſanguinis miſsione uacuati non fuerint, ij ut ſeruentur, bona fortuna indigent.

Senum uictus ratio. Cap. XVIII.

SENECTVS *ſicca et frigida eſt. calefacienti=*

bus, & humectantibus corrigitur. eiuſmodi ſunt calida dulcium aquarum balnea, uini potio, & cibi omnes humectandi ſimul, & calefaciendi facultate præditi. Fricandi ſunt ſenes poſt ſomnum cum pinguedine aliqua: deinde ambulare, et geſtari citra laſsitudinē debent. imbecillioribus ter in die dandus cibus eſt. ac tertia quidem hora panis modicum cum melle attico: ſeptima uero cum frictione, & exercitationibus congruis uſi fuerint, atque loti, primum ſument quæ aluum molliunt, deinde piſces, uel aues: poſtea uero in cœna aliquid optimi ſucci, & quod non facile uitietur. non prohibeo etiam eis uinorum ex melle paratorum uſum, præſertim ijs ſenibus quibus ſuſpitio eſt, calculi in renibus gignendi, aut podagræ: tuncq; petroſelinum in uinum conijciendum eſt. Si quando uero ob pituitam in uentriculo obortam, cogimur aliquid ex ijs, quæ eam incidant, eligere, ad humectantem uictum ſine mora eſt reuertendum. eis uero ficus maturas ante alios cibos dabimus. hyeme uero caricas, ſi nullum uitium in dextra præcordiorum parte ſentiant. Quoniam autem tum ſeroſa, tum pituitoſa excrementa in ſenum corporibus aceruantur, urinas moueri quotidie conuenit, & aluum ſoluere, præſertim oleo ante cibum abſorpto. perſpicuum autem eſt, omnia olera ex oleo, garoq; ante cibum ſumi oportere. Si uero aluus præter modum ſit adſtricta, mercurialis, & cnicum ad eam ciendam ſufficient. facit etiam terebinthina, eaq; ſumenda eſt quandoque ad unius auellanæ, quandoque ad duarum, quandoque uero

ad trium magnitudinem. oleum quoque clyſteri inſuſum ijs, quibus aluus adſtricta eſt, ſummam affert utilitatem.

Ad eos, qui *uenereis uti non poſſunt.* Cap. XIX.

PVDENDA *continenter pinguedine ungenda ſunt, cui adiuncta ſit exigua narciſſi radicis portio, aut grani gnidij, aut pyrethri, aut uuæ taminiæ, aut uiticis. erigetur etiam penis, ſi quis ſucci cyrenaici quantum milii magnitudo eſt, ei imponat. ante cibum uero prodeſt bulbos aſſatos, rubentes, exiguos cum ſale & oleo: aut mazam frictam cum ſalſamento, aut denique ſcillæ tabefactæ modicum edere.*

De *corpore rugoſo.* Cap. XX.

RVGAS *corporis expellit erui farina uiti albæ admiſta.* Aliud *ſmegma, quod continue illinitur.* Ficus *pingues cum bryonia contuſas, farinam erui, aut ſepiæ teſtam uſtam cum modico melle inſtillato.*

Vt *corpus ſuauiter oleat.* Cap. XXI.

V T *uero corpus ſuauiter oleat, eidem unctioni miſcenda eſt cupreſſi coma arida, & contrita aut pini cortex.* Illud *uero meminiſſe oportet, ut mane poſtquam ſtolam induerint, parum caſiæ, aut herbæ ſabinæ guſtent.*

Vt habitus calefiat. Cap. XXII.

AD *habitum corporis calefaciendum hoc puluere in balneo utitor. habet uero nepitam, ſampſuchum, hyſſopum, lauri baccas, rorem marinum, lapidem pyritem, ſalem, fecem uſtam, nitrum, pumicem pro cuiuſque ratione: itemq; modicum ſinapi, uuæ taminiæ, & grani gnidij. à balneo uero utendum erit acopo, quod calfaciendi uim habeat.*

Ad uitiatum colorem emendandum. Cap. XXIII.

VITIATVM *corporis colorem uita iucunda, cibus ſuauis emendat: cibo autem admiſcere oportet radiculam, porra, uiride cicer. bonum etiam colorem facit dulcis mali punici ſuccus abſorptus. prodeſt etiam oleum, cui bryoniæ radix diu ſit incocta. id quod ad corporis quoque cutim intendendam ualet. Smegmatis porro admiſcenda ſunt glutinantia quæ ex aliquo abſtergentium fiunt, farina, bulbo narciſſi, & bryoniæ radice. quæ res corpus etiam intendit. bene etiam colorant, ſi copia ſuppetat, amaræ amygdalæ radix & ſemen in aqua cocta, & in balneo adhibita.*

Ad liuores. Cap. XXIIII.

LIVORES *conſtare prohibebimus, ſi cutem craſſam, & iniurijs minus patentem, & habitum*

ualde admodum calidum effecerimus. Quod ut cele-rius fiat, ſale in balneis ſuper ea parte, quæ nigrorem contraxerit, utemur, deinde uero eandem partem ſpongijs in decocto radiculæ, aut abſinthij madefactis fouebimus.

Quæ dentes conſeruant. Cap. XXV.

DENTES *integri manebunt, ſi quis faciat hæc. in primis caueat, ne cibos corruptos edat. ne continenter uomat. caueat eſcas dentibus incommodas, quales ſunt ficus ſiccæ, mel coctum, & ualde durum, palmulæ, quæ difficiliter franguntur, quæcunque glutinoſa ſunt, & uix frangi poſſunt ita, ut dentes moueant: quæ denique ſtuporem dentibus inducunt. poſt cibum uero dentes quoque purgare oportet.*

Vt *ne grauis auditus fiat.* Cap. XXVI.

NE *grauis auditus fiat, primum conducit ſordes, quæ in auditus meatu ſunt, abſtergere, per interualla autem linum dropaci intinctum in meatum inijcere, et expreſſum euellere. meatus enim ita ualde purgatur, & auditus auribus reſtituitur. deinde autem aliquid ad erui magnitudinem indere, et meatum per unum diem obturare conuenit: eo exempto ungere diebus quinque oleo amygdalino, aut nardino, aut chamæmelino, aut pinguedine anſeris, cum exiguo fellis bubuli. poſt uero id tempus ſinapi*

& ficus conteres, factumq; ex eis collyrium ad duas horas impones: deinde eximes, oleumq;, quod in aſphodeli radicis ſucco deferbuerit, infundes.

Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.

NE tenebræ oculis offundantur, cum in aquam frigidam quiſpiam ſe mergit, oculos in eadem apertos diu teneat; aſpectus enim inde robur ſumit; oculi non ſunt lectione fatigandi, uinum craſſum, & dulce uitent, itemq; cibos, qui in uentre ſuperiore diu morantur: qui difficiliter concoquuntur, humoresq; lentos, & craſſos gignunt: atque etiam erucam, porrum, & omnia, quorum acrimonia ad ſuperiores partes fertur; ſupinum quoque decubitum diuturnum, frigus, uentosq; contrarios, & fumum & puluerem fugiant: porro aquam ita confectam quotidie ad menſem, & diem unum oculis inſtillent. Fœniculum uiride in uas fictile foris picatum cum aqua pluuia conijcitur; fœniculo extracto reliquum reponitur.

De repletione. Cap. XXVIII.

MAXIMA ex repletione in cibis noxa contrahitur: quamuis enim uentriculus probe concoquat, tamen uenæ ſupra quam par eſt, expletæ laborant, diſtenduntur, rumpuntur, obſtruuntur, & flatu implentur: tibi uero plane perſuadeas repletionem peſſimarum ægritudinum cauſam eſſe. Cum igitur

uenter expletus eſt, id quod ſuperfluit, tum per ſuperiores partes uacuatur, tum per infernas excernitur: ſed id omnino eſt imbecillius ea repletione, quæ in uenis eſt: non tamen eſt admittendum: ſed ſi quis plura ingeſſit, ſtatim debet euomere; periculum enim eſt, ne facta concoctione uenæ expleantur: atque etiam magis, cum immoderato potu, atque paſtu ſe continenter expleat, nec ullam interim inanitionem moliatur. Vomitus autem ciendus eſt, antequam cibus corrumpatur: quod ſi aliquid impediat, ne uomitus excitetur, aluus ſoluta ſæpe iuuit: ſi ea non fluat, plurimum dormiendum eſt, & aqua calida potui frequenter danda; cum uero abunde ſit facta concoctio, præſertim ſi aluus deiecit, tum & lauare, & fomentis uti, & parum cibi dare, & potionem dilutam offerre licebit; at ſi neque aluus deiecerit, neque ſtatim ſit facta concoctio, ad hæc uero, reliquum corpus graue, ſegne, & ſomniculoſum ſit, & aliqua etiam inertia præter rationem mentem occupet, hæc inquam omnia repletionem in uenis eſſe commonſtrabunt; qui uero præterea laſſitudine premuntur, eos dum uentriculus concoctionem obiuerit, quieſcere oportet, deinde uero laboribus inaniẽdi ſunt.

Ratio uictus eorum, qui ſunt negotijs occupati, Ex Galeni commentarijs. Cap. XXIX.

CVM *quiſpiam negotijs occupatam uitam ducit conſiderandum eſt; utrum ſuperiore uitæ tempore exerceri conſueuerit, an exercitijs peractis lauari, an*

minime exercitatus, huiuſmodi conſuetudinem moderate ferat: ut cum tranſpirabile corpus habeat, non continenter ægrotet; hæc enim corporis natura non eſt ad aliam conſuetudinem traducenda: ut nec etiam eorum, qui ex longo temporis interuallo in morbum incidunt: ſi uero quiſpiam ægrotare continenter uideatur, ſi ex humorum redundantia id eueniat, tibi propoſitum ſit, rationem uictus ſalubrem ita inſtituere, ut ſemper moderatos humores habeat: ſi uero ex uitiatis humoribus, ut optimos. Qui igitur ſuccos omnes æqualiter coaceruant, ij plane in balneum ſunt ducendi, deinde fricandi, & paululum prius dimouendi: qui uero hæc antea facere conſueuerant, ijs eadem parum augere, cibi aliquid ſubtrahere, & cibos, qui parum nutriant, eſſe conſulemus. In ijs uero, qui humores prauos colligunt, non unum propoſitum eſt, quia neque etiam una eſt prauorum humorum ſpecies; nonnulli enim frigidiores, magisq; pituitoſos colligunt: ergo & à cibis, & à potibus ijs arcebuntur, quicunque collectum in eis humorem prompte generare conſueuerunt; ſed & alui ſubductio horum omnium eſt commune præſidium.

Quibus cibi uitiantur in ſtomacho. Cap. XXX.

CIBIS in ſtomacho uitiatis, ſi quæ corrupta ſunt, deijciantur, erit maxime compendiaria ad ſanitatem uia: ſin minus, ijs, quæ leniter ſubducunt, iritanda aluus eſt: ijs, qui ita ſunt affecti, uomitus ante cibum, iſq; uini paſſi potione excitus prodeſt.

Hoc etiam conſilij dandum eis eſt, ut nihil aſſumant, quod nidorem afferat, uel grauiter oleat, aut omnino cibum, qui facile corrumpatur, ea uero quæ boni ſucci ſunt, deligant. Eis etiam ex moderato temporis interuallo aluum ſubducere rebus moderate purgantibus expediet.

Victus eorum, qui iter faciunt, ex Dioclis ſententia. Cap. XXXI.

ITER *facile conficiet, qui unctus ſit, & non magno impetu proficiſcatur: per æſtatem uero faſcia tenui ſex, aut ſeptem digitos lata, non minus autem quinque cubitis longa, lumbos ad ilia uſque complectatur: baculus quoque ad iter eſt utilis; in decliuibus enim locis præmiſſus, corpus quod præceps ruit, tanquam baſis quædam continet; in accliuibus uero, eidem innixi corpus facile ad aſcenſum promouemus: nam hoc ſcitum eſt, minus labi eum, qui tribus, quàm qui duobus firmamentis nixus incedit. Cum uero in itinere ceſſamus, eo tempore unctio, & parum cibi ex fructibus, qui æſtate ſuppetunt, et modica potio conuenit; a prandio requieſcendum eſt ante, quàm in uiam ſe dare. quod ſi neceſſitas cogat feſtinare, ſitiſq́; urgeat, tenuis polenta ex aqua, & exiguo ſale potui detur. Iam uero Solis æſtus, atque ardores cauendi ſunt, neque corpus nudum ei eſt exponendum: ſed contectum, ne ſicceſcens indureſcat, præterquam quod ex itinere fit; ita enim & minus laſſitudine fatigatur, & nullam ex affectio-*

nibus ante dictis pari ratione perſentit. At *hyberno tempore cum frigus eſt, antequam uiæ te committas, aluum ſubducere, inungi, hyberni cibi non multum ſumere, atque exigua potione contentum eſſe oportet; faſcia quoque longiore non modo lumbos, ſed etiam ſpinam, & pectus recte, & diligenter obuolues; cum uero requieſcis, tali præſidio firmatus, ſi uehemens frigus ſit, neque ungi, neque cibum, neque potum guſtare eſt melius, quin neque etiam alia quauis ratione te fouere, niſi ibidem ſis permanſurus.* Poſt *longi uero itineris confectionem, aliosq; uehementes labores, etſi laſſus quiſpiam non eſt, tamen non ſecus, quam ij, qui laſſi ſunt, curandus eſt: ſic enim minus incommodi quidpiam accidit.*

Ex *Eraſiſtrato quid faciendum ſit peregrinantibus in aquis commutandis.* Cap. XXXII.

A QVIS, *in quibus nitri qualitas, & ſalis ineſt, plurima eorum, quæ odorata ſunt, quæque urinam ducunt miſcere optimum eſt ei, qui potaturus eſt; qui uero totam aquam immixtam bibit, non multum debet bibere; hac enim ratione ab aquarum malitia minus ei moleſtiæ afferetur, cum ipſi aquæ ſuccos conſuetos, & aquarum malitiæ plurimum repugnantes miſcebit; & totius aquæ non multum potabit: cæteraq; quæ ad uictum pertinent, conuenienter aquæ mutationi ſimul etiam commutabit.* Decet *quoque eos, qui peregrinantur, aeris, & cæterorum*

omnium, quæ offeruntur, habere rationem; quæ enim aduerſam ualetudinem allatura ſunt, uel ex nimia copia alimenti, uel ex ſuccorum malitia, uel ab aeris inſpiratione cauſam ducunt.

Victus nauigantium ex Diocle. *Cap.* XXXIII.

VOMITIBVS, *qui nauigantes infeſtos habent, quiq; primum oriuntur, neque facile, neque utile eſt ſuccurrere: omnino enim iuuare conſueuerunt; à uomitu autem neque multi, neque quiuis cibi ſunt offerendi: ſed uel lenticula ſicca, & decocta, cui pulegij modicum additum ſit, uti: uel pane macerato in uino diluto, atque odorato, potuq; modico, eoq; uel ex uino prorſus diluto, uel aceto mulſo.* Lentes *autem coquendæ ſunt, deinde cum molles fuerint, ad læuorem redigendæ, tum ſiccandæ, atque ita in uas fictile reponendæ: ſi uero uomitus diutius, & crebrius infeſtent, cibo, qui uehementius eos cohibeat, utendum erit, itemq; modica potione, quæ ex aceto mulſo cum aqua conſtet, in quo thymum, aut pulegium fuerit infuſum: aut ex aqua cum polenta diluta, aut etiam uino odorato.* Ad *graues autem nauium odores, uel mala cydonia, uel thymum, uel pulegium naribus admouebunt.* Mare *uero intueri minime debent, uſque dum in nauibus uerſari aſſueuerint: aquis præterea eſt adhibenda diligentia, ne turbidæ, ne fœtidæ, ne'ue ſalſæ ſint.*

De ebrietate. Cap. XXXIIII.

EBRIIS uomitus ſtatim excitatus conueniet; aqua autem & mulſa liberalius pota uomendum eſt uſque dum plurima reiecta ſint, & uentriculi morſus obtundantur. Poſt uomitum, ſolium ingreſſi large perungantur; reliquum uero tempus quieſcant, & ueſtibus tecti plurimum dormiant, quouſque diſcutiatur uinolentia.

De ijs, qui immoderate uenereis uſi ſunt. Cap. XXXV.

QVI immodice coiuerunt, ijs ueſtimenta calida, quies, ſomni longiores conueniunt: quouſque ab imbecillitate ſe ipſos uindicent.

De refrigeratis. Cap. XXXVI.

QVI in nimio frigore uerſati ſunt, locis calidioribus cyprino, aut irino peruncti decumbant; deinde uero cum parum fuerint excalfacti piper, & myrrha in potione cum uino ueteri odorato: aut liquor cyrenaicus cum uino, uel aceto, aut pyrethrum, aut caſtoreum cum aceto dabitur: cibo autem calidiore, & moderato nutrientur.

De exuſtis. Cap. XXXVII.

QVI uero in ſole ſunt exuſti, ij decumbant in

locis perflabilibus: facieſq́;, manus, & crura ſunt aqua frigida perfundenda. Si ſitis urgeat, frigidam bibant qui ei aſſueuerunt: hancq́; non confertim, ſed paulatim. cibo utantur exiguo, quiq́; facile diſtribuatur. iſq́; humidior ſit potius, quam denſior.

Ex Galeno de pituita, quæ in uentriculo eſt. Cap. XXXVIII.

SI *unquam in aliquem incidiſti, qui cibos ualde nutrientes auerſaretur, ab ijſq́; mirum in modum abſtineret, ſiq́; cogeres aſſumere, nauſea corriperetur, ea uero ſolum, quæ acriora ſunt, expeteret, atque ijs quidem oblectaretur, ſed tamen & uenter inflaretur, diſtendereturq́;, ac nauſeabundus fieret, parumq́; ructibus ſolis leuaretur, ipſiq́; cibi aſſumpti corrumperentur, & in acorem potiſſimum conuerterentur; noſti omnino, auxiliorum caput eſſe, ut pituitam à uentriculo abſtergeres. Equidem noui quandoque homines ita affectos qui cum radiculis ex oxymelite ſumptis magnam craſſiſſimæ pituitæ copiam euomuiſſent, integræ ualetudini ſtatim ſint perfecte reſtituti.*

Ex eodem, quid in conſtitutionibus intemperatis faciendum ſit. Cap. XXXIX.

IN *omnibus conſtitutionibus ætas, naturaq́; ſingulorum hominum quam relationem ad conſtitutionem habeat, conſiderandum eſt. conſtitutiones*

enim quæ naturis ſimiles ſunt, morbos pariunt, contrariæ uero iuuant. ac temperatis quidem corporibus, temperatæ conſtitutiones ſunt ſalubres: intemperatæ uero noxiæ. Sed quemadmodum nulla ex intemperatis conſtitutionibus eſt bona temperatis, ita etiam non eſt magnopere damnoſa, ueluti intemperatis eſſe ſolet. Corpora enim quæ inibi ſunt, ut in talem quempiam morbum propter familiarem eis intemperiem cadant, ea à ſimili aeris nos ambientis intemperie corripiuntur: quæ uero contra, atque aer ambiens, affecta ſunt, præter quam quod nihil offenduntur, ad meliorem etiam ſtatum perducuntur. cum præſertim contraria conſtitutio temperaturæ naturalis intemperiem corrigat. Id qui norit, is uictus rationem conſtitutioni aduerſam inſtituens corpora in bona ualetudine conſeruabit.

Ex eodem de carne minuenda. Cap. XL.

CVM *nimia carne auctum corpus fuerit, liquandum erit, & comprimendum. porro autem calidius ſicciusq; temperamentum corpus gracile reddere oſtenſum nobis eſt. ergo tale temperamentum obeſis hominibus eſt inducendum, ſi eos ad mediocritatem uelis perducere. Noſti autem ueloces exercitationes uictum attenuantem, & ſimilia medicamenta, & animi curas totam temperaturam ſicciorem, & ob id etiam corpus tenuius reddere. Quis autem uictus attenuet, perſpicuum eſt. medicamenta uero uehementiora ſunt hæc, rutæ ſemen, præ*

ſertim ſylueſtris cum ipſis etiam corymbis, ariſtolochia rotunda, tenuis centaurea, gentiana, & polium: quæq; ad ciendam urinam multum ualent, quale eſt petroſelinum: hæc enim & ſingula per ſe, & omnia inter ſe mixta attenuare & uacuare humores poſſunt. Sed & ſal ex uiperis crematis ualde extenuat, & ipſa itidem theriace. Diſcutit etiam & extenuat inunctio olei, in quo radix cucumeris agreſtis, & althæa, et gentiana, & panacis radix, & ariſtolochia ſit incocta. polium quoque et centaurea idem faciunt. Cibus non ſtatim à balneo dandus eſt; ſed ſomnus eſt prius imperandus. præſtaret autem aquam balnei uim habere diſcutiendi, ſi naturalem habere poſſent, ut Mitylenæ eſt: ſin minus, flos ſalis marinæ admiſceatur. Vino utendum albo, et tenui. Iam uero ſicca frictio ex linteis craſsioribus ad attenuandum multum ualet. cibus præterea non eſt pro ratione exercitationum offerendus. apricatio quoque obeſis prodeſt. potus non eſt eis ante cibum permittendus: præſtatq; ſemel in die cibum capere. In balneo quoque corpus ex multo nitro fricare, ipſum attenuat: paucum uero, iritamentum eſt, ut probe corpus nutriatur. Attenuat etiam hoc, quod habet piperis, & petroſelini duplum, aſari & aniſi ſimplum. id quod ciere urinam, & ſubducere aluum poteſt.

Quomodo graciles reficiendi ſint. Cap. XLI.

CVM *attenuatos renutrire uolumus, uinum*

craſſum, eduliaq́; multi ſucci dabimus, exercitationes tardas, & frictionem moderatam, & ut ſummatim dicam, omnia ſupra dictis contraria iniungemus. ijſdem quoque accommodatum eſt, tribus, quatuorue diebus pice oblini. Si quis ieiunus lauetur, ante balneum fricare corpus linteis debet, donec ruborem acquirat: poſt uero frictione non admodum dura utendum erit, ne conſtringentes, denſam, duramq́; cutim efficiamus. Decoloribus uero, quiq́; non nutriuntur, opus eſt neque ad iram impelli, neque animi commotionibus affici.

Quomodo attenuatæ particulæ curandæ ſint. Cap. XLII.

EX *gracilitatibus, quæ particulis eueniunt, quamplurimæ ex diuturna ipſarum quiete, aut ex deligationis fracturæ modo oriuntur. ergo uis extenuatæ partis firmanda eſt, ſanguisq́; ad eam copioſe attrahendus tum moderatis frictionibus, tum motibus accommodatis, & moderata calentis aquæ perfuſione. hæc autem eo uſque facienda ſunt, quouſque pars rubra facta extollatur. ceſſandum uero eſt prius, quam collabatur. Medicamento etiam piscatorum, ut dictum eſt, uti oportet. Cum uero particulam frigidiorem eſſe ſenſeris, tunc linteis confricanda eſt, & medicamentum aliquod calefaciens adhibendum. Ego uero etiam thapſia quandoque uſus ſum, quam tum cum melle, tum uero cum cerato illinebam.*

Optimæ temperaturæ dignotio. Cap. XLIII.

TEMPERATISSIMVS *homo eſt, qui corpus habet in medio omnium extremitatum exquiſite conſtitutum, ut inter gracilitatem, craſſitudinem, mollitiem, duritiem, caliditatem, frigiditatem, humiditatem, & ſiccitatem; atque, uno uerbo, cuius naturales animalesq; actiones culpa uacant. Is quoque medius eſt inter glabrum et piloſum, nigrum & album: atque in pueritia rufos magis, quam nigros capillos, in florente uero ætate contra, habebit.*

Corporum intemperatorum notæ. Cap. XLIIII.

CORPORA, *quæ iuſto calidiora ſunt, dentes citius emittunt, & ſimiliter augentur. tangentibus calidiora, & minus pinguia uidentur. eorum color rubidus, capilli nigri, modice hiſpidi, uenæq; latæ. Si quis uero & pinguis & craſſus ſit, uenasq; latas habeat, is non natura, ſed conſuetudine pinguis euaſit. Frigidioris autem temperaturæ notæ ſunt, ut corpus frigidum tactui appareat. glabrum ſit, & pingue, color una cum capillis, rufus. Si frigiditas multa ſit, liuidus quodammodo & plumbeus color eſt, & uenæ anguſtæ. cui autem uenæ anguſtæ ſunt, ipſeq; eſt gracilis, is non neceſſario talis eſt, ſed ex conſuetudine ad eum ſtatum eſt redactus. Arida temperatura durior, graciliorq; eſt,*

quam quæ temperata eſt atque hiſpida. ac durities quidem à ſicca temperie ſeparari omnino non poteſt, gracilitas uero non ſolum naturales temperaturas, ſed etiam longa acquiſitas conſuetudine ſequitur. Siccitatis ſignum eſt, ſi corpus difficiliter moueatur, ſqualidumq́; ac ſiccum ab exſiccantibus fiat. Humida uero temperies in cæteris quidem eſt ſimilis temperatæ: ſed tamen eſt mollior, & maiore carnis copia referta. atque ab ea ſeparari mollities non poteſt: ſicut etiam craſſitudo, quæ non modo innatam temperaturam, ſed eam etiam, quæ ex longa conſuetudine contracta ſit, comitatur. Proprium uero humiditatis ſignum eſt, corpus ab humectantibus grauari. Quæ uero calida, & ſicca eſt, hirſuta maxime eſt: capilli in capite celerrime naſcũtur, ijdemq́; nigri: & iuuenili ætate copioſi. temporis uero progreſſu caluitium conſequitur. uenæ amplæ ſunt, ueluti etiam arteriæ tum magnæ ſunt, tum uero etiam pulſant uehementiſſime. totum præterea corpus robuſtum, articulatum, muſculoſum, & expers pinguedinis eſt. cutis uero durior eſt, atque nigrior. Cum uero temperies frigida atque humida ſit, pectus erit omnino peranguſtum, totumq́; corpus pilis uacans, cutis tenera, atque alba, capilli ſubrufi, & præſertim in iuuentute, cumq́; ſenectus aduenerit, caluitium non ſequitur. huiuſmodi autem homines ſtatim timidi, puſillanimes, ſegnesq́; ſunt. uenasq́; latentes habent, craſſi ſunt & pingues, et femoribus & muſculis non aſpectabilibus ſunt, itemq́; inarticulati ſunt, & bleſi. Siq́; frigiditas et

humiditas magis aucta fuerit, color una cum capillis rufus erit: ſi uero plurimum augeatur, liueſcit. Calida uero atque humida temperies mollior eſt, & plus carnis habet, quam optima temperatura. cum uero plurimum aucta fuerit, ſtatim morbis putridis corripitur. cum autem paulo humidior eſt, multóq; calidior, tum ea præditi & paulo molliores ſunt, & plus carnis habent, quam temperati: hiſpidiores uero non paulo, nec paulo ſunt tangentibus calidiores. Si uero frigiditas & ſiccitas æque augeantur, corpus ſuapte natura erit gracile, non muſculoſum, nec articulatum, nec coloratum, & pilis uacans: tactuiq; frigidum apparebit. pinguedo tamen, licet graciles ſint, carni inſperſa erit. capillorum color pro portione frigiditati reſpondebit. quantum uero ad animi mores pertinet, puſillanimes, timidi, & triſtes erunt. & ut ſummatim dicam, in temperaturis coniugatis qualitatis exuperantis ſigna cæterarum ſignis ſemper præſtabunt.

De capitis formatione. Cap. XLV.

PARVVM *autem caput prauæ cerebri conſtitutionis proprium indicium eſt: magnum uero non neceſſario bonæ eſt indicium. Sed ſi ob innatæ facultatis robur, quæ bonam, multámq; materiam effecerit, hoc eueniat, bonum ſignum erit: ſi uero ob ſolius materiæ copiam, non item bonum. Sed hæc diſtinguenda ſunt ex forma, & ex ijs, quæ inde oriuntur. atque ex forma quidem, ſi concinna ſit.*

hoc enim ſemper bonum eſt ſignum. ex ijs uero quæ oriuntur à capite, ſi optime ſint affecta, ſiq; neruea ipſorum pars bene alatur, robuſtaq; ſit; ſi denique oculi acriter aſpiciant. Capita autem acuminata mancam habent circa frontem aut occiput, aut ultra debitum auctam eminentiam. Ita plerunque fit, ut quemadmodum magnum caput, ſic etiam ea quæ ſunt huiuſmodi, uitioſa comperiamus. & tamen quandoque nonnulla ex ijs, cum uirtus efformans ualida ſit, bona inueniuntur.

Temperaturæ cerebri ſigna. Cap. XLVI.

TEMPERATVM *cerebrum actiones animi habebit moderatas, & excrementa itidem moderata: minimeq; ab omnibus externis rebus offendetur. Qui hoc præditi ſunt, capillos in infantia ſubrufos, in pueritia ſubflauos, in perfecta ætate flauos, & medios inter exquiſite criſpos, & ſimplices, habent. nec facile caluéſcunt. Si cerebrum calidius temperato ſit, omnia ea, quæ circa caput ſunt, rubicundiora, & calidiora erunt, uenæq; in oculis apparebunt, ijſq; in lucem editis capilli ſtatim in capite naſcentur. Qui uero multo calidiores ſunt, ijs capilli nigri, & robuſti, & criſpi, in primiſq; non multum ſubflaui, deinde uero nigri fiunt, & cum ætate procedunt, caluitio afficiuntnr. horum pauca ſunt excrementa, cum ualetudine, quæ uitio & culpa omni uacet, perfruuntur. Caput ijs impletur, grauaturq; à cibis, potionibuſq; calefacientibus, itemq; odoribus,*

& rebus foris incidentibus. modicus ſomnus atque is non profundus huiuſmodi naturis ſatis eſt. Frigidioris porro, quam par eſt, cerebri notæ ſunt, magna excrementorum copia per meatus peculiares manantium, capilli recti, rufi, ac ſtabiles: facileq́; à frigidis cauſis lædi: deſtillationibusq́; atque grauedinibus continenter corripi: uenasq́; oculorum non apparere: & ad ſomnum ferme procliuiores eſſe. Siccioris autem cerebri ſigna ſunt, ſi nihil excrementorum in meatibus fluit, ſi ſenſus acres ſint, ſi uigilantes, ſi capillos robuſtiores, & celerrime exorientes, cumq́; orti fuerint, potius criſpos habeant. hi uero cito calui fiunt. Humidioris uero cerebri, capilli plani, nulla caluities, ſenſus obtuſi ſunt, excrementorum copia redundat, ſomnus multus & profundus. Qui calido ſiccoq́; cerebro ſunt, ij carent excrementis, ſenſibus ſunt exquiſitis, & uigilantiſſimi, & celeriter calueſcunt. & tamen capilli in eis primo quoque ortu celerrime naſcuntur, & optime nutriuntur: nigro criſpoq́; capillo ſunt. caput tangenti calidum eſt. rubri uero ſunt ad uigentem ætatem uſque. Vbi uero humiditas acceſſerit caliditati, & utraque mediocritatem paululum excedat, tum & bonus color, & calor adeſt, uenæq́; in oculis magnæ uidentur: excrementa plura ſunt, et mediocriter cocta: capilli recti, ſubflauiq́;, nec facile caluitium patiuntur. caput uero impletur atque aggrauatur calefacientibus. cumq́; humor & calor plurimum increuerint, morboſum caput redditur: ac facile à calefacientibus, & humectantibus lædi=

tur. eiuſmodi tamen diu uigilare non poſſunt: neque ſenſus exquiſitos habent. Frigidæ uero, ſimulq́; ſiccæ cerebri temperaturæ frigidum, & coloris expers caput efficiunt. quiq́; hac natura præditi ſunt, uenas in oculis non habent. à frigidis cauſis ſtatim offenduntur. ex quo fit, ut inæquali ualetudine fruantur. Senſus in iuuentute exquiſiti ſunt, & culpa omnino uacant: at progreſſu temporis, celeriter contabeſcunt: atque, ut uno uerbo complectar, quantum ad totum caput pertinet, cito ſeneſcunt. his in lucem editis capilli uix prodeunt, atque ij quidem non aluntnr, flauiq́; ſunt. Humida uero et frigida cerebri natura facit ſoporoſos, ſomniculoſos, & ſenſibus obtuſos, itemq́; capita excrementis redundantia, frigori, et repletioni opportuna: et deſtillationibus, ac grauedinibus obnoxia. hi tamen non caluefiunt.

Ventriculi temperaturæ ſigna. Cap. XLVII.

VENTRICVLI, *qui natura ſiccior ſit, notæ ſunt, ſi celeriter ſitibundi fiant, paucaq́; eis potio ſufficiat, largiore grauentur, fluctuationibus infeſtentur, aut quod redundat, ſuperfluitet, cibisq́; ſiccioribus delectentur. Humidior natura uentriculus cognoſcitur, ſi eo præditi ſiti non afficiantur, et copioſiorem humorem ſine moleſtia ferant, et cibis gaudeant humidioribus. Calidiorem atteſtantur hæc, ut eo præditi melius concoquant, quàm appetant, & dura potius, & item ea, quæ immutari difficulter*

poſſunt ; cibis præterea , potionibusq; calidioribus oblectentur, neque à frigidis, niſi immodice eis utantur, noxam ullam percipiant . Ventriculus autem natura frigidior ad appetendum quidem ualet, ad concoquendum uero non item : præſertim uero ſi edulia, quæ difficulter immutantur, quæque frigida ſunt, aſſumpſerit ; ſtatim enim in ea coaceſcunt; itemq; frigidis quidem gaudet, ſed tamen ab eorum uſu nimio læditur. Intemperies autem uentriculi ex morbo contractæ ab ijs quæ ei natura inſitæ ſunt, differunt, quod contraria, non autem ſimilia expetant. Ventriculus ergo qui probe concoquit, temperatus eſt, qui non concoquit, intemperatus: ſi ructus nidoroſos, & fumeos edat , immoderatum, & igneum eius calorem eſſe indicabit: ſi acidos, contrarium; ſi uero cibos concoctu difficiles conficiat, immoderatum; ſi uero illos non concoquat, piſces uero concoquat, imbecillum: hoc autem utrum ex humore aliunde confluente accidat nec ne, conſiderandum eſt: nam pituitoſi acidum, bilioſi nidoroſum, & graue olens, aut alias extraneas qualitates eructant; communia uero ſymptomata, nauſeæ ſunt: ſed ſi uitioſi humores in cauo ſpatio uentriculi ſupernatent, euomuntur: Qui uero in corpore uentriculi ſunt, & eius tunicis continentur, fruſtra nauſeis uomitu uacantibus turbabuntur.

Pulmonis ſigna. Cap. XLVIII.

NON *ſolum uentriculus ſitim affert, atque*

aufert, frigidæq́;, ac calidæ potionis cupiditatem inuehit, ſed etiam uiſcera, quæ thorace continentur; & tamen cum bibunt, non ſtatim ſitis ſedatur, ac frigida potio ſitim eorum magis, quàm ualde calida reſtinguit; aer quoque frigidus inſpiratus eos refrigerat, cum eos, quibus uentriculus ſitim affert, nihil leuet. Qui uero contra ſunt affecti, à frigida inſpiratione moleſtia manifeſta ſenſibus afficiuntur; eſtq́; hoc maximum frigidi pulmonis indicium, atque etiam pituitam ſcreatu cum tuſſi reijciunt; ſicci pulmones excrementis, & pituita carent; quemadmodum humidi redundant excrementis, & obſcuram, atque raucam uocem faciunt: cumq́; uehementius, aut acutius loqui ſtudent, tũc intercidunt excremẽta.

Temperaturæ cordis notæ. Cap. XLIX.

CORDIS *calidioris ſigna ſunt magnitudo reſpirationis, pulſus uelox, & frequens, audacia, & furibunda temeritas; thorax hirſutus, ac præſertim pectus, & quæ præcordijs ſunt propinqua; magnaq́; ex parte totum corpus calidum eſt, niſi iecur magnopere obſtet; thoracis quoque amplitudo caliditatem cordis arguit, niſi etiam tunc cerebrum ualde reſiſtat. Cor uero frigidius pulſus mediocribus minores habet, quiq́; tali ſunt corde, & timidi, & puſilli animi, & ſegnes ſuapte natura ſunt, pectusq́; glabrum habent. Siccior cordis natura pulſus duros facit, iram non ſubitam, ſed agreſtem, & quæ ſedari difficulter poſſit, excitat: plerunque autem niſi*

iecur repugnet, uniuerſum corpus eſt calidius. Humidius cor eſſe teſtantur pulſus molles, & mores ad iram, quæ placari facile queat, procliues, totumq́; corpus, niſi hepatis partes contra faciant, humidius. Calidum et ſiccum eſſe cor oſtendunt pulſus duri, et magni, & ueloces, & frequentes, & reſpiratio itidem magna, & uelox, & frequens. Quibus huiuſmodi cor ineſt, maxime omnium hirſutum pectus habent, atque præcordia; ad actiones prompti, iracundi, temerarij, & tyrannicis moribus præditi ſunt; in iram uero, quæ non facile ſedatur, præcipites ruunt: ſi uero unà cum calore humiditas ſuperauerit, hi minus, quàm qui ſupra memorati ſunt, hirſuti erunt: porro ad actiones impigri, neque in eis eſt agreſtis animus, ſed tamen ad iram magis pronus: pulſus uero magni, molleſq́;, & ueloces, & frequentes. Cum uero humidius, frigidiuſq́; cor eſt, pulſus molles ſunt, mores uero huiuſmodi, ut puſilli animi, timidi, & ſegnes ſint, & minime furibundi, ſicut etiam ad iram non ſunt procliues. Frigidioris uero, ſiccioriſq́; cordis pulſus duriores, exiguiq́; ſunt; quiq́; ita ſunt, minime omnium ſunt iracundi; ubi uero iraſcuntur, iram diu retinent: eorumq́; minime omnium hirſuta ſunt pectora.

Iecoris temperaturæ dignotio. Cap. L.

CALIDIORIS *hepatis notæ ſunt uenæ amplæ, flauæ bilis maior copia, in ætate uero conſiſtenti etiam atræ; ſanguis calidior, & ob hanc ipſam cau-*

ſam, totum quoque corpus, niſi cor obſtiterit: uenter & præcordia hirſuta. Frigidius iecur oſtendunt ue=næ anguſtæ, pituita copioſior, ſanguisq́; & totus ha=bitus corporis frigidior: niſi quid ei caloris à corde im=pertiatur: præcordia nuda pilis, itemq́; uenter. Sic=cioris ſigna ſunt ſanguis craſſior, & minor eius co=pia: uenæ duriores, & totus corporis habitus ſiccior. Humidioris ſigna ſunt ſanguis copioſior, & humi=dus, uenæ molliores, atque ita etiam uniuerſum cor=pus, niſi cor contra repugnet. Calidi uero, ſicciq́; ſi=gna ſunt præcordia maxime hirſuta, ſanguis craſ=ſior, & ſimul etiam minor eius copia: amara bilis plurima, in ſtatu uero, etiam atra: uenæ amplæ, duræq́;, & ita quoque corpus uniuerſum calidum et ſiccum. Calor enim qui manat à corde, frigus quod ab hepate exiſtit, non ſecus quàm frigus calorem, poteſt uincere: at ſiccitas ab humidiore corde ad con=trarium traduci non poteſt: perſpicuum autem eſt, ſi utriuſque principij temperaturæ in unum conue=niant, totum corpus conuenienter illis exquiſite affi=ci. Humidum ſimul & calidum hepar habet præcor=dia minus hirſuta, quàm quod calidum ſiccumq́; eſt: itemq́; multum ſanguinis, latas uenas, habitumq́; humidum, & calidum obtinet, niſi cor obſiſtat: ſi uero utriſque qualitatibus naturæ modum magis, quàm par eſt, excedat, ſtatim in eos morbos incidit, quos putredo, & malitia humorum procreant: ac tum quidem magis, ſi humiditas plurimum ſit au=cta, calor uero perexiguus, & uitioſi etiam humo=res fiunt. Humidi & frigidi ſigna ſunt glabra

præcordia: ſanguis autem magis pituitoſus unà cum uenarum anguſtia redditur: totum præterea corpus eodem modo eſt affectum, niſi à corde ad contrarium habitum perducatur. Frigidum uero ſimul, atque ſiccum iecur parum ſanguinis gignit, uenas anguſtiores, & corpus reddit frigidius, niſi cor hoc etiam loco dominetur.

Calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio. Cap. LI.

CVM *in calida intemperie bilioſum excrementum redundet, ſi per inferiora deſcendat, perſpicuum eſt nihil eſſe moliendum: ſi uero ad uentrem feratur ſuperiorem, euacuandum eſſe uomitu, qui poſt exercitationem ante cibum aquæ potu cieatur. Eos uero qui ita ſunt affecti, præſtat exerceri, neque ueloci et concitata exercitatione, ſed tardiore, ac molliore: quibuſdam uero, qui admodum calidi ſunt, nihil exercitatione opus eſt: ſed ſufficit deambulatio, & balneum, atque ij etiam balneis poſt cibum delectantur. Quibus uero ſiccitas adiuncta eſt, ijs opus eſt uictu humectante ex cibis huiuſmodi, balneiſq;, & exercitationum concitatarum, et multarum abſtinentia: ex quo conficitur, ut æſtiuo tempore & citius, & à cibo rurſus ſint lauandi: quod humidum eſt, & frigida potio his prodeſt; ſiccis naturis maxime aduerſa eſt uenus, cauere autem præcipue debent laſſitudines, æſtus, ſolicitudines, uigilias. Humidæ naturæ temperaturæ in pueritia morbis, quos defluxiones,*

nes, & plenitudines, quoſque deinde humorum corruptelæ pariunt, ſunt obnoxiæ: quibus quidem fit rebus, ut eis pluribus exercitationibus, & exquiſita uentriculi concoctione opus ſit; quocirca huiuſmodi naturæ ex bina, & terna ante cibum lotione, & ex balneorum naturalium uſu maximum fructum ferent; ne uero defluxionibus infeſtentur, proſpiciendum eſt: id quod lauacris, multis ante cibum exercitationibus, urinæq́; & alui excretione conficietur: nihil etiam prohibet apophlegmatiſmis interdum uti, & etiam purgationibus; itemq́; cibis boni ſucci, & uino quod urinæ ciendæ ſit, utantur.

Intemperiei frigidæ correctio. Cap. LII.

FRIGIDAE *intemperiei tres ſunt differentiæ, quarū peſſima eſt ſicca: nam quod progreſſu tēporis ſeneſcentibus contingit, id ipſum ijs, qui ea tēperatura ſunt, ab initio ineſt: ergo humectādi, calfaciendiq́; ſunt; id fiet exercitationibus moderatis, humidis, calidisq́; alimentis, uini calidioris potu, & ſomnis etiam pluribus, in quo danda nobis opera eſt, ut excrementa quæ quotidie fiunt in corpore, uacuentur omnia; concubitus omnes ſicciores lædit, eos uero præcipue, qui præter quàm quod ſicci ſint, frigidi etiam ſunt: ſolis uero calidis, & humidis eſt innoxius. Iam uero temperaturæ, quæ humidæ, & frigidæ ſunt, uitioſæ ſunt; corripiunturq́; à morbis ijs, qui defluxionibus accepti referuntur, hos iuuat balnei abſtinentia, & multa exercitatio, uictusq́; tenuior: itemq́; calida mediocriter inunctio. Qui uero natura*

frigidiores, mediocriterq́; ſicci, & humidi ſunt, eorum calor excitandus, et confirmandus eſt. In *totius autem uictus ratione conſtituenda, uictus, qui inter humidum, et ſiccum medius ſit interiectus, deligatur.*

Curatio ſiccæ intemperiei uentriculi, quæ uelut exemplum reliquarum curandarum proponitur. Cap. LIII.

INTEMPERIES *ſicca eſt, uel cum ſolida ſubſtantia partium ſimilium inter ſe fit ſiccior: quæ quidem eſt eiuſmodi, ut ei adhiberi medicina non poſſit: uel cum propria humiditas, unde partes nutriuntur, omnino conſumpta eſt. ea autem continetur in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam, per eas ſparſa: quam inſerere particulis ſine alimento non poſſumus. quam ob rem difficillima eſt huiuſmodi affectionum curatio. alia uero ſiccitas eſt, quæ in exilibus arterijs, uenisq́; conſiſtit.* Huiuſmo*di ſiccitates curare oportet alimento humectante, ſingulas particulas ſimiles inter ſe propria humiditate implendo.* Balneum *ergo temperatum conuenit; in quo diutius morari ægrotum decet. à balneo uero lac aſininum recens mulctum cuiq́; mellis tepidi modicum ſit adiectum, nulla mora interpoſita dandum eſt. hominemq́; ita ad ſecundam uſque lauationem quieſcere permittemus, tum modice fricabimus, & pinguiter, ſi utique lac, quod datum fuerit, iam ad unguem confecerit, id quod tum ex ructibus, tum ex uentriculi mole conijcere licebit.* Mo*deratum uero temporis interuallum inter primam et*

ſecundam lauationem erit, ſi quatuor aut quinque horarum æquinoctialium ſpatium intercedat, ſi modo lauare tertio paras; ſin minus, plurium. quinetiam poſt unamquanque lauationem oleo hominem prius quàm ſe ueſtiat, ungemus. Si uero lacte oblectetur, id etiam poſt ſecundam lauationem dabis: ſin aliter, ptiſſanam diligenter coctam, aut alicam ptiſſanæ modo confectam. deinde uero ubi rurſus quieuerit, ad tertiam lauationem, aut illico ad cœnam eſt ducendus. eſto autem ei paratus panis diligenter confectus, in furno coctus, puruſq;. obſonium ex piſcibus ſaxatilibus, aut ex albo iure aſellus. & , ut paucis alimenti ſummam complectar, ſit coctu facile, & nutriens, minimeq; glutinoſum, & excremento uacans. potus eſto uinum aquoſum, albumq;, purum, et quod minimam ſuſtineat aquæ miſtionem: quodq; leuiter adſtringat. hæcq; eſt maximæ ſiccitatis curatio. modicæ uero ſiccitates non tam exquiſitum uictum poſtulant, ſed pleniore cibo uti poſſunt. ponamus ergo nunc ſiccitatem ſuperiori parem, ſed ſit ei coniuncta frigiditas. ſane ijs, quæ dicta ſunt, calefacientium materiam miſcebimus, & cæteris addemus. ergo lacti mel copioſius addetur, & uinum minus aquoſum, quam prius, dabimus. quinetiam ipſa quoque eſculenta calidiora, idq; non ſolum naturalibus ipſorum temperaturis, ſed etiam recens acquiſitis qualitatibus, exhibenda erunt. Nardino etiam unguento, aut maſtichino aſſidue ungemus. Si uero cum ſiccitate multa ſit coniuncta frigiditas, primum ipſam grauiſſi-

mam, & ad corrigendum difficilimam exiſtimabis. iiſdem uero utendum eſt, itemq; melle per ſe deſpumato. uinum eligendum eſt antiquius. optimum autem his omnibus medicamentum eſt, quo picatores continenter utuntur: eóq; uenter illinendus eſt, & calidum etiam num auferendum. his etiam prodeſt, boni habitus puellus una dormiens ſic, ut abdomen ſemper contingat. Deinceps uero ſiccitati iuncta caliditas eſto mediocris. in eiuſmodi intemperie primam uictus inſtitutionem ſeruabimus, ut mel prorſus non guſtetur, uinumq; minime uetuſtum exhibeatur. cibos uero tepentes, et lacteos offeremus, uentriculumq; omphacino, & melino ungemus. hos autem uehementius refrigerare, periculoſum eſt, cum huiuſmodi conſtitutio quodammodo febris naturam, cum calor abundarit, imitatur. Rurſus itaq; proponamus intemperiem calidam exuperare, huicq; humiditatem eſſe coniunctam. hanc intemperiem minore metu aquæ frigidæ potione curabimus. huic accommodatus eſt ciborum adſtringentium uſus, qui tamen citra calorem auſteri ſint. Humidæ uero intemperiei ſi ſola conſiſtat, cibi exſiccantes ita, ut non calefaciant, nec refrigerent, itemq; conſuetæ potionis parcitas ualde auxiliantur. Intemperiei uero, quæ cum frigiditate eſt coniuncta, optima remedia ſunt acria omnia, quibus admiſceantur adſtringentia, ſed quæ non manifeſte refrigerent: optima etiam his eſt exigua potio, eaq; uini egregie calefacientis. Atque hæ quidem ſunt earum intemperierum, quæ in qualitatibus conſiſtunt, curationes. Quoniam ue-

ro perſæpe in ipſo ſinu uentriculi contentus humor, aut in ipſas uentriculi tunicas impactus intemperies creat, operæ pretium erit, de his etiam loqui. ergo prior affectio, ſi ſemel conſtiterit, uomitu expurgata, facile quieſcit. Sin *rurſus ex alia parte quadam, uel alijs particulis humor confluxerit, exquiſita dignotione opus eſt. curatio uero ſtatim ſubſequetur. uniuerſam enim curationem parti affectæ debemus accommodare, cura adhibita, ne particulæ, quæ recipiunt, ea quæ confluunt, facile admittant. fiet autem hoc adſtringentibus, & ijs, quæ totum corpus ad bonam habitudinem perducunt.* Vitio*ſus autem ſuccus, qui in uentriculi tunicis eſt receptus, curatur modice purgantibus medicamentis, ut eſt aloe, & picra medicamentum, quod ex ea componitur.* Sed *quibus lenta pituita uentriculo infixa eſt, ijs prius exhibenda ſunt, quæcunque ipſam diſſecent, deinde purgandum.* Si *ad uomendum ſint idonei, uomitus ex radiculis cieatur.* Si *uero nec lentus, nec craſſus humor ſit, utiq; ſatis erit ex ptiſſanæ cremore uomere; itemq; ex mulſa: bibendus uero etiam abſinthij ſuccus ex mulſa.* Reliqua*rum uero partium intemperies ſimiliter ijs, quas propoſuimus, humores ad meatus idoneos deducendo, ſanabuntur.* Si *uero particula neque cauitatem, neque ſenſibilem meatum habeat, euaporationibus et ſudoribus redundantes humores uel ichores, qui in ipſa ſunt, ueluti ſi ſpiritus flatulentus eſſet id quod continetur, euacuare nos oportet.*

FINIS QVINTI LIBRI.

In ſexto traduntur ſigna, et curationes febrium, ſymptomatumq́;. & inibi etiam de animi defectione, ſyncopa, dolore, fame, appetitu proſtrato, nimia fame, nauſea, uomitu, canina appetentia, uigilijs, graui ſopore, colliquatione, & ſiti uerba fiunt.

Libri ſexti capita.

Signa critica in principio apparentia mala eſſe. Cap. I.
Quando optimam criſin factam cognoſcamus. Cap. II.
Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit. Cap. III.
De ſignis quæ ab urina ſumuntur. Cap. IIII.
De ſputis. Cap. V.
De febribus ephemeris. Cap. VI.
De putridarum febrium notis. Cap. VII.
Curatio febrium putridarum. Cap. VIII.
Signa tertianæ. Cap. IX.
Tertianæ curatio. Cap. X.
Tertianæ nothæ curatio. Cap. XI.
Quartanarum cognitio. Cap. XII.
Quartanæ curatio. Cap. XIII.
Quotidianæ febris ſigna. Cap. XIIII.
Quotidianæ curatio. Cap. XV.
Febrium continuarum inditia. Cap. XVI.

Continuarum febrium curatio. Cap. XVII.
Ardentium febrium ſigna. Cap. XVIII.
Ardentium curatio. Cap. XIX.
Febrium, quæ ex affectione eryſipelas referente originem trahunt curatio. Cap. XX.
Hecticarum febrium cognitio. Cap. XXI.
Hecticarum febrium curatio. Cap. XXII.
De ſemitertianis. Cap. XXIII.
De morbis publicis. Cap. XXIIII.
De peſtilentia ex Ruſo. Cap. XXV.
De ijs, qui ob crudorum humorum copiam in ſyncopen cadunt. Cap. XXVI.
De ijs, qui ob tenues humores animi defectione tentantur. Cap. XXVII.
De alijs cauſis, ex quibus ſyncopæ oriuntur. Cap. XXVIII.
De dolore. Cap. XXIX.
De colliquatione. Cap. XXX.
De uigilijs in febribus. Cap. XXXI.
De eiſdem. Cap. XXXII.
De graui ſopore. Cap. XXXIII.
De canina appetentia. Cap. XXXIIII.
De cibi faſtidio. Cap. XXXV.
De fame ingenti. Cap. XXXVI.
De ſiti immodica. Cap. XXXVII.
De ſiti, Philumeni. Cap. XXXVIII.
Dioſcoridæ catapotium ad ſitim. Cap. XXXIX.
De nauſea. Cap. XL.
Ex Philumeno uomitionis bilis curatio. Cap. XLI.
De ſingultu ex Galeno. Cap. XLII.

Linguæ aſperæ curatio. Cap. XLIII.
Curatio exulcerationis, quæ os ſacrum exerceet. Cap. XLIIII.
De animi defectione ex inanitionibus. Cap. XLV.
Si anima deficiat ob plenitudinem. Cap. XLVI.
Curatio ad ſanguinis deſtillationem. Cap. XLVII.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER SEXTVS.

Signa critica, quæ apparent in principio, praua eſſe. Cap. Primum.

IGNA *cõcoctionis nunquam male apparent: critica uero ſigna quandoque male apparent: nam neque in principio, neque in incremento, neque in ſtatu ea debent apparere.*

Quomodo optimam criſim factam cognoſcamus. Cap. II.

SI *ægrotus febri ſit per criſin leuatus, aliiſq; accidentibus liberatus, coloratiorq; pro ratione euacuationis euaſerit, pulſusq; uires acquiſiuerit, ipſeq; ad ſurgendum, ſeq; erigendum ſit robuſtior, ea optima criſis eſt. ſi quid horum deſit, tantum ab optima aberit, quanta fuerit uis eius, quod deeſt.*

Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit. Cap. III.

SI *acceſſiones intendantur, & anticipent, fiantq; multo uehementiores, & tertio quoque die inuadant, morbum breui iudicatum iri declarant: ſin*

autem lente moueantur, eademq́; hora inuadant, & quotidie affligant, longiore poſt tempore criſin fore ſignificant; iis etiam, qui cum uehementibus rigoribus febri iactantur, morbus ſolui non poteſt prius, quàm rigores leniantur, atque etiam niſi rigor ſe remittat, morbus ad ſtatum peruenire non poterit, atque ita multo minus ipſius ſperanda eſt declinatio.

De ſignis, quæ ab urina ſumuntur. Cap. IIII.

VRINA *optima eſt, quæ ſanorum urinæ ſimillima eſt; huiuſmodi eſt, quæ ſubrufa, & ſubflaua cernitur, hæc enim ſtatim craſſitiem moderatam habet. Etenim cum tres ſint turbidarum urinarum differentiæ, ut uel excretæ tales, paulopoſt ſubſidant, uel conſimiles maneant perpetuo, uel puræ excernantur, deinde fiant turbidæ; quæ tertio loco dictæ ſunt, malæ ſunt: benignæ uero ſunt primæ: in medio utrarunque ſecundæ ſtatuuntur. Summe cruda eſt ea, quæ ad unguem aquoſa eſt, utpote quæ ſymptoma ſit deſperatæ uenoſi generis concoctionis. Cum uero urina celeriter deſcenderit, morbus, cui diabetæ nomen eſt, oritur: ſed hæc urinarum crudarum eſt deterrima: deinde uero ea, quæ alba, & tenuis eſt aquæ inſtar, his uicina eſt alia urina, quæ in plerisque morbis colorem, ut uinum, abunde habere uideatur: hanc ſequitur ſubpallida; quæ uero pallida eſt, iam etiam erit ſubrufa: eaq́; iam concoquitur quantum ad colorem pertinet; hancq́; craſſitie tantum à diluta recedere oportet, ſi concoqui recte debeat, quan-*

tum etiam colore abeſt. Quod ſi colorem, qui ei ſecundum naturam ineſt, plane ſeruarit, ſubſidens uero album, leue, æquale, & copioſum fiat, exquiſitæ quidem concoctionis erit inditium: ſed plus crudi humoris expurgari ſignificabit: ſi uero craſſa mediocriter fuerit, & habeat quædam ſubſidentia, ea non concocta erit omnino: ſi enim ſubſidentia parti farinæ craſſioris, aut laminis, aut furfuri ſimilia fuerint, præterquàm quod omnem huiuſmodi urinam inconcoctam eſſe, mortis etiam imminere periculum oſtendunt. Quæ uero boni coloris urina eſt, & ſimul etiam habet ſubſidentia lenia, atque alba, & æqualia, aut nebulis quibuſdam ſimilia, aut ſuſpenſa, ea eſt omnium probatiſſima; primæq; tribuuntur ei in qua eiuſmodi ſubſidentia uidentur: ſecundæ uero ei, in qua ſuſpenſa cernuntur: tertiæ porro ei, in qua nebulæ ſunt: & denique ea, quæ in urinis prope innatant, quo inferius ſubſident, eo ſunt præſtantiora.

De ſputis. Cap. V.

SPVTA, *quæ ſubflaua, ſubrufa, ſubſpumea, & tenuia ſunt, ſolius cruditatis ſunt notæ: malum uero nullum inſignius denotant; quæ uero ſyncere flaua, rufaq; ſunt, ac ſpumea, ſuntq; uiridia, glutinoſa, & rotunda, mala ſunt, quibus etiam deteriora ſunt nigra: nam præter ſanguinem, quicunque alius humor ſuperauerit, affectionem prauam oſtendit à calore inflámato ducentem originem;*

cruenta igitur, pituitoſaq́; ſputa, mediocria ſunt, flauæ autem, uel atræ bilis difficilia. Cæterum quomodo educantur, primum conſiderandum eſt: nam ſi facile excreentur, ea bona eſſe perſpicuum eſt. ſin ſecus, praua; perfectam namque concoctionem indicat ſputum, cum leue, album, & æquale eſt: ſubſidetq́; neque humidum, neque ſubcraſſum: omnimodæ uero cruditatis ſignum eſt, ſi nihil omnino expuatur: ſi uero ſpuatur, ſed tenue illud ſit, imbecillæ coctionis eſt inditium; quod ſi parum ſit, rufum, aut flauum, non bonum erit: ſi liuidum, & æruginoſum, uel nigrum, ſumme pernicioſum erit.

De febribus ephemeris. *Cap.* VI.

FEBRIVM *diariarum proprium, & inſeparabile ſignum eſt urinarum in primo die concoctio, & caloris ſuauitas: poſt primam uero febris ſolutionem, certiorem earum cognitionem habebis: in hac enim motus arteriarum ei motui, qui fuit in ſecunda ualetudine, eſt omnino ſimilis: cum nulla ex alijs febribus ad naturalem ſtatum reuertatur: maximum quoque inditium eſt, cum æger facile fert. His febribus opportuni ſunt, in quorum corpore quod tranſpirat, non halituoſum, ſed acre, ac ueluti fumoſum eſt: huiuſmodi ſunt, quorum calida eſt natura, atque ſicca, & ad ſummam, bilioſi. Qui igitur ex laſſitudine in febrim inciderunt, pinguiter, & molliter ſunt perfricandi, & ad balneum ducendi. Qui ex ſiccitate, minus fricandi ſunt illi quidem, ſed la=*

uandi ſunt liberalius. Qui ex curis, mœroribus, uigilijs, atque ira febricitant, non ſæpe lauandi, ſed multo oleo tepido, cui minime adſtringens uis inſit, fricandi paululum, & ex conſuetudine lauandi. Qui uero ex uſtione febricitant, protinus ab initio refrigerantibus curandi ſunt, & crebrius lauandi, minime tamen eis largo oleo, & frictione eſt opus: ſint autem refrigerantia roſaceum, & omphacinum ſalis expers: eadem uero refrigerantia ſincipiti uehementer oportet infundere, & cum febris inclinauerit, lauare: ſi quis uero ex frigore febrim contraxerit, is etiam in declinatione lauandus erit: ſi uero febri, & deſtillatione, grauedineq́; uexetur, prius quàm hæc concocta ſint, lauandus non eſt: at qui propter uſtionem febricitant, ij uel cum hæc adſint, lauari debebunt. À balneo uero amborum capita iiſdem madefacienda ſunt; atque eorum quidem quibus uſtio febrim attulit, refrigerantibus, ijs uero, quibus frigus, calefacientibus, quæ ſint mediocria, quale eſt irinum, et nardinum unguentum. Quibus uero meatuum conſtipatio febrem excitauit, ijs balnea dulcium aquarum, & temperatarum conueniunt; tum frictio rareſaciens, & exercitationes, & uictus ſuccis dulcibus procreandis idoneus. Qui uero ob inediam febri correpti ſunt, eos ubi prima acceſſio remiſerit, in balneum perduces, & plurimo oleo tepente perfundes, tum mitiſſime fricabis, & diutiſſime in calida ſolij aqua detinebis: ſimulatq́; exierint, ſeq́; recollegerint, in balneum introducendi ſunt, deinde aqua calida potui danda, mox ptiſſanæ

cremor offerendus: quandoque etiam lactuca, & piſces, qui molli carne ſunt, ex albo iure. omnium autem communis uictus ſpecies eſto, quæ boni ſucci ſit, & quæ facile concoquatur, & quæ nuſquam meatibus inhæreat. Vinum dandum quod tum aſpectu, tum uiribus ſit aquoſum. In primo autem acceſſionis inſultu nonnulla horũ quandoque mutanda ſunt in ijs, in quibus corporis intemperies ad calidum, ſiccumq; conuerſa febres gignit. Qui uero ex bubonibus febricitant, ij ne medicum quidem interrogant, quid facto opus ſit, ſed ulceri, à quo excitatus eſt bubo, proſpicientes, ubi acceſſio declinauerit, lauantur; ijs uinum circuncidendum eſt, donec bubo fuerit ſolutus: ſuntq; tenuiore uictu nutriendi.

Ex Galeno de putridarum febrium notis. Cap. VII.

PVTRIDARVM febrium notæ ſunt hæ: ut nulla cauſa euidens præceſſerit, ut neque à rigore febris inceperit, neque ab æſtu, neque frigore uehementi præcedenti, id quod non ſecus eſt putridarum febrium proprium quam etiam pulſuum depreſsio: ſic enim nominant, cum incipiente acceſsione pulſus admodum exigui, & inæquales ſunt: quod quidem eſt huiuſmodi febrium proprium uel maxime: porro caloris qualitas maxima eſt putridarum febrium nota: ita enim fuliginoſa eſt, ut uel tactum erodat: maxime uero proprium harum febrium eſt urinæ cruditas, & obſcura concoctio: magnum uero, &

notabile concoctionis inditium in urinis nunquam in hiſce febribus apparet.

Curatio febrium putridarum. Cap. VIII.

ERGO *ſi uires eius, qui ex putredine febricitat, ualentes ſint, mittendus ſtatim ſanguis eſt; ſi cruditas uentris non ſit: ſin uires ſint infirmæ, ætas'ue prohibeat, non erit incidenda uena: corpore euacuato putrida per urinas, aluum, & ſudores expurganda ſunt: ſin autem ſponte ſua nonnunquam ad uentriculum impetu ferantur, etiam per uomitum: alioqui non ſunt præter naturam iritanda.* Materiæ *autem deligi debent huiuſmodi, quæ non ualde caleſaciendo, & ſiccando prædictas euacuationes perficiant: cuiuſmodi ſunt ptiſſanæ cremor, aqua mulſa, oxymel, apomel, & apij radix: ſi aluus non deijcit, clyſtere ex aqua mulſa cum oleo ciebitur.* Totum *uero corpus, prius quàm uacuatum ſit, rareſacere non oportet: ubi fuerit euacuatum, licebit rarefacere medicamento, quod tepidum calorem habeat, quale eſt, quod ex chamæmelo conficitur.* Hoc *etiam tempore uinum aquoſum potui datum omnes excretiones mouet: itemq; balneum aquæ dulcis temperatum.* Verum *cum febris magnitudo obſtet, tum neque uino, neque lauacro, neque unctione rarefaciente utendum erit: ſed aqua frigida in his febribus potui data eſt accommodatiſsima, niſi etiam aliquid huius uſum impediat: ergo ſi omnes uires robuſtæ ſint, febriſq; ardentiſsima, & euidentia ſigna concoctionis*

appareant, frigidam cum fiducia dabis: ad hæc uero ſi bonæ habitudinis homo ſit, calidáq; & ſicca ſit conſtitutio, etiam ſi in frigidam natationem hunc dimiſeris, nihil lædes: ſin autem mediocris ſit febris, uireſq; inualidæ, unà cum ſignis concoctionis, & balneum, & uini potio, & omnes unctiones rarefacientes ijs proſunt.

Signa tertianæ. Cap. IX.

TERTIANA febris cum ex motu flauæ bilis exoritur, ſtatim ab initio rigorem non paruum infert: differt autem à rigore quartanæ, quod pungere, & conuulnerare cutim uideatur: in quartanis autem acceſsionis ingreſsio uehementiorem perfrictionem habeat: quotidianas uero non rigor præcedit, ſed corpus modo perfrigeratur. In tertiana autem eſt etiam exquiſitus ordo pulſuum: eáq; in ſtatu ſitim uehementem affert, atque hominem exurit; et paulo poſt conſiſtit, caloŕq; per omnes parteis æquabiliter diffunditur. ſi manum inijcias, primo contactu calor copioſus, & acer, ac ueluti cum uapore quodam elatus, occurrit: ſed paulo poſt à manu uincitur. Cum uero æger biberit, ſtatim copia uaporis calidi ex cute prodit, quæ ſudores futuros nunciat, uomitus flauæ bilis apparet, aluus ſoluitur, bilioſa per urinam excernuntur: præterea ad integritatem febris peruenit, ubi tempus acceſſionis non plurium, quàm duodecim horarum compleuerit: ergo quæ duodecim horis terminatur, exquiſitam tertianam nominamus:

namus: quæ uero diuturniorem acceſſionem habet, eam ſimplici uocabulo tertianam appellamus: at quæ acceſſionem habet longiſſime productam, & exiguum interuallum intercedit, ea tertiana extenſa nuncupatur.

Tertianæ curatio. *Cap.* X.

TERTIANA *febris exquiſita, utpote quæ à flaua bili procreetur, humectanda & refrigeranda eſt. quodq; in uentrem influit, uomitibus; quod ad inferiora uergit, alui excretionibus euacuandum. et item per urinas, atque ſudorem educendum. aluus igitur mollibus clyſteribus cienda eſt, urina uero potionibus, in quibus apium, & anethum maduerint prouocanda. Siq; ſigna concoctionis appareant, confidenter abſinthium dabis. Balnea proſunt ex aqua calida potabili, in quibus neque nitrum, neque ſal, neque ſinapi, ſint inſperſa, ſed oleo maxime calido infuſo æger eſt in balneum ducendus. Qui balneis ualde oblectantur, eos etiam ſi bis laueris, non errabis. Si uero ſigna concoctionis morbi ſe ſe oſtendant, etiam ſi ſæpius laueris, nihil delinques. À uino autem, prius quam morbus concoquatur, omnino abſtinendum. ubi uero concoqui cœperit, tenue, dilutum, & modicum ab initio dandum. cibi, quicunque humectant, & refrigerant, accommodati ſunt. porro à melle, ſinapi, ſalſamentis atque acribus omnibus, & à uinis natura calidis abſtineri ægrum oportet.*

Tertianæ nothæ curatio. Cap. XI.

IN *nothis hiſce febribus in initio lauare non expedit: ſed cum iam coctionis ſigna ſe nobis offerant. neque cibus eſt quotidie dandus, ſed alternis diebus ſatis eſt. Quies & fotus præcordiorum & ſorbitiones concoctu faciles, & clyſteres non admodum molles iuuant. Si uero ſanguinis miſſione opus ſit, ne hæc quidem erit omittenda. Sit autem tota uictus ratio, non quæ refrigeret, humectetq;, ſed etiam modus aliquis qui magis calefaciat, atque incidat, adhibeatur. maxime uero conueniet ptiſſanæ cremor iniecto pipere. uel hyſſopum, uel origanum, uel ſpicam nardi mulſa aqua infundens, & decoquens potui dabis: itemq; alia omnia, quibus urina cieri poteſt, præter ea quæ uehementer calefaciunt, & exſiccant. Maxime uero poſt ſeptimum diem abſinthij coma danda eſt. iam oxymel quoque epotum multos iuuit; & nonnulla etiam ex ijs, quæ aluum leniter ſubducunt. Vomitus autem à cibo ijs, in quibus hæc febris inueterarit, utiliſſimus eſt.*

Quartanarum cognitio. Cap. XII.

QVARTANA *febris cum magna refrigeratione inuadit, ut quæ ex frigido humore atræ bilis originem ducat. Calorem uero, atque feruorem, ſicut tertiana, non habet: immo uero neque bilis uomitus eam comitatur. Si præterea urinæ albæ te-*

nueſq; ſint, quartana febris erit. eximium uero quartanæ inditium fuerit pulſus tardus, atque rarus.

Quartanæ curatio. Cap. XIII.

QVI *febrem quartanam habent, leuiter tractandi ſunt, eiſq; neque medicamentum ullum uehemens dandum, neque tentanda uacuatio; ſi non utique ſanguis redundare uideatur: quo caſu ſecanda uena eſt. Victus optimus, & minime inflans inſtituendus. & uenter emolliri conſuetis rebus debet. ſi nihil hæc proficiant, mollibus clyſteribus in principio, deinde uero acrioribus agetur. Suilla caro ipſis eſt circuncidenda, itemq; omnes cibi glutinoſi, quiq; tarde permeant: & denique omnes, quicunque refrigerant, atque humectant. Vinum conuenit, quod tenue, albumq;, & modice calidum eſt. Salſis & ſinapi uti expedit: tum aliquot diebus interpoſitis medicamentum ex tribus piperibus, aut quod dioſpoliticum dicitur, ſumere. piper quoque ſolum ex aqua quotidie recte capitur. Si æger in morbi principio ſit, tenuiore uictu alendus eſt: ſtatim uero etiam diuturna quies imperanda: uiſceribusq; proſpiciendum eſt per ea, quæ molliunt, atque relaxant. poſt uero utendum erit medicamentis, quæ urinam cient: ſiq; ſigna coctionis appareant, tum melancholici humores purgandi ſunt. iiq; non ſemel tantum, ſed etiam perſæpe. poſt ualidam uero purgationem, medicamentum quod ex uiperis conſtat, dandum erit. & item alia, quæcunque ad huiuſ-*

modi febres commendantur, inter quæ eſt etiam nobis familiare, quod ex cyneraico ſucco conficitur.

Quotidianæ febris ſigna. Cap. XIIII.

QVOTIDIANA *uero febris non ſtatim primo die cum rigore inuadit: ſed temporis progreſſu perfrigeratio potius, quam rigor exoritur. ægre uero incaleſcit, & incrementum diuturnum habet. ægrotantes tamen non exurit, neque multum, & crebro trahere ſpiritum, neque ex ore exſufflare, neque frigidam bibere compellit. Pituitoſi uomitus fiunt. quæ uero aluo excernuntur, frigidiora, crudiora, & dilutiora in hiſce febribus inuenies. ſudores primis diebus non emittuntur, neque ad integritatem ueniunt. Color eſt ex pallido & albo miſtus. urinæ tenues, & albæ: uel craſſæ & turbulentæ, & rubræ ſunt.*

Quotidianæ curatio. Cap. XV.

QVOTIDIANAM *curantes oxymelite primis diebus utimur. itemq; ijs, quæ mouere ualenter urinam poſſunt. tota uero ratio uictus ad incidendum dirigatur, circa ſtatum eſt habenda uentriculi, & præſertim oris ipſius ratio: deinde ægris iubendum, ut radicula & cibis aſſumptis uomant. & ijs, quæ uacuant pituitam, utantur.*

Febrium continuarum inditia. Cap. XVI.

CONTINVAE *febres ſingulis intermittentibus finitimæ dicuntur: ac tertianæ quidem exquiſitæ ea quæ exquiſita ardens eſt: quotidianæ ea, quæ ſingulis diebus habet acceſſiones, neque ad integritatem redit: ſic etiam quartanæ ea, quæ quarto accedit die. Exquiſita enim ardens cum alia omnia exquiſitæ tertianæ febris inditia ſeruet, in hoc ſolum ab illa differt, quod neque cum rigore inuadit, neque ad integritatem redit. Ea quoque quæ ſingulis diebus accenditur, omnia ſigna quotidianarum habet, niſi quod ad integritatem non peruenit. qua in re ab ipſa quotidiana, quæ ſpecie conſimilis eſt, diſcrepat. Præterea quæ quarto quoque die accedit, neque ad integritatem ceſſat, eiuſdem generis eſt cum quartana. Eſt ergo febris continua, quæ non prius ad integritatem finitur, quam omnino fuerit ſoluta. Cum autem nulla inclinatio appareat, hæc quoque ex ardentium eſt genere: ſed ex eo quod illa acuta eſt, differt.*

Continuarum febrium curatio. Cap. XVII.

CONTINVARVM *febrium curatio eſt miſſio ſanguinis uſque ad animi defectionem. qui ſi non fuerit miſſus, qui eam febrem habent, ad extremum periculum deducuntur. Si quid autem euacuare per uenæ ſectionem prohibuerit; aliјs uten=*

dum eſt remedijs, quæ aperiant, materiæ copiam uacuent, & febrium feruorem leniant. Cum uero ſigna coctionis humorum perſpicias, neque in principe particula inflammatio aliqua, aut tumor œdematis, aut ſcirrhi ſpeciem præ ſe ferens fuerit, neque particula aliqua adeo frigida, ut noxam ipſa contrahat, audacter aquam frigidam bibendam propinabis: præſertim uero ſi æger eius aſſuetus potioni ſit.

Ardentium febrium cognitio. Cap. XVIII.

ARDENTES *febres hæc comitantur, lingua arida, ſciſſa, & nigra, uentriculi morſus, delectiones pallidæ, ſitis uehemens, uigiliæ, & nonnunquam delirium.*

Ardentium curatio. Cap. XIX.

IN *febribus ardentibus, ſi perfecte morbus ſolui debet, horum alterutrum faciendum eſt, aut bilioſos humores excerni, aut extingui. excernuntur autem aut ſudoribus, aut uomitibus, aut per aluum: extinguuntur uero frigidæ potione, qua nos febres ardentes ex toto curauimus. Victus autem ardenti laborantibus conuenit non ex aqua ſola, neque ex ſola mulſa, ſed ex diluta mulſa cocta. nam qui hoc morbo conflictantur, ſola potione ſunt alendi. Balneum uero ardentem febrem habentibus ſolum conuenit ijs, qui tumorem inflammationis aut eryſipelatis ſpeciem referentem nullum habent: ac tum*

maxime conueniet, ſi coctionis ſigna appareant. iјs uero qui propter ſalſum ſuccum ardente febre ſunt correpti, minime accommodatum eſt. Sed eos cremore etiam ptiſſanæ nutrire conueniet.

Febrium, quæ ex affectione eryſipelas referente originem trahunt, curatio. Cap. XX.

IN *febribus, quæ ex affectione quæ eryſipelas refert, exoriuntur, à balneo eſt omnino abſtinendum. aqua frigida per morbi ſtatum uehementi, hoc eſt frigidiſſima utendum eſt, in principio non item. Sed refrigerantia foris imponuntur: ſiq; nihil hæc iuuerint, etiam intra corpus ſumere cogentur. eis autem humidæ lactucæ præcipue conueninnt. extrinſecus uero ipſe lactucæ ſuccus eſt accommodatus, itemq; ſemperuiuum, & reliqua refrigerantia. hoc autem ut præſtantiſſimo utimur uel maxime. humorem alicuius refrigerantis expreſſum in pilam cum portulaca iniјcimus, deinde his contuſis exprimimus, uasq; in aqua gelida ſtatuentes cum uſus exigit, parum polentæ tenuis admiſcemus: tum linteum conduplicatum hoc medicamento intinctum extrinſecus præcordiјs admouemus. idq; diu adhærere non ſinimus, ſed aliud frigidum ſubinde adhibemus. cæterum huic medicamento quandoque omphacinum, aut roſaceum oleum admiſcemus.*

Hecticarum febrium cognitio. Cap. XXI.

HECTICA *febris non ſolum in humoribus,*

contactu, languidus, paulo poſt acer, & erodens oſtenditur. Ita fit, ut uſquedum aliquid humiditatis ſupereſt, hectica ſola febris ſit, cum uero periclitatur, ne quid præterea huiuſce humiditatis reliquum ſit, tum exquiſitus marcor iam effectus eſt.

Hecticarum febrium curatio. Cap. XXII.

QVI *febrem hecticam habent, ſtatim ab initio nutriri propter humores erodentes deſiderant. maximum uero remedium eſt uictus humidus. oportet igitur cremore ptiſſanæ et alicæ ſorbitione ægrum nutrire, & panis aliquid addere, eumq́; potione, non uehementer, ſed moderate frigidæ, curare; cum neque inflammatio aliqua, neque humorum ſubeſt putrefactio. Si uero magnam fore noxam coniectura conſequeris, à frigidæ potione abſtinendum eſt, utendumq́; ijs remedijs, quæ extrinſecus impoſita refrigerandi uim habent. Balnea uero huiuſmodi ægrotis in quocunque tempore conueniunt.*

De ſemitertianis, quæ hemitritæi dicuntur. Cap. XXIII.

CVM *tertiana cum rigore, quotidiana uero citra rigorem inuadat, quæ ex his utriſque conſtat, horrorem affert, qui rigore quidem eſt minor, & perfrictione certe maior: quæ res coniunctis inter ſe extremis efficitur. ex quo fit, ut non immerito huic febri ſemitertianæ nomen ſit impoſitum. Duplici au=*

tem modo gignitur. uel enim duæ acceſſiones in idem tempus concurrunt, uel ſtatim ab initio ambæ inter ſe commiſcentur. Cum igitur tertiana ſuperat, plus horroris accidit, eidemq́; in acceſſione nonnihil rigoris adiungitur: protinus uero hæc calidior eſt, atque ardentior: & aliquem bilis uomitum, uel excretionem, uel madorem inducit: cum uero altera pituitoſa ſuperior eſt, tunc frigus partes extremas exercet, exiguiq́; horrores ſunt. quin ne ſiticuloſi quidem ſunt, neque æſtu confliſtantur. at cum pares ſunt tertiana intermittens, & quotidiana continua, tum acceſſionis ingreſſus cum horrore accidit. cumq́; febris orta ex pituita excellit, contractiones pulſuum, horroresq́; fiunt; cum uero calidior præſtat, ſubito incaleſcunt. atque ea quidem eſt exquiſita ſemitertiana, quæ ex pari miſtione duarum febrium, tertianæ intermittentis, & quotidianæ continuæ exoritur. non exquiſita uero maiorem bilioſi, aut pituitoſi humoris habet copiam.

De *morbis publicis.* Cap. XXIIII.

MORBOS *publicos, communesq́; nominant, qui multis ſimul accidunt: quorum ut origo, ita etiam eſt cauſa communis. Cibi igitur communes praui, communes morbos pariunt: potio item aquæ uitiatæ, nimiæ ærumnæ, conſueti labores omiſſi, inedia, repletio dum fames uagatur, aut cum ſumma eſt annonæ uilitas: regionum quoque naturæ communes morbos inferunt, quæ interdum paluſtres ſunt,*

nonnunquam barathrum uicinum habent, quod exitioſum, prauumq́; uaporem exhalat, atque hæc quidem accidere continenter conſueuerunt. Aer uero nos circunſtans, qui tum calidior, quàm par eſt, tum ſiccior, tum frigidior, tum humidior effectus naturas noſtras continuo mutat: in alias namque cauſas neque omnes ſimul incidimus, neque in eis totos dies uerſamur: at aer nos ambiens, & omnibus eſt foris circunfuſus, & per inſpirationem attrahitur: ergo neceſſe eſt corpora animantium pro aeris temperaturæ commutationibus affici. Hæc qui norit, non ſolum qui morbi in quaque conſtitutione futuri ſint, præſagiet; ſed etiam contrarium immoderati circunflui aeris temperaturis uictum inſtituens, ne fiant, prohibebit. Corpora autem quæ morbo alicui ex propria intemperie uicina ſunt, ea à ſimili circundantis nos aeris temperatura deprehenduntur: quæ uero temperaturam cœlo contrariam ſortita ſunt, ea præter quàm quod ab aere non afficiuntur, fiunt etiam meliora, cum temperatura contraria immoderationem corrigat: quod qui cognoſcit, is ſecundam ualetudinem tuebitur, contraria corporibus inducens, partim refrigerantibus utens ſi ita uſu ueniat, partim calfacientibus: aquæ perfuſionibus refrigerans, itemq́; ocio, & alimentorum penuria, & potione largiore; calefaciens autem operimento, laboribus, cibo liberaliore, & quandoque parciore. Iam uero ſi quis pyram incendat, is non mediocriter aerem prius humidum, ad calidum, ſiccumq́; permutauerit: quemadmodum aiunt Acronem Agrigentinum feciſſe.

De peſtilentia ex Rufo. Cap. XXV.

IN *peſtilentia terribiliſſima ſunt omnia: neque quicquam, ut in ſingulis morbis, occultatur: nam & deliria, & bilis uomitiones fiunt, & multi ſudores erumpunt, & extrema algent, alui profluuia biliosa, tenuia, flatus plena urgent, urinæ excernuntur aquoſæ, tenues, biliosæ, nigræ, quæ mala habent ſubſidentia, quæq; in eis innatant, peſſima; ſanguinis è naribus deſtillationes fiũt, pectus æſtuat, lingua torrida, ſiticuloſaq;, triſtitia oboritur, itemq; uigiliæ, conuulſionesq; uiolentæ, & alia permulta praua, & exulcerantia: atque in peſtilentia quidem aliquid quod terribile non ſit, terribile, contraq; quod alioqui terribile eſt, non terribile fiet. Si quis uero futuram peſtem proſpiciat, animum attendens ad anni tempora, quæ mala ſunt, ad uitæ ſtudia bonæ ualetudini minus conferentia, & ad cæterorum animalium interitum, cum hæc diligenter animo uoluerit, illud etiam debebit perpendere, qualis ſit præſens temporis conſtitutio, qualis denique totus ſit annus; quibus ex rebus uictus rationem optime ſciet inſtituere: ueluti cum tempus ſiccum eſſe deberet, ſi quidem recte proceſſiſſet, nunc humidum factum ſit, uictus ratione exſiccare neceſſe eſt, ut ſuperuacaneus humor abſumatur. Ventris quoque cura habenda eſt: quibus autem ſuperior uenter pituitam continet, eos uomitibus euacuare: quibus ſanguis redundat, uenam ſecare oportet: itemq; purgatio per urinas, &*

cæteræ omnes ex toto corpore ſactæ utiles ſunt : ſi uero ægrotus ardore æſtuet, flammáq; ad pectus uſque pertineat, non ab re fuerit ſuper pectus imponere refrigerantia, & frigidam offerre potionem, eamq; non paulatim, ſi quidem magis incenderet, ſed affatim, ut flămam reſtinguat : ſi uero ardor interiora occupat, extremáq; algent, & ſumma cutis eſt frigida, præcordia tenduntur, uenter colliquationes partim ſurſum, partim deorſum mittit, uigiliæ urgent, deliria fiunt, lingua eſt aſpera, ĳs calefacientibus opus eſt, ut calor per totum corpus diffundatur : & ut ab interioribus partibus ad exteriores trahatur, quacunque fieri ratione poterit, enitendum.

De ĳs, qui ob crudorum humorum copiam in ſyncopen cadunt, Cap. XXVI.

FEBRICITARE *quidam incipiunt, cum magnam crudorum humorum copiam ore uentriculi ſimul offenſo congeſſerunt. His præcordia intumeſcunt, & os uentriculi in maiorem molem, quàm ſecundum naturam ſit, attollitur, coloróq; ad albidius, aquoſiuſq; mutatur: quibuſdam etiam nigrior efficitur. Nemini ex ĳs ſanguis mitti ſine magna noxa ſolet. atqui uacuatione indigent : ſed neque uenæ ſectionem, neque purgationem ferunt, utpote qui etiam ſine his in ſyncopen derepente cadant : ergo frictione ſunt curandi : per initia uero morbi incipiendum eſt, ac primum quidem à cruribus ſuperne deorſum linteis modice aſperioribus : deinde uero tota*

brachia ſuperne deorſum fricare conuenit: ubi autem artus ſatis calidi uidentur, & metus eſt, ne laſſitudinis ſenſus aliquis inuehatur, tum oleo relaxante utendum eſt, ab adſtringentibus uero abſtinendum; ſi hyems ſit, etiam digerentibus, quale eſt ſicyonium, & chamæmelinum utemur: cum uero artus diu, multumq; fricuerimus, oleum erit deinde abſtergendum; tum ad totam ſpinam accedendum, eaq; ſimili modo perfricanda: deinde rurſus ad crura redeundum, ab iis accedendum iterum ad brachia; tum ad ſpinam, ita ut per totum diem ad hunc modum æger tractetur. Commodiſſima eſt his aqua mulſa, in qua coctum hyſſopum ſit: uerum neque cibus, neque ſorbitio, neque aqua eis danda eſt, neque permittendum, ut large bibant, ſed contenti ſint mulſa tribus primis diebus, ita deinceps fricando. Quod ſi robur mediocre ſit, neque recte ſit affecta aluus, audacter clyſtere utitor: ſi uero impetus excrementorum maior, quàm oporteat, ad aluum feratur, principio mulſa magis coquenda eſt, quoniam ita minus ſubducit; ſin autem ſit citatior, ne tum quidem ſiſtatur, ſed aquæ mulſæ loco, ptiſſanæ cremor detur: ſi uero fluere pergat, ſorbitione ex alica nutries: ſi uero propter imbecillitatem uires collapſas eſſe ex pulſu cognouerimus, par erit panem ex uino diluto dare: ſi neque uentriculus, neque iecur inflammatione teneatur. quæ quidem ſi inflammatione urgeantur, cum plenum crudorum humorum corpus ſit, deſperatus ægrotus eſt: ſi uero craſſos eſſe humores uideas, pro mulſa perpetuo oxymel dabis; ſiq; æſtas ſit, ægro-

tuſq; frigidæ potioni ſit aſſuetus, oxymel frigidum dabis, hyeme uero calidum. Balneum *eſt his aduerſiſſimum: ſi uero quis te uocet ad eos, qui in ſyncopam iam inciderunt, cum partes, de quibus mentionem modo feci, non ſint inflammatæ, panem exhibere modicum ex uino poteris; ſtatimq; ad frictionem erit ueniendum, eaq;, ut dictum eſt, utendum.* At *quibus propter flauam bilim os uentriculi lædentem ſyncope accidit, eis potio frigida offerri debet; hæcq; uinum tenue, antiquum, atque fuluum eſto.*

De *ijs, qui ob humores tenues ſyncopa tentantur.* Cap. XXVII.

QVI *ob tenues humores in ſyncopen cadunt, contra atque ij, de quibus ſupra diximus, curandi ſunt: hos paulatim continuo nutrimus, ſiq; iecur, aut uentriculus inflammatione uexetur, uiribus iam languentibus, hi nulla curatione poſſunt releuari.* In *hiſce affectionibus cadaueris facies ſtatim apparet: eos igitur nutrire neceſſe eſt, eorumq; cutem denſare non ſecus, quàm in ſuperioribus erat rarefacienda: frigidus aer eſt ijs comparandus; unguentis adſtringentibus ungendi; alimenta danda, quæ non admodum facile defluant: ergo panis, & ſorbitiones ex alica conuenient; itemq; fugaces fructus auſteri, et qui difficiliter corrumpuntur: hiq; & per ſe, et uero etiam cum pane; danda etiam ſunt oua, et præſertim eorum uitelli, & cerebrum porcellorum: uinum autem dilutum ſtatim ſub initio poſt cibum ſumptum eſt eis neceſſarium.*

Digitized by Google

De alijs cauſis, ex quibus ſyncopæ oriuntur.
Cap. XXVIII.

ALIAE *porro cauſæ quatuor ſunt, ex quibus ſyncopæ fiunt, dolor uehemens, uigiliæ, immodica euacuatio, et interdum motio delirantium, ſi uis tu, quintam adde, principiorum intemperiem, ac celerrima quidem pernicies ſubſequitur affecto corde, deinde cerebro, tum breui, iecore.*

De dolore. *Cap.* XXIX.

DOLOR *igitur, qui ſtuporem affert, ex affectione frigida oritur, pulſans uero dolor magnæ inflammationis eſt proprius: ſi uero tanquam ab aculeo infixo, aut tanquam à terebro perforari putes, doloris ſpecies eſt craſsi inteſtini: pungens dolor in membranis uerſatur, pertundens uero uehemētiſsimis non heterocranijs ſolum, ſed etiam cephalæis accidit. Eſt hic dolor, cum à parte quæ primo loco affecta eſt, ceu à radice, ſtatim in uicinas partes perfertur. Diſtendentes ex utraque parte neruorum dolores ſunt, quia ad utraque extrema nerui tenduntur; carent autem nerui doloribus in latum tendentibus; at membrana ſub cute epxorrecta tendentes, ſtupefacientesq́; dolores inducit: quæ uero inter carnem inhæreſcunt, earum dolores ueluti dilaniantes ſunt; multæ enim ſunt, & inæqualiter inſertæ, quæ carnem amplectuntur; at earum quæ oſſibus adiacent, profundi*

ſunt,

ſunt dolores, & ipſorum oſſium dolentium imagi- nem referunt. Cum igitur nulla doloris cauſa extrin- ſecus orta uideatur, antecedens uictus ratio perpen- denda eſt: utrum in maiore ocio quis uixerit, quàm conſueſſet, an plus cibi ingeſſerit, idq; ex ualenti ma- teria, an uero excretio aliqua conſueta retineatur: ſi quid horum, aut hæc omnia ſubeſſe uideantur, do- loris in cauſa eſt repletio. quo caſu hominem quam celerrime euacuabis. hac enim ratione tibi licebit, cum ſumma tutela remedijs, in particulis dolore af- fectis uti, quæ fluxionem repellunt. Ergo ſi copia ſan- guinis ſit, quæ diſtendat, protinus incidenda eſt ma- gna uena, quæ parti affectæ propinqua ſit. Si ui- tioſi humores ſolum uexent, eſt adhibenda purga- tio. ſi utrunque adſit, utroque uacuationis genere utendum ita, ut primum uena ſecetur. His peractis, ſi dolor perſeueret, planum eſt, id quod dolorem in- uehit, in affecta particula impactum eſſe: conſtatq; curationem ipſam in digerentibus medicamentis eſſe poſitam. Dolores quoque quos ſpiritus flatuoſus exci- tauit, curabimus: ſed in ijs magis extenuantibus cibis, potionibusq; utemur, & per ſedem iniectioni- bus, & irrorationibus, atque fomentis ipſum cor- pus ambiens rareſaciemus. Si uero tumor aliquis aut grauans, aut contundens dolorem creet, tumor ipſe curandus eſt. Sin humor erodens affligat, aduerſiſ- ſima ei ſunt extenuantia, & calefacientia. ane- thum uero oleo incoctum dolorem lenit, ſomnumq; conciliat. id quod uiride potius, quam ſiccum facit.

S

De colliquatione. Cap. XXX.

CVM excernitur aliquid per uentrem, quod non ab eſculentis, et poculentis, ſed ex corpore procedit, humore in aluum confluente, qui ſimilis eſt ei flauæ bili, quæ continuo euomitur, & per ſeceſſum deijcitur, ab eaq; differt tum fœditate odoris, tum quod deiectum excrementum magis rufum eſt, & habet craſsitudinem ſtrigmenti, et quandoque etiam olei, tunc caro pinguis, & recens compacta ab ardenti febre reſoluitur, & colliquatur. Si malum inueterarit, etiam aliquid ex ſolidis partibus liqueſcit. In hac pernicioſiſſima febri utilis eſt potio frigidæ, quæ à fonte frigidiſſimo hauriatur. Eiuſmodi quoque eſſe debent cataplaſmata, & epithemata refrigerantia quæ ſuper thoracem, & præcordia imponantur: cibi etiam refrigerantes dandi ſunt.

De uigilijs in febribus, ex Galeno. Cap. XXXI.

CVM nimijs uigilijs ægri torquentur, ijs crura & brachia uinciri quo tempore ſomno ſe tradere conſueuerunt, & item excitari iubemus. eoſq; palpebras aperire & conniuere cogimus, donec abunde fatigati ſint. tum derepente uincula ſoluimus, lucernam auferimus, multamq; quietem imperamus.

De iiſdem ex Herodoto. Cap. XXXII.

SI uero uehementius uigiliæ urgeant, in acceſ-

ſionis remiſſione abluenda facies eſt nigrorum papauerum decocto. naribus autem admoueatur papaueris albi cortex toſtus & tritus. & mandragoræ radicis tantundem læuigabis, & cum uino ac roſaceo malagma conficies. Fronti quoque imponendum eſt ſerpillum cum meliloto in paſſo decoctum. hoc in acceſſionibus etiam utendum eſt. Vel trita papauera pane cum roſaceo, uel cerato excipimus, & adhibemus. Victus eſto quodammodo plenior. Sorbitionibus autem imponatur ſeminis papauerum alborum quantum tria impleat cochlearia. oleribus uero admiſceatur papaueris nigri, ſi folia ſint, quantum tribus digitis poſſis comprehendere, ſi ea non adſint, tria, quatuorue papauera ſicca ſimul incoquantur. Si ne ita quidem ſomno corripiantur, liquore papaueris, aut ſucco mandragoræ illinantur.

De graui ſopore qui κάρος dicitur ex Herodoto. Cap. XXXIII.

FACIES *poſca, in qua lactis parum ſit adiectum, abſtergenda eſt, extremáq; ſunt ualidis excipienda ligamentis. naribus quæ uim incidendi habeant, admoueantur. in remiſſionibus cucurbitulæ dorſo, & ſpinæ egregie affigantur. Si morbus adhuc maneat, in febrium remiſſionibus quæ ſternutamenta excitant, adhibeantur. ciborum uero materia ſit, quæ incidendi, diuidendiq; uim habeat.*

De canina appetentia. Cap. XXXIIII.

QVI appetitu, qui caninus appellatur, laborant, iis pro ſummo remedio uinum dandum eſt ex eorum numero, quæ abunde calefaciunt. eiuſmodi ſunt quæ colore fulua, rubraq; ſunt, et minime adſtringentia. iis porro cum ad prandium accedunt, primum pinguia, mox alia omnia ex ueteri oleo præparata, in quo nihil auſteri uel adſtringentis ex ſe inſit, offerenda ſunt. poſt hæc uinum, quod dixi, licet illi non ſitiant, dari iubeo; cum enim id diutius fecerint, ipſe morbus ita ſedabitur.

De cibi faſtidio. Cap. XXXV.

SI uitioſi humores cibi faſtidium induxerint, iis cibos & potiones dare conuenit, qui ad eiuſmodi ſuccos uel per uomitum, uel per aluum excernendos, uel ad meliores reddendos ſint accommodati. In quibus uero uirium imbecillitas cibi faſtidium peperit, in iis quoniam omnes uires ex particularum intemperie ſunt infirmæ, ſpecies intemperiei ipſius eſt curanda contrariis.

De fame ingenti, quam βούλιμον nominant. Cap. XXXVI.

QVI in itineribus aut alias, magna fame corripiuntur, reficiendi ſunt tum aliis quæ naribus ad-

mouentur, tum etiam carnibus ſuillis aſſatis, atque hœdinis: & ad ſummam, omnibus, quæ nidoroſum odorem referunt. Extremæ *eorum partes deligandæ ſunt, ipſiq; erigendi, maxillæ item pungendæ, & capilli, aut aures uellicandæ.* Cum *refecti fuerint, panem ex diluta uini potione, aut aliquid aliud, quod facile diſtribuatur, eis dabimus.*

De *ſiti immodica.* Cap. XXXVII.

SITIM *admodum longam ex ſiccitate, aut caliditate particularum, per quas humor ex ore in uentriculum importatur, oriri exiſtimandum eſt.* Siccitatis *autem remedium eſt ſomnus, uigiliæ uero caliditatis.* Nonnulli *uero ex uini potione ſitibundi fiunt, & ex caliditate eſculentorum. his remedio eſt frigida potio, ſed qui ſiti quæ extingui non poteſt, enecti ſunt, quemadmodum cibos uitioſos expetunt pro portione humoris uitioſi qui exuperat, ita etiam prauas potiones deſiderant, ex quibus etiam mortui ſunt. noui ego, qui uiperas dipſadas comediſſent, itemq; alios, qui uino ueteri ſe inebriaſſent, & item nauigantes quicunque ob aquæ potabilis inopiam, marinam bibere auſi eſſent, omnes interiiſſe.*

De *ſiti,* Philumeni. Cap. XXXVIII.

SITIM, *quæ in febribus oritur, lenire conſueuit capitis irrigatio ex oleo frigidiſſimo, aut roſaceo deſuper irrorato.* Optime *uero ad ſitim facit*

nigræ lactucæ ſemen commanducatum, & radix quæ dulcis appellatur, & cucumeris ſemen etiam commanducatum, & in ore retentum.

Dioſcoridæ *catapotium* ἄδιψον *ad ſitim lenien- dam.* Cap. XXXIX.

HABET *hoc catapotium, ſeminis cucumeris ſatiui drachmas octo. tragacanthæ drach. quatuor. tragacantha diſſoluitur albo ouorum crudorum recentium. cum diſſoluta fuerit, contritam cæteris adiunge. cumq; emollieris catapotia conficito, atque in umbra exſiccato, ex ijs unum ſub lingua tenendum præbetur, ut diſſolutus humor deglutiatur.* Iam *uero dilutum malorum cydoniorum, aut pirorum, aut meſpilorum, aut pampinorum uitis, aut mali granati liquorem, aut omphacii ſuccum ſorbeant.*

De *nauſea.* Cap. XL.

CVM *æger abſque cibi ſumptione nauſea tentatur, poſſumus, arbitror, ratione facile comprehendere, uentriculum prauis humoribus uexari. nonnulli quidem uellicantur, ſed cum humor in tunicis impactus ſit, nihil uomunt. ergo pituitoſi humores concoquendi ſunt, ſeruando ægrum in quiete, inedia, & ſomno. tenuiores uero humores reiicit uomitus, qui nonnunquam ex ptiſſanæ cremore, nonnunquã uero ex aqua mulſa ſit excitus.* Quicunque *autẽ glutinoſi et craſſi ſunt, attenuantia deſiderant.*

Ex Philumeno, quæ ſit uomitioni bilis adhibenda curatio. Cap. XLI.

BILEM *uomentibus applicandum eſt cataplaſma ex palmulis, aut malicorio, aut galla uino incoctis, uel poſca, pane ſimul diſſoluto. Acacia itidem, hypocyſtis, balauſtium, et rhus cataplaſmati adiungantur. Cucurbitula quoque cum largiore flamma affixa, magnopere adiuuat. Cibum ſæpe & paulatim dabimus. iis uero, qui atram bilem uomunt, et ſtomachus flatu eſt plenus, ſpongias, acerrimo madefactas aceto imponito. uel hederæ folia in uino cocta adhibeto.*

De ſingultu ex Galeno. Cap. XLII.

SINGVLTVS *oritur ex repletione, aut inanitione, aut acribus humoribus ſtomachum erodentibus. quibus uomitu reiectis ſingultus ſedatur. Plerique autem ſumpto medicamento, quod ex tribus piperis generibus conſtat, ſi ſtatim uinum ſuperbiberint, ſingultiunt. nonnulli uero cibo intus corrupto à ſingultu corripiuntur. Compertum ergo eſt, uomitum ſatis eſſe ad curandum eum ſingultum, quem repletio, aut morſus excitauit: eum uero, qui à frigore ortum ducat, calore finiri. Cum autem ex humorum repletione ſingultus oritur, uiolenta euacuatione indiget, quæ ſternutamento præſtatur, at ſingultus ab inanitione obortos ſternutamentum non*

ſanat. ſingultientibus autem ruta cum uino, uel calamintha, uel nardum celticum datur.

Quæ curatio ſit linguæ aſperæ adhibenda. Cap. XLIII.

LINGVAE aſperitas humectanda eſt decocto ſeminis lini in os laborantis dato. melius autem facit ſi mixa cum lini ſemine coquamus, ac digito in hunc ſuccum intincto linguam confricatam, aqua pura abluamus, uel ſpongia abſtergamus, deinde roſaceo illinamus. Atque etiam ipſum roſaceum melli admiſtum in id uehementer efficax eſt. itemq; portulacæ ſuccus in ore retentus. & rhu obſoniorum mulſæ commiſtum. Egregie quoque faciunt damaſcenorum, & mixarum oſſa in ore detenta. necnon & lactucæ cauliculus.

Curatio exulcerationis, quæ circa os ſacrum exoritur. Cap. XLIIII.

CVM locus incipit rubeſcere, circulum iuſtæ magnitudinis ex lana eidem ſubijciemus: deinde roſaceum, aut myrtinum ceratum conficiemus, quod argenti ſpumam, aut ceruſſam habeat, & imponemus. Exorta uero inflammatione cataplaſma ex pane cum ſolano, aut herba ſanguinali, aut plantagine, aut tenera braſſica admouetur: ſi ulceratio paſcendo ſerpat, lenticula cum malicorio illinenda erit.

Digitized by Google

De animæ defectione ex inanitionibus. Cap. XLV

CVM *propter euacuationes anima deficit, ijs aqua aſpergenda eſt, nares apprehendendæ, os uentriculi confricandum, uomitus imperandus, quin etiam brachia, & crura liganda ſunt: ligamentáq; plura, & uehementiora eſſe debent; atque à ſuperioribus partibus ad inferiores, & ab inferioribus ad ſuperiores pertinere.* Diſſolutiones *porro ex ſubitis euacuationibus ortas uinum frigida temperatum curat, ſi nihil, ipſum dari, uetet.* Balnea *ad defluxiones in uentriculum ſunt accommodata uel maxime: ſed ſanguinis profluuia uehementer proritant: ijs præterea qui propter nimiam ſudoris copiam reſoluuntur, infenſiſſima ſunt: quandoquidem eorum cutis non laxanda, ſed refrigeranda, atque adſtringenda eſt: ijſq; præcipue frigidum uinum dare conuenit.*

Si anima deficiat ob plenitudinem. Cap. XLVI.

QVI *ob plenitudinem animo deſtituuntur, ijs confricandi ſunt artus, calefaciendiq;, ac uinciendi a uino ciboq; abſtinendi; itemq; à balneo, ſi febrem habeant, ijs ſatis eſt potio mulſæ, in qua uel thymum, uel origanum, uel pulegium, uel hyſſopum ſit incoctum: eiſdem quoque oxymel eſt idoneum.*

Curatio ad ſanguinis deſtillationem. Cap. XLVII.

QVIA *deſtillatio, quæ ex contuſione, uel denſitate euenit, totius corporis, aut capitis redundantiam indicat, largior autem excretio poteſt redundantiam minuere, atque laxare, conſentaneum eſt, ipſam inde moliri, unde natura initium mouendi ſumpſerit: accommodatius enim inde, quàm aliunde ducitur. Cum hæc mecum ipſe reputarem, non ueritus ſum in quartanarum deſtillationibus ſcalpello, ut eſt in more poſitum, uaſa quæ in naribus ſunt, uulnerare: qua quidem in re non exiguo ſanguinis fluore contentũ eſſe, ſed detrahere pro uiribus oportet.*

FINIS SEXTI LIBRI.

Digitized by Google

SEPTIMVS *omnium ulcerum, ſanguinis profluuij, cicatricum, neruorum conuulneratorum, defluxionum, gangrænæ, abſceſſuum, ſtrumarum, fiſtularum, formicarum, & elephantiæ curationes exequitur. Cuius hæc ſunt capita.*

De ſimplicibus ulceribus. Cap. Primum.

De cauis ulceribus. Cap. II.

De ulceribus, quibus eſt inducenda cicatrix. Cap. III.

Quomodo caro ulceribus ſupercreſcens exedatur. Cap. IIII.

Ad ulcera, quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, inueterata ulcera, ſenilem, teneramq́; cutem. Cap. V.

Ad ambuſta. Cap. VI.

Ad exanthemata. Cap. VII.

De pruritu. Cap. VIII.

De puſtulis, quæ phlyctænæ dicuntur. Cap. IX.

De ulceribus, quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur. Cap. X.

De ulceribus malignis. Cap. XI.

Ad carbunculos. Cap. XII.

De cancro. Cap. XIII.

De carne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma nominatur. Cap. XIIII.

De ruptis, & conuulſis. Cap. XV.

De luxatis, & contuſis. Cap. XVI.

Quæ ſpicula, ſurculosq́; educant. Cap. XVII.

De reduuijs. Cap. XVIII.

De ulceribus articulorum. Cap. XIX.

De *ſanguinis profluuio.* Cap. XX.
Ad cicatrices nigricantes, et quæ ex impetigine fiunt, & ad ſtigmata. Cap. XXI.
De *neruis uulneratis.* Cap. XXII.
Ad *articulos luxatos.* Cap. XXIII.
De *inflammatione.* Cap. XXIIII.
De *affectione, quæ ex defluxionibus fit.* Ca. XXV.
De *ijs, qui ex affectionibus, quas defluxio concitauit, purulenti fiunt.* Cap. XXVI.
De *gangræna, & ſphacelo* Galeni. Cap. XXVII.
De *abſceſſibus.* Cap. XXVIII.
De *ſtrumis, & phymate.* Cap. XXIX.
De *fiſtula.* Cap. XXX.
De *bubonibus.* Cap. XXXI.
De *eryſipelate, hoc eſt igne ſacro.* Cap. XXXII.
De *herpete.* Cap. XXXIII.
De *ſcirrhis.* Cap. XXXIIII.
De *œdemate.* Cap. XXXV.
De *terebintho.* Cap. XXXVI.
De *epinyctidibus.* Cap. XXXVII.
De *ligamentis diſſectis.* Cap. XXXVIII.
De *thymo.* Cap. XXXIX.
De *ficis.* Cap. XL.
De *furunculo, qui dothien uocatur.* Cap. XLI.
Ad *epinyctidas.* Cap. XLII.
De *uerrucis, myrmecio, & ſimilibus.* Cap. XLIII
Ad *ganglia.* Cap. XLIIII.
Ad *perniones.* Cap. XLV.
Ad *digitorum, totiusq; pedis rimas.* Cap. XLVI
Ad *pudenda ulcerata.* Cap. XLVII.

De leuce, alpho, melane, lepra, & ſcabie. Cap. XLVIII.
De impetigine. Cap. XLIX.
De inflatione. Cap. L.
De elephantia. Cap. LI.

Digitized by Google

ORIBASII SYNOPSEOS
AD EVSTATHIVM FILIVM,
LIBER SEPTIMVS.

De ſimplicibus ulceribus. Cap. Primum.

q VONIAM *ſimplex ulcus eſt ſolum diuiſio, ſi quis partes diuiſas faſcia in orbem circundata committat, diductæ partes abſque ullo negotio coaleſcent. Cum uero alterum ulceris labium in obliquum uerſum ſit, inde incipienda eſt deligatio, & in contrariam partem adducendum: cum uero in utranque partem labia ſunt diducta, principium deligandi ab utroque ſumendum eſt, atque ita labia in unum adducenda: nam cum nihil intra oras inciderit, ut pilus, aut arena, aut oleum, aut ſordes, aut aliud generis eiuſdem, ulcus omnino concreſcet. Verum ſi magnum ulcus ſit, ut partes diductæ in unum penitus conduci non queant, aut ſanies ſit ibidem accumulata, aut dolor urgeat, huiuſmodi ulcus ex ſola coniunctione conglutinari non poteſt: opus uero eſt medicamento exſiccante, quod aggregatam ſaniem conſumat, & ne alia præterea fluat, impediat. Ex liquidis igitur optimum eſt uinum, deinde poſca, atque etiam mulſa. Inter cætera uero ulcus glutinant folia quercus illita, itemq; ſalicis & braſſicæ: necnon etiam chamælææ fructus & folia, ſuccusq; auſterioris, &*

Digitized by Google

ſiccioris plantaginis: papyrus poſca, aut uino imbuta, & in orbem circundata. Recentia uero ulcera glutinant pini, & piceæ folia, & cortex recens inſtar ligamenti inuolutus: ſpongia noua cum aqua, aut poſca, aut uino, caſeus recens ante læuigatus. Extrinſecus autem imponuntur folia lapathi, aut uitis, aut betæ, aut lactucæ. Caſeus uero ex acido lacte confectus etiam uulnera maiora conglutinat: pira ſylueſtria fluxionem reprimunt: cauda equina herba illita neruos etiam inciſos iungit. Iſatis ſatiua ulcera in duris corporibus etiam ſi in capitibus muſculorum ſint, perſanat: cupreſſi folia, & germina, nouelli globuli, et teneri in duris quoque corporibus proſunt: ſed eis miſcenda eſt in puluerem redacta aranea, quæ farinam excipiat è muro molis uicino: myrrha ex aqua illita, uel thuris lacryma: terreſtres lumbrici etiam neruos præciſos agglutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combuſta illita. Ad ulcera autem inueterata facit anagallis cum cerato; itemq; hordeum combuſtum, & ceruſſa cum cerati myrtei triplicato pondere. Ad ulcera capitis myrrham aridam inſperge, eamq; non madefacito, nam celeriter in unum conducit; uel aridam aloen, aut ariſtolochiam ex aqua tritam: id quod oſſa quoque committit: aut thuris lacrymam, et myrrham paribus portionibus contere, & cum melle, & uino coque, donec mediocrem ſpiſſitudinem acquirant, deinde linteo impoſita applicato. Ad uulnera porro, quæ cum dolore, & inflammatione affligunt, ualet malum punicum dulce uino incoctum, tritumq;, et illitum; eſt enim hoc

remedium admirabile, & uſu multiplici commendatum: nam & ad ulcera capitis, & pudendorum, & ad ea quæ in toto corpore dolorem inuehunt, & item ad inflámationes oculorum eſt accommodatum.

De cauis ulceribus. Cap. II.

CAVVM *ulcus humidum eſt, atque ſordidum, eo fit, ut medicamenta poſtulet, quæ modice exſiccent, & abſtergeant: huius generis ſunt lacryma thuris, farina hordei, fabarum, & erui, iris, ariſtolochia, cadmia, panax, & pompholyx: ſi medicamentum ad creandam carnem adhibitum nihil proficiat, ad aliud erit ſic tranſeundum: ſi maior ſordium copia, ulcusq; ipſum ſit humidius, ſcire conuenit, medicamentum minus deſiccaſſe: idq; mellis admiſtione erit intendendum: ſi purum, & abſque humore uideatur, plus quàm oportebat exſiccaſſe: idq; olei, & cerati miſtione erit molliendum. Fit quandoque, ut cum medicamen ſit uehementius, pars aliqua carnis colliqueſcat ita, ut ulcus ſordidum, & humidum perinde appareat, ac ſi medicamentum minus qnàm par eſt, exſiccaſſet: ſed huiuſmodi ulcus dum conſumitur, magis cauum efficitur, labra intumeſcunt, rubetq; ipſum, & inflammationis eſt particeps: & ſæpenumero æger ſe erodi manifeſte ſentit. In eo uero, in quo medicamentum minus exſiccat, nihil tale euenit: putredo igitur lignorum, & præſertim eorum, quæ moderate adſtringendi refrigerandi, & abſtergendi ui prædita ſunt, quemad-*

modum

modum ulmus, ulcera purgat, eáq; purgata carne implet. anemonæ quoque appoſitæ idem præſtant. Pini cortex deraſus, contrituſq; cum cerato & linteis illitus cauis ulceribus, & præſertim recentibus adhibetur. ea enim carne replet. Cauitates autem ſordium plenas expurgat marrubium cum melle, ariſtolochia cum melle, & oliuæ colymbades illitæ.

De ulceribus, quibus eſt cicatrix inducenda. Cap. III.

SI *carnem ulcerum, quæ ad cicatricem perducenda ſunt, ita exſiccemus, atque adſtringamus, ut non ſolum id quod præter naturam abundat, diſcutiamus, ſed etiam id quod ſecundum naturam eſt, attingamus, ulceris extremitatem cuti ſimilem efficiemus: & ulceri cicatrix inducetur. ualent autem ad hanc rem, galla immatura, & malicorium modice exſiccans, quæq; citra adſtrictionem, roſionemq; exſiccant. atque hæc etiam cicatricem inducunt: ut myrrha, ſpuma argenti, & oſtrea, ſi crementur. hæc namq; ſicca inſperſa ad cicatricem ſæpenumero perduxerunt, pini cortex cum myrteo cerato, hederæ flos cum cerato, lilij radix cum roſaceo. Vetera autem ad cicatricem perducit uiſcum cum lachryma thuris, ærugo & diphryges paribus portionibus cum myrteo cerato.*

Quomodo caro ulceribus ſupercreſcens exedatur. Cap. IIII.

CARO *ulceribus ſupercreſcens tollitur medicamentis iis, quæ ualenter exſiccant: cuiuſmodi eſt aſij lapidis flos, & teſtacea omnia combuſta mediocriter: & erinacei utrique cum toto corpore concremati; itemq; diphryges inſperſum. Atramentum uero ſutorium & ſquamam æris inſperge.*

Ad ulcera, quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, inueterata ulcera, ſenilem, teneramq; cutem. Cap. V.

ARGENTI *ſpumæ chryſitidis drachmæ* L. *ceræ drach.* XX. *reſinæ ſiccæ ex picea drach.* XII. *olei hemina. argenti ſpumæ in oleo coctæ ceram & reſinam adijcito. ubi emplaſtri ſpiſſitudinem acquiſiuerint, ab igne auferto, in pilamq; conijcito, & emollitis utitor. Sed cutis abraſa non eſt ab ulceribus amputanda, ſed medicamentum ei indendum: & foris etiam aliquod medicamentum accommodatum imponendum. ſic enim, licet iam nigreſcat abraſa cutis, ſæpenumero agglutinatur. Si uero ulcus carne nudum ſit, cicatrix difficiliter inducitur, cum et erodatur, & ſordidum ſit. Abraſa autem ab inflammatione tuetur rhu rubrum læuigatum cum melle illitum. & iunci rotundi coma cremata & cum melle impoſita. Ad intertrigines uero, quæ à*

calceis efficiuntur, ualet pulmo agninus, & ſuillus, & caprillus. Porro cutim ab æſtu aduſtam non iuuant ea, quæ calefaciunt, ſed quæ inflammationem ſedant. hic uero cinis exſiccandi uim habet, cepam cum adipe gallinaceo læuigato, gallam aduri to, contundito, & illine. acaciam aceto dilue, & inungito.

Ad igni combuſta. Cap. VI.

QVAE *igni combuſta ſunt, medicamentis indigent quæ citra euidentem calorem aut frigiditatem abſtergeant. ergo terra chia, & cimolia, & terra omnis leuis illita ex aceto non ualde acri, uel aqua admixta egregie facit; & puſtulas uetat excitari. itemq; ouum integrum crudum ſtatim impoſitum lana molli exceptum. nam & moderate refrigerat, & citra mordicationem exſiccat. præterea atramentum ſcriptorium illine. lenticulamq; ubi decoxeris tere, & illine. Lixiuium cum calce uiua cerato admiſce, illitumq; linteolo impone. partes ulceratæ porris tritis oblinuntur. Columbinum ſtercus linteo inuolutum combure donec in cinerem redigatur, eoq; oleo diluto utere. mirifice autem facit pini aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum læuigatum, aut myrti folia combuſta, & trita. horum uero unumquodque etiam cum cerato coniunctum facit. Ad uſtiones uero ex aqua calida priuſquam puſtulæ prodierint, aqua oliuarum halmadum continue aſperſa ualet. ipſæ quoque oliuæ contuſæ imponun-*

tur. aut alumen ſciſſile ex aceto contere, & illine. Vel, ut Adamantinus facere ſolebat, liliorum bulbos cum roſaceo tere & ad ſordium ſpiſſitudinem redige, atque illine.

Ad exanthemata. Cap. VII.

EXANTHEMATA ex craſſis humoribus in cute concretis, & magis cum ſuperior pellicula eſt denſior, oriuntur. Qui hoc morbo uexantur, per cutem ſunt uacuandi, nec procul in altum attrahendum eſt per aluum aut uomitus euacuando. Sed nemo putet, me id conſilij dare, huiuſmodi humores non eſſe per aluum euacuandos: quia in quibus humorum plenitudo infixa eſt, primum eſt adhibenda purgatio. quod ſi quis non faciat, ſed prius diſcutere aggrediatur, humores obſtruet potius, quam per cutem euacuabit. porro humorum qui cuti ſunt impacti, curatio ex adurentibus & calefacientibus ineunda eſt. idq́; præcipue cum lata fuerint exanthemata. ea enim humorem neque tenuem, neque calidum; ſed ſatis & frigidum & craſſum eſſe indicant. Ergo lauri tenerorum foliorum, & rutæ, et mannæ pares portiones conterito, atque illinito. Ceræ drach. octo. ſulphuris tantundem, * ſalis drach. VI. arida conterito, ijsq́; olei mediam heminam affundito, & ſimul incoquito: & emplaſtro facto utitor. Sed coctioni eſt diligenter aſſiſtendum, ſiquidem ualde efficax medicamentum eſt.

Alter codex habet aloes.

De pruritu. Cap. VIII.

PRVRITVS excitandi ſunt, cum ex alto euocare humores oportet: prohibendi uero, cum partes prurientes periclitantur, ne aut ſcabie, aut lepra, aut aliquo alio maligno ulcere corripiantur. cæterum prohibentur medicamentis repellentibus, uel etiam pruritum tolerando, neque contrectando: ſiquidem ita quoque ſedari pruritus conſueuit. Pruritus uero à ſcabie excitatos aqua marina calida, aut aceto calido perlue. Simili quoque modo agreſtis cucumeris decocto perſperge. Vel uitis ueteris corticem in fictili frigito, eóq; locum ſcabioſum fricato, butyróq; illinito, & alligato. hócq; medicamento donec locus conſaneſcat, utitor. Iam uero opium cum liquido cerato inunctum & pruritus, & puſtulas, quæ pſidracia dicuntur, mitigat.

De puſtulis, quæ phlyctænæ nominantur. Cap. IX.

PHLYCTAENAS quoque acuta acu, qua parte defluxus humoris ſubeſt, perforare oportet: deinde humorem leuiter exprimere, & cutim obductam ſinere. Si occluſo foramine phlyctæna impleatur, ea erit eodem modo perforanda: & cutis comprimenda. atque ita compreſſa ſeruanda eſt, donec id, quod ſub ea ulceratum eſt, ad cicatricem ueniat. Antequam igitur puſtulæ erumpant, coctam len-

ticulam cum aqua læuigatam illinito : aut mali granati uirgulta cinere calido tepefacta imponito, locumq; torrefacito. Si autem ruptæ fuerint, ulcusq; ſit excitatum, adeps ſuillus liquefactus cum lenticula læuigata linteo illinitur, & imponitur, aut lilij radix aqua incocta & contrita cum cerato adhibetur.

De ulceribus quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur. Cap. X.

NONNVLLA ulcera ſunt, quæ inducta cicatrice, frequenter non multo poſt tempore, iterum inflammatione infeſtantur, & rumpuntur, etenim oſſe aliquo affecto, quandoque caro circundata ad cicatricem facile perducitur, & ſanitatem plane uidetur adepta eſſe : ſed cum humoris ualidus defluxus paulatim ex oſſe in profundo corrupto, delabitur, tum & inflammatio, & pus ſuboritur, quibus cicatrix obducta deraditur. ecquæ igitur eſt horum ulcerum curatio? nimirum tanta exſiccatio ut os affectum decidat. Oſsium autem ſinus concauos facile replebis, ſi papaueris ſylueſtris, & ficulnæ folia læuigata cum polenta & uino illeueris, aut ſi alterci ſeminis & atramenti ſutorij par pondus contriueris, & impoſueris. Paucedani uero radix oſſium ſquamas celeriter diſiungit.

De ulceribus malignis. Cap. XI.

MALIGNA ulcera, quæq; difficulter ad ci-

catricem perducuntur, itemq́; chironia, & putrida lemnia ſphragis uehementer adiuuat. eius uſus quantitas ex malitia ulceris æſtimatur. nam ad ulcus quod tetri odoris eſt, admodumq́; flaccidum, & ſordidum lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti ſpiſſitudinem. adhibetur quoque ex uino, aut aqua, aut oxymelite, aut poſca, aut mulſa, aut quoquo modo uſus poſtulet. Accommodatum uero medicamentum erit, ſi quis eam in pila plumbea cum plumbeo piſtillo confecerit, roſaceum aut immaturum oleum affundens, aut ſemperuiuæ ſuccum, aut cotylidonis, aut lactucæ, aut pſyllij, aut omphacij: et tanquam liquore aliquo ulcera confricuerit, atque inunxerit. optimum enim habebit medicamentum ad carcinode, malignaq́; ulcera, ad pudendorum, teſtium, & mammarum inflammationes. & item ad ſedis ulcera, aut rugas eminentes. porro centaurium minus recens inueteratis ulceribus, et quæ difficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit, & maligna ſanat: itemq́; cupreſſi folia, & germina, & globuli noui & teneri: & humores qui in flaccidis, & putridis affectionibus in profundo ſunt demerſi ſine moleſtia & tuto depaſcunt. Cyperi radices ulcera, quibus propter nimium humorem induci cicatrix difficulter poteſt, mirabiliter iuuant. Cucurbitæ aridæ combuſtæ cinis ulceribus humidis ſine inflammatione putreſcentibus, & præſertim ijs, quæ in pudendi præputio ſunt, conuenit. Simili quoque modo benefacit anethi radix. plantago etiam malignis ulceribus, defluxionibus, et putredini con-

uenit. & iſatis ſatiua omni ulceri maligno uiriliter obſiſtit, licet putreſcat, licetq́; depaſcatur. Si *uero uehementior forte, quam ægri natura ferre queat, tibi uideatur, eius foliis læuigatis addere oportebit uel panem, uel hordeaceam farinam, aut frumentaceam, aut polentam pro ratione affectionis, quæ in unoquoque ſit.* Teſ*taceis porro utimur ad cauitates diuturnas, quæq́; uix carne implentur, quæ ex defluxionibus fiunt, & fiſtuloſæ ac profundæ ſunt.* Lan*æ autem combuſtæ carnes flaccidas ulcerum celerrime liquefaciunt; platani uero cortex combuſtus, atque inſperſus, ulcera quæ propter nimiam humiditatem flaccida, ſordidáq́; ſunt, curat. paucedani radix malignis ulceribus illita præſtantiſſimum medicamentum eſt. nam & purgat, & carne replet, & ad cicatricem perducit. aloe ulcera, quæ ægre ad cicatricem perueniunt, & præſertim quæ in ſede & pudendis ſunt, curat. eſt etiam ad earundem partium inflammationes utilis ex aqua diſſoluta.* Vl*cera uero antiqua ſanat cera in ſole emollita cui multum ſquamæ æris, aut chryſocollæ ſit adiunctum. eſt autem linteo illinenda, & adhibenda, cuius ſplenium non eſt continuo auferendum.* Ad *chironia autem ualet hoc, quod habet ſquamæ æris drach.* X. *ceræ tantundem, aluminis drach.* II. *cæram calefacito, emollitoq́;, & arida in pollinem redacta excipito, iiſq́; linteo impoſitis utitor.* Ad *effera autem ulcera malicorium læuigatum combuſtum imponito. aut alumen ſciſſile uſtum tritumq́; inſpergito. aut hoc medicamentum adhibe, quod conſtat ex hyſſopi*

drachmis quatuor. uuæ paſſæ drach. quatuor. nitri drach. II. loco prius melle illito hæc trita applicantor. Putrida uero & depaſcentia ulcera ualentioribus remedijs indigent. qualia ſunt chalcitis, auripigmentum, & calx. hæc enim æque, ac ignis, adurunt. & quandoque iis à morbo uictis ad ignem confugimus. Iam uero marrubium ex uino coctum illine. eruum læuigatum cum melle impone. oliuæ teneræ foliis in uino coctis & contritis eodem modo utitor. præterea marina aqua calida perfundenda. cæterum uermes, qui in ulceribus putreſcentibus ſunt, calaminthæ ſuccus aufert.

Ad carbunculos. Cap. XII.

SANGVIS *melancholicus effectus atque ferueſcens, cutimq; accendens carbones gignit. quocirca cum cruſta exoriuntur puſtulis, quæ phlyctæne appellantur, alcus præcedentibus: ut in igni ambuſtis fieri conſueuit. febrim quoque acutiſſimam, & periculum celere inuehunt. cum uero pruritu uexentur, quandoque una, quandoque plures puſtulæ erumpunt exiguæ, & frequentes, et continuæ milio ſimiles, quæ ruptæ ulcus pariter cum cruſta faciunt, cuius color quandoque cinereus eſt, quandoque niger, caro uero circundata feruida inflammatione tentatur, nigroq; colore perfunditur; & non ſecus quam bitumen et pix ſplendet. huiuſmodi uero eſt bilis exquiſite atra. Qui adhibere huic morbo medicinam uelit, ei à uenæ ſectione incipiendum eſt,*

euacuandumq́; uſque ad animi defectionem. Scarificare quoque poſt ſanguinis miſſionem non erit incommodum. id quod altioribus plagis propter ſucci craſſitiem erit faciendum. affectæ autem particulæ inducuntur, quæ moderate repellunt, atque digerunt: quale eſt cataplaſma quod ex plantagine, & lenticula cocta conſtat: cui mica ſit adiuncta panis, qui in furno confectus ſit, qui neque ualde à furfure ſit purgatus, neque ualde ſordidus ſit. Super ipſum uero ulcus aliquod medicamentum ualens imponemus, ut quod ad Andronem auctorem refertur, uino dulci diluentes ad ſordium ſpiſſitudinem. Sedata autem feruida illa inflammatione, ulceri perinde atque alijs, cicatricem inducemus. Auellanæ ueteres oleoſæ carbunculos ad pus perducunt, itemq́; cupreſſi folia & germina, noui & teneri globuli cum polenta, uua paſſa acinorum expers, et trita. ficus coctæ in uino contuſæ.

De cancro. Cap. XIII.

IAM *uero cancri quoque ex atra bili feruente oriuntur: quæ ſi acrior fuerit, cum ulcere erumpunt: quam ob rem colore nigriore ſunt quàm inflammationes: uerum abſque caliditate: ſed in his uenæ magis, quàm in inflammationibus implentur, & diſtenduntur, neque ita rubent, ut in inflammationibus, ſed color earum ſanguinis colori reſpondet. cæterū cancer propter huius humoris craſſitiem non ſaneſcit: ſiquidem neque repelli, neque diſcuti queat,*

neque totius corporis purgationibus cedat: mitioráq; medicamenta adhibita negligat, à uehementioribus autem magis iritetur. Poſſumus tamen in initio prohibere, ne augeſcat, melancholici humoris euacuatione: prius quàm altius in affecta particula impingatur. Euacuabimus autem, aut ex aliquo ſimplici, ut epithymi drach. quatuor in ſero lactis, aut mulſa propinatis, aut ex hiera, quæ ueratrum nigrum recipiat: loco autem affecto ſuperpoſitum in ulceratis facit ſine dolore hoc medicamentum: ſolani ſuccus linteo molli in eo intincto adhibetur: extrinſecus uero lana molliuſcula eodem quoque ſucco imbuta applicatur, adhibita diligentia ne hæc ſicceſcant, ſucco cõtinenter affuſo. Erit etiam exulceratis cancris accommodatum id medicamentum, quod ex pompholyge conſtat. Victus autem ægrotanti inſtituatur ex ptiſſanæ cremore, & ſero lactis: & ex oleribus, ex malua, cucurbitáq;, & his ſimilibus: ex piſcibus uero ſaxatiles; itemq; aues omnes, præter paluſtres conueniunt.

De carne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma dicitur. *Cap.* XIIII.

CVM *caro ab aliquo pondere ſuperincidente contuſa ſit, exileſq; uenæ, quæ in ea ſunt, ruptæ fuerint, ſanguis profunditur, ut ſolet cum tunica uenarum rariore facta tranſcolat: iſq; ſub cute collectus facit id, quod ecchymoma nominatur cute etiamnum integra. Noſtrum in hoc conſilium eſt, con-*

cretum ſanguinem diſſipare: id quod celeriter faciendum eſt, ante quàm nigreſcat. In initio autem adſtringentia ſunt digerentibus admiſcenda, propterea quod tunicæ uenarum contuſæ denſatione indigent: poſt hæc uero ſolis digerentibus, ſine adſtringentibus utimur: ſcarificatis autem initio ecchymomatis reliquam deinde curationem adhibemus. Horum porro ſpecies ſunt quæ ſugillata appellantur, & liuores ex ictu contracti, & inter ungues ſanguinis concurſus ex percuſsione proueniens. Cæterum pellis ouis recens detracta eos, qui flagris cæſi ſunt, potius quàm alia omnia, die unico perſanat: prætereà hydropiper unà cum fructu illitum ſugillata, & induratos tumores adiuuat, & diſcutit.

De ruptis, & conuulſis, Cap. XV.

RVPTA cum ecchymoſi omnino fiunt: medicamentisq́; mediocriter calefacientibus curantur: quale eſt acopon, quod ex nigra populo conficitur, & quæ ſimilia ſunt: Curandum uero eſt, ut in ruptis, quæ in profundo corpore hærent, medicamentorum uis intendatur, ut magis acria, magisq́; incidentia admoueantur: talibus autem cucurbitulæ uſus prodeſt: cæterum cum totum ecchymoma celeriter per halitum digeſtum eſt, rupta caro facile coaleſcit: ſin longiore ſpatio, ſordes ſubnaſcitur ita, ut iam coire ruptio non queat: labra enim inter ſe tantum prope admouentur, ex quo fit, ut leue momentum ea fa-

ãlle ſeparet: & medium locum aliquo humore impleat: & quodam modo nouum continuo ecchymoma gignatur, & primo ſimile, niſi quod hoc celerius, quàm illud, digeritur: conſtatq́; ex tenui ſanie, cum prius ecchymoma eſſet à ſanguine. Conuulſa autem fibris quibuſdam diſtractis fiunt, leniriq́; tantum deſiderant, quoad dolor ſit leuatus, conglutinari enim non poſſunt: cæterum ariſtolochia rotunda ruptis, & conuulſis, ſi quid aliud, eſt accommodata: itemq́; maioris centaurij radix, eiusq́; ſuccus, & rheum, & coſtus, & bdelium cum oxymelite in potu acceptum.

De luxatis, & contuſis. Cap. XVI.

AD articulos luxatos, contuſosq́; ualent lanæ ſuccidæ, ſpongia oxelæo imbuta, & impoſita, bulbi elixi teneri cum melle, aut cerato: ſal læuigatus, farina cum melle, agni folia, & ſal, & nitrum toſtum cum cerato: utere etiam aquæ marinæ calentis ſuperfuſione. ubi inflammatio, doloresq́; conquieuerint, partes eluxatas etiam confricare rite poteris.

Quæ ſpicula, ſurculos, ſpinasq́; educunt. Cap. XVII.

SPICVLA, arundines, ſpinasq́;, & ſurculos educunt ambæ anagallides, ariſtolochia, ammoniacum cum melle, alterci fructus tritus illitus. Arundinis radicem contunde, & melli admixtam in linteo

large illinito, imponito, atque alligato, ſubito enim educit.

De reduuijs. Cap. XVIII.

REDVVIAS *paruas, & incipientes galla cum melle reprimit, & prohibet confirmari: ubi uero caro præter naturam excreuerit; conſilium eſt, eam erodentibus abſumere, & colliquare: Valet autem ad reduuias aurium ſordes, & lycium: quæ uero ſuppuratæ ſunt, acu perforari, humorq́; emitti, & ſpongia aqua imbuta imponi debet: aut lenticula cum aqua trita illini: uel etiam roſis uiridibus, aut ſiccis aqua perfuſis, tritiſq́;: aut polenta trita cum aqua: caro autem eſt ex omni parte ab ungue ramentis lintei abducenda: porro ungues contuſos myrti, & mali punici folijs teneris contritis illine: unguibus autem ſubcruentis farinam pice admixtam adhibe: ut autem ungues, qui male affecti fuerint, decidant, ſulphur tritum ſuillo adipe exceptum impone: ut uero ſcabri quoque abſcedant, utitor hoc, quod habet uiſci quercini, ſandarachæ, fœni græci ſingulorum unc. duas, cantharidum thapſiæ ſingulorum unciam, aceti quantum ſatis eſt. Ad idem ualet fex ſicca cum cerato impoſita, aut caro ficuum abiectis ſeminibus contuſa, aut unguem pice ſubunctum ſulphure, & ſandaracha tritis pari pondere illinito: unguis autem diligenter radendus, ad æqualitatem redigendus, & uinciendus eſt: utendumq́; ijs, quæ ad ungues abſcedentes ualent: ſuper*

Digitized by Google

reduuias autem, quæ in digitis ſunt, thuris lachrymam tritam impone, & alliga: aut eruum tritum eodem modo: aut thuris inſecti drach. unam, ſandarachæ duplum: trita radici unguis applicato: diligenterq́; inſpergito, ſupra uero linamenta ſicca ponito: hoc ſtatim reduuias exſiccat. Eſt et aliud bonum, quod etiam ualde eſt ad maligna ulcera accommodatum: gallarum, malicorij acidi, ſquamæ rubri æris, & caricarum combuſtarum pares portiones tere, et miſce cum melle, & ad unguenti ſpiſſitudinem redige: linamenta intinge, & bis in die impone, & liga, locis neque unctis, neque madefactis: ſi uero humor ſubſit, ſpongia uino perfuſa eundem abſtergebis.

De ulceribus articulorum. Cap. XIX.

ARTICVLI ſunt carnoſis partibus ſicciores, idcirco cum ulcerati ſunt, ſiccioribus egent medicamentis: ergo Polyidæ paſtillus ex uino ad ſordium ſpiſſitudinem ſubactus, itemq́; medicamenta, quæ æque ac is, deſiccant, probe faciunt: marina quoque & muria ſæpenumero irritatos articulos melius affectos uidimus: quam ob rem in articulis utendum eſt ijs, quæ maiorem etiam exſiccandi uim habent.

De ſanguinis profluuio. Cap. XX.

SANGVINIS profluuij remedium eſt appoſitus partis uulneratæ ſitus: huiuſmodi eſt is, qui ſurſum uergit, & caret dolore: nam ſi infra uer=

gat, doloremq́; afferat, tum non ſolum mouebit profluuium, ſed etiam ſi non ſit, prouocabit. Cum ergo particulæ uulneratæ ſunt, & ſanguis fluit, ſtatim digitum ori uaſis ex quo ſanguis effluit, admoueto, leniterq́;, & citra dolorem præmens: ita enim grumo compacto ſanguinis defluuium ſiſtetur, eo ſuppreſſo, medicamentis etiam ſanguinem ſiſtentibus utendum erit: inter quæ, illa quæ obſtruunt, quæ emplaſtica nominantur, potiora ſunt cruſtas inducentibus: ſiquidem interdum cum cruſta excidit, ne iterum ſanguis fluat, periculum eſt; optimum uero, quod etiam ualet ad defluuium ſanguinis è membranis cerebri, eſt hoc, thuris pars una, aloes dimidium, albo oui ſubigitur ad mellis craſſitudinem, deinde leporis molliſſimis pilis excipitur: tum ulceri toti liberaliſſime imponitur; faſciaq́; linea alligandum eſt: cuius faſciæ primi quatuor, aut quinque amplexus ſuper ipſum uas profluens iniiciendi nobis ſunt, inde uero ad radicem uaſis ducentur: tertio uero die ſolues: ſiq́; medicamentum toto adhuc ulceri adhæret, aliud rurſus ſuperimpones, ac ueluti linamentum, quod ex pilis factum eſt, madefaciens ita deligabis, ut initio feciſti: ſin ſua ſponte linamentum excidat, radicem uaſis digito blande comprimens, quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes, aliudq́; impones: & quoad uas carne munietur, curare ad hunc modum debebis: at quæ cruſtas generant, ubi cruſta decidit, magis nudam partem, quàm pro ipſius naturali habitu, derelinquunt: & ſæpenumero poſtea quàm cruſta decidit, profuſio ſangui

nis,

nis, quæ ægre ſupprimi potuit, ſuperuenit: quanquam cruſtificis medicamentis non ſecus, atque ignitis ferramentis uti neceſſitas cogit, ubi ex eroſione putredinis profuſio ſanguinis concitatur. Iſatis *ſatiua ſuper partibus, è quibus ſanguis fluit, impoſita, egregie ſiſtit: idem faciunt gallæ aduſtæ: quæ cum ignitæ ſunt, aceto aut uino ſunt extinguendæ.* Gypſum, *& oui candidum tenerum, farinamq́; triticeam pulueruleutam, qualis parietibus adhæret, miſceto; medicamentum ad ſanguinis profluuium accommodatum conficies: quod ubi confeceris, leporis pilis, aut aliqua alia re pariter molli excipiendum erit.* Ad *ſanguinis autem profuſiones, quæ ex ore, aut thymis, aut formicis, aut uerrucis, aut hæmorroidibus fiunt, porri folia contunde, atque adhibe: aut rhoen rubram, aut acinos, aut capitula punici mali contundens impone: aut ſpongiam nouam pice cruda intinctam adure, & trita utitor: eſt enim hoc ualde efficax.* Fluxionem *uero ſanguinis ex ore comprimit decoctum frigidum roſarum uiridium, aut ſiccarum: aut clauiculorum uitis, aut lentiſci foliorum, aut myrti, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut punicorum, aut acinorum, aut lenticularum: ijs etiam utendum erit inſeſſibus frigidis, qui ſedi, atque utero conueniunt.* Cæterum *uictus ratio ijs, quos ſanguinis exercet profuſio, ſit ex adſtringentibus, atque incraſſantibus inſtituta: huiuſmodi ſunt alica, farinaq́; pura decocta, caſeus mollis, bulbi cocti, piſces aſſati, palmulæ, uinum nigrum auſterum, lenticula, polenta, ouorum tenerorum ui-*

telli, pira ſylueſtria, mala cydonia, ſorba, meſpila, & quæ ſunt his conſimilia. Ad ſanguinis autem fluxum è naribus ualent platani globuli exſiccati, quos re aliqua ex ſetis confecta fricabis, ſemen proijcies, lanuginemq́; collectam in uaſe fictili nouo repones: cum uſus exigit, hæc tenuia per calamum inſpira: frontem autem, & naſum gypſo, aut luto figulari obline. Ad idem facit etiam porri ſuccus lana coacta, aut linamento exceptus, & naribus inditus; & manna ſucco porri coacta, & impoſita. Foris autem oliuæ folijs læuigatis teneris naſus illinendus eſt: & ſuffitum ex cicuta ſuper molli cinere naribus admouebis: & ſpongijs, aut lanis aqua frigida imbutis meatus utriuſque pinnæ naris obſtrues, crura, brachiaq́; uincies, frontem, & tempora oblines agglutinantibus ijs, quæ ad oculorum defluxiones faciunt: ſi uero grumi aliqui ſubſint, cum ſanguinis profuſio adhuc perſeuerat, eos conueniet exprimere: celeriterq́; iterum uti medicamentis ſanguinem comprimentibus: & narium chartilaginem ſub ipſo oſſe duobus digitis pollice, & indice comprimere. Prodeſt uero in hiſce profuſionibus, & in ijs, quæ ex inteſtinis fiunt, porri ſuccum ad cyathos duos potui dare: aut lauri tenera folia contuſa in oxymelite: aut thuris, & lauri pares portiones læuigabis in uino nigro, quod pari facultate conſtet, & bibendum propinabis: aut toſti oui uitellum ex aquæ portiuncula contritum præbe, aut farinam puram crudam, & thus, & gummi paribus portionibus cum aqua tere, & dato.

Ad cicatrices nigricantes, & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata, Cap. XXI.

NIGRAS *cicatrices tollit inunctum oleum in quo bryoniæ albæ, & nigræ radix incocta ſit, donec ſuccum reddat, calamintha uino cocta, argenti ſpuma roſaceo oleo candido lota. Cicatrices uero, quæ fiunt ex impetigine concolores reddit adeps aſininus illitus cum argenti ſpuma: erucæ ſuccus cum argenti ſpuma inunctus: ſtigmata exterit ranunculus illitus, aut capparis folia, aut ceruſſa cum aceto inuncta: id uero proceſſu temporis aufert: uibices denique concolores ſtatim facit oleum liliaceum continenter ſubunctum.*

De neruis uulneratis. Cap. XXII.

NERVVS *uulneratus & dolore, & inflammatione maiore, quàm alia, propter ſenſus excellentiam corripitur. quo circa cutis uulnus apertum eſt ſeruandum, ut ſanies per ipſum effluat: uulneriq; adhibenda medicamenta ſunt, quæ dolorem leniant, & aditum effluxui patefaciant. ergo calidam aquam, quæ cæteris apta eſt inflammationibus, his aduerſiſſimam eſſe ſciendum eſt, & accommodatius ad has eſſe, ut oleo tenuium partium, & experte adſtrictionis irrorentur. Ex medicamentis autem idonea eſt reſina, aut terebinthina, eáq; per ſe in pueris, mulieribus, & iis qui molli ſunt carne: in cæte-*

ris uero cum euphorbio: itemq́; propolis & per ſe, et cum euphorbio emollita: ſiq́; nonnunquam duriora corpora contigerint, cum aliquo ſubtiliore oleo. Cataplaſmate autem in neruis inflammatis, et putreſcentibus uti quiſpiam poterit, quod ex farina hordei, aut fabarum, aut erui in lixiuio ſtillatitio, aut oxymelite cocta, ſit confectum. Cerato uero uti poterit hoc, quod habet ceræ unc. III. euphorbii unciam: aut fimi columbini in durioribus corporibus, olei unc. II. Conuenit etiam baſilicum medicamentum, quod nitrum recipit, aut calcem uiuam, aut euphorbium, aut ſulphur uiuum, aut fimum ſylueſtris columbæ: ut in tetrapharmaci libram, horum alicuius unciam coniicias. Iam uero in agro, ubi tibi nihil ſuppetat, poteris recentem, pinguemq́; propolin uulneri admouere. aut fermentum ſolum propoli mixtum: aut tithymali ſuccum fermento admixtum. Porro cataplaſmatis ex lixiuio ſtillatitio atque oxymelite, et farina fabarum, aut erui, aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut hordei, aut polenta, non ſolum cum inflammatione tentantur; ſed etiam ſtatim in ipſo initio utendum eſt. Si uero neruus non punctus ſit, ſed plane cæſim ſit uulneratus ita, ut ipſa etiam cutis ſubiecta ſit diuiſa, ut nudus neruus, et per directum et non per tranſuerſum diuiſus conſpiciatur, tum nullo ex iis medicamentis quæ ex euphorbio conſtant, quæq́; non ſecus acria ſunt, uti oportet. neruus enim nudatus horum uim, quæ uehemens eſt, ferre non poterit. Calcem igitur æſtiuo tempore ſæpe lotam, et oleo co-

pioſiore dilutam cape. Facit etiam ad hanc rem, quod ex pompholyge conficitur, & quod ex melle, in roſaceo liberaliore eliquatum. nihil autem horum debet uulnus contingere, cum enim neruus ſenſus ui præſtat, tum uero frigida temperatura eſt; et cum parte cæterarum longe principe continuus eſt. quin ne oleo quidem huiuſmodi ulcus irrigare conuenit. fit enim ſordidum, ergo ſanies tantum abluenda eſt molli lana ſpecillo circumuoluta. Si omnia ſuccedant ex ſententia, etiam uino dulci citra periculum madefaciemus. Poſtquam uero denudatus neruus fuerit contectus, linamenta aliquo medicamento quod anguſtis uulneribus accommodatum ſit, intincta, quale eſt quod ex euphorbio, aut fimo columbino paratur, extrinſecus circunducere oportet ita, ut etiam ſanas partes large complectatur. cum uero tranſuerſum uulnus eſt, maius periculum conuulſionis imminet: ſed quantum ad curationem pertinet, eodem modo progrediendum eſt. Victus autem adhibeatur tenuior, quies imperetur, lectus mollis eſto. oleo liberaliore alæ, caputq; perfundantur. Si uero nerui contuſi ſint, cumq; iis eſt contuſa cutis, & exulceratio ſubſequitur, cataplaſma ex farina fabarum & oxymelite conuenit. cumq; contuſioni coniunctus eſt dolor, pix liquida miſcetur. Si uero citra cutis contuſionem eueniat, oleo calente cui digerendi facultas inſit, ſæpiſſime perfundere oportet. Si totus neruus ſit præciſus, periculum nullum ſequetur, ſed membrum mutilum reddetur, curatio uero eadem, quæ aliis quoque ulceribus, adhibebi-

tur. Liquefactum medicamentum neruis compunctis idoneum. facit etiam ad morſos à rabioſis. Aceti ſextarius, picis pinguis lib. opopanacis unc. III. *opopanacem aceto ſolutum magis læuigabis: picem liquefactam, mixtamq́; incoques. eſt autem hoc medicamentum ad neruos cumpunctos accommodatum, utpote quod compunctionis os conniuere non ſinat: quemadmodum etiam in iis, qui à cane rabioſo morſi ſunt, ne ulcus ad cicatricem perducatur, prohibet. Sed in duriuſculis tantum corporibus facit. Si uero in pueris, aut mulieribus, aut molli carne præditis compunctis hoc uti uelis, tibi licebit ipſum ex aliquo digerente, ut amaraeino, aut opobalſamo, aut oleo uetere liquefacere.*

Ad articulos relaxatos. *Cap.* XXIII.

FACIT *ad laxatos articulos acaciæ ſuccus aqua dilutus & ſuperfuſus. aut rubi, aut malicorij, aut myrti folia cum myrteo cerato impoſita.*

De inflammatione. *Cap.* XXIIII.

INFLAMMATIONIS *initium eſt, cum pars impletur ſanguinea ſubſtantia: incrementum, cum id quod fluebat, ceſſat, quod uero in particula eſt, incipit putreſcere, caloremq́; præter naturam inuehit, effuſioq́; et flatus gignitur, particulaq́; magis, quam prius, intenditur: ſtatus uero, cum pus iam conſiſtit, ſed labores maiores uexant: declina-*

tio denique cum id quod fluxit digeſtum eſt, et moles eſt diminuta. In principio autem ea per ſe admouemus, quæ uim habent repellendi: in incrementis hæc minuimus, digerentiáq; adiungimus: in ſtatu repellentibus, & digerentibus pari portione utimur: ſi dolor uehemens ſit, lenientibus opus eſt: in declinatione digerentia ſolum adhibemus nulla re adiuncta, quæ uim adſtringendi habeat. Parietaria autem ad inflammationes, tum in principio, tum in incremento accommodata eſt, itemq; glaucium. atriplex, & maluæ hortenſes incipientibus & augeſcentibus ac ueluti ferueſcentibus conueniunt. at declinantibus, duratis, & refrigeratis ſylueſtres magis ſunt idoneæ. Lactuca uero, & cucurbita calidis illitæ bene faciunt. ad eas uero, quæ ex fluxionibus fiunt, ſemperuiua, et tribuli utrique ualent. braſſica uero dureſcentibus conuenit.

De affectione, quæ ex defluxionibus fit.
Cap. XXV.

CVM *inflammatio derepente particulam aliquã ſine manifeſta cauſa præcedente obſedit, id quod affectionem eam gignit, defluxio nominatur. ipſe uero morbus affectio ex defluxione. in harum autem inflammationum principijs danda opera eſt, ut recte adhibeatur curatio. totum ergo corpus euacuandum eſt euacuationibus accommodatis: ipſa uero pars inflammata, ſuperfundenda atque illinenda non calefacientibus aut humectantibus medicamentis, ſed ijs, quæ repellere defluxum poſſint: quodq;*

in partem affectam iam decubuit, euacuare, uimq́; & robur particulis laborantibus afferre. Illinendum ergo eſt cataplaſma, quod ex ſemperuiuo, mali punici cortice in uino incocto, cera & polenta adiunctis conficitur. hocq́; & ſimilibus cum dolor uehemens non eſt, utemur. ubi uero particula cum defluxione dolorem maiorem ſentit, tum ne aqua quidem calida, aut oleum, aut cataplaſmata ex farina ſunt adhibenda. fluxionum enim uitijs hæc inimica ſunt omnia. debet uero doloris uehementia leniri medicamento, quod ex paſſo, roſaceo, modica cera, lanis ſordidis, quæ œſypi multum habeant, confectum ſit: quæ per æſtatem frigida, hyeme uero tepida excipiuntur, & admouentur ita, ut ſuperiores partibus affectis locos ſpongia uino auſtero, aut poſca frigida imbuta comprehendant. Si ex horum uſu pus non ſubſidat, emplaſtro quod ex chalcitide conficitur, aut alio ſimili ex ijs, quæ ad fluxiones ualent, utemur. lanam uero puram uino auſtero imbutam ſuper medicamento extrinſecus accommodabimus. atque hoc quidem modo inflammationes ex defluxione ortas curabis. eas uero, quæ ex aliqua occaſione concitantur, calefaciens & humectans non lædes. quas ſi ad puris confectionem uelis perducere, farina triticea hydrelæo incocta illines. ſiq́; uſus quandoque exiget, ut ſcarifices, id etiam accommodate facies. at ſi inflammationes, quæ ex defluxionibus oriuntur, ſcarificatione tentabis, & præſertim in principio, eris in cauſa, ut æger malo aliquo magno afficiatur.

Digitized by Google

De iјs, qui ex affectionibus, quas defluxio concitauit, purulenti fiunt. Cap. XXVI.

IN *affectione, quæ ex defluxione orta eſt, cum nulla cauſa perſpicua ſubſit, ſemel, aut bis utendum eſt cataplaſmate, ac tunc quidem quod ex hordeo conſtat, cæteris eſt præſtantius. ei tamen aliqua aceti, aut uini portio addatur. pure autem diſſecto, & uacuato, cauendum poſtea erit, ne oleum, aut aqua offeratur. uerum ſi uſus poſtulet, ut uulnus quandoque abluatur, aqua mulſa, poſca, uino, et uino mulſo utendum erit. Siq́; iterum inflammatio accedat, cataplaſma ex lenticula imponetur: ſi nulla ſit inflammatio, aliquod medicamentum ex iјs, quæ emplaſtica dicuntur, & non minus id, quod ex chalcitide conſtat, ad huiuſmodi diuiſiones accommodabimus: ſuper quod ſpongiam, aut lanam uino adſtringenti imbutam imponemus. cæterum uulneri nullum medicamentum impinguans admouendum eſt, quale eſt tetrapharmacum appellatum. ſiquidem ei exquiſita exſiccatione opus eſt.*

De gangræna & ſphacelo, ex Galeno. Cap. XXVII.

GANGRAENAS *appellant eas mortificationes, quæ ex magnitudine inflammationis nondum factæ ſunt, ſed adhuc fiunt. Hanc affectionem niſi quis celerrime curet, particula ita affecta ſtatim*

emoritur, ulcinaſq; partes comprehendit, & hominem occidit. ubi uero membra ſic affecta ſenſus omnino ſunt facta expertia, tum morbus non iam gangræna, ſed ſphacelus nominatur. Atque hoc etiam malum oſſibus accidit, cum adiecta ipſis caro ſaniem prauam gignens oſſa hac ipſa imbuerit, & corruptela conſumpſerit. Cum igitur membrum eſt penitus emortuum, ſtatim præcidendum eſt quam proxime ſanæ parti. Gangræna curatur euacuantibus nobis quamplurimum ſanguinis poſſumus ex membro uitiato. Sanguis enim corruptus detrahendus eſt aut uena ſecta, cum in ipſo membro uena magna ſit: aut cutis uniuerſa multis, profundiſq; ſectionibus incidenda eſt. Cumq; ſanguinem effluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex iis, quæ ad putreſcentia ualent, imponemus. huiuſmodi eſt, quod ex oxymelite, aut farina erui, aut lolii, aut fabarum conficitur. ſi ualentius uelis imponere, ſal adiiciatur, aut paſtillus Andronis, aut alius generis eiuſdem. Ad gangrænas etiam faciunt uetuſtæ nuces oleoſæ. earum uero cortex expurgat, & tithymali liquor in tempore, & modo adhibitus. iiſdem quoque lupinorum amarorum decoctum inſperſum auxiliatur.

De abſceſſibus. Cap. XXVIII.

IN *abſceſſibus, quæ apoſtemata dicuntur, ſi puris eruptio impediri non poſſe, tibi uideatur, panẽ hydreleo coctum illines, aut farinam hordeaceã eodem modo,*

apparatam: particulam uero aqua, in qua althææ radix incocta ſit, fouebis: cum uero tumor ægre ad ſuppurationem ueniat, ægreq́; diſcutiatur, cataplaſmate, ex caricis utitor: oportet autem eas dulces, pinguesq́; incoctas aqua eliqueſcere, & aquam melli tenui ſimilem reddere, farinamq́; hordeaceam addere: ſiq́; tumor minus, quàm par ſit, digeratur, cum caricis erit hyſſopum, aut origanum incoquendum: ſi uim magis intendere uolueris, decocto ſalem adijcito: ſed diligenter animaduertendum eſt, ne dum uehementius exſiccas, pars in duritiem calleſcat: ſi quid huiuſmodi quandoque uideas, cum aqua radicem agreſtis cucumeris, aut althææ, aut bryoniæ coques: quibus omnibus dracunculi radix & ualentior eſt, & ad digerendum accommodatior: ergo hanc quandoque per ſe coques, quandoque uero caricas addes, farinamq́; unà cum adipe admiſcebis. Adiantum quoque abſceſſus digerit: itemq́; anethinum oleum diſcutit, & crudos humores, incoctosq́; tumores maturat. pix duros, crudosq́; tumores omnes cataplaſmatis indita, magisq́; ea, quæ liquida eſt, concoquit. Medicamentum, quod abſceſſus iam coctos ſine labore expellit, ut ſæpe in ſplenio pus inueniatur, qui uero cocti adhuc non ſunt, perfecte digerit: lapidis pyritæ drach. duodecim, ammoniaci triti tantundem, farinæ fabarum drach. ſex, excipe reſina liquida, pelliq́; illitum impone: ſplenium uero ne auferas prius, quàm ſponte ſua decidat: medicamentum uero non multo ante parandum eſt, ut quod confeſtim exareſcat.

De ſtrumis, & phymate. Cap. XXIX.

LVPINORVM *amarorum farina, aut aceto, aut oxymelitæ, aut poſca incocta, non ſolum liuores, ſed & ſtrumas, & phymata ſanat.* Medi-*cus quidam in ijs, qui duro corpore eſſent, bubulo ſtercore ex aceto ad ſtrumas, & tumores obduros, totos oblinens uſus eſt.* Phymata *uero diſcutient trita & illita hæc, adiantum, atriplex, parietaria, al-thææ radix uino incocta, ammoniacum cum melle emollitum, & impoſitum: uiſcum cum reſina, & cerato, ſalicis folia cum cerato.* Rumpunt *phymata lupini amari, propolis cum aceto illita, cucumeris ſylueſtris radix terebinthina excepta, capparis radix eodem modo, nitrum cum fermento, aut ficubus.* Ab*ſceſſus uero internos rumpit marina cum mulſa epota: ſtrumas autem diſcutit calx uiua melle, aut ſordibus ex gymnaſio, aut oleo, aut adipe ſuillo ex-cepta: lolij item farina cum fimo columbino, & li-ni ſemine uino incocta: caprificorum groſſi agre-ſtes, aut ſatiui conciſi illiti: & concretionem omnem digerunt.*

De fiſtula. Cap. XXX.

SPONDILII *radix circumraſa, & impoſi-ta fiſtularum callos tollit: ueratrum quoque nigrum impoſitum duobus, aut tribus diebus callum eximit: eliquant etiam æruginis drach.* II. *ammoniaci tan-*

tundem : colyria conficiuntur ex aceto, & aqua ad fiſtulas accommodata : itemq; amurca cocta, & in collutione adhibita : ſory crudum, aut combuſtum cum uini diluti, aut mellis portiuncula ad colluendum adhibitum, & omphacium quoque colluendo carnem procreat.

De bubonibus. Cap. XXXI.

CVM *bubones erumpunt, ſi totum corpus ſuccis æquabiliter redundet, aut malitia humorum detineatur, tum difficilis curatio eſt : ea tamen adhibenda eſt, quàm in affectione, quæ ex defluxionibus oritur, præſcripſimus : ſi exquiſite ſanum ſit, facilis. Totum autem crus calefaciendum, & humectandum eſt, ut dolore uacans efficiatur : ipſiq; ulceri imponendum eſt linamentum lotum in roſaceo, aut aliquo oleo relaxante, quod tetrapharmaco calido ſit inſtinctum : totum porro membrum carpto lanæ oleo imbuto obuoluendum eſt : foris uero ulcus emplaſtro calido illinendum, aut farina triticea, aut hordeacea, aut ex utraque cum modico olei. Glandulam uero inflammatione tentatam, in initio lana oleo calido imbuta lenire oportet, non autem, ut quidam faciunt, ſale adhibito : eo enim poſterius utimur, cum artus, quem plaga uexat, lenitus eſt, & cum dolorem ulcus non affert : quibus quidem rebus glandularum inflammatio plerunque ſoluitur : ſæpe etiam augetur, & ad ſuppurationem perducitur : ergo cum ille quaſi feruor inflammationis ſe remiſerit, lenien=*

tia ſunt omittenda, & digerentibus utendum. Paulatim à digerentibus ad ea, quæ conſiſtentia liquida ſunt, qualia ſunt, quæ cerati ſpeciem referunt, ſimilia ijs, quæ linamentis carptis excipiuntur, quæ emmota dicuntur, tranſeundo. In ijs uitare oportet durorum emplaſtrorum uſum: quippe quæ particulas diſtendant, & inflammari iterum cogant: cum ſatis puris ſit, particulaq; ad ſuppurationem peruenit, non ſtatim diuidemus, ut nonnulli factitant, ſed medicamentis digerere conabimur; lutum impoſitum tumorem inguinum celeriter digerit. Ac bubones quidem, qui ex prolapſu, & ulcuſculis, & doloribus contrahuntur periculo uacare: alios uero, & præſertim eos, qui febribus ſuperueniunt, malos eſſe exiſtimandum eſt.

De eryſipelate, hoc eſt igne ſacro. Cap. XXXII.

CRASSVS, *acerq; humor influens eryſipelas modo cum ulcere, modo ſine ulcere efficit: hoc curandum eſt, primum uſu medicamenti, quod bilem educat: deinde refrigerantibus repellendum eſt quod influit: atque à refrigerantibus ad digerentia, prius quàm liueſcat, & nigreſcat particula, progrediendum eſt. Requirunt autem eryſipelata, quæ refrigerent cum humiditate, nec adſtringant, huiuſmodi eſt ſemperuiuum, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, umbilicus ueneris, ſolanum, altercum, lactuca, & glaucium: & cerata ex aqua admodum frigida. Admiſcetur etiam opij parum, aut ſucci*

papaueris, cicutæq;, & mandragoræ: compoſita autem medicamenta inducuntur: ceratum refrigerans, ceram, quæ quoad eius fieri poſſit, pura ſit, oleo eliquatur, ceratumq; liquidum fit, hæc refrigerata in pila manibus emollimus aquam frigidam affundendo, quantum eius capere ceratum queat: præſtat autem oleum eſſe roſaceum ex omphacino oleo ſine ſale confecto: debetq; oleum quadruplum ceræ eſſe, ſi parum aceti tenuis, & pellucidi uelis addere, medicamentum liquidius, frigidiusq; conficies: idq; non ſolum conueniet eryſipelati, ſed hecticis etiam febribus, itemq; inflammationibus pudendorum incipientibus, niſi depaſcens aliqua affectio partes exerceat. Herbæ quoque refrigerantes cum tenui polenta abunde refrigerant: itemq; palmulæ pingues eiectis earum membranulis, & coctione tenellæ factæ, deinde læuigatæ, & impoſitæ: ſi uero ſicciores uideantur, cerato prædicto ad conſiſtentiam admiſcebis. Inflammatione ſedata, antequàm particula liuida fiat, cataplaſma ex hordei farina eſt imponendum: ſi uero iam liuor occuparit, inciſa cute cataplaſma ſuperponendum eſt, locusq; perfundendus eſt aqua calida dulci: ſed & marina, & muria interim conducet: quandoque etiam huiuſmodi aquæ cataplaſmati ſunt admiſcendæ.

De herpete. Cap. XXXIII.

HVMOR quoque qui herpetem gignit, acer eſt: ſed ſi flaua bilis pura influat, uehementi acri-

monia herpetem exedentem facit, qui continuam cutim cum corroſione comprehendit: qua de re affectio ipſa herpes nominatur: ſi uero cum pituita miſceatur, alterum herpetem, qui miliaris dicitur, qui eminentias in cute milij ſimiles excitat, efficiet. Ergo *qui prius totum corpus purgat, deinde uero repellentia particulis affectis admouet, is herpetem, ut par eſt, curat: at qui ſtatim utitur ijs, quæ cuticulæ cicatricem inducunt, is cuticulam quidem ſanat, cæterum non prohibet quin deintegro priori ſimilis affectio exoriatur: corpus ergo, ut in eryſipelate dictum eſt, euacuabimus: at particulis affectis non eadem imponemus: poſtulant quidem refrigerantia æque, ac eryſipelata, ſed tamen humectantia non ferunt: hisq; refrigerantia, & ſiccantia conueniunt: ergo neque lactuca, neque lenticula paluſtris, neque portulaca, neque ſemperuiuum, neque aliud huiuſmodi ex refrigerantibus, & humectantibus eis offerendum eſt, ſed in principio uitis capreolos, & rubum, & plantaginem oportet illinire: deinde ijs lenticulam admiſcere: interim uero & mel, & polentam, & cataplaſma, quod ſupra ad inflammationes ex defluxione remoto ſemperuiuo, conſcripſi: exulcerata uero medicamentis inungenda ſunt ijs, quæ ad herpetem faciunt, ut paſtillis paſſo, aut uino tenui, & auſtero non ueteri, aut poſca diluta reſolutis: cæterum inueteratis iam huiuſmodi ulceribus* Muſæ, *&* An*dronis paſtillus conuenit.* Herpetem *uero, qui extremam tantummodo cutem exulcerat, niſi admodum inueteratus ſit, nullo horum ungere oportet: ſiqui-*

dem

dem & uehementiora ſunt, & magis, quàm oportet, exſiccant. ad talem uero herpetem accommodatum eſt glaucium, huicq; ſimilia, præſertim aqua ſubacta, ſi morbus nihil remittat, aceto diluta admoueantur: ſucco autem plantaginis, aut ſolani, aut uino ſoluta non mediocriter auxiliantur, aut lini ſemen torridum in uino, & oleo incoquito, & contritum imponito, aut terram cimoliam ſolani ſucco ſubactam inungito: aut argenti ſpumæ unc. quatuor, porri ſucci heminæ dimidium, ſucci betæ par pondus læuigata illinuntur.

De *ſcirrhis*. Cap. XXXIIII.

SCIRRHVS *perinde, atque os, durus eſt, & ſenſu caret: atque is ſanari nullo pacto poteſt, qui uero obſcurum habet ſenſum, digerentibus curatur medicamentis.* Sed *quæ digerunt, & confertim euacuant, neque molliunt, ea primis quidem diebus diminuere tumorem uidentur, ſed tamen quod reſtat, fit inſanabile, cum id omne quod tenuium erat partium, ſit digeſtum. ex quo fit, ut ea medicamenta accommodatiora ſint, quæ molliendo poſſint digerere. ergo mollientia ſunt adeps cerui & medulla, itemq; taurinus, & hircinus, urſinusq; adeps, ammoniacum, bdelium, ſtyrax. horum uſu & duritiem diſſoluemus, & digerentia itidem adhibebimus, qualia ſunt fœnum græcum, fimus caprillus cum poſca.* Componitur *autem à medicis medicamentum ad utrunque faciendum. hoc eſt ad ſcirrhum diſſol-*

*uendum, & ad digerendum accommodatum. cuiuſmodi eſt id, quod ad Galenum auctorem refertur. Pternæ ſuillæ ueteris pinguis, ammoniaci thymiamatis, caſei bubuli, aut caprini ueteris, adipis taurini, raſuræ nauis ſingulorum libra una. medullæ ceruinæ unciæ duæ, * hyſſopi unc. III. cyprini unc. VI. uini Aegyptij heminam mediam. Sed in nono etiam libro de ſcirrhis in podagra exorientibus loquemur.*

Aliter œſypi.

De œdemate. Cap. XXXV.

PITVITOSA *fluxio œdema facit, tumorem laxum, cedentem, & qui digitis impreſſis cauatur; ſenſuſq; expers eſt. hunc curare oportet ſpongiam poſca imbutam cum ligamento leniter ſtringente imponendo ita, ut ab inferioribus partibus initium deligandi ſumatur, & ad ſuperiores progrediendo deſinamus. Spongia uero eſſe noua debet. quæ ſi talis non ſuppetat, ea nitro erit expurganda, & melius etiam lixiuio, quod ſtillatitium appellatur, ſi uero per hæc tumor non ſubſideat, paululum aluminis admiſcebis. Eſt etiam ad hoc aptum molliſſimum ex lucerna linamentum hoc eodem humore imbutum & impoſitum. benefacit etiam glaucium. Si autem œdema inueteratum ſit, particulam oleo prius inunges, deinde ſpongiam ex liuixio impones, arctiuſq; ſtringes, & ita curabis. Iam uero iſatis ſatiua tumores huiuſmodi mirabiliter digerit, et comprimit. idem facit terra omnis pinguis, & magis etiam Aegyptia.*

De terebintho. Cap. XXXVI.

TEREBINTHVS *phymatis ſpecies eſt. in ſummo autem ipſo ulcere puſtula nigra eminet: quæ rupta, id quod ſubiectum eſt, ſimile deſquamato apparet. ubi hoc diuiſeris, pus inuenitur.*

De epinyctidibus. Cap. XXXVII.

EPINYCTIDES *ulcuſcula ſunt, quæ per ſe erumpunt, puſtularum ſpeciem præ ſe ferentia, ſubrubra, quibus ruptis ſanies ſubcruenta defluit. atque hæ quidem interdiu non magnopere excruciant: per noctem uero maiore, quam pro modo ulceris, dolore affligunt.* Ergo *ſilphij ſuccum aqua ſolutum impones, citra enim mordicationem deſiccat, aut cicutam tritam imponito.*

De ligamentis diſſectis. Cap. XXXVIII.

LIGAMENTVM *ex oſſe in os progrediens minime periculoſum eſt, quod ſi quibuſcunque medicamentis uelis deſiccaueris, non offendes. quod uero in muſculum inſertum eſt, quanto minus periculoſum eſt, quam tendo & neruus, tanto eſt cæteris ligamentis periculoſius, niſi recte, probeq́; curetur.*

De thymo. Cap. XXXIX.

THYMVS *eſt ulcus aſpera et ſqualida carne*

excreſcens. fit autem & in ano, & in pudendo, ac partim quidem facilis eſt, et ſponte ſua decidit, partim uero deterior eſt, & dolorem affert. & quidam præterea ex ijs curationem non admittunt.

De *ficis*. *Cap.* XL.

FICOS *appellant germina quædam ad modum ulcerum rotunda, ſubdura, rubentia, quæ dolor etiam comitatur. oriuntur plerunque in capite, naſcuntur tamen etiam in reliquis corporis partibus, his optimum medicamentum eſt alumen ſciſſile, æris flos toſtus, & gluten taurinum cum ſquama æris, quæ dupla ſit, teriturq́; ex aceto, & illinitur. Probantur etiam capita menularum combuſta, bulbi cocti, & cinis una cum aceto commixtus.*

De *furunculo, qui dothien uocatur.* *Cap.* XLI.

DOTHIENES *ex craſſis fiunt humoribus. hos digerit, concoquitq́; triticum commanſum et impoſitum, & item maſtiche* Aegyptia. *uuas paſſas abiectis acinis tere, ſali trito pari portione addito, et illinito. hoc aut diſcutit, aut rumpit, caricas coctas tere, aquam affunde, & utitor. aut caricis reſinam miſce, & impone.*

Ad epinyctidas. *Cap.* XLII.

AD *has ualet apium cum polenta tritum &*

illitum. braſſicæ folia trita impoſita. alterci folia ex melle trita applicata. ſolanum per ſe, & cum cicuta uiridi, aut oliuæ folijs cum aqua coctis utitor. uuas paſſas ademptis acinis tritas admiſceto, easq́; ſplenio illitas imponito. adiantum quoque ex melle tritum facit. Cauendum eſt, ne acria, acida, & ſalſa offeramus. et à fomentis, balneis, et Sole abſtinendum.

De uerrucis, myrmecio, & ſimilibus. Cap. XLIII.

MYRMECIA *atque uerrucæ uſu medicamentorum uehementer exulcerantium conuellentur, eorum uero quæ putrefaciunt, interimentur. corticis ſalicis uſti cinis cum aceto acri dilutus clauos, callos, myrmeciaq́; exterit. Similiter quoque melanthium eandem uim habet ad clauos, atque reduuias. Pecudũ uero ſtercus ad uerrucas, myrmecia, thymos, dothienas duros in aceto ſolutum facit, groſſi decocti duros tumores diſcutiunt: crudi uero myrmecia et thymos expellunt. condylomata uero comprimunt oliuæ flores cum aqua illiti, aloe cum paſſo inuncta, pentaphylli radix ſuper data. cydonia cocta cum pane aut cum polenta. myrti folia combuſta cum cerato, propolis ante emollita, & impoſita. condylomata quoque & ficos aufert auripigmentum illitum, calx uiua, & fex uiſco excepta: & ſplenij modo ſuper data. permagnos uero ficos tollit ærugo ferri cum uino dulci inuncta: ſeminis anethi combuſti cinis illitus: alumen liquidum cum pane, uino, et apio. Iam uero cinis palmitum ex aceto illitus & ficos au=*

fert, & quæ nunc dicta ſunt, curat: atque auger præterea prohibet.

Ad ganglia. Cap. XLIIII.

FACIT *ad hæc plumbea maſſa ad modum uertebræ confecta, ganglio maior impoſita. hæc enim ſua grauitate ganglium proceſſu temporis diſſoluit.*

Ad perniones. Cap. XLV.

MARINA *tepida perfundendi ſunt, aut betæ, aut lenticulæ, aut erui, aut radicis aſphodeli decocto. poſt perfuſionem lenticulam uino incoctam tere, & illine: aut ficus ex oleo læuigatas impone. aut alumen & farinam paribus portionibus in uino tere, & illine.*

Ad digitorum, totiusq; pedis rimas. Cap. XLVI.

PICE *liquida oblinito. cancrum fluuiatilem, aut marinum ſuper carbones cremato, teſtam abradito, ex oleo tere, ad mellis ſpiſſitudinem redige, abſterſis prius ſciſſuris inſtillato. Prodeſt etiam ſcillæ medulla oleo feruefacta, & ex terebinthina contrita. itemq; cornu capræ uſtum, caprilloq; adipe exceptum. Sed calli circumpurgandi prius ſunt, deinde medicamentis utendum eſt.*

Digitized by Google

Ad pudenda ulcerata. Cap. XLVII.

HAEC *perfundes adſtringentibus: aut perſperges rubi, myrti, capitulorum mali punici agreſtis, oliuæq; agreſtis decocto. eadem quoque trita illinuntur. Lemnia itidem ſphragis inungitur, aut aloen cum melle diſſolue. Ad ſcrotum uero uehementi atque intolerabili pruritu uexatum facit fex combuſta donec leuetur perturbatio. ualet ad idem alumen liquidum.*

De leuce, alpho, melane, lepra, & ſcabie. Cap. XLVIII.

SANGVIS *pituitoſus, & glutinoſus, qui longo temporis ſpatio colorem uerterit, & ad albiorem commutarit, leucen uitiliginem efficit. Alphorum ſimilis eſt origo, non tamen caro tota affecta eſt, ſed extrema ſolum cutis. atque ab humore pituitoſo alphi albi fiunt, melas uero à melancholico: ſed humor, qui lepram facit, ad imas uſque partes penetrat: ſcabies uero ipſa ſuperficiem occupat. ergo ſi calcem lotam & torridam habeas, tanta aqua admiſta, quanta ſatis ſit ad mediocrem craſſitudinem, inungendo curabis. in alpho autem multo liquidiore medicamento inungendum eſt, craſſiore in ſcabie, craſſiſſimo denique in lepra. Dracunculi radix cum aceto illita ſanat alphos. itemq; eleborus uterque, lapinorum amarorum decoctum ſuperfu-*

ſum : eorundem farina ex aceto, aut oxymelite illita, cortex radicis capparis cum aceto : lilij radix cum melle, cæpa cum aceto in Sole perun cta. crocodili terreſtris fimus, ſturnorum etiam, cum orizam ſolum comederint, aut ſepiæ teſta cremata. ad ſcabiem uero facit uua taminia, eleborus uterque, lupini amari, ut diximus : cardamomum cum aceto. lilij radix cum melle : reſina terebinthina cum ſulphure; cuius nos periculum fecimus, cicer, fimus caprillus. lepras uero expellunt anemonæ ſuper datæ, eleborus, & albæ uitis radices.

De impetigine. Cap. XLIX.

CVM *ſanies tenuis atque acris cæteris craſſioribus admiſcetur, impetigines oriuntur, quæ facile in lepram & ſcabiem tranſeunt. ex quo conficitur, ut medicamenta ualenter ſiccantia poſtulent. itaq; eas, quibus à mediocriter ſiccantibus nihil affertur auxilij, ab ijs uero quæ uehementer exſiccant, exacerbantur,* ἀγρίας *id eſt feras appellant. In his igitur utendum eſt medicamentis, quæ ſatis efficacia ſint, nec tamen uehementer erodant. cicer ad impetigines facit, uterque eleborus : prunorum gummi pueris prodeſt : erinaceus in petris naſcens, pix cerato mixta : ſulphur cum reſina. hocq; eſt experientia comprobatum : in puero autem apta eſt hominis ſaliua. affecta uero cutis continuo debet digitis ex ſaliua fricari. crocodili terreni, & ſturnorum fimus. Ad impetigines uero recentes, quæ mentum, aut*

aliam faciei partem infeſtant, tritici multum capi-tur, incudíq; cuidam ignitæ imponitur, humorq́; qui inde emanat, adhuc calidus ſumitur, & impetigines inunguntur. atque hoc quidem remedio pleriq́ue ſunt ſanati. Aut maluæ agreſtis fructum tenerum collige, eoq́; contuſo ſuccum exprime, et ſerua, & impetigines continenter illine. Inueteratis impetiginibus, ijs quæ ſubijciam, utitor. Viticis folia contunde, modicum aceti adde, & illine. Vel capparis folia detrita ex aceto impone. Paſtillus ad impetigines: Glutinis figulini denarij quatuor, thuris denarij duo, aceti heminæ dimidium. in quibuſdam ſcriptum eſt, pares portiones, aceto ſoluta illinuntur.

De inflatione. Cap. L.

SPIRITVS *flatuoſus, craſſus, uaporoſusq́; eſt materia inflationum: ſed & corporis denſitas ut ſpiritus non exſpiretur, adiuuans cauſa eſt. unde curandi conſilium eo dirigitur, ut denſata rarefaciamus, & craſſum ſpiritum attenuemus: quod medicamentis, quæ tenuium partium calidáq; ſint, efficietur. Sed cum muſculi ex contuſione inflati ſunt, ex calidis & acribus excandeſcunt, & dolores intenduntur. ergo digerentibus lenientia miſcenda ſunt. atque in initio lenientium eſſe maior portio debet. Cumq́; morbus inclinet; eorum, quæ digerunt. Præterea in huiuſmodi affectione muſculorum lenit & decoctum, & ipſum hyſſopum cum exiguo oleo:*

digerunt uero acetum & nitrum, & lixiuium ſtillaticium. ergo in principio utendum eſt decocto cum olei momento, atque item uini: quod calens lanis ſuccidis excipiatur. cumq́; particulas refrigerare non oporteat, curandum, ut calor diu conſeruetur. Vbi lenitus eſt æger, acetum, nitrumq́;, & deinde lixiuium ſtillatitium miſceatur. poſtremo uero imponenda ſunt emplaſtra, quæ digerendi uim habeant, ut inflatio ſubſidat, quale eſt quod ſequitur: ſordes ex gymnaſio feruefacias, primumq́; percolato, ut puræ fiant, rurſusq́; in lebetem conijcias, calcemq́; uiuam tritam, ut farinam, inſpergas, donec luti fiat ſpiſſitudo.

De elephantia. Cap. LI.

QVI *hoc morbo correpti ſunt, ijs mirabile auxilium affert eſus uiperarum: quas qui eſſe uelit, parare ad hunc modum debebit. In primis caput, itemq́; cauda ad quatuor uſque digitos abſcindenda ſunt: interioraq́; omnia & cutis etiam auferenda: corpus aqua perluendum: deinde in ſartagine æque, ac anguillæ ex albo iure condiendæ ſunt. Fit autem album ius aqua copioſa impoſita, exiguoq́; oleo, & porro, & anetho adiuncto. Eſt autem perſpicuum, carnes uiperarum eſſe coquendas uſquedum teneræ fiant. Atque etiam ipſum medicamentum, quod ex uiperis conficitur, quod theriacen uocant, eſt accommodatum, ut ex eo copioſe bibant ij, qui hoc morbo tenentur: ac ſi cui placeat, eodem cutim inungat. Qui hæc faci=*

unt omnia, quandoque eis euenit, ut ſquama ex cute excidat, cuiuſmodi in ſerpentibus ſenectutem appellamus. Vtimur *etiam ad hæc theriaco ſale, & calamintha: ſed benefacit hoc quoque, quia non ſolum egregie digerit tenues humores, ſed ſaniem attenuat, & craſſos humores, ex quibus hoc morbi genus efficitur, incidit, & diſſecat.* Non *tamen in ſingulis hominibus ab his remedijs incipimus: prius enim omnino purgamus, & quandoque etiam uenam incidimus.*

FINIS SEPTIMI LIBRI.

Digitized by Google

OCTAVI LIBRI ARGVMENTVM.

Octauo libro continentur, quæ ad cerebrum, caput, oculos, nares, genas, maxillasq́; pertinent omnia. Capita autem ſunt hæc.

De memoriæ iactura, deq́; ijs qui uigilijs, & de ijs, qui nimio ſopore torquentur. Cap. Primum.
De ephialte. Cap. II.
De morbo comitiali. Cap. III.
De eodem ex Galeno. Cap. IIII.
De uertigine. Cap. V.
De apoplexia ex Philumeno. Cap. VI.
De melancholia. Cap. VII
Dt inſania ex Philumeno. Cap. VIII.
De amantibus. Cap. IX.
De lycanthropia. Cap. X.
De cerebri inflammatione ex Philumeno. Cap. XI.
De eryſipelate cerebri. Cap. XII.
Curatio aduerſus canis rabioſi morſum. Cap. XIII.
De neruorum reſolutione. Cap. XIIII.
De rigore, qui calefieri non queat. Cap. XV.
De conuulſionibus. Cap. XVI.
De diſtentione ex Philumeno. Cap. XVII.
De capitis doloribus. Cap. XVIII.
De cephalæa capitis dolore. Cap. XIX.
De hemicrania. Cap. XX.
Ad puerorum aduſtiones. Cap. XXI.
De alopecia, & ophiaſi. Cap. XXII.
De capillis fluentibus. Cap. XXIII.

Quæ pilos attenuant. Cap. XXIIII.
De porrigine. Cap. XXV.
Ad pediculos, Cap. XXVI.
Ad ulcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos. Cap. XXVII.
Ad capitis ulcuſcula. Cap. XXVIII.
Ad fœdum capitis odorem. Cap. XXIX.
Ad fœdum narium odorem. Cap. XXX.
Ad ecchymomata inueterata. Cap. XXXI.
Ad labia fiſſa. Cap. XXXII.
Ad ephelidem, & maculas faciei Galeni. Cap. XXXIII.
De uaris ex Galeno. Cap. XXXIIII.
Ad ficoſas menti eminentias, Cap. XXXV.
Ad fœdos alarum odores. Cap. XXXVI.
De lippitudine ex Galeno. Cap. XXXVII.
De inflammationibus oculorum. Cap. XXXVIII.
De doloribus oculorum ex Galeni ſententia. Cap. XXXIX.
De chemoſi ex Demoſthene. Cap. XL.
De phlyctænis. Cap. XLI.
Ad phlyctænas oculorum. Cap. XLII.
De carbunculo. Cap. XLIII.
De nydriaſi. Cap. XLIIII.
De phthiſi, & atrophia oculorum. Cap. XLV.
De nyctalope. Cap. XLVI.
De glaucomate, & ſuffuſione ex Rufo. Cap. XLVII.
De obſcuritate, & hebetudine. Cap. XLVIII.
De ſtrabiſmo. Cap. XLIX.

De expreſſione. Cap. L.
De confuſione. Cap. LI.
De luſcioſis. Cap. LII.
De oculis lacrymantibus. Cap. LIII.
De encanthide. Cap. LIIII.
De pediculis palpebrarum. Cap. LV.
De naribus obſtructis ex Archigene. Cap. LVI.
De ſtrangulatis ex Theophraſto. Cap. LVII.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER OCTAVVS.

De memoriæ iactura, deq; ijs, qui uigilijs, & de ijs, qui nimio ſopore torquentur. Caput Primum.

c VM perdita memoria eſt, aut magna noxa affecta, ſi frigida omnino eſt intemperies, calefacere eam conuenit: non tamen eſt exſiccandi, ſicut neque etiam humectandi neceſſitas: ſed ſi cum humiditate ſit coniuncta, exſiccare, ſi cum ſiccitate, humectare: ſi in medio utriuſque conſiſtat, eodem in ſtatu conſeruare eam oportet. Eorum autem, qui ueterno detinentur, in ipſo ſtatim initio uena ſecanda eſt: id quod eſt utrique morbo, & qui ex uigilia, & qui ex ſopore ſit, commune: eſtq; utrique commune oxyrrhodinum in principio adhibere: cætera contraria ſunt, ſedanda enim, leniendaq; ſunt, quæ cum uigilijs uexant: excitanda uero, quæ torporem afferunt. Merito igitur cum ægrotantes in ætate florenti ſunt, morbisq; laborant, in quibus uigilant, & deſipiunt, ijs irrigationes ex capitibus papaueris offeremus, & ad olfaciẽdum dabimus, naſiq; pinnas ab interioribus partibus, aut frontem inungemus: in morbis uero contrarijs ægroti ſunt excitandi, humorisq; qui moleſti-

am affert, incidenda eſt craſſities, & calefacienda: ergo thymum, & pulegium, & origanum, et alia huius generis aceto incoquentes, ægrotantium nari=bus admouebimus: poſtea uero palatum ualidis, acri buſq; medicamentis inungemus: capiti quoque medi=camenta eiuſdem facultatis, uſque ad ſinapi, impo=nemus. Quin etiam ſi uterque morbus inueterarit, cucurbitulis etiam, & caſtoreo in utroque utemur.

De Ephialte. Cap. II.

QVI *Ephialtes nominatur, non eſt quidem ma=lus dæmon, ſed ualidus morbus quidam, atque etiam uates, ſacerdos, & Aeſculapij miniſter.* Morbum *uero præueniunt hæc, ſuffocatio, uocis ſuppreſſio, & grauitas: occurrendum igitur inchoanti malo: nam perſeuerans, & ſingulis noctibus incidens mor bum aliquem magnum, ut apoplexiam, ut inſaniam, ut morbum comitialem nunciat: idq́;, cum capiti cau ſa tribuitur; quæcunque enim comitiales interdiu pa tiuntur, eadem ephialticos dormientes infeſtant: er=go uena ſecanda eſt, totumq́; corpus purgandum. Maximum uero auxilium affert ijs eleborus niger ad pondus drachmæ unius, cui ſucci ſcamoneæ oboli tres, & aliqua odorata, qualia ſunt aniſum, dau=cum, petroſelinum admiſceantur. Hiera quoque ex colocynthide mirum in modum eiſdem opitulatur. Diæta tenuis eſto, fœtida uitentur. Adiuuat etiam hos pæoniæ ſemen: eius autem grana quindecim ni=gra trita ex aqua continue potui dentur.*

De morbo comitiali. Cap. III.

VBI concidit aliquis, conuulſa, & diſtracta membra ſunt perungenda, tenendáq;, ac dirigenda: deinde os aperiendum, digituſq; immittendus, aut penna oleo irino imbuta, ut pituitam euellamus, odoramentis quoque ſenſus excitare oportet, ueluti peucedano, ſucco cyrenaico, bitumine, cedria, pice. Poſt acceſſiones, ſi nihil impedimento eſt, uena cubiti incidenda eſt: ſi nihil remittat acceſſio, extremæ partes ſinapiſmo oblinendæ ſunt: cucurbitula præcordijs affigenda: ſi per hæc morbus non ceſſauit, exigua ſpes eſt: & tamen medicus audacter, & ui etiam adhibita, caſtoreum, & ſuccum cyrenaicum cum melle, & aceto ori infundat; per ſedem uero centaurij, aut colocynthidis decoctum inijciat. Qui ex morbo conualeſcunt, uiribus refectis, ex hiera purgari debent: atque hæc quidem eſt recentis, & acuti comitialis morbi explicata curatio: nunc uero quomodo inueterato opitulandum ſit, ſubijciam. Igitur qui in hunc morbum cadunt, aquam diu bibere oportet, &, ſi nihil prohibet, utique ſanguis mitti debet: quatuor autem, aut quinque diebus interpoſitis, corpus reficere, & ita purgante medicamento euacuare; præſertim uero ex nigro ueratro, aut colocynthide, aut etiam ſcomonea: ipſum porro ueratrum ſine medulla tunſum, cribratumq; inſpergendum eſt aquæ mulſæ cyathis quinque, aut ſex, melleq; crudo adiecto piperis momento excipiendum: colocynthida

uero abiecto ſemine, & quæ medullam adhuc habeat, paſſo implebis, totamq; noctem ita ſines: mane uero paſſum temperatum potui dabis: ubi ſatis purgati ſint, lauari poterunt: tertio die cucurbitulæ præcordijs, & dorſo cum ſcarificatione applicabuntur: deinde compluſculis diebus interpoſitis, refecto corpuſculo, hieram ex colocynthide offeremus: poſt hæc, capiti, & occipitio cucurbitulas effigemus: ſequenti die panem aqua mulſa incoctum, tritumq; cum amaris amygdalis, ſerpillo, menta, aut calamintha, aut ruta ſuper dabimus: idq; triduo faciendum eſt: poſt uero caput radendum, paucedaniq; liquore cui ſpondylium ſit incoctum, ex aceto diluto perungendum. Rurſus uero interpoſito ſpatio, & corpore recreato, antidoti ex colocynthide obolos nouem in aqua mulſa, dieq; uno interiecto, tres etiam dabimus: inde medicamentis utemur, quæ ſternutamenta cieant. Poſt quinque, aut decem dies caſtoreum ex mulſa exhibebimus: ſpatioq; interpoſito, clyſter ex centaurio inijcietur: deinde uero quæ pituitam per os, & per nares ducant, offeremus: tum ſinapiſmum capiti inducemus. Iam uero & acribus cibis quandoque eſt utendum.

De eodem ex Galeno. Cap. IIII.

COMITIALES adiuuat oxymel per ſe ſumptum, præſertim uero ſi cum ſcilla ſit confectum: capparis quoque condita prodeſt, ſi continuo edatur: itemq; ſalſamentum: eſt autem ſalſamen-

tum medicamentum quoddam ex ſcilla utiliſſimum ad hunc modum confectum: uas in quo mel fuerit, capimus, ſcillamq; in tenues partes manibus diſcerptam in id iniicimus: uas operculo ſolido obturamus, totumq; uaſculi os pelle circundatum diligenter ligamus, atque in ſole conſtituimus, ut ad meridiem ſpectet, & à borealibus uentis ſit remotum: fiat hoc in caniculæ ortu, quod eſt ſpatium quadraginta dierum: uaſculum uero eſt paulatim ad ſolem uertendum: tranſactis hiſce diebus uas aperientes corpus ſcillæ elixato ſimile comperiemus, ſuccumq; ex ea fluxiſſe, quem collectum optimo melle iucundum facimus: & eius quotidie cochlear unum plenum, ac pueris quidem paruum, adultis uero magnum, damus. Quinetiam corpoream ſcillæ partem ſimpliciter contundimus, & læuigamus, cochlearq; unum cum melle offerimus: ſed huic, quantum ad efficaciam pertinet, ſecundæ tribuuntur: ſi uero primo loco ſtomachus ſit affectus, ægro imperandum eſt, ut concoctionis curam gerat: panem ergo accurate elaboratum ex uino temperato leuiter adſtringente, atque albo, ad horam tertiam aſſumet. Medicamentum quoque ex aloe bis, aut ter ſingulis annis dari poterit. Noui puerulum, qui hoc morbo correptus nunquam fuerit, poſteaquam radicis pæoniæ magnam, & recentem partem collo appenſam tulit. Agaricum quoque, ſeſelis, ſpondylii fructus, & radix, ariſtolochia rotunda ex aqua epota comitialibus prodeſt: ſcarificatio denique crurum ſæpiſſime iterata eoſdem uehementer iuuat.

De uertigine. Cap. V.

QVI hoc morbo tentantur, in acceſſione excitandi ſunt medicamentis, quæ odore moueant, & extremarum partium frictionibus, & cæteris generis eiuſdem: cum uero morbus conquieuit, ut profligetur, primum ſecanda eſt uena, deinde purgandum ex hiera: tum interiecto ſpatio, clyſteri acri ex centaurij, uel colocynthidos decocto utendum. His euacuationibus peractis caput ipſum ad occipitium eſt ſcalpello conuulnerandum, cucurbitulæq; cum ſcarificatione adhibendæ: poſtremo iis medicamentis utendum, quæ pituitam eliciant, & quæ per ſternutamenta euacuent.

De apoplexia ex Philumeno. Cap. VI.

QVI apoplexia correpti ſunt, oleo copioſiore, eliquato inungendi ſunt: caputq; perfundendum, roſaceo, in quo ſpondylium ſit incoctum, mulſáq; inſtillanda: & adhibenda odoramenta, ut caſtoreum, uel opopanax, & galbanum: os quoque per uim aperiendum eſt, digitusq;, aut penna oleo intincta iniicienda, ut ſiquid ſuperuacaneũ ibi ſit, abſtergatur: ſedes quoque inungenda eſt iis, quæ flatus educunt: ſi per hæc morbus non inclinat, clyſteribus acrioribus utemur: quibus muriam, & mel admiſcebimus: his ita confectis, incidenda uena eſt: facta autem uenæ ſectione, iterum utemur excitantibus.

De melancholia. Cap. VII.

IN hoc morbi genere, quando in toto corpore melancholicus ſanguis redundarit, initium curationis à uenæ ſectione ſumendum eſt. cum uero is cerebrum ſolum occuparit, tum ſanguinis miſſione non eſt opus. Sed eſt etiam tertia melancholiæ differentia quædam: cum ea non ſecus atque morbus comitialis, à uentriculo ducit originem. hanc nonnulli ueteres hypochondriacum morbum nominant. Cum igitur ex præcordijs melancholia oritur, primum ſymptomata circa uentriculum apparent: cumq; maior ſit effecta, eam melancholicæ perturbationes comitantur. leuatur autem æger alui ſubductionibus, uomitibus, concoctione, & ructu. Hypochondriacum etiam hunc morbum, flatuoſum appellamus: ſymptomaq; eius eſſe dicemus triſtitiam & timorem. cum igitur propria melancholiæ ſymptomata magna appareant, uentriculum uero uel nullum, uel minimum quippiam infeſtet, tunc cerebrum ob atram bilem in eo accumulatam præcipue affectum eſſe exiſtimandum eſt. hanc uero melancholiæ ſpeciem continuis balneis, diæta boni ſucci, & humida abſque ullo alio præſidio curare oportet. cum uero humor is qui infeſtus eſt, ob temporis diuturnitatem effectus eſt difficilis ad euacuandum: tunc & magis uaria, & potentiora remedia par eſt adhibere. ergo morbum hunc incipientem curare conuenit, inueteratus uero atque auctus eſt tractatu difficilli-

mus. Igitur in principio epithymo aut aloe purgentur: nam & parum quotidie ex his ſumptum, non mediocriter iuuat: leniterq́; aluum mouet. ubi uero ita, uti dictum eſt, purgati fuerint, abſinthium dabitur, modo herba ipſa duobus aquæ cyathis perfuſa, et incocta, modo eius ſucci drachmæ dimidium, aquæ continenter liquefacti. Datur quoque aceti modicum dormituro. multaq́; obſonia in aceto intincta comedenda offeruntur. Sed melius erit aceto ſcillam, polium, & tenuem ariſtolochiam miſcuiſſe. Cum uero ad curandum morbum qui iam inceperit, atque ex totius corporis conſenſu ducat originem, forte accedas, non minus uenam in cubito ſecabis. facta ſanguinis miſſione, uiribus refectis per inferiores partes medicamento quod ex colocynthide, quodque ex eleboro nigro conficitur, purgabis. quo in caſu etiam quod ex epithymo, quodque ex aloe conſtat, conueniet: prodeſt quoque euphorbium admiſcere, & ex ſero lactis parare. Iam & facultates quæ urinam cient: purgationesq́; quæ ſudoribus fiunt, huic malo medentur. quin etiam præcordijs proſpiciendum eſt. fouebuntur autem perfuſa decocto rutæ, et anethi, & abſinthij, & pulegii, & uiticis ſeminis, et baccarum lauri. hæc enim oleo incocta, & affectæ parti admota, & leniunt dolores, & flatus diſcutiunt. porro cataplaſmatis inſit etiam aliquid eorum, quæ flatus pellunt: cuiuſmodi eſt apium, aut aniſum, aut cuminum. nec minus etiam cataplaſmati miſcere cyperum, irida, & roſmarinum. et permittere, ut diu atque adeo per diem & paſto &

Digitized by Google

ieiuno adhæreant. cum auferes, aliquod aliud operimentum, ut lanam latiorem impone. Cucurbitulis ad flatus excutiendos leuibus utendum eſt; ad dolores autem atque inflammationes, cum ſcarificatione. Cum uero curando procedas, non erit obliuioni mandandum ſinapi: ſed & acria ſmegmata, & dropaces dorſo, & uentri ſunt imponenda.

De inſania ex Philumeno. Cap. VIII.

INSANIAE eadem eſt, quæ melancholiæ curatio. præcipue tamen inſanientes iuuat hippomarathri radix, ſemenq́; in aqua potum. & bryoniæ radicis denarius ex aqua quotidie ſumptus.

De amantibus. Cap. IX.

EOS qui ex amore curis affecti, uigilijsq́; torti eſſent, cum nonnulli id minus intelligerent, balnei cibiq́; abſtinentia, et tenui uictu conſumpſerunt. in quibus cum nos amorem in cauſa eorum eſſe deprehenderimus, eorum animos ab amore ad balnea, ad compotationes, ad geſtationes, ad ludos, & ad fabulas abduximus. nonnullis timorem incuſſimus. nam qui amori ſemper inſeruiunt, ab ijs affectio difficulter remouetur. nonnulli autem obiurgandi ſunt ex uitæ inſtituto, quod ſibi quiſque delegerit. Cæterum amantes hæc conſequuntur, oculi caui, non lacrymantes, ſed ut uoluptatis pleni uideantur: continuus palpebrarum motus. cumq́; reliquæ corporis

partes concidant, in amantibus hi ſoli non concidunt.

De *lycanthropia, cum homines luporum naturam imitantur.* Cap. X.

QVOS *hoc malum infeſtos habet: nocturno tempore domo egreſsi lupos in rebus omnibus imitantur: & ad diem uſque circa tumulos uagantur mortuorum. hos ita cognoſces. pallidi ſunt, oculos hebetes & ſiccos, non illacrymantes, eosq́; concauos habent. lingua ſiccisſima eſt, nulla penitus in ore ſaliua conſpicitur, ſiti enecti ſunt, crura uero, quia noctu ſæpe offendunt, ſine remedio exulcerata. hæ ſunt illorum notæ. qua in re ſciendum eſt, lycanthropiam eſſe melancholiæ ſpeciem: quam acceſsionis tempore curabis ſecta uena, & facta uſque ad animi defectionem uacuatione: cibisq́; boni ſucci.* Vti*tor quoque balneis dulcibus. deinde ſero lactis per triduum uſus, etiam hiera ex colocynthide ſemel, bis, & ter purgabis.* Poſt *purgationes theriacen ex uiperis dato. & item alia, quæ in melancholiæ curatione ſunt commemorata.* Morbo *inuadente æger perſpergendus eſt iis, quæ ſomnum conciliare conſueuerunt. ubi uero ſomnus acceſſerit, aures & nares opio illinantur.*

De *cerebri inflammatione ex* Philumeno. Cap. XI.

CEREBRVM *inflammatum ita ſæpe intu*

meſcit, ut etiam ſuturæ capitis deducantur: dolor maximus & diuturnus comitatur, uehemens faſtidium, rubor in facie multus, oculi exeruntur, facieſq; & totum caput intumeſcit. ergo ſecanda uena eſt in cubito & euacuandum: itemq; ex naribus, & uaſculis, quæ ſub lingua ſunt ſita, ſanguis mitti debet, irrigationeſq; inflammationibus capitis congruæ, linimentaq; humectantia, & maturantia ſunt adhibenda.

De eryſipelate cerebri. Cap. XII.

ERYSIPELAS in cerebro fit, hæcq; ægrotus patitur, toto capite dolet, ut flamma in eo eſſe uideatur: facies frigida eſt, et ſubpallida, os inareſcit. uena ſecanda eſt ei, qui ægrotet, præcipue uero quæ ſub lingua ſunt, uenæ incidi debent. refrigerantia quoque admoue, quibus in alijs itidem eryſipelatis utimur.

Curatio aduerſus canis rabioſi morſum. Cap. XIII.

CANES rabioſos hæc comitantur. muti omnino ſunt, & ueluti inſani, ut ne domeſticos quidem agnoſcant, cibum auerſantur, ſiti præmuntur, nec bibunt, anhelant uehementer, auribus demiſsis ſunt, ſaliuam copioſam & ſpumeam edunt. Qui uero ab ijs morſi ſunt, curare ſtatim oportet omni legitima curatione, etiam ſi ulcus ſit perexiguum, & extre-

mitatem ſolum occupet. neque cicatrix celeriter inducenda eſt. uulnus autem abluetur aqua, in qua chamæmelum, & agreſtis lapathi radix ſit incocta. In potione uero ſument lycium, & ſilphij liquorem, quem in uulnus etiam imponent. ſument quoque in potu chamædryn, ſcordium, gentianæ radicem, polium, fluuiatilium cancrorum decoctum, cui anethum multum admiſcebunt. Purgabuntur uero medicamento quod ex colocynthide conficitur. cuius quotidie dabis quantum fabæ magnitudinem compleat, ſed non ut integra fiat purgatio. humor uero qui cum dabitur, eſto decoctum heleliſphaci, aut ſideritidis heracleæ, quam & halyſon uocant, quia ipſa ſola iuuet. Vtiliter quoque dari poterit medicamentum ex uiperis. Vſus etiam eorum, quæ urinam mouent, eſt accommodatus. Iam & iecur canis, qui momordit, dandum eſt. Sed non uni ſoli remedio confidendũ: et quibus rationibus cumq; poſſis eſt inueſtiganda, atque tractanda curatio. Apollonius uero Pergamenus ait fuiſſe memoriæ commendatum, multos quidem ex ijs, in quibus ob aliam cauſam aquæ timor natus eſſet, quos ὑδροφόβους appellant, fuiſſe ſeruatos, ex iis uero qui à cane rabioſo morſi fuiſſent, ſeruatum eſſe neminem.

De neruorum reſolutione. Cap. XIIII.

CVM nerui omnes ſimul ſenſum, motumq; amiſerunt, apoplexia morbus nominatur: cum uero in altera parte, ſiue dextera, ſiue ſiniſtra id accidat,

dicitur paralyſis, hoc eſt reſolutio neruorum illius partis, quam obſedit: originem ducit hic morbus ab humoribus glutinoſis, & craſſis neruos obſtruentibus: per quos uoluntarij motus eduntur: ex quo patet, eos humores eſſe uacuandos, his euacuatis, primum hieræ drachma potui dabitur ſine melle, iniecto tamen pipere in puluerem redacto: ſiquidem uolumus non purgationem, ſed diſtributionem ab hoc medicamento fieri, & tertio die drachmam itidem dabimus, aut etiam plus eo: quatuor uero diebus interpoſitis duas ſimiliter, atque etiam tres drachmas exhibebimus: deinde quatuor diebus interiectis quatuor drachmas adiecto mellis & ſalis cochleari: quo tempore etiam piper eſt addendum: ſi hac dandi medicamenti ratione æger minus perfecte fuerit purgatus, quinque drachmas, et quibuſdam etiam ſex: ſi modo ætas florens ſit, dabimus. Diæta ſit attenuans, parti uero quæ propter ſolam obſtructionem ſit reſoluta, impone aliquod medicamentum, quod digerendi uim habeat. Quibus uero partes faciei ſunt reſolutæ, ad eos medicamenta faciunt, quæ pituitam educunt, quæ continuo ſunt adhibenda, ut eorum robur excitetur: iiſdem ſunt excitanda ſternutamenta, capitisq; habenda omnino cura eſt: at in quibus reſolutio faciem non uexat, iis ſatis erit occipitio, & primis uertebris applicare medicamenta: in quibus etiam medicamentis pituitam euocantibus uti debebimus.

De rigore, qui calefieri non queat. Cap. XV.

RIGOR huiuſmodi ex pituita uitrea admodum

frigida ſine febre oritur. In ijs uero, qui ita ſunt affecti, calefacientibus uti ſine metu debemus; et quæ humorum craſſitiem diſſecent adhibere: talia quoque eſſe debent eſculenta & poculenta: utendum uero eſt medicamento quod ex tribus piperibus, deinde eo quod ex calamintha, tum uero eo, quod ex ſucco cyrenaico, & caſtoreo conficitur.

De conuulſionibus. Cap. XVI.

CVM *ſtatim ab initio morbi, aut non ita multo poſt, conuulſiones, quæ oriri incipiunt, diutius perdurant, ex repletione oriuntur: cum uero ex multis ſudoribus, aut uomitibus, aut alui excretionibus, aut ſanguinis defluuio, aut uigilijs, aut fame, aut motibus nimijs, et uehementibus ſequuntur, ex inanitione ortum trahunt; cumq́; aliquis ſanus derepente conuellitur, id ex repletione fieri neceſſe eſt: ſi uero ex febribus ardentiſſimis totum corpus, atque nerui exſiccescant, atque ex ea ſiccitate poſtea ſequatur conuulſio, id ſummum malum eſt, & eiuſmodi, ut fere nullus ſit remedio locus. Ergo cum partes corporis ad anteriora trahuntur, ea conuulſio* ἐμπροσθότονος, *cum uero ad poſteriora,* ὀπισθότονος: *cum denique recte inter utranque partem intenduntur,* τέτανος *nominatur. Cæterum conuulſiones, quæ ex repletione, aut inflammatione oriuntur, curabis ſi copiam humorum euacues: inflammationemq́; peculiaribus remedijs propulſes. Conuulſio autem accidere etiam ſolet, cum uomentes uehementius ſe ſe tor-*

quent: his ſuccurrit acanthij radix, & ſpinæ albæ, & ſpinæ ægyptiæ ſemen epotum. Quidam etiam centaurij minoris ſuccum potui dant, cum ex repletione exiſtit conuulſio: caſtoreum uero non modo bibitur, ſed etiam extrinſecus cum oleo ſicyonio cuti illinitur.

De diſtentione, quæ τέτανος dicitur, ex Philumeno. Cap. XVII.

QVIBVS ceruix recta intenditur, ueſicam oleo calido repletam admouere tendinibus oportet: ut quæ leniter caleſiunt, etiam contraria, quæ diſtentio inuehit, ferre queant: ergo totum conſilium eſt eo dirigendum, ut irrigationibus, & lotionibus curationem tranſigamus: primum autem utemur oleo dulci, deinde uero rutaceo, & ſicyonio: ſed magis etiam laxant cataplaſmata ex fœno græco, lini ſemine, farina hordei, quæ mel copioſum, atque oleum recipiant: ea autem comprehendant ceruicem, utranque maxillam, totamq; ſpinam uſque ad lumbos. Adhibendæ etiam ſunt cucurbitulæ ſic, ut cutis incidatur, admoueantur autem ceruicibus, ſpinæ ab utraque parte, & pectori, ubi muſculoſum eſt, & item præcordijs: eos uero in quibus morbus inueterarit, in oleum totos deſcendere etiam bis die conuenit: ſi uires ſubuertuntur, oleum rutaceum leniter calidum in quo reſina ſit eliquata per ſedem iniectum eos mirabiliter iuuat: prius tamen bibant ſuccum cyrenaicum; ſed quia diſſolutum facit erodentem potionem,

oblinatur melle coćto ad erui magnitudinem : ſilphij quoque radix ex mulſa epota utiliter præbetur : ſimili quoque modo myrrha ; & hyſſopi decoctum : ſed caſtoreum reliquis longe præſtat omnibus : quocirca duo cochlearia ſingillatim diſtincta ex mulſa danda ſunt.

De capitis doloribus. Cap. XVIII.

CAPITIS *dolores, quos æſtus, aut calor aliquis excitauit, curant ea, quæ refrigerandi uim ſine adſtrictione poſſident : inter ea præſtant cæteris, quorum eſt ſubſtantia tenuior : quocirca in principio nihil eſt roſaceo melius, quod abſque ſale ſit confectum, non debet autem uetus eſſe : poſt roſaceum, ſequitur chamæmelinum oleum, aptum ijs, in quibus refrigerare mediocriter oporteat : ubi uero uehementer refrigerare uelimus, roſaceo utemur, eidemq; ſemperuiui, aut portulacæ, aut lactucæ, aut uuæ acerbæ ſuccum miſcebimus : papaueris uero, & mandragoræ ſuccus, cum non ſine noxa refrigeret, uitandus eſt : ſed ſi neceſſitas quandoque cogat, eius parum miſcendum eſt.* Eraſiſtratus *autem auctor eſt, calidiores temperaturas, cum quis eas* Soli *ſit expoſiturus, mirum in modum præſeruari, ſpongia lata, ac denſa ex aqua frigida ualde expreſſa, & capiti admota.* In *dolore uero capitis, qui ex frigore ortum ducit, rutaceo oleo uteris : ſi maiore calore opus ſit, parum euphorbij oleo miſce : præterea illine irino unguento, & amaracino : iam & laurinum hoc tempore erit accommo-*

datum: atque his quidem & frontem, & narium, & aurium meatus inungere oportet: quæ in recentibus capitis doloribus ſunt ſeruanda. In iis autem, *qui ſunt inueterati, & neceſſe eſt caput radere, medicamenta adhibemus, quæ tum emplaſtrorum, tum ceratorum forma ſint confecta, cum uero capilli breuiſſimi ſint, liquidiora imponimus.* Horum autem *materia aliunde eſt huc comportanda: ea igitur quæ refrigerant, ex iis, quibus eryſipelata curantur: quæ uero calefaciunt, ex calefacientibus cõponenda ſunt: quale eſt quod ex euphorbio conficitur: ſatis eſt enim unam euphorbii drachmam olei dulcis unciæ uni, & ceræ unciis tribus adiicere.* Dolorem *uero capitis, qui uitio ſtomachi ortus ſit, ſanabis uacuatione, quæ uomitibus quamcelerrime conficitur: ſi uero nihil euomuerint, etiam ſi ualde ſint conati, dabimus operam, ut ſuccorum uitiatam malitiam cibis boni ſucci corrigamus.* Porro *peſſima affectio fit, cum uitioſi humores in uentriculi tunicas ita ſunt infarcti, ut elui non poſſe uideantur: quorum optimum remedium eſt picra.* Cum *uero calor dolorem afferens ſuperarit, curatio adhibenda eſt ex iis, quæ refrigerandi uim habent: poſtea mitigantia, & concoquentia medicamenta repellentibus commiſcebimus: tum uero digerentia, & attenuantia adiungemus.* Dolores *ex febrium magnitudine obortos perfuſiones ex capitibus papaueris ſanant.* Qui *uero ex uini potu caput dolent, uacuandi ſunt, quieſq́; ac ſomnus imperandus, balneumq́; ueſperi adhibendum, & cibis utendum boni quidem ſucci, ſed non calefacientibus.*

In iis denique qui ex ictu, aut plaga dolore capitis uexantur, cum iam inflammatio quædam conſtiterit uenæ ſectione uti conuenit: ſi quid prohibeat, clyſteri euacuabimus.

De cephalæa capitis dolore. Cap. XIX.

IN *cephalæa dolores aggrauantes multitudinem indicant; erodentes, uaporum aut humorum acrimoniam; pulſantes inflammationem: extendentes ſi grauitas & pulſus non adſint, ſpiritus tenuis, ac flatuoſi copiam in membranis contentam teſtantur. Ergo ſi multitudo uaporum, aut humorum contineatur, utrum id euenerit propter particulæ illius imbecillitatem, an propter totius corporis repletionem conſiderandum eſt: ut totum corpus euacuando, etiam capitis dolorem ex particulæ imbecillitate contractum ſanes. nam materiam in totum corpus reuellendo affectæ particulæ medemur.*

De hemicrania. Cap. XX.

QVI *curaturus hemicraniam eſt, qua purgatione, aut uenæ ſectione ægrotus indigeat, conſiderare debet, atque ita ad capitis auxilia progrediens tum per digitos manus ſuæ, tum per linteolum dimidiam frontis partem, ante tempus acceſſionis confricando excalfaciat. poſt acceſſionem uero medicamentis, quæ hemicranica medici uocant, utendum eſt: ſiqs multus calor in doloribus ſentiatur, ijs in*

quibus

quibus refrigerans aliquid inſit; ſin ſecus, ijs quæ abunde calefaciant. utriſque uero aliquid ex ijs, quæ robur addunt, miſceatur, quod facultatem adſtringendi habeat. Iuuat etiam *hos ſi oleum tepidum in aures inſtilletur modico euphorbij ad oleum iniecto, ut ad libram unam olei, euphorbij dimidium unciæ addatue.* Ad eos, *qui caput mobile habent ex* Dioſcoride. Stichadem *ex aqua, aut hydromelite bibendum præbe & ſaneſcent.*

Ad puerorum aduſtiones, quæ ſiriaſes dicuntur ex eodem. Cap. XXI.

SINCIPITI *imponenda ſunt heliotropij folia, cucurbitæ ramenta, cucumeris, quem peponem appellant, cutis quæ carni adiacet; ſolani hortenſis folia, & ſuccus cum roſaceo.*

De *alopecia, & ophiaſi.* Cap. XXII.

EX *medicamentis, quæ ad areas faciunt, euphorbium admodum calidum eſt. eo minus eſt thapſia, deinde ſinapi, & naſturtium & adarce, tum ſtruthium, & ſpuma nitri: & ſulphur uernicarium, & ueratrum utrunque, et oleum laurinum, & alcyonia, & arundinis radix & cortex combuſti, & pix liquida, urſi adeps. his utitor, & potentioribus ceratum, imbecillioribus oleum laurinum admiſceto.*

De capillis fluentibus. Cap. XXIII.

NVLLVM *præſtantius medicamentum expertus ſum, nullumq́; fore animo concipio capillis fluentibus, quam quod ex ladano & oleo lentiſcino conficitur. Si uero fluor ſit copioſus propter magnam cutis raritatem, non erit incommodum pro lentiſcino myrteum oleum ladano miſcere. perſpicuum autem eſt, caput prius fricandum, & capillorum copiam tollendam eſſe. iis uero, quibus ex morbo capilli defluunt, diæta refectrice opus eſt. lotus arbor pilos fluentes cohibet. uel abrotoni cinis cum aliquo ex iis oleis, lanuginem inducit. Defluuium autem, quod citra morbum accidit, braſsica arida, trita ex aqua illita curat. aut loti radix eodem modo capillos prohibet excidere. quod etiam laudauit Galenus. Ladanum in uino maceratũ læuigabis myrteum oleum et uinum uiciſſim inſpergens. Satius uero eſt adiantum dimidio ladani pondere admiſcere, et myrteo oleo exceptum illinere. aut cum arundine combuſta admiſcere. Vt autem capilli naſcantur, ficulnis foliis contritis locum illine. Ad pilos autem palpebrarum cadentes cedriam combure, fuligineq́; utitor.*

Quæ pilos attenuant. Cap. XXIIII.

PILOS *attenuant hordeum, fabæ, eruum, aphronitrum, & nitrum. Vehementiora his ſunt ceſtæ fictilium, clibaniq́;, pumex ignem non exper-*

tus, alcyonia, elebori, bryoniæ, & dracunculi radix, ariſtolochia, et cachry. Si odorata fieri uolueris, cyperum, melilotum, roſas ſiccas, iunci odorati florem, iridem, ſpicam, nardum indicum, & celticum, fœniculi folia, itemq; amomum, & coſtum admiſcebis.

De *porrigine.* Cap. XXV.

PORRIGO *ex uitioſis humoribus oritur. eſt ergo perſpicuum, digerentia, & abſtergentia medicamenta adhibenda eſſe. Furfurum ſextarium medium in aquæ heminis duabus macerabis, deinde confricabis, poſtea excolabis, & cremorem heminæ aceti ſemiſſe adiecta uſque ad uini ſpiſſitudinem coques: eoq; caput illines. poſtea uero caput lauabis aqua, in qua beta, aut fœnum græcum, aut lupini ſint incocti. Inunctionibus utitor, ut irini unguenti fece. hoc enim medicamentum citra morſum digerit. Ad inueteratas porrigines ualet hoc, quod habet atramenti ſutorij, ſulphuris ignem non experti, ſpumæ nitri pares portiones, quæ uino affuſo excipiuntur oleo lentiſcino, componunturq; ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem, & pili ſubunguntur.*

Ad pediculos. Cap. XXVI.

VVAE *taminiæ partes duæ, ſandarachæ & nitri, utriuſque pars una. ex aceto atque oleo caput ungito.*

Ad ulcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos. Cap. XXVII.

HAEC *in capitis cute tenuibus foraminibus eroſa tenuem modiceq; uiſcoſum humorem in ſe habentia conſiſtunt. fauus autem maiora habet foramina. ergo patet, humores, ex quibus morbus originem ducit, euacuandos eſſe. ſiq; amplius influant, primum ipſorum influxus prohibendus eſt, & per capitis, & per totius corporis euacuationem. ut in alopeciæ curatione diximus, conuenientq; medicamenta incidentia. nonnulla autem medicamenta, cum excrementis totum corpus redundat, achores incipientes curant, quæ adſtringendi, & repellendi uim habent, qualia ſunt myrti baccæ, pini cortex, rubus, & ſycaminus. nonnulla uero & obſiſtunt achorum incrementis, & id quod influit, repellunt, atque etiam, cum mixtis uiribus ſint, id quod iam in parte affecta continetur, concoquunt, & digerunt. tale eſt myrtinum, & roſaceum, lentiſcus, cyperus, & lenticula. nonnulla uero digerendi ui ſunt prædita, & abſque calore ſenſibili abſtergunt, ut beta, & plumbum uſtum. nonnulla denique ualentiores uires habent, achoresq; qui à craſſis, glutinoſisq; humoribus fiunt, euacuare poſſunt. huiuſmodi ſunt ſal, chalcitis, uini fex uſta, ſandaracha, & calx extincta. fel calidorum, ſiccorumq; animalium. acetum uero acerrimum ad achoras omni tempore accommodatum eſt. hoc autem diluta metallica*

Digitized by Google

achoras curant. Si uero achor inflammationis ſenſum inuehat, id in primis facies, ut inflámationem humido medicamento, quod πύρυγρον dicitur, ſedes. ad idem ualent hæc ſimplicia, papaueris agreſtis, & alterci folia tere ex uino, atque illine. aut ſcoriam ferri & roſas pari portione tere, & ex uino illinito: id quod nonnulli cerato roſaceo excipiunt.

Ad capitis ulcuſcula. Cap. XXVIII.

CAPITIS *ulcuſculis conuenit hoc, quod habet plumbáginis, papaueris foliorum pares portiones, contere hæc inter ſe, aleoq; myrteo exceptis, ut cerati fiat craſſitudo, inungens utitor.*

Aliud ad idem ualens.

CALAMINTHAE *teneræ folia, ceruſſamq; pari portione tere, decocto capitum papaueris diſſolue, myrteo oleo excipe, ut ſtrigmenti craſſitudinem habeat, atque utitor.*

Ad fœdum capitis odorem. Cap. XXIX.

GLANDIS *unguentariæ et nardi pares portiones ex eodem conterito ad mellis ſpiſſitudinem. caput abraſum cum uino uetere inungito.*

Ad fœdum narium odorem. Cap. XXX.

MYRRHAE, *acaciæ, amomi ſingulorum*

drach. I. contunde et cribra, melle cocto excipe. iubе ut hoc ſummo narium interſepto agglutinet.

Ad ecchymomata inueterata. Cap. XXXI.

RADICVLA illita ad hæc facit. auferenda eſt, cum eroſionem incipit inducere, aut radiculæ ſuccum cum micis panis illinito.

Ad labia fiſſa. Cap. XXXII.

OVI membranulam interiorem, ut ſplenium impone. idem faciunt telæ aranearum candidæ, quæ in arcis inueniuntur: quæ uero altius ſciſſa ſunt, bubulo aut caprino adipe, aut medulla bubula, et reſina inungito.

Ad ephelidem, & maculas faciei ex Galeno. Cap. XXXIII.

VITIS ſylueſtris racemi ephelidas et maculas, & quæcunque generis eiuſdem in ſumma cute oriuntur, curant. amygdala amara ephelida tollit, itemq́; huius arboris radices coctæ. coſtus ex aqua, & melle ad idem ualet. braſſica ad ephelidem & lenticulas facit: & ad cætera omnia, ad quæ mediocri adſtrictione, & abſterſione opus eſt. Sepiæ teſta combuſta eadem præſtat.

De uaris ex Galeno. Cap. XXXIIII.

QVI uarus appellatur, tumor quidam exiguus atque durus in faciei cuticula eſt: ad quem exterendum ualent emollientia & digerentia medicamenta. Aliud. Mellis attici cyathus. acerrimi aceti par portio. diligenter mixta excipe terebinthina, ubi emollieris impone.

Ad ficoſas menti eminentias ex Galeno. Cap. XXXV.

SPVMAE argenti, miſyos crudi par pondus tere, & illine. Aliud. Thuris drach. octo. ſpumæ argenti drach. quatuor. ſalis foſſilis drach. octo. trita illinito.

Ad fœdos alarum odores. Cap. XXXVI.

ALVMINIS liquidi partibus duabus, myrrhæ parte una uino diſſolutis utitor.

De lippitudine ex Galeno. Cap. XXXVII.

OPHTHALMIA eſt inflammatio tunicæ os capitis, & caluariam ambientis. ad hanc medicamenta ſunt adhibenda quæ repellant, nec exaſperent, hoc eſt quæ non uehementer adſtringant ut plurimum uero albus oui liquor cum accommodatis

Digitized by Google

medicamentis, per collyria, quæ unius diei dicuntur, ſanare lippitudinem poteſt. poſtridie uero eius diei collyrio, quod nardinum appellatur, ad inſtaurandum & corroborandum inungetur. In *quibus autem adſtringentia ſuperant, plurimum oui candidi parumq́; collyrij eſſe debet: in quibus uero concoquentia excellunt, ijs paulo craſſioribus eſt utendum.* Fomento *ex ſpongia utemur: ſi quidem mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die: ſi uehementior, & ter, & quater, & ſæpius uti præſtat.* Fo*mentum uero ex meliloti & fœni græci decocto conficiatur.*

De *inflammationibus oculorum.* Cap. XXXVIII.

SI *plenitudo ſubſit, uena ſecanda eſt, aut adhibenda purgatio, aut clyſter inijciendus, aut imperanda inedia, atque ita progredi adhibitis ijs, quæ repellere fluxionem poſſint.* Si *plenitudo non adſit, ſed mediocris affectio oculos obſidens fluxiunculam pariat, in principio utendum eſt inunctione, ut iritationem oculis infeſtam leniamus, & defluxum ſiſtamus: quale eſt quod ad Nilum auctorem refertur ex roſis, & medicum, & nardinum.* Si *uero humor in capite tantummodo obſtructus redundet, cucurbitulas occipitio affigere oportet, et cutim ſcarificare, uel hirudinem adhibere & fronti, qua dolet oculus, aſſidue oui candidum, aut lac inſtillare, & hiſce remedijs dolores lenire.* In *quibus uero ardens, calida, & acris defluxio eſt, aut ſalſa, hoc*

Digitized by Google

*cataplaſmate utemur. panis puri medullam aqua macerato, læuigato, roſacei modicum admiſceto, ſuperiori palpebræ imponito. aut capitum papaueris decocto polentam coque, & modico roſacei adiecto illine. palpebræ autem inungendæ ſunt medicamento quod diarhodon appellatur diluto capitum papaueris decocto. agglutinantibus quoque & unguentis utendum eſt, cum uaſa quæ in fronte & temporibus ſunt, contorta diſtenduntur. Sed cum defluxio à uaſculis, quæ altius inhærent, proueniat, ab his abſtinendum eſt. Si uero inflammatio à materia concocta excitetur, purgante medicamento confertim euacuabimus. balneum quoque in hoc caſu erit accommodatum. Cum inflammatio remittit, cataplaſmatis calidis per initia utendum. Si craſſum ſit id, quod inflammationem facit, primum omnium adhibenda curatio eſt alui ſolutione, inunctionibusq; medicamentorum, quæ neque impleant neque craſſos humores reddant, ſed quæ diffundere, humectare, & excernere poſſint: quale eſt chiacum collyrium. ad hæc imponenda ſunt * catapotia dolorē leuantia, odoramentaq;, & cataplaſmata, & medicamenta quæ inunguntur: celeriusq; balneo utendum, & ſerum lactis propinandum.*

De doloribus oculorum ex Galeni ſententia. Cap. XXXIX.

QVOTIES *dolores uehementes oculis accidunt, perquirendum eſt, quænam affectio in inflam=*

matione dolorem tis afferat: nam, aut ex uehementi acris humoris confluentis morſu, aut quod eorum tunicæ plenitudine diſtenduntur, aut propter craſſorum humorum, aut ſuccorum, aut ſpiritus flatuoſi extenſionem uehementes in oculis dolores excitantur. ac morſus quidem purgantibus medicamentis, & ipſi particulæ oui humore infuſo curabis: Vbi autem prius concocta inflammatio ipſa fuerit, corpusq; uacuum, tum utique lauationes ſunt aptiſſimæ. Quæ uero ex repletione inflammationes proueniunt, miſſione ſanguinis, alui deiectione, infernarumq; partium frictione curare conueniet. Extenſiones uero curabimus toto corpore prius euacuato, atque etiam humorum momento deorſum auerſo; tum medicamentis localibus, quæ digerant utendum erit. Fouendi igitur ſunt, ac fœni græci decoctum infnudendum. In quibus uero ſanguinis craſſioris copia in uenulis oculorum continetur, ſine ſuccorum in toto corpore redundantia, uini potione utendum eſt, quippe quod calefacere, euacuare, & obſtructiones aperire queat.

De chemoſi ex Demoſthene. Cap. XL.

CVM *ex uehementi inflammatione palpebræ inuertuntur, ut uix contegere oculos queant, curare oportet uenæ ſectione, medicamento purgante, & collyrio dia rhodon cum lacte, aut oui candido palpebras illinendo, eodem quoque tempora, & frontem illines. Corpore plurimum euacuato, ſi ferre queant, fomentnm ex ſpongia adhibendum eſt: cataplaſma-*

táq; ex farina pura, & polenta ex hydromelite coacta imponenda, eáq; ſæpius mutanda ſunt, ipſiq; polentæ & ſeris, & ſolanum admiſceri debent. In *principio ſubungendum non eſt: ſatis enim eſt lactis uti infuſione: ſequenti uero die admouere ea, quæ ad inflammationem faciunt, & præſertim dia rhodon collyrium: cum inflammatio remittit, medicamento purgante utendum, & acrioribus inungendum.*

De *phlyctænis.* *Cap.* XLI.

PHLYCTAENAE *curandæ ſunt ad hunc modum; in primis iubendum eſt, ut ægri parum loquantur, ſternutationes, iram, ſpiritus retentionem uitent, potum & cibum quammaxime poſſumus contrahere oportet, euacuationeq; uti ex clyſteribus non acribus, obſcuro loco ægrum continere, ligamenta quoque, & linteorum applicationes uitare oportet.* Ca*taplaſmatis utendum eſt leuioribus, & ſubadſtringentibus, collyrium uero* Nili *dia rhodon lacte dilutum conueniet.*

Ad *phlyctænas oculorum.* *Cap.* XLII.

PHLYCTAENAE *quæ in oculis ſunt, medicamenta digerentia poſtulant: quæ igitur recentes ſunt, atque adhuc inflammatæ, medicamentis quæ ex myrrha, & thure, & croco conſtant, arcentur, inueteratæ uero aliquid eorum, quæ maiorem digerendi uim habent, requirunt.*

De carbunculo. Cap. XLIII.

PRIMVM clyſteri uacuare, deinde lacte non cocto mediocriter purgare conuenit: deinde ſpongia fotum erui farina, uel triticea, ex aqua mulſa cocta illinere: nonnunquam uero iridem tenuem illinere, et lacte oculū perluere: ſi ulcera ſerpant, lenticula cum melle, uel mala cydonia cocta ſuper danda: ſi latius depaſcendo ſerpant, folijs oliuæ decoctis, uel malicorio in uino decocto læuigatoq; illinito: ſi ceſſent ſerpere, cruſtaq; medicamento, quod ſubijciam, impoſita exciderit, ulceraq; pura ſint, luteis ouorum toſtis læuigatisq; cum melle, & croco donec ad cicatricem perueniant, illinentur, medicamentum uero eſt huiuſmodi. Spodij drach. quatuor, croci oboli tres, uino aminæo læuigentur quouſque inaruerint: paſſumq; creticum uetus miſcetur: omniaq; ſimul læuigantur, & liquor pixide fictili excipitur, & oblinitur.

De mydriaſi. Cap. XLIIII.

CVM pupillæ color nihil immutatur, ſed multo, quàm naturaliter eſſe conſueuit, eſt latior, & interim lumine penitus priuat, interim uero quæ uidentur, multo minora apparent omnia, mydriaſis malum uocatur. Eius curatio ſanguinis miſſione ex cubito, aut purgatione tentanda eſt: ſin minus, uenas in angulis oculorum oportet incidere, deinde cucurbitulam occipitio affigere: & aqua marina faci-

em, & oculos perfundere: ſi ea non adſit, muria, uel poſca utemur: cæterum medicamenta adhibenda erunt ea, quæ ad phlyctænas etiam faciunt.

De phthiſi, & atrophia oculorum. Cap. XLV.

PHTHISIS eſt, cum pupilla anguſtior, obſcurior, & rugoſior efficitur: res uero quæ cernuntur, his maiores apparent. Inter phthiſin, & atrophiam hoc intereſt, quod phthiſis anguſtiorem pupillam efficit, atrophia uero totum oculum et minorem, & humiliorem reddit. Curandus hic morbus eſt exercitatione partium ſuperiorum, & diligenti admodum capitis, faciei, & oculorum frictione, et acriore medicamento, quale eſt, quod ſequitur, rareſacere oportet. Ammoniaci drach. I. crocomagmatis drach. quatuor, æruginis drach. I. tritis in aqua, et ſubactis utitor.

De nyctalope. Cap. XLVI.

NYCTALOPEM uocant eum, qui per diem uidet, ſole occidente obſcurius, nocte uero omnino nihil cernit. Curari debet ſanguine ex cubito, & angulis oculorum miſſo: deinde purgatione, aut euacuatione ex clyſteri: tum apophlegmatiſmi imperabuntur, aut ut ſternutamenta excitentur. Ante cibum hyſſopum potui dabimus: ſi morbus ita non finiatur, medicamentum purgans quod ex ſcamonea, caſtoreoq; conficitur, iterum dabimus: oculi melle deſpu-

mato illinentur: claudenturq; humores comprimendo, & continendo. Aut aluminis ægyptij combuſti partes duas, ſalis foſſilis partem unam tere ex melle & ſublinito.

De glaucomate, & ſuffuſione ex Rufo. Cap. XLVII.

GLAVCOMA et ſuffuſionem ueteres unum, eundemq; morbum eſſe exiſtimarunt: poſteriores uero glaucomata humoris glacialis, qui ex proprio colore in glaucum conuertatur, & mutetur morbum eſſe putauerunt: ſuffuſionem uero eſſe effuſionem humorum inter uueam & cryſtalloidem tunicam concreſcentium: cæterum glaucomata omnia curationem non recipiunt: ſuffuſiones uero recipiunt, ſed non omnes. Diſcutere igitur ſuffuſionem oportet ſanguinis ex cubito detractione, itemq; purgatione, et acrioribus euacuationibus, ueluti centaurij decocto, aut amari cucumeris, & alui ſolutione frequentiore: cucurbitulas etiam occipitio cute inciſa admouendo. Aqua toto curationis tempore bibenda eſt, cibiq; aſſumendi, qui attenuent. Proderit etiam progreſſu temporis apophlegmatiſmos per dies aliquot adhibere. Medicamentis utendum eſt, primum ſimplicibus, qualia ſunt mel, oleum, fœniculi ſuccus: deinde compoſitis, quale eſt hoc, quod accipit ſagapeni drachmas duas, ſucci cyrenaici, ueratri albi ſingulorum drachmas ſex, rutæ ſylueſtris drachmam unam, ſpumæ nitri drachmas ſex, alij quinque, mellis cochlea=

ria octo, aut ſucci chamædryos, ſanguinariæ ſingulorum pares portiones, collyria conficito.

De obſcuritate, & hebetudine. Cap. XLVIII.

OBSCVRITAS eſt plerunque totius aſpectus impedimentum abſque manifeſta oculi affectione, hebetudo uero eſt obſcurior aſpectus ab aliqua ignota cauſa proueniens. Communis omnium obſcuritatum curatio eſt uenæ ſectio in cubito, & in angulis oculorum: deinde uero humores euacuationibus ad partes inferiores reuellendi ſunt: poſtea cucurbitula occipitio affigenda, hirudinesq; temporibus admouendæ, & partes inferiores confricandæ: aqua potui danda, cibis utendum, qui facile digerantur, temporis ſpatio ſternutamenta quoque excitanda, uomitus ante cibum ciendus, inunctiones adhibendæ: ac primum quidem ex paribus mellis & olei portionibus: deinde hoc compoſito, quod ſubijcio. Croci oboli duo, fellis hyænæ drach. una, piperis communis gra. LXXXV. ſucci fœniculi drach. XVI. guttæ ammoniaci drachma una, æruginis tantundem, mellis coch. ſex, tritis omnibus fœniculi ſuccum affunde, deinde læuigata exſiccato, tuncq; mel admiſceto, in pixidem æneam reponito, et utitor. Antequam inungas, oculos ſpongia quæ marina calida imbuta ſit, fouebis.

De ſtrabiſmo. Cap. XLIX.

QVI ſtrabones oriuntur, curantur rebus faciei

adiectis, ut recte aſpiciant: & lucerna in conſpectu ipſorum conſtituta, ne oblique intueantur: cumq; ad nares oculis conniuent, ſtipulas ex palma etiam angulis oculorum, qui ad tempora ſunt, agglutinare conuenit, ut aſpectu ad has firmiter directo oculos emendent.

De expreſſione. Cap. L.

OCVLI *uero interdum exprimuntur ita, ut exerti permaneant: ſi ex ſtrangulatu ſic compreſſi ſint, uena in cubito ſecanda eſt: ſi alia cauſa ſubſit, purgandum eleboro nigro, aut ſcamonea.* Com*preſſiones uero, quæ ex doloribus oriuntur, purgationes, quæ in puerperijs eueniunt, ſæpenumero ſoluunt: unde nos quoque unà cum ijs debemus opitulari: in uiris autem poſt ſanguinis miſſionem, ſi morbus non remiſerit, cucurbitula occipitio affigetur: lana melle imbuta imponetur, aut ſtuppam ex aqua, et ſupra linteolum leniter deligabimus.* Marina *quoque frigida faciei inſperſa eoſdem iuuat, & ſereos & polygoni ſuccus cum meconio illitus, itemq; alia, quæ comprimendi, & contrahendi uim habent.*

De confuſione. Cap. LI.

CONFVSIONES, *quæ ex plaga conſequuntur, uenæ cubiti ſectione curamus, itemq; totum oculum ſanguine recens mactati animalis, præſertim uero turturis, ſin minus, columbæ implendo: deinde*

lanam mollem, ouo cum uino, & roſaceo contuſo intinctam, & impoſitam deligando: die ſequenti idem faciendum: tertio uero, fomento utendum, lac inſtillandum, quæ accommodata ſunt, applicanda: poſtremo ſublinendum iis medicamentis, quæ ad ueteres affectiones ualent, quale eſt, quod chiacum dicitur.

De *luſcioſis.* Cap. LII.

LVSCIOSI *dicuntur, qui ita nati ſunt, ut quæ prope ſunt uideant, quæ procul ſunt, non item, quæ quidem affectio curationem nullam recipit: ſeneſcentes uero contra, ac luſcioſi, affecti ſunt, propinqua enim non uidentes, remota aſpiciunt.*

De *oculis lacrymantibus.* Cap. LIII.

LACRYMANTES *oculos ſublinere medicamentis agglutinantibus, refrigerantibus, & adſtringentibus, itemq; poſca proluere conuenit.*

De *encanthide.* Cap. LIIII.

ENCANTHIS *eſt incrementum carnis, quod in angulo maiore prouenit loco ulcerato: ſi maligna encanthis non ſit, dolore uacat, mollis, ſublaxaq; eſt: ſi maligna, eſt durior, inæqualis, & pungentes dolores affert, malignæ dimittendæ ſunt, non malignas curare conuenit: ac paruas quidem medicamentis ſiccis, quale eſt, quod ex chalcitide, & cadmia & pſorico conficitur: maiores uero, chirurgia.*

De pediculis palpebrarum. Cap. LV.

PEDICVLIS *prius eiectis palpebras marina tepida colluere oportet : deinde ciliis admouere medicamentum hoc , quod ſubiiciam .* Aluminis *ſciſſilis partes duæ , uuæ taminiæ pars uua, tritis utitor.*

De naribus obſtructis ex Archigene. Cap. LVI.

CVM *nares obſtructæ ſunt , acriſq; nobis qualitas permittit , prius danda opera eſt : ut aluum cieamus : deinde ſupra nares hirudinem applicemus : tertia die ſplenium à media fronte ad nares extendamus : naſi uero partem emplaſtris quæ digerere pollicentur , per dies quindecim illinemus : poſtea confectione amara ex aloe , aut hiera ex colocynthide uentrem ducemus : quibus peractis apophlegmatiſmis utendum eſt : deinde molliens medicamentũ naribus et fronti ſuper dandum , tum prouocanda ſternutamenta : mox ſinapiſmo caput uſque ad frontem obducendum, caſtoreum denique aceto dilutum odorandum offeretur : ſi poſt hos omnes motus aliquo præterea auxilio ſit opus , uomitus ex raphanis , & oxymelite excitetur : die ſequenti abſinthij ſucci , quantum cochlearis dimidium compleat , aut etiam hyſſopi , aut tragorigani bibendum detur .* Malagmatum *quoque uſus conuenit , quæ impones uſquedum uaros excitent . Hæc autem & bis , & ſæpius ad affectiones pertinaciores admouere oportet.*

De ſtrangulatis ex Theophraſto. Cap. LVII.

SVFFOCATI *reuocantur aceti infuſione, & filicis, aut urticæ ſemine in aceto acerrimo trito, & diluto. difficiliter autem quidpiam ſumunt : ſed ui cogendi ſunt. Diſſolutis uero colli impedimentis ſtatim reſpiciunt, & anguntur : hi non ſecus reuocari uidentur, atque illi qui naufragium fecerunt, et ad ſummam, ut qui ſuffocatione fuerunt oppreſſi, ſiquidem eorum calor ita recreatur.*

FINIS OCTAVI LIBRI.

Digitized by Google

Nono libro traduntur omnia, quæ ad thoracem, uiſceráq; uſque ad pudenda, pertinent: deq́; mulie- bribus morbis, & podagra, atque articulorum doloribus agitur.

De ſanguinis reiectatione ex deſtillatione.	Cap. I.
De reiectatione ſanguinis.	Cap. II.
De purulentis ex Galeno.	Cap. III.
De tabe.	Cap. IIII.
De aſthmate.	Cap. V.
De cordis palpitationibus ex Galeno.	Cap. VI.
De lateris dolore.	Cap. VII.
De lateris dolore ſine febre.	Cap. VIII.
De mamillis affectis.	Cap. IX.
De oris uentriculi affectionibus.	Cap. X.
De flatu uentriculi.	Cap. XI.
De uentris excretionibus, quæ præter naturam fiunt.	Cap. XII.
Tineſmi curatio.	Cap. XIII.
Dyſenteriæ curatio.	Cap. XIIII.
Ad dyſentericos & cœliacos.	Cap. XV.
De tenuioris inteſtini morbo.	Cap. XVI.
De ſedis affectionibus.	Cap. XVII.
De hæmorrhoidibus.	Cap. XVIII.
De iecoris affectionibus.	Cap. XIX.
De iecoris imbecillitate.	Cap. XX.
De ſcirrho iecoris.	Cap. XXI.
De malo corporis habitu.	Cap. XXII.
De aqua inter cutem.	Cap. XXIII.
De lienis affectionibus.	Cap. XXIIII.

De renum & ueſicæ affectibus. Cap. XXV.
De renum, ueſicæq; inflammationibus. Cap. XXVI.
De abſceſſu renum, & ueſicæ, & meatuum urinæ exulceratione. Cap. XXVII.
De renum duritie. Cap. XXVIII.
De renum imbecillitate. Cap. XXIX.
De ſcabioſa ueſica. Cap. XXX.
De ueſicæ inflammatione ex Rufo. Cap. XXXI.
De uaſe rupto in ueſica. Cap. XXXII.
De ueſicæ tuberculis. Cap. XXXIII.
De ueſicæ ulceribus. Cap. XXXIIII.
De diabete ex Galeno. Cap. XXXV.
Diabetæ curatio ex Rufo. Cap. XXXVI.
De ulceribus quæ in ſede & pudendis ſunt. Cap. XXXVII.
Ad teſtium & pudendi affectiones. Cap. XXXVIII.
De gonorrhœa, & ſatyriaſi. Cap. XXXIX.
De pollutione, quæ in ſomnis fit. Cap. XL.
De priapiſmo. Cap. XLI
De hæmorrhoidibus. Cap. XLII.
De uteri affectionibus. Cap. XLIII..
De nimia purgatione. Cap. XLIIII.
Mulierum non conciſpientium curatio. Cap. XLV.
Non ſpirantium curatio. Cap. XLVI.
De ſuffocatione ex utero Philumeni. Cap. XLVII.
De fluore muliebri. Cap. XLVIII.
Simplicia muliebrem fluorem curantia. Ca. XLIX
De uteri inflammatione. Cap. L.
De uuluæ abſceſsibus. Cap. LI.
De uuluæ ulceribus. Cap. LII

De cancro uuluæ. Cap. LIII.
Ad uuluæ fiſſa. Cap. LIIII.
De phymo uteri. Cap. LV.
De uuluæ inflatione. Cap. LVI.
De utero procidente. Cap. LVII.
De articulorum doloribus, podagricis, iſchiadiciſque ſanandis. Cap. LVIII.
Curatio ſcirrhorum, qui in morbis articulorum ſunt. Cap. LIX.
Ad ſcirrhos, philagrij. Cap. LX.
Quomodo ſe quiſpiã a podagra tueatur. Cap. LXI.
Ad iſchiadicos. Cap. LXII.

Digitized by Google

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER NONVS.

De ſanguinis reiectatione ex deſtillatione. Caput Primum.

q VIBVS *cruentum ſputum ex deſtillatione oritur, iis in ipſo ſtatim initio ſecanda uena eſt, aut clyſter acer iniiciendus: tum crura, manuſq́; calfacienti medicamento plurimum fricanda, & uincienda, mox caput radendum, cui deinde medicamentum, quod ex ſtercore palumborum conſtat, imponetur: interpoſitiſq́; tribus horis in balneum ducentur, ac nullo pingui caput contingendo lauabuntur: dein caput idoneo pileo contegentur: & ſola ſorbitione fructuum autumnalium auſterorum alentur: dormituris medicamentum ex uiperis nuper quatuor ante menſes confectum dabitur: ſecundo uero die totum corpus, præter caput, rite fricabitur, & ipſi in quiete habebuntur: rurſus autem ueſperi medicamentum ipſum ex uiperis dabitur: cohibita ob id deſtillatione, tertio die mane mellis cocti parum dato, in quiete conſerua, totumq́; corpus frica: ptiſſanæ cremorem cum exiguo pane pro cibo exhibe: quarto porro die mane dato medicamen ex uiperis, idq́; cum melle copioſo:*

capiti uero eodem impoſito medicamento, ipſiſq; lotis, moderateq; nutritis, pulmonem quinto die ualentius expurgabis, ac deinde rurſus per interualla cerato ex thapſia, quod conſuetum eſt, ad caput utere, totam denique corporis curam ad reficiendum dirigito. Qui uero ob frigiditatem membrorum reſpirationis ſanguinem expuunt, ijs ſtatim uenam incides: bisq; eodem die ſanguinem detrahes: deinde rurſum poſtridie bis, ſed artuum frictione, & deligatione pridie uſus, ad ueſperam medicamentum, quod dia ſperma ton dicitur, exhibebis: ſecundo die poſt ſanguinis detractionem, toti pectori ceratum, quod ex thapſia conficitur, impones: mox ueſperi, ne ſupra modum calefaciat, auferes: tertio die rurſus ad tres horas imponito, atque hominem lauato, & tribus deinceps diebus ſorbitionibus nutries: tertioq; præter cremorem ptiſſanæ, aliquem etiam piſcem, qui facile concoquatur, & ſimpliciter ſit præparatus, adijcito: medicamentum quoque diaſpermaton & ſecundo, & tertio die ad ueſperam ſimiliter dabis: nam & ſomnum conciliat, & dolorem lenit, & exſiccat. Cum igitur particulæ ad bonam temperiem redactæ ſint, ſedataq; ſit inflammatio, expurgare ualide poteris, adhibito ſimul uſu medicamenti, quod ex uiperis conſtat: quo ſumpto & lactis potu, & alijs etiam cibis conuenienter uteris. Atque hoc quidem modo eos, qui eodem die ſe tibi committent, curare poteris: qui uero poſt duos, aut tres dies, non omnes: ſed aliquibus eorum inſanabile ulcus eſt factum: ulcera namque quæ in pulmone ſunt, difficilius ſanantur, & ſta-

Digitized by Google

tim uena in cubito interna ſecanda eſt; biſque, uel etiam ter detrahere ſanguinem oportet, tum fricare, & artus omnes uinculis excipere. his confectis, primum poſca diluta tepida potui detur, ut ſiquis grumus ſanguinis in uiſcere concreuit, diſſolutus eijciatur. id quod bis atque ter efficere, nihil prohibet. Poſt hæc uero, medicamenta obſtruentia, & adſtringentia primo die ex poſca diluta, aut ex decocto malorum, aut myrtorum, aut alterius cuiuſpiam adſtringentis exhibeantur. Veſperi autem rurſus medicamentum ſimiliter dare conueniet: ægerque ab omni cibo erit abſtinendus. Præſtabit autem ſecundo itidem die parum ſanguinis detrahere, nutrireque & medicamenta ſimiliter ad quartum uſque diem adhibere, pectore in orbem madefacto: atque æſtate quidem melino, & roſaceo, hyeme uero nardino unguento. Vtitor etiam emplaſticis medicamentis per ſe: quale eſt, quod ex bitumine & aceto conficitur. Ex ijs uero ij ſoli inſanabiles mihi uidentur, qui ex ſucci uitioſi eroſione ſanguinem reiectant.

De reiectatione ſanguinis. Cap. II.

IN ſanguinis reiectatione primum periculum in nimia euacuatione eſt poſitum. ægrotis auxiliari ſtatim his quæ ſubijciam, poteris. medicorum enim officium eſt totam affectionem animo perpendere. Portulaca uero ad hoc facere conſueuit: ſed eius ſuccus potui datus eſt efficacior. itemque balauſtij, rubique

fructus & flos epotus: membranoſa quercus pars, & liber qui inter corticem & lignum intercedit. præſertim uero truncum ipſum, & item fagum incoquentes utuntur. efficacior eſt althææ radicis decoctum & mentaſtrum. Ad recentes reiectationes. Centaurij maioris drac. II. febricitantibus ex aqua, non febricitantibus ex uino dabis. Rheum, lentiſci folia & cortex, ſamius aſter, ad omnes reiectationes ualet. eodemque modo lemnia ſphragis. Ad ſanguinis uero grumos facit uel maxime leporis coagulum in potione ſumptum. eoſdem quoque grumos diſſipat ficulnus cinis ex aqua potus. itemque thymum, & ſatureia cum aceto.

De purulentis ex Galeno. Cap. III.

PVRVLENTOS *uocant eos, qui in thorace & pulmone pus coaceruatum habent. nam poſt ruptionem pus in media thoracis & pulmonis regione continetur: ac niſi celeriter excreetur, tabidi moriuntur. febricitant ſemper tenuiter febri hectica. erumpit uero pus, partim ſupra, partim infra. quodque infra delabitur, tum in uentre, & inteſtino intercipitur, tum in ueſica, in quam per uaſa quædam importatur. quando uero ſurſum abſceſſus erumpet, periculoſior res eſt. In primis igitur puris eſt adiuuanda concoctio. id fiet fomentis per ſpongias, & cataplaſmatis ex hordei farina additis caricis coctis, modico reſinæ, ſtercoris columbini, nitri, & ibiſci. hæc enim attenuant, atque digerunt. Sani*

quoque lateris incubitus eruptionem adiuuat. Abſorbeant per interualla mulſam, & ptiſſanæ cremorem ex melle. robuſtiores uero hyſſopi & thymi decoctum bibant: opitulatur etiam ruptioni ſalſamentorum eſus: & catapotia hieræ ex colocynthide dormituris data. Cum pus excerni incipit, hyſſopum in mulſa & oleo coctum dandum erit. Si uero exulceratio diſficulter purgetur, mulſa continenter utemur, in qua duas aut tres particulas iridis incoquemus. dulcis quoque radicis ſuccus læuigatus, & ſiſamo admixtus prodeſt.

De tabe. Cap. IIII.

TABES *eſt ulcus in pulmone, quod in purulentis, & ijs qui diſtillatione diuturna laborarunt, oriri conſueuit. atque etiam ex ſputo ſanguinis conſequitur, cum ſuppreſſo profluuio ſanguinis, neque ulcus agglutinatur, neque ad cicatricem perducitur. Curare oportet ita humores qui ibi ſunt parando, ut tuſſi educi facile queant. & diligentia quoque adhibita, ne alij præterea colligantur. porrum ergo capitatum in ptiſſana tandiu coctum, ut liqueſcat, conueniet: quodque alijs quoque ſorbitionibus, aut pultibus ſit incoctum. quod etiam bis per ſe coctum dari poterit. Potus ſit aqua pluuia, quæ ſatis etiam decocta ſit. Vbi malum conquieuerit, per initia cataplaſmata ex lini ſemine et polline, ex fœni græci decocto, uel maluæ, & olei & mellis, quibus althææ folia commixta ſint, adhibeantur. temporis uero progreſſu ad ce-*

rata ex butyro, laurino oleo, & cyprino, & iride tranſeundum eſt. mox utendum malagmate eſt. ac primum eo quod diateſſaron dicitur ex cera & terebinthina: & duæ aut tres iridis particulæ in mulſa cum dulci radice incoctæ. Si tuſſis uehementer moleſta ſit, thymum tritum & hyſſopum melle non cocto excipe, & ad lapilli magnitudinem ſub lingua tenendum dato. Mithridatum quoque per interualla datum, itemque medicamentum ex uiperis conueniet. Sed lactis potio eſt tabidis omnium utiliſſima.

De aſthmate. Cap. V.

QVI *ſpirare ſine ſono & anhelatione non poſſunt, qui aſthmatici nominantur, ijs medicamenta diſſecantia & non uehementer calefacientia conueniunt. quam ob rem acetum ſcilliticum eos optime iuuat. quin et ipſa ſcilla, et oxymel quod ex hoc aceto conficitur, conuenit. ijs uero qui non niſi recta ceruice ſpiritum trahunt, qui orthopnoici uocantur, prodeſt pumex cum nitro, et uini fex combuſta cum iunci rotundi flore, & auripigmentum cum alcyonio. Philippus autem ſcribit, ſe nouiſſe quendam, qui duas partes iridis, unamque ſpumæ nitri contereret, cribroque traiectas unguento alicui commiſceret, pectuſque & dorſum donec ignita, & ſanguinolenta fierent, confricaret. ex qua re difficultatem ſpirandi, tuſſim, et purulentam affectionem propulſauit. Maiora autem remedia ſunt frequentior ex ualidis medicamentis purgatio, uomitus ex raphano excitus, et omnia ma*

lagmata attrahentia: & ipſarum partium exulceratio. Ariſtolochia autem rotunda ex aqua pota aſthmaticis prodeſt. itemque centaurij maioris radix, ſpondylij fructus & radix, calaminthæ fructus, & hyſſopum, & iris & melanthium. item aſellos, qui ſub hydrijs morantur, potes in uas fictile conijcere, & ad carbones ignitos torrefacere: cum inalbuerint, terito, & melle cocto excipito & dato ante cibum cochlearia duo ad delingendum. Aliud. *Scillæ crudæ ſuccum exprime, melque ei pari menſura admiſce, & ad prunas coque, eiuſque ante, & poſt cibum cochlearia duo delingenda exhibeto.*

De *cordis palpitationibus ex* Galeno. Cap. VI.

NOVI *quendam quotannis uerno tempore huiuſmodi palpitationis caſu uexatum, qui cum per triennium a ſanguinis detractione ſe adiutum intelligeret, anno quarto, antequam hoc malo corriperetur, ſanguinem miſit. id quod deinceps multis annis fecit.*

De *lateris dolore.* Cap. VII.

EXQVISITVS *Lateris dolor fit membrana ſuccingente coſtas primo loco affecta. quocirca a præcordijs uſque ad clauiculam dolor extenditur. ergo ſi dolor ad iugulum uſque pertinet, uenæ ſectione opus eſt: ſin ad præcordia deſcendat, purgatione.* Si *dolor moderatus & pungens ſit, non magnum admo-*

dum auxilium poſtulat. ijs ergo ægrotantibus medicamenta, quorum attenuans facultas ſit, dabimus. ac mediocria quidẽ inflammatione correptis adhibebimus. in remiſſionibus uero inflammationum, ualidioribus utemur. moderatus autem eſt ptiſſanæ cremor, et mulſa: ualidius uero urticæ ſemen: & id in quo aliqua ex acribus herbis inijcitur, ut origanum, ut hyſſopum, ut calamintha, ut pulegium, ut iris.

De *laterum dolor: ſine febre.* Cap. VIII.

LATERVM *dolores ſine febri curat bdelium, coſtus, braſſicæ caulium combuſtarum cineri uetus adeps admixtus. hoc nanque medicamento ad laterum dolores utimur, et item alijs huic ſimilibus. magnam enim digerendi uim habet.*

De *mammillis affectis.* Cap. IX.

MAMMILLARVM *inflammatione laborantium efficax remedinm eſt lutum impoſitum. quod ſi tibi ſiccius uideatur, cyprino aut roſaceo emollies.* Valet *autem ad reſtinguendum lac, quod in caſeum coit in mammis earum, quæ nuper pepererunt: ouum totum, quo roſaceo admixto utimur non ſolum ad mammillarum, ſed etiam ad aliarum complurium partium inflammationes.* Sordes *etiam ex palæſtra remedio ſunt mammis inflammatis: ſiquidem igneum id, quod in ipſis eſt, extinguunt, & quod influit, ſiſtunt, & quod ibi continetur, dige-*

runt. Fabacea farina mammarum & teſtium cataplaſma idoneum eſt. nam hæ particulæ, cum inflammatione tentantur, modice refrigerari deſiderant: & præſertim cum lac in caſeum concreſcit. Naxiæ uero cotis retrimentum uirginum et puerorum mammas inflari non ſinit. Suum quoque teſtes abſcindito, mammaſque ſanguine inungito, & non augentur. Mammas autem quæ ob lactis copiam intumeſcunt & extenduntur, lenticula marina aqua incocta, et impoſita curat: mentaſtrum cum polenta illitum: cimolia ex aceto inuncta: lac muliebre cũ cicutæ ſucco: cicutæ folia illita: muria ex foměto adhibita. Valet etiam ad idem fabarum farina uel per ſe, uel cum polenta illita: itemque cydonia cocta cum melle. Præterea non ſinit lac in grumos tranſire cera alba in pilulas redacta, quarum quotidie decem numero milij magnitudine ſumentur.

De oris uentriculi affectionibus. Cap. X.

QVI canino appetitu correpti ſunt, hoc eſt, qui fame coutinuo torquentur, ijs ut magnum auxilium, uinum copioſum, & abunde calidum dandum eſt. tale autem uinum & fuluo & rubro colore citra adſtrictionem eſt. & appetitus ex fame excitati ex ſtomachi frigiditate exiſtunt: ut non ſine cauſa huiuſmodi uinnm eos ſedet. His cum ad prandium accedunt, primum cibi dandi ſunt pingues, & oleoſi, & alia omnia ex oleo copioſiore parata, & in quibus nihil auſterum & adſtringens inſit. mox uero

imperandum eſt, ut uinum eis, etiam ſi non ſitiant, detur. Fames enim hac ratione ſtatim lenietur, & ita longo temporis ſpatio peragendo ſedabitur. Singul tientibus danda eſt ruta cum uino, aut nitrum in mulſa: aut apium, aut cuminum, aut acetum ſcilli ticum, aut calamintha, aut aſarum, aut nardum celticum & ſingula per ſe, & ſimul etiam. Caſtoreum uero conuenit iis, quibus multitudo ſingultum ex frigidis & glutinoſis ſuccis excitauit. dandum autem potui eſt cum poſca. atque etiam cuti una cum ſicyonio, aut uetere oleo impoſitum prodeſt. Cum uero ex repletione humorũ ſingultus oritur, (plerunque enim ex hac cauſa ducit originem) uiolenta indiget euacuatione ea, quæ ſternutamentis conficitur. Nauſea uero fit, cum uentriculus ad uomitum propellitur, cum ſcilicet multitudo eũ prægrauet, aut morſu infeſtetur, aut denique uitioſis ſuccis obſideatur. nonnulli autem turbantur, ſed nihil euomunt, in quibus is, qui infeſtat, ſuccus neque multus eſt, neque uentriculi ſpatio, ſed tunicis ipſis continetur: atque in aliquibus, ut aqua in ſpongia, aliquibus uero ita impactus, ut diſſolui ægre poſſit. Curatio tribus capitibus concoctione, attenuatione, & euacuatione perficitur. Qui igitur magis pituitoſi, et crudi ſunt, quiete, inedia, & ſomno concoquuntur. ex aliis uero, qui tenuiores ſunt, & modice infarcti, uomitibus eiiciuntur: qui interdum ex ptiſſanæ cremore, aut mulſa, interdum ex aqua ſola cientur. at quicunque glutinoſi, craſſique ſunt, & ita uentriculo impacti, ut auelli difficulter queant, ii medicamenta

Digitized by Google

ta ſuccos attenuantia poſtulant. Cum uero humiditas uitioſa uentriculi tunicas obſidet, picra ex aloe hanc ipſam utiliter purgat: adſtringentia uero nocent egregie: ueluti etiam ubi multa humiditas citra malitiam ſuccorum eſt, ac ueluti mador quidam, et qui ſola quantitate affligit, adſtringentia ſunt utiliſſima, medicamentum uero ex aloe confectum omnes qui uſi ſunt, ad marcorem perducit. in ijs uero, qui frigidam affectionem eſſe ſenſerint, addere poterimus calefacientia adſtringentibus. eſſe autem frigidiorem affectionem illud ſatis indicabit, ſi ſitis abſit. cum enim æger non ſitiat, neque os uentriculi æſtuare ſentiat, ſane patet, non eſſe affectionem calidam. Inflammationes autem oris uentriculi, & iecoris adſtringentium adhibitionem poſtulant. nam ſi quis relaxantibus ſolum utatur, uitæ periculum afferet. ergo ſiue oleum, ſiue cataplaſma locis affectis ſuperdetur, aliquid, cui facultas adſtringendi inſit, admiſcere oportet, ut abſinthium, aut nardinum unguentum, aut melinum, aut cydonium incoquendo. Ceratum quo utimur continenter. Ceræ albæ unc. I. aloes, maſtiches ſingulorum denarius. Si maiore adſtrictione opus ſit, cum tanta imbecillitas uentriculi ſit, ut ne continere quidem cibum queat, omphacij par portio addatur. atque in cerato primum omphacium, deinde alia miſceantur. & quemadmodum omphacium, ita etiam abſinthii ſuccum, & quandoque etiam utrunque adiungimus, & tertio itidem loco hypocyſtidis, & œnanthes, & rhois ſuccum: deinde cerato modus eſt adiungendus,

qui aliorum medicamentorum numero pro portione reſpondeat. Si inueteraſcit, iamq; indureſcit inflammatio, tum magis uaria medicamenta, quæq; aromatum, itemq; mollientium & digerentium quippiam habeant, applicare oportet, quale eſt id, quod ex meliloto conficitur. Viridis iaſpis ſtomachi os attingens, ſtomachum iuuat: cuius rei ſatis magnum periculum uiſum eſt. torques autem conficiendus eſt, eaq; moderatione collo aptandus, ut os uentriculi contingat. In calida uero ſtomachi intemperie, ut ardeat cum diſſolutione, uel quaſi anima deficiat, uel quoddam cibi faſtidium urgeat ex quacunque tandem occaſione præterquam à febri, aquam frigidam cum omphacij ſucco, aut cydoniorum decoctum, aut clauiculorum uitis, uel ſeminis cucumeris, aut ipſa ſemina trita dabis: aut mentæ ramulos tritos potui dato. foris autem ueſicam aqua frigida plenam ſtomacho impone, aut niuem adhibe, aut cucurbitæ ramenta. Catapotium ſitim ſedans ijs qui æſtuant. cucumeris ſatiui ſeminis drach. octo. tragacanthæ drach. ſex. ſoluitur tragacantha ouorum crudorum recentium albo. cumq; fuerit diſſoluta, ſtudioſeq; contrita, cæteris addatur, omnibusq; commixtis catapotia fingantur, & in umbra exſiccentur, dentur autem, ut ſub lingua teneantur. humor uero, qui inde emanat, deglutiatur. Hoc uero cum refrigerat, tum uero etiam firmat ſtomachum humeſcentem, cum humida, calidaq; affectione tenetur. Foliorum roſarum uiridium drach. ſex. dulcis radicis drach. quatuor. nardi indici tantundem.

uino dulci excipe, catapotia confinge: dato ſub lingua continenda. Vel diſſolue ex aqua frigida ad ciceris magnitudinem. Cæterum refrigeratis, & in quibus craſſior pituita caleſieri, diſſecariq́; poſtulat, hoc quod ſequitur, conuenit. Marathri radicis corticis uncia una, aceti ſextarius unus, aloes uncia una. radices aceto incoquuntur, cumq́; coctæ fuerint, eis aloe commiſcetur, dato huius cochlearia tria ex aqua. nonnulli etiam abſque aloe id conficiunt. Quibus autem cibus aceſcit, hoc eſt accommodatum, piperis drach. I. ſeminis anethi drach. I. cumini drach. quatuor. terito, & dormituris cochlear unum ex uino diluto dabis. Iis uero, qui atram bilem gignunt, & ſtomachus flatu infeſtatur, ſpongias aceto acerrimo imbutas, & præſertim in acceſſionibus, applicato. deinde ſi dolor remanſerit, alumen liquidum cum ære trito, melle exceptum imponito. ei uero, cuius ſtomachus diſtentus, ac flatu plenus ſit, calaminthes decoctum aqua ſub dio refrigeratum modico mellis, & piperis adiuncto offeres. Ad ſtomachi ſubuerſiones facit hoc. mali granati acidi nucleorum ſucci partes tres, mentæ ſucci pars una. coniectas in uas fictile continuo mouendo coquito: cumq́; in unum coiuerint, ab igni auferto. cum uſus poſtularit miſtrum unum ante cibum dabis.

De flatu uentriculi. *Cap.* XI.

FLATVS *in uentriculo gignuntur ex ſuccis, aut cibis ab imbecillo calore in uapores diſſolutis. re=*

frigeratio enim, quod attenuare, diſſoluereq́; ſuapte natura non queat, flatus nullos gignit. calor autem uehementior non ſolum attenuat, atque diſſoluit, ſed etiam digerit. ideo fit, ut flatus procreationem impediat. at imbecillus calor fundit, & commutat ipſe quidem alimentum, ſed minus, quam par eſt. inde flatuum origines exiſtunt. ex quo fit, ut calefacientibus medicamentis attenuare eos oporteat. id fiet, ſi oleo cuminum, aut apii, aut ſpondylii, aut dauci ſemen incoxerimus. Si huic affectioni coniuncta frigiditas ſit, rutam, baccas lauri, melanthium, marathrumq́; oleo incoquemus, bitumenq́; & oleum laurinum admiſcebimus. Sed ſi inflammatio dolores comitetur, loco eorum quæ calefaciunt, relaxantibus utemur: anethum enim incoquemus, & gallinaceum, & anſerinum adipem admiſcebimus. Ad eos porro qui flatu torquentur, facit polii faſciculus coctus, & in potu ſumptus, aut etiam calaminthæ decoctum mellis portiuncula & piperis drachma adiecta. Atque hæc quidem cum dolor uehemens urget, applicanda ſunt: cum uero moderatus dolor eſt, ſatis erunt fomenta ex milio, aut pannis lineis. Præterea cucurbita iuſtæ magnitudinis, quæ umbilicum ex omni parte comprehendat, ſæpenumero laborantes morbo liberat. Caſtoreum quoque epotum, atque etiam ex poſca, & foris ex oleo ſicyonio impoſitum iuuat; etiam ſi flatus huiuſmodi ſint, ut circa umbilicum inteſtina torqueantur. Suis etiam talus uſtus & potus tormina & flatus tollit. quod facit etiam rotunda ariſtolochia. Ad dolores autem flatuoſos ex

uentris obſtructione, aut ſanguinis craſſitie, aut ex perfrictione excitatos uinum meracius à cibo ſumptum ualet. cumq; ſomnus acceſſerit, eoſdem plane ſedat.

De uentris excretionibus, quæ præter naturam fiunt. Cap. XII.

IN uentris excretionibus cum uehemens deſidendi cupiditas eſt, excernunturq; primum pinguia, et mucoſa, deinde uero etiam abraſis ſimilia, tum parum ſanguinis, qui excretioni ſupernatat, neque excrementis mixtus eſt, in recto inteſtino radices egiſſe affectionem conſtat: eaq; tineſmus appellatur. Cum uero nulla pinguis excretio præcedit, in bilioſis ſtatim raſuris ſimilia excernuntur, omnino quidem cum morſu, & quandoque etiam cum torminibus, cruentaq; excrementis mixta, tunc in gracilioribus inteſtinis eſſe affectionem coniectamus: ſed ſi pinguia & cruenta non ſint commixta excrementis, tum in craſſis inteſtinis eſſe morbum coniicimus. & utraque affectio dyſenteria nominatur. Quãdoque etiam uſu uenit, ut ſolus ſanguis copioſe excernatur. quam affectionem medici quidam cruentam dyſenteriam uocant. Eſt & alia quædam, præter has, quas diximus, affectio, quæ uentris & inteſtinorum obſidet loca, per quam cum primum ingeſti ſunt cibi, ſtatim nulla acquiſita mutatione, ſed crudi, inconcocti, in ſuccum non conuerſi excernuntur. quod mali genus omnes leuitatem inteſtinorum appella-

runt. quam ſane affectionem. uel ex totius inteſtini exulceratione: uel ex uentriculi imbecillitate, qui continere cibos non poteſt, oriri dicimus. Sæpe etiam propter iecoris imbecillitatem ex uentre excernuntur quædam lotioni carnium recens mactatarum perſimilia. Quinetiam alia eſt peculiaris excretio dilutior, cum uentriculus quidem exquiſite concoquit, ſed diſtributio ipſa non fit. & quandoque etiam nigrior ſanguis, quam eſſe naturaliter deberet, & ſplendeſcens excernitur. id quod accidit, cum iecur alimentum diſtributum non probe concoquit.

Tineſmi curatio. Cap. XIII.

IN *ipſo ſtatim initio irrigare oportet imum uentrem, inguina, & perinæum oleo myrtino, aut roſaceo cum uino. deinde caprini lactis recens mulcti non minus, quam heminam dare, uerum non confertim, ſed partite. Sequenti uero die euaporatum lac detur. coquatur autem ad dimidias, aut ad duarum partium conſumptionem, ablatáq; craſſiore ſpuma quæ ſuperſtat, exhibeatur. Loca autem inferiora irrigentur oleo, in quo cuminum tritum, aut apium ſit incoctum. in rectum autem inteſtinum ptiſſanæ cremor in quo roſæ incoctæ ſint, aut lac, aut alica, aut lenticula, aut malicorium iniſciatur. Sin uiolentior ſit inflammatio, oleum dulce leniter calidum infuſum, & multis horis retentum doloris uehementiam ſoluit. fomenta quoque adhibenda ſunt imo uentri ex ſacculo in quo frictum milium*

atque ſal inſit. in ſedem uero per ſpongias acaciam contuſam, aut myrti, aut rubi, aut malicorii deco-ctum infundes.

Dyſenteriæ curatio. Cap. XIIII.

SI exulceratio ſolum ſit, neque quicquam præ-terea influat, ex una ualidi medicamenti iniectione omnino abſtergetur, atque curatur: ſin ſecus altera adhibita: neque tertia opus eſt. ergo ſi dyſenteria à flaua bili originem ducit, eam plerunque curamus. at ſi ab atra bile oriatur, cum nihil à cancro exul-cerato differat, curari non poteſt.

Ad dyſentericos & cœliacos. Cap. XV.

LEMNIA ſphragis etiam depaſcentem iam dyſenteriam & epota, & infuſa curat. prius enim exulceratio abluenda eſt mulſa meraciore, deinde muria: tum lemnia ex plantaginis ſucco infunden-da. potui uero danda eſt poſca diluta: & lac caſeo-ſum: quod conficitur lapillis ignitis iniectis donec con-coquatur, et plurima ſeri pars abſumatur. eſtq; præ-ſtantiſſimum dyſentericorum, & omnium quibus defluxiones acres uentrem exercent, remedium. Ca-ninum uero ſtercus tritum lacti ſic parato miſce, medicamentum ſumme ad dyſentericos accommoda-tum facies. Sed canis nihil, præter oſſa, debet come-dere. ita enim & fœdo odore uacans, & candidum ſtercus excernet. Alui quoque defluxiones exſiccat

ouum ex aceto coctum, & manducatum. Si uero miſcere aliquid uelis eorum, quæ ad dyſentericos & cœliacos ualent, in ſartagine ex igni fumi experte aſſatum dabis. magnopere enim homini proderis. Sed utiliſſimum eſt omphacium, rhus rubrum, eiusq; ſuccus, cinis cochlearum uniuerſarum coctarum, malicorium, galla, acini, meſpila, myrta, corna. Cochlearum una cum teſtis combuſtarum, cineris partes quatuor, gallarum partes duæ, piperis pars una, in puluerem redigantur, & obſoniis inſpergantur: uel ex aqua, aut uino albo diluto potui dato. iuuat hoc mirifice dyſenterias, in quibus ulcus putridum nondum eſt. Portulacæ ſuccus epotus dyſentericis conuenit: itemq; plantaginis ſuccus, rubiq; fructus & folia. radicis althææ decoctum et ad dyſenteriam, et ad fluorem alui efficax eſt. ad idem egregie facit cauda equina ex aqua, aut uino pota. eiusq; ſuccus ad fluorem ſimiliter eſt accommodatus. eundem ſanat adiantum, paliuri folia, radix pini, piceæ cortex, lenticula bis cocta, & priore aqua abiecta. acini cuicunque affectioni uentris & inteſtinorum ex defluxione ualde proſunt. Spica nardi, oxiacanthæ fructus manducatus, & epotus, ſpina alba cœliacos, & ſtomachicos iuuat. mori fructus intempeſtiuus exſiccatus medicamentum ſatis adſtringens efficitur. ita, ut ualeat ad dyſentericos, & cœliacos, & ad cæteras affectiones omnes, quæ ex defluxione oriuntur. contunditur enim & obſoniis inſpergitur, quemadmodum etiam ixiæ fructus, uel ſi quis uelit, ex aqua, aut uino bibitur: Sed ma=

gis per ſe ualet. rubi quoque fructus exſiccati, & repoſiti conueniunt.

De tenuioris inteſtini morbo, quem ἴλεοι nominant. Cap. XVI.

TENVIORIS inteſtini morbus cum difficilis morbus eſt, tum uero ſi quis in eum incidit, raro euaſit. ſed maxime mortiferum eſſe ſciendum eſt eum, qui fœtidus nominatur, in quo uel ſtercus euomitur, uel fœtida eſt expiratio. quandoque autem ructus huiuſmodi fit, quandoque uero totius corporis odor teterrimus excitatur. Mirum in modum iuuantur qui hoc morbo tenentur, etiam ſi iam ſtercus uomant, ſi anethum in oleo & aqua decoquant, & bibant: deinde fruſta panis ex aqua feruenti ſtatim, dum incaleſcit, comedant, ſeruabuntur enim, & ſi iam ſuffocentur. Ad eos autem, qui frequenter uomunt, cibumq; non continent, rhus & cuminum in eodem tritum in ſenis oxymelitis cyathis bibendum dato. Aut uitis foliorum aut clauiculorum ſuccum cum polenta potui dabis.

De ſedis affectionibus. Cap. XVII.

GALLAM flauam coque, eamque in puluerem redigito, ac ſedis inflammationes, anumque procidentem illine. Si ualentiore opus remedio fuerit. in uino, ſi mitiore, in aqua decoquito. ſuccus quoque echini ad ſedem, atque uterum procidentem facit.

Aliud. Pini corticis drach. octo cupreſſi globulorum ſiccorum drach. octo plumbi drach. octo uino auſtero deterge, & tritis utitor. Ad ardentes uero ſedis dolores oui aſſati uitellum tritum uino albo et roſaceo cerato exceptum illine: cataplaſmaque impone, quod ex pane puro contrito & aqua & roſaceo excepto in quo uitellus oui aſſatus adiunctus ſit, conſtet. Aliud. Roſarum ſiccarum drach. tres ouorum aſſatorum uitellos numero II. ex uino albo leuigentur & roſaceo ac myrteo cerato excipiantur, itáque utitor. Cerata quoque non ſecus ad id faciunt. Ad rimas uero quæ in ſede & pudendis ſunt, raſuram linteolorum concremato eiuſque cinerem & amylum pari menſura terito, cum ſucco foliorum oliuæ ſubigito, & utitor.

De hæmorrhoidibus. Cap. XVIII.

HAEMORRHOIDAS *nimium apertas ſiſtit aloe illita, aut diſſoluta & impoſita. & perfuſio ex poſca in qua ferri ſquama, plumbumque uſtum ſit. Aperit autem ora uenarum allium commanducatum, amaracinum, uel irinum unguentum illitum. Sanguinem uero hæmorrhoidum confeſtim reprimit hoc quod ſequitur, Acaciæ drach. quatuor tragacanthæ drach. octo atramenti ſutorij drach. octo rubricæ drach. I ceruſſæ drachma, cerato roſaceo excipiantur. et acidi punici cortex tritus & ex aceto impoſitus ad idem ualet. ſique hæmorrhoides interius deliteſcant, ad formam glandis imponito. Hoc etiam mirabiliter facit. Sandarachæ, auri pigmenti, aluminis ſciſſilis*

ſingulorum drach. octo ægrum apte præparatum obline. hæmorrhoides enim areſactæ, & a ſede ſua demolitæ in ſemihora morientur & decident. medicamentum uero lixiuio diluitur. ceratum uero in orbem applicatur, et ſub ſole, uel ad ignem conficitur.

De iecoris affectionibus. Cap. XIX.

SI inflammatio iecur exerceat, tum dolor urget, tum uero dolorem omnino febris cum humorum plenitudine conſequitur. ergo cum repletum corpus eſt, ſanguis euacuatur, & quod in ſanguine ſuperfluit uenæ ſectione in cubito dextri brachij reuellitur, ut cibus autem ptiſſana in principio danda eſt, ut medicamentum uero oxymel dilutius, & apij decoctum. Poſt uero quam concocta iam fuerit inflammatio, aſaro & nardo celtico, & petroſelino et iunci odorati flore uti poteris: & item ijs, quæ aluum ſubducunt, ut urtica, mercuriali, & epithymo: in declinationibus uero, etiam polypodio. Iam uero euacuatio quoque clyſteribus peragenda eſt. ac in ipſo principio, ex mulſa cum ſale, atque nitro, cum uero adeſt declinatio, hyſſopum, origanum, aut colocynthida potes adiungere. Ad hoc autem uiſcus, quod facile indureſcit, opus eſt abſtergentibus. Cum uero dolor abſque febri urget, ſciendum eſt abſtructione uehementi a craſſis, glutinoſiſque ſuccis excitata uiſcus obſideri. Scirrhum porro incipientem poſſit quiſpiam longo temporis ſpatio ſanare: inueteratum uero, nullo pacto. in aqua uero inter cutem ſi oboriatur ſcirrhus, longiore ſpatio

interibunt. Qui uero curari poſſunt, calefacientibus, atque attenuantibus medicamentis quibus mollientia mixta ſint, curantur. Imbecillitatis uero iecoris in cauſa ſunt intemperies, quæ quidem & difficillimæ ſunt, & ſatis uarias & difficillimas ſymptomatum formas inducunt: quæque eiuſmodi ſunt, ut non facile tractari ab artificibus poſſint. Viticis ſemen hepar ſcirrho laborans iuuat. obſtructo uero iecori proſunt plantaginis ſiccæ radices, fructus, et folia, myacantha, & præcipue ſemen, & radices: lauri radicis cortex trium obolorum pondere cum uino odorato epotus. concoquit enim, & particulæ robur adiungit, lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere epotum. idem facit eorum farina illita, & capnium poſt hæc impoſitum. ſpica nardi pota, & extrinſecus impoſita. iris, piſtacij fructus, praſium, amygdala, dracuntii radix expurgat uiſcera omnia, craſſoſque & glutinoſos ſuccos attenuat agaricum, anthemis aut chamæmelum præcordiis propitium eſt. Omnibus uero præſtant cichorea, & ſeris in calida iecoris intemperie, & ſumme proſunt, & firmitatem eidem addunt, ipſumq; abſtergent. Dabis igitur cichorii, aut ſeridis ſucci cyathum unum cum aquæ cyathis tribus melli attici cum aqua cochleari addito. Horum uero non ſolum ſuccus utilis eſt & recens, & exſiccatus, ſed etiam folia ſicca ſtudioſe contuſa, deinde potioni inſperſa. quæ ſi quis etiam cocta bibat, ualde proderunt. Cum uero intemperies calida non eſt, ſed ſola obſtructio iecur obſidet, herbæ ex uino albo & tenui potæ magnopere iuuant. Hepar lupi di

ligenter teritur, daturq́; drachma ex cyatho uini dulcis. id quod magnum experimentum dedit. omnibus enim intemperiebus conuenit, ut quod ex ſubſtantiæ proprietate, & non qualitate ulla agat. Cum uero febris non obſcura eſt, melius ex aqua præbetur: atque etiam longe melius, ſi cum aliquo ex ſuccis antedictis, ut ex ſeridis ſucco detur. Philonis quoque medicamentum mirifice facit. ac quandoque ſemel exhibitum calidam iecoris intemperiem curauit. Compoſitum medicamentum, quod aperiendi uim habet. Amygdalarum amararum denarii tres, cumini denarii octo. ſeminis apii denarius. dato cochlearium ex uino. Paſtillus, aniſi, ſeminis apii, aſari, amygdalarum amararum purgatarum, abſinthii ſingulorum drachmas quatuor, aqua excipe, paſtillos fingito drachmæ unius. non febricitantibus cum uino diluto, febricitantibus uero ex hydromelite dabis.

De iecoris imbecillitate. Cap. XX.

INTEMPERIES ſunt imbecillitatis cauſæ. in hepate enim diuerſæ affectiones oriuntur. nam calidæ intemperies ſuccos qui in eo prius ſunt, aſſant; frigidæ uero contentos in ipſo humores craſſos, & ad fluxum atque motum contumaces reddunt. quod uero in ipſum fertur pituitoſum, crudum, & ſemicoctum efficiunt. Sicca uero intemperies ſicciores, craſſioresq́; ſuccos reddit. humida uero tenuiorum partiũ & dilutiores efficit. Cum autem calida intemperies eſt, colliquationes fiunt. ac primum quidem ſucco-

rum, deinde uero & ipſius iecoris carnis: quæque per aluum excernuntur, fœtida admodum ſunt. bilis craſſa ſuo colore imbuta deiicitur. cum frigida intemperies eſt, neque frequens, neque copioſa deiectio eſt: affectioq́; inueteraſcit, & quibuſdam diebus uenter fluet, & cumulatius: eorumq́; quæ excernuntur ſpecies ſanguini putri erit ſimilis, ueluti ſanguinis craſſi fex. At in ſicciore intemperie ſicciora excernuntur: et in humida, humidiora.

De ſcirrho iecoris. Cap. XXI.

IECORIS *ſcirrhum incipientem ſæpe ſanauimus: qui uero in multos dies eſſet prorogatus, neque nos curauimus, neque alium quenquam, qui curare eum poſſet, uidimus. omnes enim quicunque hoc tumore infeſtantur, in aquam inter cutem cadunt: ac longiore temporis ſpatio moriuntur. In curatione facultas mollientium intendenda eſt in medicamentis, quæ ad inflammationem ualent. ea enim quæ inflammationi conueniunt, ex coma abſinthij & utroque nardo conſtant, itemq́; ex croco, ænanthe, & unguento ex ſpica nardi et maſtiche. His igitur ammoniacum, bdelium, medullas & adipem admiſcere oportet: & incipientem ſcirrhum adhibita conuenienti uictus ratione curare. In medicamentis uero quæ bibuntur, eo dirigendum conſilium eſt, ut aperiendi, & abſtergendi uiſceris uim habeant. quæ omnia lapides etiam in renibus confringunt. Sed eis aliquid etiam, quod ciendæ urinæ ſit, admiſcebimus.*

Digitized by Google

De malo corporis habitu. Cap. XXII.

MALVM corporis habitum principium hydropicarum affectionum uocare conſueuimus. is curandus eſt uenæ ſectione partita ita, ut ad tertium quartumq́; uſque diem ſanguinem detrahamus. Sanguinis uero copia neque tres heminas excedat, nequa duabus minor eſto in iis, quibus ſuppreſſæ hæmorrhoides affectionem pepererunt. qui uero ob aliam cauſam malum hunc habitum contraxerunt, iis uena ſecanda omnino eſt, cum uires primam ſectionem fieri debere ualde adhortentur. cæterum qui hoc morbo tenentur, hiera ex colocynthide purgandi ſunt. Diæta uero ſit attenuans & exſiccans: & aquas ſponte natas, potiusq́; aluminoſas & nitroſas, ac deinde ſulphureas oportet ſumere, alia uero genera lauationum raro ſunt adhibenda. eos autem mirandum in modum largior abſinthij potus, cottabiſmiq́; & dropaces iuuant.

De aqua inter cutem. Cap. XXIII.

AQVA inter cutem fit uel propter nimiam iecoris refrigerationem: uel ex frigoris multitudine quæ in tota mole corporis redundet: uel ex quibuſdam alijs partibus uehemēter refrigeratis, quæ iecur æque ac ipſæ ſunt, poſſunt afficere. nam niſi refrigeratum iecur ſit, effici hydrops non poteſt. Simul uero iecur afficitur, cum lienis, & uentriculus, et inteſtina ac præſertim ieiunum, itemq́; cum pulmo, renes, &

ſeptum tranſuerſum reſrigerata fuerint. Oritur etiã ex immoderata hæmorrhoidum euacuatione, & fluxu muliebri, atque etiam menſtruis purgationibus ſuppreſſis. Atque eius tres ſpecies ſunt, quarum una aſcites nominatur, in qua humor tenuis ea loca implet, quæ infra thoracem ſunt: altera tympanias eſt, quæ eadem loca flatu implet: tertia dicitur hypoſarca in qua totum corpus intumeſcit, & cadaueri fere ſimile redditur. Hydropicorum uero curatio non eſt cuiq; facilis, indigetq; artificis præſentia. & tamen quædam ad curationem accommodata indicabo, quæ tu quoque poſſis efficere. ſtercus bouis gregarij ſiccum diligenter tere, in poſca coque, ut farinam hordeaceam, ſulphuris quartam partem inſperge, & ſuper totius uentris capacitatem impone. Aut caprinum ſtercus in pueri urina, aut capræ ad luti ſpiſſitudinem uentri applicata ſumme eos purgat. Dabis etiam potui decoctum radicis calaminthæ, aut apij, aut corticis radicis ari ex uino. aut ficum agreſtem uino auſtero triduum macerato & cyathum unum dato, et paulo poſt uſque ad tres cyathos exhibeto, uel ſquamæ drach. I. medulla panis excipe. catapotia fac, & da. Epithema uehementer aquam educens. Fœnigræci unc. quatuor farinæ hordeaceæ unc. tres. ſtercoris columbini unc. quatuor reſinæ frictæ lib. unam exungiæ ueteris lib. duas: quæ liquari poſſunt, eliquentur, alijsq; prius tritis in aceto, affundantur. utitor.

De lienis

De lienis affectionibus. Cap. XXIIII.

CVM lien inflammatione laborat, ſcirrhum ſtatim contrahit ſanguine, qui in uenis eſt, propter craſſitudinem obſtructo. opus ergo eſt medicamentis attenuantibus, nec manifeſto calfacientibus: ijſq; parum adſtringentium admiſcere oportet, ut firmata particula propriam actionem ſeruet. hanc uero ſuapte natura uim habere uidetur flos ſalis, qui in ueſica appoſitus lienis ſcirrhos curat. poſt huius uſum ualentioribus etiam remedijs utendum eſt. Compeſcit enim abſque moleſtia lienem cortex radicis capparis: ſed nihilo minus induratum ſplenem iuuat extrinſecus impoſitus, & in potu ſumptus: ſiquidem epotus craſſos, glutinoſoſq; humores, & quandoque etiam cruentos eoſq; non modo per urinam, ſed per aluum etiam uacuat. idem facit minoris centaurij ſuccus foris adhibitus, & epotus, & ciclaminus uiridis & ſiccus illitus: uiolæ albæ radices cum aceto, acorum, ammoniacum, caprinum ſtercus illitum, & foris cum ficubus applicitum: lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potui datum, eorundem farina illita: aqua in qua ferrum candens ſæpe extinctum ſit; hanc febricitantibus per ſe dabis, non febricitantibus uero, cum uino. Illine etiam cinerem cochlearum cum aceto, aut capparim aceto maceratam, tritamq; et cyprino cerato exceptam. aut fecem ex acri aceto impone. cataplaſma uero adhibe ex fœnigræci uncijs quatuor, farinæ hordeaceæ unc. tribus, cardamo

mi unc. I. ficuum pinguium libra una, uerbenacæ uncia una. ficus aceto acerrimo perfunde, & udlide contundens in mortario cætera miſce, & in unum redactis utitor.

De *renum & ueſicæ affectionibus.* Cap. XXV.

RENIBVS *natura comparatum eſt, ut ſeroſum excrementum tenuiſſimo ſanguini in uenis commixto in ſe trahant. ergo ubi meatus per quos huiuſmodi excrementum attrahitur, plus, quam par eſt, fuerint dilatati, uериſimile eſt cum tenui ſanguine craſſiorem quoque materiam tranſmitti, deinde ſi renes calidiore acrioreque temperatura fuerint, neceſſe eſt craſſiorem illam materiam excalfactam, et exſiccatam in arenæ, lapillorumq́; ignitorum formam concreſcere. ergo lapidem frangentibus, & incidentibus citra perſpicuam caliditatem medicamentis uti oportet. maior enim caliditas cum magis exſiccet, calculorum aut arenæ concretionem adiuuat.* Calculos frangentia. *Huiuſmodi ſunt baſilicorum aſparagorum radices, rubiq; & uitrum combuſtum, graminis radix, adiantum, bdelium, lauri radicis cortex, althææ ſemen, cicer arietinum, & præſertim nigrum: ceraſi, rhu arboris, & pruni gummi, cyperi radix, paliuri fructus, triboli fructus, lapis ſpongiarum, acetum ſcillite, maluæ agreſtis radix, rutæ ſylueſtris radix. apii radicem in uino coque, humoremq́; exprime, eiusq́; cyathos binos dato, & aquæ tantundem. ac lapides quidem qui in*

renibus ſunt, in declinante ætate: qui uero in ueſica gignuntur, in puerili fieri conſueuerunt. Medicamentum quod calculoſis inſpergitur. Balſami fructus, lapidis ſpongiarum, pulegij ſicci, maluæ agreſtis ſeminis ſicci pares portiones contunde, cribra, datoq; cochlear unum ex uini diluti cyathis duobus. lapides enim confringit.

De renum, et ueſicæ inflammationibus. Cap. XXVI.

RENVM ueſicæq; inflammatio præcipuam curationem poſtulat. nam cum ſeroſum excrementum per eas partes purgetur, ideo fit, ut ſi id acre, & bilioſum in toto corpore ſit, nullo eorum, quæ urinam cient, uti debeamus. nocebunt enim: utpote mordaces ſuccos partibus inflammatis inducentes. Si uero nihil tale ſubſit, neque malitia humorum in toto corpore inſit, mulſa dilutior potui dabitur. ea enim inflammationes ſoluit citra mordicationem, humores impactos euacuans. nam & incidit, & attenuat, et rarefacit. Cæterum quod de mulſa exempli gratia dictum eſt, ad omnia, quæ attenuant, et incidunt citra mordicationem, transferri poteſt. Et quemadmodum particulis omnibus inflammatis quies conuenit, ita has quoque quieſcere eſt melius. Sed cum quieſcere non poſſint, cum ipſa urinæ ſint inſtrumenta, perexiguam admodum potionem dare oportet, ut quo longiore tempore fieri poſſit, conquieſcant. Illud eſt præterea perpendendum, to-

tum ne corpus acrium excrementorum ſit plenum. nam ſi ita ſit, quo plures ad renes & ueſicam humores ferantur, eo magis conualeſcent. potusq́; copioſior eſt offerendus, acrimoniaq́; minus obtundenda: & præſertim nobis quæ mordicationes obtundunt, commiſcentibus. In tempore uero inflammationum cataplaſmata, & medicamenta, & irrigationes ex oleo, & cætera omnia, quæ inflammationes ſoluunt, adhibere oportet. Ad renum & ueſicæ affectionem inflammationis ſenſum referentē. Semi-nis lini drach. I. amyli drach. I. dato cochlear ex aqua modice bibendum.

De abſceſſu renum, & ueſicæ, & meatuum urinæ exulceratione. Cap. XXVII.

DOLORES *circa ilia, per interualla horrores inæquales, febresq́; inordinatæ accidunt ijs, quorum renes abſceſſus infeſtat: pus autem concoctum per urinas excretum, ulcus eſſe teſtatur, quod celeri auxilio indiget. nam ſi non cito ad cicatricem perducatur, difficilem curationem reddit. Vlcera uero quæ in renibus quæq; in ueſica ſunt, ex ſitu, actione, & proprietate eorum ſubſtantiæ, & facultatis diſcerni debent. Ex ſitu uero ad hunc modum. Cum ueſica patitur, in pube, imoq́; uentre dolor ſentitur. at renibus affectis, lumbos dolor poſterius exercet. ex actione, difficultas urinæ, eiuſdemq́; ſuppreſſio fit, cum ueſica morbo cauſam affert. Sed renibus laborantibus urina ſine impedimento reddi-*

*tur. ex corporis proprietate, carnes fibroſæ ex renibus excernuntur, ſquamæ uero membranoſæ ex ueſica ulcerata. ex ipſa denique facultate, quia in exulcerationibus ueſica uehementi dolore cruciatur, renes uero obſcure dolent: & quaſi ponderis ſenſum in lumbis habent. In meatibus quoque urinæ exulceratio quandoque oritur, pusq; & ſanguis mingitur. Sunt enim hi inter renes & ueſicam collocati. Si uero exulceratum pudendum ſit, pus & ſanguis citra urinam excernitur. Ad abſceſſus, qui renes et ueſicam obſident. Seminis lini, ſeminis cucumeris, ſeminis papaueris albi, tragacanthæ ſingulorum drach. * octo. amyli drach. quatuor. paſtillos confice* Gal. *habet duas.* *Ad ulcera ueſicæ cum inflammatione. Nuclei pinei numero uiginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana* X L. *amyli, nardi, ſingulorum drachma, ſeminis apij drach.* V. *nardum & apium in aquæ ſextario coquantur, deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. Ad ſanguinis profluuium ex ueſica. Aluminis ſciſſilis drachmam, tragacanthæ drach. octo. gummi obolos* V. *cum paſſo dabis.*

De renum duritie ex Rufo. Cap. XXVIII.

QVAECVNQVE *durities in renibus oriuntur, dolorem nullum afferunt: ægris tamen ceu pondus quoddam ab ilijs uidetur pendere, coxendices ſtupent, crura imbecilla ſunt, urina modica emittitur: totus denique habitus ijs ſimillimus eſt, qui aqua inter cutem laborant. Hos ergo mollire ce-*

ratis, malagmatis, frictionibus, & fomentis oportet: eiſq; offerenda ſunt quæ urinam cient, et item ſubduci aluus debet.

De renum imbecillitate. Cap. XXIX.

EST autem hic etiam renum morbus, quo efficitur, ut continere urinam non queant, ſed latioribus effectis aliquid etiam ſanguinis è uena laxati emittitur, & alia itidem craſſiora effluunt. His cibi adſtringentes, & uinum nigrum conueniunt. ab urinam uero mouentibus abſtinendum. exhibenda in potu ſunt ea, quæ ad ſanguinis reiectationem ualent, præcipue uero ſanguinariæ ſuccus, tragacantha in uino macerata, ſimphiti radicis decoctum. Extrinſecus autem imponenda ſunt quæ ad fluxum, & ad ſputum ſanguinis accommodata ſunt. His confectis reficere ægrum oportet aſinino lacte, ſitanio pane, & carnibus. Si uero ſanguis per circuitum quendam excernatur, priusquam ſanguis ipſe uacuetur, grauitas in lumbis & humeris ſentitur. ſanguine euacuato, leuitas ſequitur. ergo uena in cubito paulo ante circuitum ſecanda eſt: uictusq; ratio inſtituenda, quæ humorum redundantiam non gignat.

De ſcabioſa ueſica. Cap. XXX.

CVM una cum urina furfuracea ſubſidentia excernuntur, tum uenas aut ueſicam ſcabie tenta=

ri ſignum eſt. id uero & tenuitate, & craſsitudine urinarum internoſcetur. nam urinæ tenues, uenas: non tenues, ueſicam affectam eſſe oſtendent.

De ueſicæ inflammatione ex Rufo. Cap. XXXI.

VESICAE inflammatio cum difficillime curatur, tum uero maxime mortifera affectio eſt. nam & febrim acutam ægroti habent, & uigiliis torquentur, & delirant, & bilioſa pura euomunt, & excernere urinam non poſſunt. In his, ſi nihil prohibet, uena ſine mora ſecanda eſt. perfuſionibusq; continenter calefacere eos oportet. porro in oleo coquatur ruta, anethum, & althææ radix. aluus molli clyſteri abluatur. Præſtabit etiam oleo papauer indere: & anſeris adipem eliquare, aut gallinæ adipem infundere. Atque ego quidem ſemiobolum ſucci papaueris cum myrrhæ, & croci portiuncula diſſoluens in oleum quandoque conieci, peſſusq; confeci, ut mulieribus adhiberi ſolent: & ſtatim dolor ſedatus eſt, & ſomnus homini irrepſit. Fomentis etiam uti prodeſt: & in aqua calida inſidere: eſto autem ea aqua ſeminis lini, & fœni græci decoctum. Cerata quoque ex hyſſopo, & caſtoreo confecta ſunt imponenda.

De uaſe rupto in ueſica. Cap. XXXII.

VAS in ueſica ruptum acutum morbum parit. Sanguis partim foras emittitur, partim intus con=

denſatur. ac ad ſanguinis quidem defluuium talia adhibebis, qualia cæteris quoque ſanguinis defluxionibus conueniunt. id quod & potui dando, & foris imponendo medicamenta idonea perficies. Sed *cum ſanguis in ueſica concretus eſt, in primis danda nobis opera eſt, ut eum medicamentis diſſoluamus. arteniſia igitur in potu præbenda eſt, & elichryſum, & cyrenaicus liquor, & ſilphium, & conyza, & abſinthii & radiculæ ſemen uino ſolutum. poſt hæc uero, niſi grumi diſſoluantur, ſpatium quod inter anum & pudendum interiacet, quod perinæum dicitur, ſecare oportebit, quemadmodum in ueſicæ calculo fieri conſueuit. atque ita grumos educere. in cæteris rebus non ſecus, quam in ſanguinis defluuio, progrediendum eſt.*

De ueſicæ tuberculis. Cap. XXXIII.

CVM *in ueſica tubercula oriuntur, optimum eſt curare ut matureſcant, ut cum primum incipiunt, diſſoluantur: ne in ſuppurationem conuertantur.* Si *uero maturari non queant, iis medicamentis, quæ ad renes conſcripſimus, addendum erit naſturtium, erui farina cum melle, ſtercore columbino, & caricis. & fomentis utemur.*

De ueſicæ ulceribus. Cap. XXXIIII.

VLCERVM *ueſicæ curatio non differt ab ea, quam ad renum ulcera deſcripſimus. nam & hic*

quoque copioſus lactis potus conuenit. reliqua uero diæta frugi & bona eſſe debet. leniens itidem medicamentum ſuperne quod pectinem comprehendat, adhibebitur: itemq; ceratum, quod ex œſypo loto, butyro, ſtyrace, & anſerino adipe conficiatur. In meatum uero urinæ infundemus aquam & lac, & roſaceum calidum: in inteſtina uero ptiſſanæ cremorem, butyrum, cucumeris ſemen cum lacte tritum, ſingulis roſaceo perfuſis, iniiciemus. Cum iniicere clyſterem uelis, in genua pronus homo reclinetur: ita enim ueſicæ ſecedunt, & inteſtinum laxant, ut infuſum commode recipiant. frequenter etiam in aqua calida æger deſideat, cæteraq; faciat, quæ de renum ulceribus præſcripta ſunt nobis.

De diabete ex Galeno. Cap. XXXV.

MIHI quidem ad renes etiam pertinere uidetur morbus, quem nonnulli hydropem matellæ, nonnulli profluuium urinæ, nonnulli diabetem, nonnulli uero ab immenſa ſiti dipſacon nominant: qui rariſſime contingit. Qui hoc morbo tenentur, ſiti enecantur, et idcirco large bibunt: idq; quod biberunt, tale reddunt, quale fuit ab eis epotum. Huius morbi cauſam renum imbecillitati quiſpiam poſſet attribuere.

Diabetæ curatio ex Rufo. Cap. XXXVI.

SVMMVM remedium huic morbo eſt, uomitum ſtatim prouocare, potum uero frigidiorem exhi-

Digitized by Google

bere: & reliqua diæta uti frigidiore ita, ut coctis oleribus ueſcatur, potionem ex melle & uino mixtam bibat, ptiſſanæq; cremorem ſorbeat. urinam prouocantia adhibenda non ſunt. præterea per ſudores reuellere oportet. optime quoque faciet, ſi in dolio ita fiat euaporatio ad exudandum, ut caput foras excedat, reliquum uero corpus totum caleſiat, & aerem ipſe frigidum trahat. in cæteris, uelut febris ardens, curandus morbus eſt. ergo farinæ florem aceto & roſaceo ſubactum cataplaſmatis modo præcordijs impone: uitis etiam folia tenera contrita, & umbilici ueneris, & parietariæ, & portulacæ, & aliarum omnium conſimilium: herbæ uero ſanguinalis ſuccum & helenium aſſidue præbibendum in uino nigro dabis: & palmularem cremorum, & item baccarum myrti, & pirorum. In principijs uero uenam etiam in cubito ſecamus, & quandoque medicamentis torporem inducentibus utimur.

De ulceribus, quæ in ſede & pudendis ſunt. Cap. XXXVII.

PUDENDORUM, aniq; ulcera, quæ abſque inflammatione oriuntur, ualde exſiccantia medicamenta poſtulant. quale eſt id, quod ex cartha combuſta conficitur: anethum uſtum aridum, & cucurbita cremata. Siccis uero recentibusq; ulceribus etiam aloe arida in puluerem redacta & applicata prodeſt. Sed omnium maxime dolorem lenit, & nihilo tamen minus efficax eſt pompholyx. Si humida ſint ulcera,

pini cortex per ſe, & lapis hæmatites conueniet. Si uero etiam alte deſcendant, prædictis manna miſcebitur. Cæterum uteri ueſicæq́; exulcerationes iiſdem remediis curantur, indigent autem inſtrumentis, per quæ intromittantur. quocirca ex medicamentis, quæ inſperſilia nominantur, aptiora ſunt ea quæ ſicciora ſunt, ut crocus, & pompholyx & aloe roſaceo miſta, tum plantaginis, aut alio etiam ſimili ſucco excepta.

Ad teſtium & pudendi affectiones. Cap. XXXVIII.

AD *ſcroti pudendi dolores butyri, reſinæ paribus portionibus utitor. uel lini ſemen cum aqua decoquito, additaq́; myrrhæ & reſinæ decima parte, illinito. Ad pudendum uero intumeſcens facit hoc, uitis folia XXX. thuris denarius, ceruſſæ denarij quinque, tere & illine. Vtere etiam marinæ frigidæ perfuſione, & quiete & colis deligatione. Si uero a ſudoribus ulcera in ſcroto gignantur, gallam tritam, aut alumen inſperge. Ad excreſcentia uero, quæ thymia dicuntur, elaterium infunde: piri ſemen contritum impone, aut menularum quinque & uiginti capita contere, & illine, & hircinum fel oblinito. Iam ad rimas quoque pudendorum ualet reſina fricta cum roſaceo trita donec ad ſtrigmenti craſſitudinem, mixto etiam oui aſſati uitello redigatur: Hederæ quoque foliorum ſiccorum combuſtorum cinis cum roſaceo in pila plumbea tritus imponitur. Ad inflammationes uero pudendorum uuam paſſam exectis acinis, & cu-*

minum trita imponito. aut hordei farinam aqua mulſa incoquito. aut uitis folia tenera trita cum polenta imponito: aut cuminum tritum cum butyri & reſinæ pari portione eliquata adhibeto. Teſticulos uero ulcere aphthis ſimili correptos terra cimolia ex aqua oblinito, ſinitoq; ſiccescere, & aqua calida abluito, myrto arida trita, & modico ſmyrnio trito conſpergito. Carnem uero in teſtibus increſcentem cinis ſarmentorum cum nitro et aqua ſubactus, atque illitus curat.

De gonorrhœa, et ſatyriaſi. Cap. XXXIX.

GONORRHOEA *eſt ſeminis excretio inuita, quæ continuo fit citra colis extenſionem: in ſatyriaſi uero pudendum palpitat, quemadmodum etiam alia corporis pars palpitatione corripitur, ac niſi pudendi palpitatio ſedetur, uaſa ſeminis in reſolutionem, uel conuulſionem cadunt. Pudendum uero in ſatyriaſi ſemper arrectum eſt, moriunturq; celerrime, qui ſic affecti ſunt. cumq; uitam finiunt, aluus inflatur, et frigidi ſudores erumpunt, quales occupare etiam alios ſolent, quibus conuulſiones uitam auferunt. Hic morbus raro mulieribus accidit. Ergo ubi pudendum palpitat, uena ſecanda eſt, & uictus ratio attenuans inſtituenda eſt, uinumq; circuncidendum, cibum aſſumere quotidie quidem, ualenter nunquam, ſed paulatim conuenit. Optima autem ſunt beta, et malua, & modicum mercurialis eis admixtæ, & ius cochlearum eſculentum. non peſſime feceris, ſi clyſterem quoque ſimplicem inieceris. quæ urinam mouent, ca*

uenda ſunt. Lumbis uero refrigerantia, ut ſolani ſuccus, aut portulacæ, aut alterci, aut cicutæ, adhibeantur. Eſt etiam neceſſe colem, & pubem, aliquo refrigerante, quod dolorem leniat inungere: ut argenti ſpuma, cimolia, & ceruſſa, quæ aceto, aut aqua aut uino dulci, aut ſapa diluantur. Supinum uero requieſcere noxium eſt. Conuenit etiam bibere medicamentum ex nymphææ radice atque iride confectum. Rutæ uero ſuccus & ei, qui profluuio ſeminis uexetur, & ei, cuius penis arrectus ſit, proderit.

De pollutione, quæ in ſomnis fit. Cap. XL.

POLLVTIONES. quæ in ſomnis contingunt, cohibere oportet uictus diminutione, et qui minus calefaciat, & laſſitudinibus cauendis. adiuuat etiam cubile frigidius, et corporis in dextram uel ſiniſtram partem reclinatio, & medicamenta omnia frigida lumbis ſubſtrata, qualia ſunt corianum, * apium, cicuta, ceruſſa, & portulaca. eáq; omnia ex aceto.

De priapiſmo. Cap. XLI.

PRIAPISMVS eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, et orbem tumefacti, ſine unenerearum rerum appetitu. eſt autem flatus uentoſus, qui membrum tumefacit, ex humoribus glutinoſis & craſſis a magna caliditate generatus. Perſpicuum autem eſt, non oportere membra calefacere, ſed leniter refrigera

re cerato roſaceo cum aqua conquaſſato, & ex chamæmelino pudendo & lumbis impoſito. Victus medicamentáq; adhibenda ſunt, quæ attenuandi ui citra manifeſtam calefactionem ſint prædita. Vtendum etiam eſt ijs, quæ ſuapte natura efficacia ſunt, & per experientiam inuenta: nymphæáq; in potu danda, & uiticis ſemen. & ruta uiridis obſonijs miſcenda; ſed hæc in principio danda non eſt: abunde enim calfacit: ſed poſt aliorum extenuantium uſum adhiberi debet. Qui euacuatione uti uelit, id uomitibus faciet. quæ enim per inferiores partes euacuationes fiunt, ſæpenumero uicinas partes fluxione tentant.

De hæmorrhoidibus. Cap. XLII.

QVIBVS *uenæ, quæ in ano ſunt, nimio plus ſanguinem profuderunt, ijs habitum in aquam inter cutem tranſire contingit: habitusq; fieri deteriores, et eiuſmodi, ut non nutriantur. Qui enim ita ſunt affecti, curari difficulter poſſunt. periculum enim eſt, ne cohibito quandoque ſanguine, cum largum eius profluuium ſit, propter defectionem, & imbecillitatem aliquid patiantur. quocirca cum multæ hæmorrhoides ſint, una relinquenda eſt, per quam fiat expurgatio. Sed nonnullæ ſunt interius, quæ non apparent, eæq; difficilius curantur: nonnullæ uero cæcæ, quæ cruenti quidem nihil excernunt: ſed tamen plus doloris, quam illæ, afferunt. harum uero ora ciclamini ſuccus illitus aperit.*

De uteri affectionibus. Cap. XLIII.

SVFFOCATIONIBVS quæ ex utero fiũt, conuenit agarici drachma ex uino. plantaginis fru=ctus, & ſuccus cum uino, ungula, qualis cochleæ eſt, epota, acetum ſcillite abſorbtum. olfacta uero ſuffocatas excitant bitumen, caſtoreum, galbanum, pix liquida, cedria, accenſum & extinctum ex lu=cerna linamentum naribus admotum, capilli co..ibu=ſti, ruta, ſilphiũm, cepæ. ſuffitus præterea fiunt ex gagate lapide, ungue purpurarum, bitumine, ca=ſtoreo, galbano, ſilphio, cornu ceruino. ano uero ru ta cum melle lana excepta imponitur.

De nimia purgatione. Cap. XLIIII.

IN primis extremæ partes uinciendæ ſunt. poſca potui danda. & ex poſca perfuſiones fiant. micæ pa nis in poſca ſumãtur, aut alica lota, aut oryza, aut ouum tenerum frigidũm. loco autem imponẽdum eſt medicamentum ad ſanguinis profluuium ac..ommoda tum. potui uero dandum balauſtium cum poſca, aut hypocyſtidos, aut acaciæ ſuccus, aut terræ ſamiæ aſter. omnibus præſtat ſeſamum in poſca madefactum, do nec tenerum reddatur, deinde edatur. rheum quoque cum poſca ad id ualet. Sed & per ſinum muliebrem inditum ſanguinis fluxionem compeſcit. quod facit etiam hypocyſtidis, itemq; acaciæ ſuccus cum aceto es manna contritus. Mirifice quoque auxiliatur ſpon=

gia noua in liquida pice intincta, deinde combuſta, tum trita, et admota. Suber quoque uetuſtiſſimo fictili comburitur, donec candeſcat, deinde teritur, et tum loco inſpergitur, tum uero in peſſo inijcitur. utilia quoque ſunt ad ſanguinem cohibendum ea, quæ extrinſecus admouentur: ac præſertim quod ex tauro colla conficitur. taurocolla enim pulchra, & dilucida in poſca madeſcit quoad diſſoluatur, deinde in linteolum ualidum illinitur, tum pubi lumbiſq; agglutinatur. Emplaſtra quoque agglutinantia ad hoc ualēt.

Mulierum non concipientium curatio.
Cap. XLV.

MVLIERIBVS *non concipientibus inſtituenda uictus ratio eſt, ut neque ocioſe, neque laborioſe uitam degant. lauacra adhibenda ſunt neque aſſidua, neque copioſa. cibi, potuſq; ſufficient, qui facilius concoquantur. Hoc uero quod præcipuum eſt minime deſpici debet, ut neque uiri, neque fœminæ corpus obeſum reddatur. Vir enim pinguis ad liberorum procreationem aptus non eſt, quia pudendum pudendo apte conferre non poteſt. & pingues parum ſeminis emittunt. Sed neque admodum ..ttenuandæ ſunt, quas concipere uelimus. eſt enim perſpicuum ſi aqua, aut aliud quippiam excernatur, eas non eſſe liberis creandis idoneas. aquæ uitandæ ſunt quæ per aquæductus importantur, & cæteræ quæ duræ, ſalſæ, et nitroſæ ſunt: quæque aluum ſubducunt. nam quæ plus ſubducunt, propter imbecillitatem conceptionem impediunt.*

Impediunt. porro calefacientia omnia iuuant, quæq; leniter flatus pariunt. ergo uini potum aquæ potui præponimus. ex oleribus, orminum, eriſymum, erucam, & ſiquid aliud eiuſmodi eſt, miſceri adhortamur. ruta uero & menta maxime omnium uitandæ ſunt. Cum autem purgatio propinqua eſt, ei, quæ uſa ſit cibis ſanguinem gignentibus, & uberius ſit educata, alimentum ſubtrahendum erit, & aliquid addendum quod minus ſanguinis creet: et item quippiam ſumendum, quod purgationem iritet: qualia ſunt odorata, acriáq; olera. hæc enim uuluam excitant, præſertim uero ſcandix, crethmon, fœniculum, apium, ſmyrniumq;. Si uero propter ſuccorum malitiam mulier non concipiat, ea erit euacuanda, aut bona uictus ratione corrigenda. Sin ob uteri frigiditatem conceptus non fiat, laboribus, omnibusq; fomentis adhibitis calor erit reuocandus. nec ab re fuerit caſtoreum potui dare. itemq; ſemina odorata offerre, ut cuminum, aniſum, pulegij comam, iuniperi fructũ, pipere ſingulis adiecto. Sed præſtabit hoc uti medicamento: epithymam, euphorbium piper, dauci ſemen, petroſelini ſemen, contere ad drachmas octo. potui hoc dato. uentrem probe ſubducit, uterumq; calefacit ita, ut multis iam menſtruæ purgationes fluxerint, quæ ante non purgabantur. Si non ſatis ſit per inferiora purgatio, uomitus ciendus erit. id enim quod pituitam quæ inferiores partes obſidet, euacuat, omnino prodeſt. id faciunt uteri fomenta: hæc uaporibus perficiuntur: uapores autem ex aqua calida adhibentur. ergo mulier in ſella collocata uapores

recte aſſumet. abluenda autem aqua eſt, in qua eleliſphacus, artemiſia, ruta, cyperus, pulegium, & acorum, ſeminaq́; odorata ſint incocta. Hæc etiam ſingulatim pubi applicantur. Polyarchi quoque epithema proficit. quin & frictiones pubis & lumborum nihilo minus condncunt. uuluæ quoque apponenda ſunt calefacientia. Sunto autem quæ apponenda ſunt, ex myrrha, ruta, galbano, & caſtoreo confecta. uulua tamen prius aqua mulſa, aut marina fouenda eſt. quandoque etiam ex aceto diluto medicamenta imponenda ſunt. tenui autem linteo, aut molli lana ſunt illinenda, ut ne adhibita corpus erodant, aut exulcerent. Arguit autem frigidiorem uuluam menſium ſuppreſſio, uictus non probe inſtitutus, & craſſi ſucci, & ſtupor in pube, lumbis, & cruribus. quæ uero penitus refrigeratæ ſunt, eæ ne uenerem quidem cupiunt. ergo in frigidis ſic progredi oportet. Calidiores uero uuluas cognoſces tum ex toto reliquo corpore calidiore, tum uero ex menſtruis purgationibus perexiguis, et laborioſis, & pudenda muliebria exulcerantibus. & ex multa caliditate ſiccitas conſequitur. ergo humidiora alimenta his adhibenda ſunt, atque ex oleribus maxime conueniunt lactuca, malua, blitum, aut cucurbita, cucumis, pepon, atriplex, portulaca, & omnia ea, quæ frigidiora ſunt. Veſicæ uero, & lumbis & pubi refrigerantia imponenda ſunt. & ſucci etiam ſunt illinendi. Cum uero menſtruas purgationes recte procedere appareat, tunc deſinente purgatione opportunum corporis commiſcendi tem=

pus eſt. Cum uero ſucci humidiores conceptum impediunt, uictus ſiccior conuenit, labores partium ſuperiorum augere, frictionesq́; adhibere, & uomitus copioſius ciere, exſiccareq́; alimenti mediocritate oportet. & uictus omnis ſiccior inſtituendus eſt. Sed proderit etiam uuluam medicamentis adſtringentibus confirmare: qualia ſunt lentiſci, myrti, roſarum, rhu, & punici, rubiq́; florum tenerorum, & gallarum decocta. Si uero à craſſioribus ſuccis concipere prohibeantur, humor erit conſiderandus. Si erodens ſit, mulieres purgare medicamento cuique humori accommodato oportebit: deinde ſero lactis aluum ducere, tum uictum meliorem inſtituere: pituitoſos autem, aquoſosq́; humores laboribus, ſudoribus, & uomitionibus abſumere. Sufficiet autem caſtoreum bibere, & fomentis foueri. Quoniam uero flatus quoque, ne mulier concipiat, impedimento ſunt, primum cibi parcitas imperanda eſt: deinde cuminum & aniſum, & apii ſemen, rutæq́; & anethum, & permulta aromata offerenda ſunt: quæ tum potui danda, tum uero præparanda, & imponenda. Quæ uero propter uteri os clauſum non concipiunt, earum uterus odoratorum ablutionibus, fomentis, & applicitis medicamentis aperiendus eſt. prius tamen molliores ablutiones adhibendæ ſunt, in quibus malua, & lini ſemen & fœnum græcum ſit incoctum, & oleum probum ſit infuſum. quandoque etiam mel iniicitur. Poſt molliora uero ad ualidiora progrediendum eſt, ut ad artemiſiam, ad conyzam, ad calaminthам, ad pulegium, &

ad anthemida. Applicabuntur *uero reſina terebinthina, nitrum, ficus pingues, caſia, & ſerum picis. Quibus uero uteri os nimium fatiſcit, uictus ſiccior, fomenta, medicamentaq; ſicciora conueniunt, ut horum ope uteri os conniueat. talia ſunt capitula punici mali, lentiſcus, rubi radix, & myrtus. Poſtremo autem uteri auerſiones fomentis dirigemus. id enim fomenta præcipue poſſunt. quod fiet etiam ijs, quæ molliunt, inditis. Cæterum præpoſtera uenus maxime facere ad conceptionem uidetur.*

Non *ſpirantium curatio.* Cap. XLVI.

QVAECVNQVE *propter repletionem, & ſuppreſſionem ſanguinis ſpiritu priuantur, eis uenam ſtatim incidere conuenit. ſiquidem ita celeriter reſpirant: ſuntq; parciore uictu alendæ.* Si *uero in hoc malum propter perfrictionem & imbecillitatem caloris, qui in corde eſt, cadant, euacuationes uitare oportet, ne euacuando magis etiam perfrigerentur. præſtat igitur quacunque fieri ratione poſſit, calorem deinceps excitare, ut ipſæ refrigerij cupiditate externum aerë trahant. ad quod cum peruenerint, curatæ ſunt, neque ulla præterea curatione indigent.*

De *ſuffocatione ex utero ex* Philumeno. Ca. XLVII.

IN *prima acceſſione, uel ſi iam uteri ſuffocatione correpta mulier ſit, ſummà deligare, & poſt uincula fricare ualenter poplites, ſuras, cruraq; omnia conuenit: quæq; fœdioris odoris ſunt, naribus admouere: & cucurbitulas inguinibus & imo uen=*

tri agglutinare: clyſteremq́; inijcere. In *longis uero acceſſionibus etiam quæ flatus educunt, in anum, & ſinum muliebrem indenda ſunt, quale eſt hoc, quod conſtat ex ruta trita cum melle, addito modico cumini & nitri: quo partes utrobique copioſe inunguntur.* Cæterum *unguenta odorata in uuluam indita, ipſam ad ſe trahere conſueuerunt. ad hæc uero quiſpiam uoce aſperiuſcula eaſdem inclamet: deinde admoueat quæ ſternutamentum excitant.* Cum *mulier ab acceſſione euaſerit, ei uena ſecanda eſt, ſi nihil uetet. & melius eſt, ut à poplite ſanguis detrahatur. interpoſito uero ſeptem dierum ſpatio, hiera ex colocynthide dabitur. mox caſtorei potione utemur. hoc enim ſæpe mulierem ægram morbo liberauit: diluendum autem eſt mulſa, & artemiſiæ decocto. peſſuli quoque mollientes, & inſeſſus eidem affectioni apte adhibebuntur.*

De *fluore muliebri.* Cap. XLVIII.

FLVOR, *qui muliebris dicitur, eſt cum totum corpus per uterum expurgatur & euacuatur citra uuluæ ipſius affectum.* Id *uero quod euacuatur, eiuſmodi eſt, cuiuſmodi eſt id, quod ſuperat in corpore. nam quod rubrum eſt, ſanies ſanguinis eſt, quodque album eſt, à pituita prouenit: pallidum uero à bili proficiſcitur: quandoque uero aquæ ſpeciem præ ſe fert.* Si *uero ſanguis purus fluat, ut in uenæ ſectione fit, diligenter animaduertendum eſt, ne qua eroſio in uulua ſit facta.* Ergo *cum affectus ſit humidus, oportet auxilia ſiccantia citra manife-*

ſtum calorem adhibere: frictionibus totius corporis, & unctione ex melle abunde cocto uti. dareq́; medicamenta, quæ urinam moueant, qualis eſt aqua, in qua aſarum & apium ſint incocta. præterea totum corpus per uentrem euacuare expedit.

Simplicia muliebrem fluorem curantia. Ca. XLIX.

PORTVLACA in paſtu, & eius ſuccus in potu acceptus: balauſtij, rubiq́; fructus, & flos: roboris pars quæ ſub cortice habetur, trunci membranoſa pars: quod glandis putamini ſubeſt: cauda equina maxime rubrum fluorem ex uino aut aqua pota curat. itemq́; hypocyſtis, lentiſci fructus, frictus, & ex uino epotus. rubrum quoque fluorem ſamius aſter, & lemnia ſphragis compeſcit.

De uteri inflammatione. Cap. L.

IN primis irrigatione ex uino & roſaceo, deinde ex oleo puro utendum eſt. hapſus uero lanæ ſuccidæ pubi & lumbis abſque deligatione adhibeatur. poſt triduum, uena ſecanda eſt: ſanguisq́; à cubito detrahi debet. cibus erit alica ex mulſa, & panis lotus. aut oua ſorbilia. Facta inclinatione, cataplaſmatis utendum eſt. componetur autem cataplaſma dolorem leniens, & ſomnum concilians, ſi quis capita papauerum in mulſa coquat, eaq́; capita abijciat, & oleum immiſceat: & quæ ad cataplaſma adhibenda ſunt, adijciat. Si uero inflammatio calidis iritabitur, cum affectum eryſipelatis naturam referentem habeat, ab ijs cataplaſmatis abſtinere con=

uenit, uti autem eo, quod ex ouorum luteis una contritis & addito roſaceo, aut melino conſtat. Cum uero declinatio appareat, refrigerantia cataplaſmata omittenda ſunt, et ad cerata tranſeundum. denique per totũ curationis tempus inſeſſibus uti expedit.

De *uuluæ abſceſsibus.* Cap. LI.

CVM *inflammatio in ſuppurationem conuerſa eſt, ſuppuratio cataplaſmate ex fœno græco, & lini ſemine, & præcipue etiam ex hordeacea farina cui ficus adijciatur, adiuuanda eſt. interdum uero ſtercus quoque columbinum adhibetur. Inſeſſus frequentiores utiles ſunt. Peſſuli imponantur, in quibus calefaciendi, & iritandi uis inſit. Sciendum uero eſt, abſceſſum rumpi quandoque per uuluæ ipſius os, quandoque per ueſicam. ac ſæpe etiam in rectum inteſtinum rumpetur.*

De *uteri ulceribus.* Cap. LII.

APTE *quis curabit uuluæ ulcera tum inſeſſibus, tum irrigationibus, tum uero etiam cataplaſmatis. Sed accommodatius hoc medicamentum eſt. Crocus optimus cum muliebri lacte læuigatur. deinde cera tyrrhenica ſoluta cum roſaceo, & adipe anſerino excipitur. tum linteolo inungitur. Sed quod ſequitur, & melius eſt, & ad dolorem ſedandum multo aptius. Capita papaueris in paſſo diluto biduum, aut triduum madeſcunt: deinde coquuntur, donec abunde molleſcant: mox capere oportet florum roſarum, aut foliorum contuſorum & cribra-*

torum drachmas quinque, & croci drach. tres. & ſimul omnia conterere: tum decoctum papauerum his admiſcere, ceræ tyrrhenicæ drach. octo. eliquatas, roſaceique parem portionem affundere ijs, quæ in pila fuerint, ac ſimul mollire. poſtremo uero medicamentum in uaſe ſtanneo ſeruare, & in ipſo uſu roſaceo deliquare, & in peſſo imponere.

De cancro uuluæ. Cap. LIII.

HIC *morbus curationem non recipit, lenire tamen, & dolores temperare conuenit inſeſſibus ex fœnigræci, maluæq́; decocto. Egregie autem leniunt, in ipſis acceſſionibus adhibita maluæ, aut althææ folia in mulſa cocta, donec flacceſcant, paucisq́; micis, & roſaceo & caricis, melilotoq́; & ruta adiectis. hæc enim quandoque indurata diſſoluunt. his peractis cerata lenientia applicanda ſunt. lac uero muliebre emulſum leuat; ſuccusq́; plantaginis calidus: itemq́; peſſi ex croco, * hyſſopo, & lacte muliebri confecti ægrotas etiam leuant.*

Aliter œſypo.

Ad uuluæ fiſſa. Cap. LIIII.

AD *uuluæ fiſſa iridem cum melle, et terebinthinam ſimul emollias, & imponas. inſeſſus quoque ex ptiſſana in craſſum ſuccum diſſoluta, aut ex ficuum decocto conueniunt. callis enim ſublatis, id quod è cadmia conficitur roſaceo deliquatum conueniet.*

De phymo uteri. Cap. LV.

ORITVR *phymus in ore uuluæ uel propter*

exulcerationem præcedentem, uel propter inflammationem, quæ ſcirrhum contraxit. Curandus uero eſt inſeſſibus emollientibus ex hydrelæo, & fœnigræci decocto, & cataplaſmatum, & peſſuum emollientium impoſitione. Si inueterarit, utendum erit uaporibus, & ſuffitibus ex aromatibus. Rhymum denique ſoluit peſſus ex * hyſſopo, reſina, & terebinthina confectus. æſypo.

De uuluæ inflatione. Cap. LVI.

INFLATVR uulua tum ſpiritu in concauo eius ſpatio concepto, quo caſu pubes etiam intumeſcit; tum uero etiam cum totus imus uenter non minor eſt, quam in hydrope tympanite conſpicitur. Statim autem affectæ mulieri in initio auxiliari oportet. nam ſi inueterarit, curari nullo pacto poteſt. Ergo in principio, ſi nihil impediat, uenæ ſectio facienda eſt, aut tentanda per hieram ex colocynthide purgatio. mox cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro, ruta, adhibenda: tum cucurbitulæ cum ſcarificatione affigendæ. & malagma Polyarchi imponendum, & utendum inſeſſibus ex rutæ, pulegij, artemiſiæ, caſiæ, & caricarum decocto. peſſus quoque ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, & hyſſopo confecti conuenient.

De utero procidente. Cap. LVII.

VTERVM procidentem continere ſuo loco oportet prius iniecto clyſteri ad feces deijciendas. eodemq; modo, ſi in ueſica excrementa ſint, per cathe-

terem fiſtulam erunt educenda. deinde ægra in ſella ſupina collocanda eſt, coxis accliuibus, poplitibusq́; reflexis, & cruribus diuaricatis: deinde hapſus lanæ mollis capiendus eſt, qui figura & craſſitudine ſinui muliebri pro portione reſpondeat, tenuiq́; linteolo circundandus eſt, & in ſuccum hypocyſtidos, aut acaciæ uino dilutæ immergendus, & uuluæ imponendus, & citra laborem id totum, quod procidit, ſurſum agendum, quoad totus tumor in ſinu factus ſubſederit. Pubes uero ſpongia ex poſca expreſſa extrinſecus operienda eſt. porro mulier ita iacebit, ut cruribus extenſis ſit, alterumq́; alteri incumbat. his confectis, cucurbitulas cum flamma capioſiore ſupra ad umbilicum & utraque ilia affigere oportet. tertio die lana ſinui iniecta inſideat mulier in uino nigro auſtero modice tepido: aut in rubi, aut myrti, aut malicorij decocto. cum hæc peracta fuerint, lana iniecta tollitur, alteraq́; eodem medicamento imbuta imponitur. Cataplaſmata uero foris imponuntur ſuper imum uentrem, quæ ex palmulis, & polenta, uel lenticula, uel malicorio conficiuntur, tribus deinde diebus interpoſitis eadem fiant. donec ex eo quod particulæ conſtrictæ manent, firmum argumentum uitij ſublati capiamus.

De articulorum doloribus, podagricis, iſchiadiciisq́; ſanandis. Cap. LVIII.

HORVM *curandorum intentio communis eſt cum ea, quæ inflammatis particulis adhibetur. diſcutiendum enim eſt id, quod in loca confluxit. quod*

ſi tenue ſit, breuiore temporis ſpatio fiet. Sin craſſum & tenax, longiore, & multo etiam longiore ſi glutinoſus, craſſusq́; ſanguis ſit. & licet longius proferatur, tamen quadrageſimũ diem non excedet inflammationis curatio, ſi medicus omnia recte faciat, & æger dicto audiens ſit. Quandoque autem humor, qui irruit, ſanguineus eſt. quem plerunque in doloribus articulorum eſſe dixeris. eſtq́; hic craſſus ad ſimilitudinem quodammodo craſſitudinis uitri fuſi, ubi uero in ipſis articulis diutius immoratus ſit, non ſolum craſſior, ſed glutinoſior etiam redditur. atque ex his tofi oriuntur. & poſt quam effecti fuerint, articulum ad priſtinum ſtatum redire plane poſſe ne ſperaueris. Principium uero curationis ſumendum eſt a uacuatione humoris affligentis. Si corpus humoribus ex æquo redundarit, facta primum omnium uenæ ſectione, purgatio deinde adhibeatur. cui ſuccedat uſus medicamentorum localium loco & tempore adhibendorum ita, ut manibus, & pedibus ea imponantur, quæ repellere defluxum poſſint: in coxendicum uero morbis, hæc uitemus. cum enim ea in profundo ſita ſit, ſanguis a uicinis uaſculis & muſculis ad ipſam attrahitur. ergo in coxendicum dolore mitigantibus medicamentis in principio opus eſt, quæ neque multum refrigerent, neque ualenter calefaciant: qualia poſtea adhiberi oportet. Cæterum eos, qui abdomini inſeruiunt, quique mala uictus ratione utuntur, ne curandos quidem ſuſcipere debemus. Qui uero nobis curantibus parent, maximopere iuuabis, ſi ineunte uere primum euacuabis, de-

inde ad exercitationes, & ſalubrem diætam perduces. Cum autem coxendicum dolor a ſanguinis multitudine non raro fiat, eum celerrime curabimus uenis poplitis, aut malleolorum inciſis. Si quis uero ante totius corporis uacuationem acria medicamenta ſuper particulas affectas imponat, is affectum ita reddit, ut ſanari nullo pacto poſſit, copia nimirum ibidem condenſata, atque impacta. Iam uero uomitus quoque coxendicum doloribus magis, quam infernæ euacuationes auxiliantur. In quibus uæro humorum denſatio uehemens, & que diſſolui ægre poſſit, ab acribus medicamentis facta ſit, ijs affixa cucurbita ſummum affert auxilium. itemque clyſter ex purgantibus confectus, qualis eſt is, qui ex colocynthide paratur. Ad articulos podagra laborantes, et affectiones ex defluxionibus obortas, & item ſcirrhos. Ariſtolochia ex aqua epota, iuuat. Farina fabarum cocta ſuillo adipe adiecto ad hæc ualde facit. ut uero Adamantinus cenſuit, braſſicarum ſiccarum radicum & caulium combuſtorum cinis cum ſuillo adipe optime facit: ſi dolor adſit, nouo & inſulſo: ſi digerendum ſit, uetuſto & ſalſo. Vulpes totæ incoctæ in oleo articulorum morbos ſanant. has nonnulli uiuas in magnum uas nonnulli uero mortuas conijciunt. Simili quoque modo hyenas coquunt, & oleum digerens conficiunt; deinde peluim eo implēt, et totos in eo arthriticos immerſos uoluerunt, atque ut ibidem diutius immorarentur, imperauerunt. ex hoc enim effectum eſt, ut non ſolum tumores, qui in articulis eſſent, ſed ut totum etiam corpus euacuaretur.

cæterum de tophis licet ſeptimo libro dictum ſit, tamen nonnulla etiam dicentur.

Curatio tophorum, qui in morbo articulorum ſunt. Cap. LIX.

ALBARVM *uiolarum radices cum aceto ſcirrhoſas inflammationes in articulis curant. Caſeo quoque acerrimo in tophis articulorum uſus ſum. eſt autem diſſoluendus carnis ſuillæ ſale conditæ decocto, et diligenter in mortario terendus. atque ita tophis impoſitus magnopere prodeſt. nam cum ſponte ſua cutis rumpatur, quotidie & ſectionem ipſam, & tophos abſque moleſtia humore qui excernitur, replet. Platani folia uiridia trita inflammationes, quæ in genibus ſunt, iuuant. Præterea genu, quod ex frigore dolorem contraxit, euphorbium tritum oleo eliquato mixtum et cera adiecta ſæpe adhibui. id quod etiam in aliis particulis feci, et ſtatim dolorem ſedaui.*

Ad ſcirrhos Philagrij medicamentum in quinto podagricorum. Cap. LX.

PAVCEDANI *radicis, alij lapidis floris, ſi huius copia non ſit, ſalis ammoniaci, propolidis pinguis ſingulorum unc. duas, ammoniaci thymiamatis unc.* I. *lanæ ſuccidæ combuſtæ unc.* I. *ariſtolochiæ rotundæ, pumicis, canini ſtercoris, æruginis raſæ, ſquamæ æris, miſyos ſingulorum denar.* XVIII. *caſtorei ſcrup. duodecim, myrrhæ unc. tres, uiſci quercini unc. tres, ceræ unc.* XI. *et ſemiſſem, pithynæ unc. duodecim, et ſemiſſé, picis brutiæ unc.* XVIII.

ſcrup. duodecim, olei ueteris, & aceti acerrimi, utriuſque quantum ſatis ſit.

Quomodo ſe quiſpiam à podagra tueatur. Ca. LXI.

SAL cum oleo tritus in frictione adhibitus omnes, qui ſe a podagra uendicare uoluerunt, niſi admodum ſicca intemperie præditi eſſent, mirum in modum iuuit. Hoc autem remedio per totum uitæ ſpatium mane & ueſperi, & ubi inflammationes declinauerint, utendum eſt. Aliud ad podagricos. Quæ tertio libro Cap. L. deſcripta ſunt, cape, oleo uetuſtiſſimo coque ad emplaſtri craſſitudinem, & nitrum tritiſſimum inſperge, tum excipe, & linteum illinendo utere.

Ad iſchiadicos. Cap. LXII.

FARINAM lupinorum amarorum cum aceto, aut oxymelite, aut poſca iſchiadicis applicant. aut calaminthам coquunt, & cataplaſma conficiunt, iſchiadicisq; ut efficax remedium admouent. Capparis radicis cortex coxendicum dolores tum epotus, tum extrinſecus cataplaſmatis accommodatis mixtus iuuat. Coſto præterea et oleo reſolutos et iſchiadicos utiliter perfricamus. garum et muria ex piſcibus ſale conditis iſchiadicis infunditur, eoſdem etiam thlaſpis ſemen ſanguineum humorem uacuans per anum impoſitum, iuuat, cum centaurij uero minoris decocto nonnulli infundunt, ac bilioſum humorem uacuat, ſed ſi ſanguineum educat, magis proficiet. Sunt etiam quædam in potione experta, ut omnino à

morbo liberare exiſtimentur. Sed *ſimpliciſſimum eſt id, quod diateſſaron nominatur.* Chamædrios *lib.* I. *gentianæ unc.* I X. *ariſtolochiæ rotundæ unc.* I X. *ſeminis rutæ ſicci ſeſtarius. contundenda ſunt, & per cribrũ traijcienda. dandumq; ex eis quotidie cochlear unum magnum ieiunis, et peracta concoctione ex aquæ frigidæ cyathis duobus per annuum tempus.* Quod *uero ex ſeptem rebus conficitur, eſt huiuſmodi, hyperici unc.* I. *centarii unc.* I I I. *chamæpityos unc.* I I I. *gentianæ unc.* V. *ariſtolochiæ rotundæ unc.* I. *agarici unc.* I I I. *petroſelini unc.* I. *mellis attici lib.* V. Datur *autem drachma ex aquæ cyathis tribus.* Atque *ita deinceps eo eſt utendum.*

Finis Noni *& ultimi* Libri.

INTERIM *dum editionem* Oribaſij *librorum, qui ex epitome collectorum ad* Iulianum *ſuperſunt, paramus: hoc opuſculum in lucem protulimus. quamuis enim uideremus multa menda ſubeſſe, quæ neque auxilio eorum codicum, quos habuimus, neque* Galeno, *quem* Oribaſius *auctorem habet, neque* Paulo *et* Aetio, *qui ſtudioſe* Oribaſium *ſunt ſequuti, adiuuantibus reſtitui potuerunt: tamen maluimus hoc, qualecunque eſt, in manus hominum peruenire, ut fructum, quem poterunt, ex eo ferant, quam ut re tandiu deſiderata ob hanc cauſam diutius priuarentur.* Nos *uero, ſi melior unquam codex in manus noſtras incidet, curabimus diligenter, ut quod nobis conceſſum nunc non fuit, tunc plane conficiamus.*
Hæc *te ſcire interpres uolebat.*

REGISTRVM,

ABCDEFGHIK LMNOPQ RSTVXYZ
AA BB CC DD.

Omnes ſunt quaterniones.

VENETIIS, APVD PAVLVM
MANVTIVM, ALDI FILIVM,
M. D. LIIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google